

Χ. ΧΡΗΣΤΟΒΑΣΙΛΗ, Θ. ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ
Κ. ΣΤΕΡΓΙΟΠΟΥΛΟΥ

ΠΑΙΔΙΚΑ ΑΝΑΓΝΩΣΜΑΤΑ

ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΟΝ
Ε' ΤΑΞΕΩΣ
ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΠΕΤΡΟΥ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥ Α.Ε. ΑΘΗΝΑΙ
ΠΕΣΜΑΖΟΓΛΟΥ 8

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ

ΕΡΕΥΝΑ

ΥΠΕΡ ΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΝ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ ΥΠΕΡ ΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΝ
ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ ΥΠΕΡ ΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΝ

1367
ΧΡ. ΧΡΗΣΤΟΒΑΣΙΛΗ Θ. ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ
Κ. Δ. ΣΤΕΡΓΙΟΠΟΥΛΟΥ

ΠΑΙΔΙΚΑ ΑΝΑΓΝΩΣΜΑΤΑ

ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΟΝ ΔΙΑ ΤΗΝ Ε΄ ΤΑΞΙΝ
ΤΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ

Ἐνεκρίθη διὰ τὴν τετραετίαν 1934—1938

Ἀριθ. ἐγκρ. ἀποφάσεως 51231, 51232

Ἡμερ. 20 Αὐγούστου 1934

ΕΚΔΟΣΙΣ ΠΡΩΤΗ

Ἀντίτυπα 7.000

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ

ΠΕΤΡΟΥ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥ Α. Ε.

ΑΘΗΝΑΙ—ΟΔΟΣ ΠΕΣΜΑΖΟΓΛΟΥ 8

1934

Πᾶν γνήσιον ἀντίτυπον φέρει τὴν ὑπογραφὴν ἐνὸς
τῶν συγγραφέων ἢ ἐντολοδόχου των.

Γ. Κρητοβουλός

ΤΥΠΟΙΣ : Γ. Π. ΞΕΝΟΥ

ΒΙΡΓΙΝ. ΜΠΕΝΑΚΗ 9 - ΑΘΗΝΑΙ

Α΄ ΚΥΚΛΟΣ

ΦΘΙΝΟΠΩΡΟΝ

Ἡ προσευχή

Γλυκὸ τοῦ κόσμου στήριγμα,
ἀθάνατη Μαρία,
ἐσύ, πὺν ἀκοῦς τῇ δέησι,
πὺν ὑψώνουν τὰ παιδία,
ἄκου καὶ μᾶς, πὺν ὑψώνουμε
σὲ Σὲ τὴν προσευχή μας,
πὺν ἀπ' τὴν πιστὴ ψυχὴ μας
βγαίνει γιὰ Σὲ θεορμά.

Ἔχε, Κυρά, στὴ σκέπη Σου
τὴν πικραμένη χήρα·
στὸν πεινασμένο ἄνοιξε
εὐσπλαχνικὴ τὴ θύρα.
Δῶσε τοῦ σκλάβου, Δέσποινα,
ἐλεύθερη πατρίδα,
τοῦ ναύτη τὴν ἐλπίδα,
πὺν πλέει στὴν ξενιτεία.

Εὐλόγησε τὰ ὀνείρατα
τοῦ βρέφους, πὺν κοιμᾶται·
ὁδήγησε τὰ βήματα
τῆς κόρης, πὺν φοβᾶται·
στεῖλε δροσιὰ κι' ἀνάπανσι
στοῦ ἀρρώστου τὸ κλινάρι,
ἔχε στὴ θεία Σου χάρη
τὰ μαῦρα τὰ φτωγά.

Τῇ μάννα παρηγόρησε,
πώχει παιδί σὰ ξένα,
καὶ χύσε μὲν ἀκτῖνά Σου
εἰς τὸν τυφλό, Παρθένα.
Τὸ χέρι κεῖνο ἀντάμειψε,
ποὺ τ' ὄρφανὸ χορταίνει,
ποὺ τὸ κορμὶ θερμαίνει
τοῦ μαύρου τοῦ γυμνοῦ.

Στείλε, Σεμνὴ βασίλισσα,
στὸ πλάσμα Σου γαλήνη,
χύσε σὰ στήθη τὰ ἄκαρδα
ἀγάπη, ἐλεημοσύνη.
Χάρισε τὸ χαμόγελο
σὰ πικραμένα χεῖλη,
κάμε νὰ γίνουν φίλοι
ὁ ἐχθρὸς μὲ τὸν ἐχθρό.

Στ. Μαρτζώκης

Ἡ λιτανεία

Ἔχω εἰς τὴν Κέρκυραν ἓνα θεῖον ἐντελῶς τυφλόν, τὸν δυστυχῆ, ἀλλὰ θεοσεβέστατον. Ἡ μόνη του παρηγορία εἶναι ἡ ἐκκλησία.

Εἰς τὴν ἐκκλησίαν οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς ψυχῆς του, ἄγρυπνοὶ καὶ προσηλωμένοι εἰς τὴν λατρείαν τοῦ Θεοῦ, τὸν παρασύρουν νὰ λησμονῇ τὴν τύφλωσίν του. Ἐγώ, ὁ ἀνεψιὸς του, ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν τὸν ὡδήγουν τὰς Κυριακὰς καὶ τὰς ἑορτὰς εἰς διαφόρους ναοὺς. Διὰ νὰ μοῦ πληρώνη τὸν κόπον μου, συ-

νήθιζε νὰ μοῦ διηγῆται διαφόρους θρησκευτικὰς ἱστορίας καὶ θαύματα.

Ἐν Μέγα Σάββατον λοιπόν πρωτὶ-πρωτὶ μοῦ εἶπε :
— Σήμερον θὰ μεταβῶμεν, Ἀνδρέα μου, νὰ ἴδωμεν τὴν λιτανείαν τοῦ Ἀγίου μας καί, ἀφοῦ τὴν ἴδωμεν, θὰ σοῦ διηγηθῶ θαῦμα, τὸ ὁποῖον τὰς ἡμέρας αὐτὰς ἔκαμε « ἡ Χάρη του », ὅπως μοῦ τὸ διηγήθη προχθὲς εἰς ἐκ τῶν ἱερέων τῆς ἐκκλησίας τοῦ Ἀγίου, φίλος μου ἀπὸ παλαιοὺς καιροὺς. Νὰ προσέξῃς μόνον, ὅταν θὰ διέρχεται ἡ « Χάρη του » ἔμπροσθέν μας, νὰ μοῦ εἴπῃς ἂν κρατῇ μέγα κηρίον ὀπίσω ἀπὸ τὸ τίμιον λείψανον ὁ Πούλιας. Τὸν γνωρίζεις, πιστεύω, τὸν Πούλιαν...

— Τὸν γείτονά μας, τὸν γαμβρὸν τοῦ Πετρίδη;

— Αὐτόν. Πρόσεξε καλὰ νὰ μοῦ εἴπῃς πότε διέρχεται !

— Καλά, θεῖέ μου, θὰ προσέξω.

Καὶ ἐπήγαμεν διὰ τὴν λιτανείαν. Κατὰ συμβουλήν του τὸν ὠδήγησα εἰς ὕψωμα, πλησίον τοῦ ὁποίου θὰ διήρχετο ἡ πομπή. Ἐπειδὴ δὲ ἦτο ἐνωρὶς ἀκόμη, εὐρέθημεν ἐκεῖ σχεδὸν μόνοι καὶ ἡ γύρω ἡσυχία ἀνησύχει φοβερῶς τὸν θεῖόν μου. Τὸν ἐστενοχῶρει βεβαίως καὶ ἡ τύφλωσίς του καὶ συνεχῶς προέβαλλε τὴν κεφαλὴν του ὥς νὰ ἤθελε νὰ ἴδῃ καλύτερον.

Κάποτε ἐπεχείρει νὰ ἀλλάξῃ θέσιν, χωρὶς νὰ μὲ συμβουλευθῇ, παρεπάτει, ἐκοκκίνιζε, ὠγκοῦντο αἱ φλέβες τοῦ λαιμοῦ καὶ ἐδονεῖτο ἀπὸ τὸ πνεῦμα τῆς ὀργῆς καὶ τῆς ἀπελπισίας, τὸ ὁποῖον ἠρέθιζε καὶ ἐφαρμάκωνε τὸ αἷμά του. Ἦρπαζε τὸ κομβολόγιόν του καὶ ἔπαιζε μὲ νευρικότητα καὶ ἐξεκοκκίνιζε συγχρόνως τὸ πρόσωπόν του καὶ κατέπιπτον αἱ ἐξωγκωμέναι φλέβες τοῦ λαιμοῦ.

Ἐνίστε ὁ φωτοδότης ἥλιος ἐθώπευε μὲ τὰς χαριτωμένας ἀκτῖνάς του τοὺς ὀφθαλμούς, τοὺς ὁποίους ἤνοιγε πρὸς στιγμὴν διάπλατα ἐμπρὸς του, ὥς νὰ ἤθελε νὰ φωνάξῃ :

—Φλόγισε, ἥλιέ μου, μὲ τὴν φλόγα σου τοὺς ἐσβεσμένους ὀφθαλμούς μου καὶ ἀνάστησέ τους νὰ σὲ ἶδω δευτερόλεπτον μόνον καὶ ἄς τυφλωθῶ πάλιν.

Καὶ ὁ φωτοδότης ἥλιος ἔρριπτε τὰς ἀκτῖνάς του ἐντὸς τῶν ἐσβεσμένων ὀφθαλμῶν τοῦ θείου μου καὶ τοὺς ἐθέρμαινε τόσον μὲ τὸ εὐεργετικόν του φῶς, ὥστε ὁ δυστυχὴς ἐδάκρυζεν, ἔκλειε ταχέως τὰ βλέφαρα καὶ βαθὺς στεναγμὸς πρὸς ἀνακούφισιν ἐξήρχετο ἀπὸ τὰ μαραμμένα στήθη του. Ἔστρεφε τότε ἀποτόμως τὸ πρόσωπον, ὥς νὰ ἐμίσει τὸ φῶς, ὥς νὰ ἤθελε νὰ βασιλεύῃ εἰς ὅλον τὸν κόσμον σκότος βαθύτατον...

*
* *

Ἐν τῷ μεταξὺ κόσμῳ πολὺς ἀνήρχετο εἰς τὸ ὕψωμα διὰ τὴν λιτανεῖαν, καὶ ὁ θόρυβος ἀπὸ τὰς ὀμιλίας τῶν προσερχομένων ἐπενήργησεν εὐεργετικῶς εἰς τὸ πνεῦμα τοῦ θείου μου, ὥστε σιγὰ-σιγὰ εἶχε λησμονήσει καὶ τὴν θλίψιν του διὰ τὸν φωτοδότην ἥλιον, ὁ ὁποῖος δὲν εἶχεν οὔτε αὐτὸς ἀκόμη τὴν δύναμιν νὰ φωτίσῃ τοὺς ὀφθαλμούς του.

Μετ' ὀλίγα λεπτὰ τῆς ὥρας ἠκούοντο πλέον καὶ μακρυνοὶ ἤχοι μουσικῆς, ἡ ὁποία ἔπαιζε πένθιμον ἐμβατήριον καὶ ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἐπρόβαλλον ἐμπρὸς μας τὰ λάβαρα τῆς λιτανείας συνοδευόμενα ἀπὸ χιλιάδας θεοσεβῶν χριστιανῶν.

—Ἀρχίζει νὰ διέρχεται ἡ λιτανεία, θεϊέ μου, τῷ ἐπιθύρῳ.

Ἰερὸς ἐνθουσιασμὸς τότε τὸν ἐκυρίευσεν. Ἦρχισε νὰ σταυροκοπῇται καὶ νὰ μὲ ἐρωτᾷ συγχρόνως:

— Ποῖον εἶναι τὸ πρῶτον λάβαρον, Ἀνδρέα μου;

— Τῶν Ἀγίων Πάντων.

— Ἐκεῖνο μὲ τὴν εἰκόνα ὅλων τῶν Ἀγίων καὶ τῆς Παναγίας;

— Ναί.

— Καὶ ποῖον ἔρχεται δεύτερον;

— Τῆς Ὁδηγητρίας.

— Βοήθειά μου, Παναγία μου, καὶ θεράπευσέ με, νὰ σὲ σηκώσω πάλιν, ὅπως καὶ πρὸ τριάκοντα ἐτῶν...

Ἄχ... Εἶναι κόσμος, Ἀνδρέα μου; Εἶναι καὶ στρατός; Λέγῃς μου, παιδί μου.

— Εἶναι ὥραϊα, θεϊέ μου, ἔξοχον θέαμα...

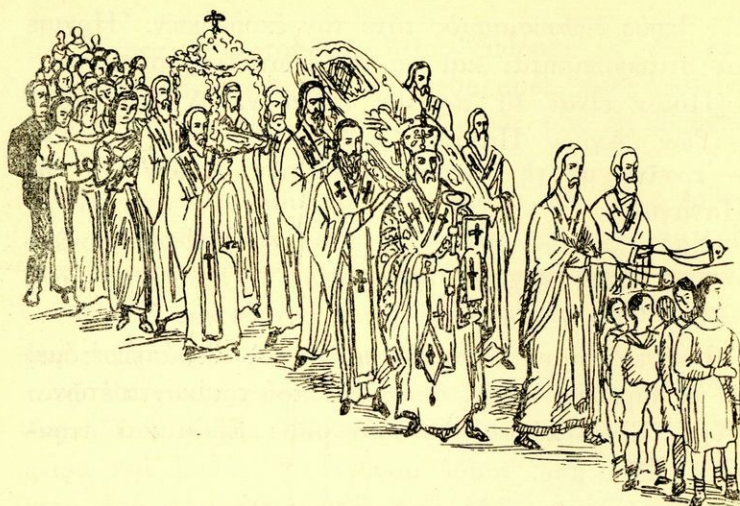
— Ἄχ!

— Τώρα περνοῦν τὸν σταυρόν, ἀλλὰ χωρὶς τὸν Ἐσταυρωμένον. Γύρω του τὸν ῥαίνουν μὲ τριαντάφυλλα καὶ κρῖνα καὶ γαρύφαλλα παιδιά μὲ λευκὰ ἐνδύματα, ὥσάν αἱ μαργαρίται τοῦ ἀγροῦ, καὶ δύο ἱερεῖς μὲ μαῦρα ἄμφια τὸν θυμιατίζουν ἀσκεπεῖς καὶ κλίνουν τὰς κεφαλὰς καὶ συνεχῶς ψάλλουν. Θὰ τοὺς ἀκούῃς, πιστεύω, θεϊέ μου...

— Ναί, Ἀνδρέα μου. «Δεῖξον ἡμῖν καὶ τὴν ἑνδοξόν σου Ἀνάστασιν», ἀκούω νὰ ψάλλουν. Ἄκουε καὶ τὴν μουσικὴν, Ἀνδρέα, πόσον ὥραϊα, πόσον λυπητερά, πόσον ἀρμονικὰ παίζει! Ποία μουσικὴ νὰ εἶναι;

— Εἶναι ἡ φιλαρμονικὴ μὲ τὰ κρᾶνη. Πώ! Πώ! Πῶς λάμπουν, θεϊέ μου, ὥσάν ἥλιοι εἰς τὸν ἥλιον. Ἔχουν καὶ εἰς τὴν κορυφὴν κατακόκκινα μεγάλα πτερά, μαῦραι ὁμῶς ταινίαι στολίζουν τὰ ὄργανα τῆς μουσικῆς...

— Τί ὥραϊα, ποὺ θὰ εἶναι, ὅπως τὰ φαντάζομαι !...

Καὶ μοῦ ἔσφιξε νευρικῶς τὴν χεῖρα, ὥστε ἐφώ-
ναξα ἃ !

—Τί ἄλλο γίνεται, Ἀνδρέα μου ; Λέγε μου ! Λέγε
μου, παιδί μου !

—Μετὰ τὴν φιλαρμονικὴν, θεϊέ μου, περνοῦν τώρα
ὅλα τὰ σχολεῖα δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ εἰς δύο γραμμὰς
μὲ μαῦρα φορέματα καὶ μὲ λευκὰ χειρόκτια καὶ κρα-
τοῦν γαλακτόχρωμα κηρία μὲ πενθίμους στολισμούς
καὶ λάμπει δειλῶς τὸ φῶς τῶν κηρίων κατάχρυσον
εἰς τὰς ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου. Νὰ καὶ ἡ δευτέρα μου-
σική, ἡ στρατιωτικὴ, μὲ τὰ ὄργανα εἰς τὸ στόμα
καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς προσηλωμένους εἰς τὸ ραβδίον
τοῦ ἀρχιμουσικοῦ, τὸ ὁποῖον κρατεῖ οὗτος ἀκίνητον
εἰς τὸν ἀέρα μὲ μεγαλοπρέπειαν. Νά ! Νά ! Θεϊέ
μου, κύτταξε τώρα...

—Κυττάζω, παιδί μου· ἐξήγησέ μου λοιπὸν τί κυτ-
τάζω ;

—Δὲν βλέπεις τὸν Ἅγιόν μας ἐκεῖ κάτω-κάτω ;

—Ναὶ τὸν βλέπω· καὶ πῶς τὸν βλέπω, παιδί μου ;
—Ἐμπρός του ἔρχεται μαυροφόρος στρατὸς ἀπὸ ἱε-
ρεῖς μὲ λευκοὺς μεγάλους σταυροὺς εἰς τὰ ἐπιτραχή-
λιά των. Εἰς τὸ μέσον βαδίζει ὁ μητροπολίτης μὲ
τὴν χρυσοῦν του μίτραν, μὲ τὴν ἀργυρᾶν του ῥάβδον
καὶ τὰ ὀλόλευκα γένειά του, τὰ ὁποῖα πίπτουν πρὸς
τὰ κάτω καὶ σκεπάζουν τὸν ἀδαμάντινον σταυρὸν
τοῦ στήθους του. Τρεῖς διάκονοι ἔμπροσθέν του ἄλ-
λοτε στρέφονται ὀπίσω καὶ τὸν θυμιατίζουν καὶ κλί-
νουν κάτω τὰς κεφαλὰς μὲ σέβας, ἄλλοτε πάλιν γυ-
ρίζουν ἔμπρός των καὶ θυμιατίζουν τὸν ἀέρα. Κάμε
τώρα τὸν σταυρὸν σου, θειέ μου. Διέρχεται ὁ Ἅ-
γιός μας.

—Μνήσθητί μου, Κύριε, ἐπιθύρῃσεν ὁ θεὸς μου σταυ-
ροκοπούμενος καὶ ἔκλαιεν ἀπὸ συγκίνησιν.

—Τὸν κρατοῦν τέσσαρες ἱερεῖς ἀσκεπεῖς μὲ χρυσᾶ
ἄμφια σιωπηλοὶ καὶ σοβαροί. Πῶ ! Πῶ ! πόσος κό-

σμος γύρω του, θεϊέ μου ! Ἐν τούτοις ὅλα φαίνονται ὅτι κινοῦνται ἄφωνα καὶ ἀθόρυβα καὶ μόνον ὁ ἔλαφρός θόρυβος τῶν θυμιατῶν ἀκούεται. Ἀκούεις καὶ σύ, θεϊέ μου ;

—Ναί, παιδί μου. Ἀκούω νὰ ἔρχεται ἓν μακρυνὸν ἀντιτάλῃμα ἀπὸ κωδωνίσκους—κωδωνίσκους, οἱ ὅποιοι μοῦ πληγώνουν τὴν καρδίαν.

—Πόσον λυπημένον εἶναι σήμερον τὸ πρόσωπον τοῦ Ἀγίου, θεϊέ μου ;

—Δὲν ἔγινεν ἀκόμη Ἀνάστασις, παιδί μου. Ἐκτὸς τούτου ἔχει καὶ τὸν ἐπιτάφιον, βλέπεις, ὀπίσω του, ὁ ὁποῖος κηδεύεται...

—Μπά ! Τὸν βλέπεις λοιπόν, θεϊέ μου, ὅπως ἐγώ ; Ἔ;

—Ναί, παιδί μου !

—Καὶ πῶς τὸν βλέπεις, θεϊέ μου ;

—Ἀχ ! ὅπως μοῦ εἶπε.

—Ἄλλοι τέσσαρες ἱερεῖς λευκοφόροι κρατοῦν τὸν ἐπιτάφιον. Ὁ Χριστὸς ἐστολισμένος μὲ ῥοδοφύλλα καὶ κρίνους, κεῖται εἰς τὴν κλίνην του μὲ ἐξωγραφισμένην εἰς τὸ πρόσωπον τὴν καλωσύνην του. Σήμερον, ὅποτε κηδεύεται, τὸν σκεπάζει μαῦρος βελούδινος οὐρανὸς μὲ ἀργυροῦς κροσσούς, στηριζόμενος εἰς τέσσαρας ἐπιχρύσους σιδηροῦς κοντούς. Πόσον συγκινητικὴ κηδεία, θεϊέ μου ! Πόσοι πλούσιοι μὲ ὑψηλοὺς πῖλους καὶ πόσοι ἀξιωματικοὶ μὲ λαμπύσας στολὰς καὶ παράσημα συνοδεύουν τὸν ἐπιτάφιον, ἀναμεμιγμένοι μὲ χωρικοὺς καὶ μὲ ῥακενδύτους πτωχοὺς ! Μπά ! Νὰ καὶ ὁ Πούλιας, θεϊέ μου.

—Ποῦ εἶναι ; Πῶς εἶναι ;

—Βαδίζει ἀνυπόδητος καὶ καλῶς ἐνδεδυμένος, κρατεῖ δὲ εἰς τὰς χεῖράς του κηρίον χονδρόν, πολὺ χονδρόν, καὶ ὑψηλὸν ὅσον τὸ ἀνάστημά σου. Συνεχῶς

κλαίει καὶ ἀπαγγέλει σιγὰ-σιγὰ προσευχάς.

—Καλότυχος ὁ Πούλιας. Δι' αὐτὸν ἔκαμε θαῦμα ὁ Ἅγιός μας... Μόνον ἐγὼ μένω τυφλὸς εἰς τὸν ὥραϊον αὐτὸν κόσμον...

Καὶ ἐβυθίσθη ὁ θεῖός μου διὰ μιᾶς εἰς ἀγρίαν σιωπὴν καὶ σκέψιν. Δὲν ἐτόλμησα νὰ τὸν ταράξω.

Ἐν τῷ μεταξὺ ὁ Ἐπιτάφιος ἐπέρασε καὶ οἱ πλησίον μας θεαταὶ ἔφευγον σιγὰ-σιγὰ καὶ ἐρημία κόσμου καὶ θορύβου ἤρχισε νὰ βασιλεύῃ γύρω μας. Μόνον πενθίμους ἤχους μουσικῆς ἠκούομεν ἀκόμη, οἱ ὅποιοι ἐδιπλασίαζον τὴν μελαγχολικὴν ἐντύπωσιν ἀπὸ τὴν μόνωσίν μας.

Κατά, *Ι. Γκίκαν*

Ὁ Θεὸς

Θεέ! Ὑμνεῖ τὴν δόξαν Σου
ἡ νύξ καὶ ἡ ἡμέρα.
μὲ ἄνθη ἔστρωσες τὴν γῆν,
μὲ ἄστρα τὸν αἰθέρα.

Τῆς γῆς ἀσύμφωνοι οἱ λαοὶ
συνχρόνως Σὲ ὑμνοῦσι.
ποικίλαι γλῶσσαι χίλια
Σέ, Σὲ δοξολογοῦσι.

Τὸ πᾶν ἀμέτρητος μετρᾷς,
ἀόριστος, ὁρίζεις·
τὸ πᾶν ἀόρατος ὁρᾷς,
ἀγνώριστος γνωρίζεις·

Δύναται ὁ δάκτυλός Σου
ὥς μοχλὸς τὴν γῆν νὰ σείσῃ
καὶ τὸ κοῖλον τῆς χειρός Σου
τοὺς ὠκεανούς νὰ κλείσῃ.

Μιά πνοή Σου μόνον σβήνει
τῶν ἀστέρων τοὺς φανούς·
ἐν Σου νεῦμα μόνον κλίνει
πρὸς τὴν γῆν τοὺς οὐρανούς.

Π. Σοῦττος

Ὁ Αἰνεΐας καὶ ὁ πατήρ του

Ὁ Αἰνεΐας ἦτο εἷς ἀπὸ τοὺς σημαντικωτέρους ἥρωας, οἱ ὅποιοι μετὰ τοῦ Ἑκτορος γενναίως ὑπερῆσπιζον τὴν Τροίαν κατὰ τὴν δεκαετῇ πολιορκίαν αὐτῆς ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων.

Διηγοῦνται δὲ περὶ αὐτοῦ τὸ ἑξῆς :

Ὅτε οἱ Ἕλληνες ἐκυρίευσαν τὸ Ἴλιον, τὴν πρωτεύουσαν τῆς χώρας, διέταξαν τοὺς κατοίκους νὰ ἀφήσουν τὴν πατρίδα των καὶ νὰ φύγουν μακρὰν εἰς ἄλλους τόπους.

Ἐφευγον λοιπὸν οἱ δυστυχεῖς κλαίοντες καὶ οὐδὲν ἔχοντες. Οἱ Ἕλληνες ὅμως εὐσπλαγχνίσθησαν αὐτοὺς καὶ ἐπέτρεψαν νὰ λάβῃ ἕκαστος ἐκ τῆς οἰκίας του ἓν μόνον πρᾶγμα, ὅτι ἤθελεν καὶ ὅτι ἐθεώρει πολυτιμότερον.

Ἄλλος ἐλάμβανεν ἄλλο. Οἱ πλεῖστοι ἐλάμβανον χρήματα, κοσμήματα, σκεύη πολύτιμα. Ὁ Αἰνεΐας, παραβλέψας πᾶν ἄλλο, ἔλαβεν ἓν ἄγαλμα τῆς ἑφε-

στίου θεότητός του, διὰ νὰ ἔχη αὐτὴν βοηθόν, καὶ ἐξῆλθεν ἐκ τῆς οἰκίας του.

Οἱ Ἕλληνες, ἰδόντες τὴν εὐσέβειαν τοῦ ἀνδρός, συνεκινήθησαν καὶ ἐπέτρεψαν εἰς αὐτὸν νὰ λάβῃ καὶ δεύτερον ἐκ τῶν πολυτιμοτέρων ἀντικειμένων της. Ὁ Αἰνεΐας τότε, εἰσελθὼν εἰς τὴν οἰκίαν, ἔλαβεν εἰς τοὺς ὤμους του τὸν γέροντα πατέρα του καὶ ἀπῆλθεν.

Ἡ βαθυτάτη αὕτη εὐσέβεια πρὸς τοὺς θεοὺς καὶ γονεῖς συνεκίνησε βαθύτατα τοὺς Ἕλληνας καὶ ἀπεφάσισαν νὰ συμπεριφεροῦν πρὸς αὐτὸν ὡς φίλοι. Ἐπέτρεψαν λοιπὸν εἰς τὸν Αἰνεΐαν νὰ λάβῃ πάντα ὅσα εἶχεν εἰς τὴν οἰκίαν του καὶ μετ' αὐτῶν νὰ ἀπέλθῃ ὅπου ἤθελε. Τοιοῦτοτρόπως ἀπέδειξαν ὅτι τοὺς εὐσεβεῖς καὶ φιλοστόργους υἱοὺς καὶ αὐτοὶ οἱ ἐχθροὶ των τιμοῦν καὶ σέβονται.

Α. Μελάς

Ὁ Σεπτέμβριος

Ἐνθυμεῖσθε βεβαίως τὸ ἀνέκδοτον περὶ τῶν τεσσάρων ἐποχῶν, τὸ ὁποῖον ἔχουν ὅλα τὰ ἀναγνωσματοάρια.

Τὴν ἀνοιξιν τὸ παιδίον ἐνεθουσιάσθη ἀπὸ τὴν ἀναγέννησιν τῆς φύσεως, ἀπὸ τοὺς νέους βλαστούς, ἀπὸ τὰ ὥραϊα λουλούδια, ἀπὸ τὸν πράσινον τάπητα τῆς γλῶσς καὶ ἀνέκραξεν: «ὦ, πόσον ὥραϊα εἶναι ἡ ἀνοιξίς! Εἶναι ἡ ὥραιότερα ἐποχή!». «Γράψε αὐτό, τὸ ὁποῖον εἶπες», τῷ λέγει ἀμέσως ὁ πατήρ του καὶ τὸ παιδίον τὸ γράφει εἰς ἓν σημειωματοάριον.

Ἀργότερον, ὅταν ἦλθε τὸ θέρος καὶ μετέβησαν

εἰς τὴν ἐξοχὴν καὶ ἔζησαν τὴν ἀγροτικὴν ζωὴν μὲ τὰ τόσα θέλγητρά της, τὸ παιδίον δὲν ἤργησε πάλιν νὰ ἐνθουσιασθῇ καὶ μίαν ἡμέραν ἀνέκραξεν: «ὦ, τὸ θέρος εἶναι ἡ ὠραιότερα ἐποχή!». «Γράψε καὶ αὐτό», τῷ λέγει πάλιν ὁ πατὴρ του. Ἐκὼς εἰς ἄλλην σελίδα τοῦ σημειωματαρίου, τὸ παιδίον τὸ ἔγραψε... Τὸ ἴδιον συνέβη κατόπιν μὲ τὸ φθινόπωρον, τὸ ἴδιον μὲ τὸν χειμῶνα.

Οὕτω, μετὰ παρέλευσιν ἐνὸς ἔτους, εὐρέθη ὅτι τὸ παιδίον εἶχεν ὀνομάσει κάθε μίαν ἀπὸ τὰς τέσσαρας ἐποχὰς τὴν ὠραιότεραν ἐποχήν, καί, ἐπειδὴ κατὰ τὴν λατινικὴν παροιμίαν «οἱ λόγοι πετοῦν, ἀλλὰ τὰ γραπτὰ μένουν», τὸ παιδίον δὲν ἠδυνήθη νὰ ἀρνηθῇ τὰς ἀντιφάσεις του, καὶ ἠναγκάσθη νὰ ὁμολογήσῃ μετὰ τοῦ πατρὸς του ὅτι ὅλαι αἱ ἐποχαὶ εἶναι ὠραῖαι, καὶ δὲν ἠδύνατο, παρὰ νὰ εἶναι, ἀφοῦ ὅλας τὰς ἔκαμεν ὁ καλὸς Θεός.

Λοιπὸν προσοχή! Ὅλαι αἱ ἐποχαὶ εἶναι ὠραῖαι, διότι ὅλας τὰς ἔκαμεν ὁ καλὸς Θεός, διότι ὅλαι ἔχουν τὰ θέλγητρά των, διότι ὅλαι παρέχουν τέρεψις καὶ ἀπολαύσεις εἰς τὸν ἄνθρωπον, καὶ διότι πρὸ πάντων ἡ μία διαδέχεται τὴν ἄλλην μὲ σοφὴν διάταξιν, ὥστε καμμία νὰ μὴ φαίνεται κουραστικὴ καὶ ὅλαι νὰ εἶναι ποθηταί.

*
* *

Ἄν εἴπω ὅμως ὅτι τὸ φθινόπωρον εἶναι μία ἀπὸ τὰς ὠραιότερας, πειράζει; Βλέπετε εἰς αὐτὸ καμμίαν ἀντίφασιν; Δὲν τὸ πιστεύω. Ἀπεναντίας μοῦ φαίνεται ὅτι εἶναι μία ἀλήθεια.

Ἡ θερμοκρασία καταπραΰνεται, ὕστερον ἀπὸ τὸν ἀνυπόφορον καύσωνα τοῦ θεροῦς. Τὰ νέφη. μετα-

βαλλόμενα αἰωνίως, διαποικίλλουν τὴν μονοτονίαν τοῦ οὐρανοῦ. Αὐταὶ αἱ αἰφνίδιαι καὶ ὀρμητικαὶ βροχαὶ καὶ αἱ θαυμάσιαι δύσεις προξενοῦν ἐξαιρετικὴν εὐχαρίστησιν. Τὸ φθινόπωρον μᾶς προαγγέλλει τὸν ἐρχόμενον χειμῶνα, ὁ ὁποῖος θὰ μᾶς συναθροίσῃ πάλιν εὐαρέστως εἰς τὴν ἀγαπητὴν οἰκίαν, πέριξ τῆς ἀνημμένης ἐστίας, διὰ τὴν ἀναγνώσωμεν ὥραῖα βιβλία, νὰ ἀκούσωμεν τερπνὰς διηγήσεις, ἐνῶ ἔξω θὰ συρίζῃ ὁ βορρᾶς ἢ θὰ στρώνεται ἡ χιών. Πόσα ὥραῖα δὲν παρουσιάζει, ποσὰ δὲν ἐμπνέει, πόσα δὲν ὑπενθυμίζει τὸ φθινόπωρον !

Καλῶς ἤλθε λοιπὸν ὁ ἀγαπητὸς μας Σεπτέμβριος, ὁ βασιλεὺς τοῦ φθινοπώρου, ἡ ἀρχὴ τῆς χειμερινῆς περιόδου, ἡ λήξις τῶν διακοπῶν καὶ τῆς ὀκνηρίας, ἡ ἔναρξις τῶν σχολείων, ἡ εὐλογημένη ἐποχὴ τῆς ἐργασίας !

Ἔρχεται ὁ Σεπτέμβριος καὶ αἱ ἐξοχαὶ ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἐρημοῦνται, καὶ αἱ πόλεις ζωηρεύουν, καὶ τὰ προαύλια τῶν σχολείων, τὰ ἡσυχὰ ἔως τώρα, ἀντηχοῦν πάλιν ἀπὸ ζωηρᾶς καὶ εὐθύμους φωνᾶς. Ὅπως τὰ χειλιδόνια γυρίζουν τὴν ἄνοιξιν εἰς τὰς παλαιὰς φωλεὰς των, οὕτω καὶ τὰ καλὰ παιδία ἐπιστρέφουν τὸ φθινόπωρον εἰς τὰ σχολεῖά των. Μὲ τὴν ἰδίαν φαιδρότητα, μὲ τὴν ἰδίαν χαράν, μὲ τὸν ἴδιον πόθον.

Καὶ ὅταν τὰ βλέπω παρὰ τὰς εἰσόδους τῶν σχολείων εὐθυμα, λάλα, εὐτυχῇ, διότι ἐπαναβλέπουν τοὺς συμμαθητάς των, τοὺς διδασκάλους των, τὰ βιβλία των, τὰ θρανία των, ἀναλογίζομαι: Πόσον εὐτυχισμένα εἶναι τὰ παιδία, τὰ ὁποῖα πηγαίνουν εἰς τὰ σχολεῖα !

Χαίρετε, ἀγαπητά μου παιδία !

Κατὰ Γρ. Ξενόπουλον

Ἡ Πόλι

Τὴν εἶδον τόσας φοράς, τὴν εἶδον ἀπὸ γῆς καὶ ἀπὸ θαλάσσης. Καὶ τὴν ἐκαμάρωσα, ὅπως καμαρώνουν οἱ νυμφαγωγοὶ τὴν νύμφην εἰς τὰς νήσους. Καὶ εἶναι νύμφη ἡ Πόλι. Νύμφη τῆς Ἀνατολῆς.

Ἐκεῖ, ὅπου ὀπισθεν πλατάνων καὶ κυπαρίσσεων εἰς τοὺς χλοεροὺς ἐκείνους λειμῶνας παρατηρεῖται ὅλη τῶν ἀνθέων τῆς ἡ ποικιλία ἀπὸ τὸν νάρκισσον καὶ ὑάκινθον μέχρι τοῦ ἰάσμου καὶ τῶν ρόδων. Ἐκεῖ, ὅπου ὁ στροβιλώδης Βόσπορος σχηματίζει τὰ ἀντίθετα ρεύματά του, ὅταν τὸ ρεῦμα τοῦ Εὐξείνου τὸ ὁλόδροσον ἔρχεται νὰ φιλήσῃ τοῦ γένους τὴν βασίλισσαν.

Τὴν εἶδον ἀπὸ ξηρᾶς καὶ ἀπὸ θαλάσσης. Ἀπὸ θαλάσσης τὴν εἶδον νὰ ἀναπαύεται ὑπὸ τὰς παχείας σκιὰς αἰωνοβίων πλατάνων, μὲ ὑψηλοὺς μαύρους δορυφόρους κύκλω τὴν παράταξιν τῶν σιωπηλῶν καὶ ἀκινήτων κυπαρίσσεων.

Καὶ ἀπὸ ξηρᾶς τὴν εἶδον νὰ ἀναδύεται ἐκ τῶν κυμάτων τὴν ὥραν τὴν γλυκεῖαν τῆς αὐγῆς, μὲ ἓνα τεφρὸν πέπλον σκεπασμένην, ὃ ὁποῖος διαλύεται σιγὰ σιγὰ, μὲ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου, ἵνα ἀναφανῇ εἰς τὸν κόσμον τὸ ἐξαίσιον θέαμα ναῶν καὶ παλατίων καὶ μιναρέδων. Καὶ πλέουν τότε μέσα εἰς πέλαγος φωτὸς συνοικισμοὶ ἀπέραντοι, λόφοι κεκαλυμμένοι μὲ κατοικίας καὶ ἄκται μὲ παλάτια βασιλικά καὶ μέγαρα ἀρχόντων.

*
* *

Ἀφορμὴ τῆς κτίσεώς της ὑπῆρξεν ἓν ὄνειρον, μία ὀπτασία. Καὶ ἓν ὄνειρον καὶ μίαν ὀπτασίαν ἐκ-

ληροδότησεν εἰς τὸ γένος. "Αγγελοι τὴν ἐξωγράφισαν καὶ "Αγγελοι ἐχάραξαν τὸ σχέδιόν της, τὸ ὅποιον ἔκτοτε ὑπάρχει χαραγμένον μὲ χρυσᾶς γραμμὰς εἰς τὰ φυλλοκάρδια τοῦ γένους.

Ἄλλ' ἃς ἀκούσωμεν τὸ ἀφελὲς συναξάριον τοῦ οἰκιστοῦ καὶ κτίτορος τῆς μητροπόλεως αὐτῆς τοῦ Ἑλληνισμοῦ, τῆς τόσον ὠραίας, ἀλλὰ καὶ τόσον πολυπαθοῦς :

«Τὸν καιρὸν ἐκεῖνον, δηλ. τὸ 319 μετὰ Χριστόν, εἶδεν ὁ βασιλεὺς Κωνσταντῖνος θεῖον ὄραμα, τὸ ὅποιον τὸν ἐπρόσταξε νὰ κτίσῃ πόλιν εἰς τὰ μέρη τῆς Ἀνατολῆς καὶ νὰ τὴν ἀφιερῶσιν εἰς τὸ ὄνομα τῆς Ὑπεραγίας Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου.

Πρῶτον μὲν λοιπὸν ἐπῆλθεν εἰς τὴν Θεσσαλονίκην, μελετῶν νὰ κτίσῃ ἐκεῖ τὴν πόλιν, τὴν ὁποίαν εἶδεν εἰς τὸ ὄραμα. Ἄλλ' ἐπειδὴ δὲν ἦτο θέλημα Θεοῦ νὰ γίνῃ ἐκεῖ, ἠμποδίσθη.

Πηγαίνει μετὰ ταῦτα εἰς τὴν Χαλκηδόνα. Τοῦ ἤρρεσεν ὁ τόπος καὶ ἤρχισε νὰ κτίξῃ, ἀλλὰ τοῦ Θεοῦ δὲν ἤρρεσεν. Ὅθεν ἤρχοντο ἀετοὶ τινες καὶ ἐλάμβανον τὰ σύνεργα τῶν κτιστῶν καὶ τὰ ἔρριπτον εἰς τὸ Βυζάντιον. Βλέπων λοιπὸν τοιοῦτον θαῦμα ἀπῆλθεν ἐκεῖ καὶ τοῦ ἤρρεσεν πολὺ ἡ θέσις τοῦ τόπου.

Ἄλλὰ δὲν ἤξευρε πόσον μεγάλην νὰ τὴν κτίσῃ. Καὶ τὴν νύκτα πάλιν εἶδεν ἄγγελον εἰς τὸ ὄραμα καὶ τῷ λέγει : Τὸ πρῶτ', ὅταν ἐξημερῶσῃ, νὰ μὲ ἀκολουθήσῃς καὶ ὅπου ὑπάγω ἐγὼ ἐκεῖ νὰ σημαδεύσῃς τὸν τόπον, νὰ θέσουν τὰ θεμέλια.

Τὴν ἐπομένην ἐπῆρε τὸν πρωτομάστορα, προστάζων αὐτὸν νὰ ἀκολουθῇ καὶ ὅπου πατήσῃ νὰ θέτῃ ἓνα σημεῖον. Οὕτως ἐπήγαιναν ὁ "Αγγελος ἐμπρὸς καὶ μόνος ὁ βασιλεὺς τὸν ἔβλεπεν. Ἐπεριπάτει τα-

χέως ἀκολουθῶν αὐτόν· μετὰ τὸν βασιλέα δὲ ἤρχετο ὁ τέκτων, μέχρις οὗτου ἐγύρισεν ὅλον τὸν τόπον, ὅπου ἦτο Θεοῦ θέλησις νὰ κτισθῇ ἡ Πόλι. Καὶ τότε τὴν ἤρχισαν.

Καὶ ἔβαλεν ἓνα γνωστικὸν καὶ πρακτικὸν ἄνθρωπον, Εὐφρατᾶν καλούμενον, νὰ μεριμνήσῃ περὶ αὐτοῦ, ὥστε νὰ γίνῃ τὸ ἔργον θαυμάσιον καὶ θεάρεστον, τῷ ἔδωκε δὲ χρυσίον ἀναρίθμητον δι' ἔξοδα. Οὗτος ἦτο τόσον ἐπιδέξιος, ὥστε τὴν ἔκαμε πολὺ

ώραίαν, ὅπως ἔπρεπεν, ἐγίνε δὲ ὁμοία πρὸς τὴν Ῥώμην εἰς ὅλα τὰ κτίρια».

*
* *

Ἐπάνω εἰς ἑπτὰ λόφους τὴν ἔκτισαν. Διὰ τοῦτο καὶ Ἐπτάλοφος καλεῖται. Καὶ μὲ διπλοῦν τεῖχος τὴν περιεχαράκωσαν, ὅπου διακόσιοι πεντήκοντα πύργοι

μέχρι σήμερον ἴστανται, προκύπτοντες ὡς φάσματα γεροντικά ἀπὸ μέσα ἀπὸ τοὺς κισσοὺς καὶ τὰς δάφνας καὶ ἄλλα ἀειθαλῇ ἀγριόδενδρα, τὰ ὅποια ἔρποντα περιστέφουν τὴν αἰώνιον δόξαν των.

Ἐντὸς τῆς εὐρυτάτης ταύτης περιοχῆς ἔζη καὶ ἐκινεῖτο καὶ ἀνέπνευεν ἡ βασίλισσα τῶν πόλεων, κυρίαρχος Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως, εἰς διάστημα δώδεκα ὅλων αἰώνων, μὲ 450 ρύμας καὶ ἀγυιάς, μὲ τὰς περιστύλους στοάς της καὶ μὲ τὴν μεγάλην λεωφόρον τοῦ Μιλίου, ὅπου ἐτελοῦντο συχνὰ ἑορταὶ τῶν ἑορτῶν καὶ οἱ θριάμβοι τοῦ γένους, μὲ τόσας ἀγορὰς χαλκοπρατείων, ἀργυροπωλείων, ἀρτοπωλείων, ὑφασματοπωλείων κλπ.

Ὑδραγωγεῖα, λουτρά, κρήναι, ὄχετοί, μυλῶνες καὶ φοῦρνοι καὶ ἀποθῆκαι σιτηρῶν καὶ 19 δεξαμεναὶ μεγαλοπρεπεῖς, ὥσάν ὑπόγειοι ναοὶ μὲ τοὺς μαρμαρίνους των κίονας, πανταχοῦ διηυκόλυνον, ἐνῶ οἱ τρεῖς λιμένες καὶ οἱ ὅρμοι της ἐχρησίμευον διὰ τὸ παγκόσμιον αὐτῆς ἐμπόριον.

Ἀλλ' ὅ,τι κυρίως καθωράϊζε τόσον τὴν πόλιν, ἦτο ἡ πληθὺς τῶν ναῶν, μὲ τοὺς λαμπροὺς στολισμούς των ἐκ πολυχρώμων μαρμάρων καὶ τὰ ἔξοχα ψηφιδωτά, οἱ ὅποιοι ὡς περιδέραιοι χρυσοῦν κατεστόλιζον τὴν εὐσεβῇ τοῦ γένους μητρόπολιν, τόσον ἐν τέχνῳ ὅλοι ἐκτισμένοι, ὥστε νὰ κινοῦν εἰς θάμβος τὸν ξένον, ὁ ὁποῖος ἐδυσκολεύετο νὰ πιστεύσῃ ὅτι ὑπ' ἀνθρώπων ἐτεχνουργήθησαν. Καὶ ἂν ἦσθάνετο εὐφροσύνην καὶ ἀγαλλίασιν διὰ τὰ τόσα ἄλλα κάλλι της ἡ πόλις, ἐξόχῳ ὅμως ἀπὸ ὅλα ἐσεμνύετο διὰ τοὺς οὐρανίους ναοὺς της.

Ἡμίσεια χιλιάς ναῶν καὶ μοναστηρίων ὑπέθαλπε τὴν θρησκευτικὴν εὐλάβειαν τῶν εὐσεβῶν κατοί-

κων. Πλήν τῶν βασιλικῶν καὶ πατριαρχικῶν μεγάλων ναῶν ὑπῆρχον πάμπολλοι ἄλλοι ναοί, κοσμοῦντες τὰ παλάτια τῶν εὐγενῶν καὶ τῶν ἀρχόντων, συνήθεια σωζομένη ἔκτοτε εἰς τὰς νήσους τοῦ ἑλληνικοῦ Ἀρχιπελάγους.

Δύο βασιλικά παλάτια, τὸ Μέγα καὶ τὸ τῶν Βλαχερνῶν, εἰς τὸν θρόνον τῶν ὁποίων ἀνέβησαν ὀγδοήκοντα πέντε αὐτοκράτορες, καὶ παλάτια ἄλλων δεσποινῶν καὶ βασιλοπαίδων συνεκέντρωνον ὅλην τὴν πολιτικὴν τοῦ γένους ζωὴν.

Πάμπολλα ἄλλα ἀγαθοεργὰ καταστήματα, νοσοκομεῖα, πτωχοτροφεῖα, γηροκομεῖα καὶ ξενῶνες, ἐμαρτύρουν τὸν βαθμὸν τοῦ πολιτισμοῦ, εἰς τὸν ὅποιον εἶχε φθάσει ἡ πόλις.

Ἐκράτησεν ἐπὶ δώδεκα αἰῶνας τὰ σκῆπτρα τῶν τεχνῶν καὶ τῶν ἐπιστημῶν. Εἶδε νὰ πέσουν καὶ νὰ τὴν προσκυνήσουν ἱππῶται τῆς Δύσεως καὶ φυλαὶ τῆς Ἀνατολῆς. Εἶδε σειρὰν Φωκάδων καὶ Βουλγαροκτόνων εἰς τοὺς θρόνους τῆς τοὺς χρυσοῦς καὶ Χρυσοστόμους τόσους καὶ Φωτίους εἰς τοὺς ἄμβωνας τοὺς συντεφένιους τῆς.

*
* *

Ἀλλ' ἦλθε μία ἡμέρα κακὴ δι' αὐτὴν καὶ διὰ τὸ γένος. Ἐξημέρωσεν ἓνα πρωῒ μαῦρος οὐρανὸς καὶ μαύρη ἡμέρα. Μία Τρίτη κακὴ, κατὰ τὴν ὁποίαν ἐπάνω εἰς τὸ ἐξημέρωμα φωνὴ κλαυθμηρά, φωνὴ κατάρας καὶ φωνὴ θρήνου ἠκούσθη ἔξαφνα, ὥς θανάτου κραυγὴ ἀντηχήσασα ὕστερον ἀπὸ τόσων μνηνῶν πολιορκίαν :

— Πῆραν τὴν Πόλι, πῆράν την !...

Οἱ πύργοι της, οἱ ἀήττητοι ἕως τότε, ἤρχισαν νὰ τρέμουν ὡς ἐν αἰφνιδίῳ σεισμῷ καὶ ἐπάνω εἰς τὰς ἐπάλξεις των ἤρχισε νὰ ἐπαναλαμβάνεται ἡ ἐπωδὸς φαρμακερά :

— Πῆράν τὴν Πόλι, πῆράν τὴν !..

Συγχρόνως βοὴ συγκεχυμένη καὶ γόοι καὶ κοπετοὶ φθάνουν ἀπὸ τὸ βάθος πέραν ἀπὸ τὰς συνοικίας ἕως εἰς μίαν πύλην ἐνδοξον, ὅπου ἔγινεν ὁ μεγαλύτερος θρήνος καὶ ἐχύθη τὸ περισσότερον αἷμα ἀπὸ τὸ ἄνθος τοῦ γένους. Ἐκεῖ αἰφνης φαρμακερὸν παρόπονον διακόπτει τοὺς λυγμοὺς καὶ τοὺς θρήνους :

— Δὲν ὑπάρχει κανένας Χριστιανὸς νὰ πάρῃ τὴν κεφαλὴν μου ;

Ἦσαν οἱ τελευταῖοι λόγοι τοῦ τελευταίου Κωνσταντίνου τοῦ Παλαιολόγου.

Μετὰ τοῦτο σιγὴ νεκρικὴ.

«Κι' ὁ Ἀμηνᾶς εἰσέβηκε στὴν Πόλι καβαλάρης».

Τὴν ἐπομένην εἰσελθὼν ὁ Μωάμεθ περιώδευσε τὴν Πόλι. Καὶ ἦτο ὅλη ἀκατοίκητος. Οὔτε ἄνθρωπος, οὔτε κτῆνος, οὔτε ὄρνεον ἐκραύγαζεν ἢ ἐλάλει ἐντὸς αὐτῆς.

Ἦτο ἔρημος, νεκρά, γυμνή, ἄφωνος.

Ἄλ. Μωραϊτίδης

Εἰς τὴν Ἑλλάδα

Ὅσῳ ζῇ ὁ κόσμος ὅλος,
ὅσῳ ζῇ ἡ γῆ, θὰ ζῇ
τ' ὄνομά σου, ὦ Ἑλλάς μου,
καὶ ἡ δόξα σου μαζί.

Ἐκ τῶν ἄμμων τῆς Λιβύης
εἰς τοὺς πάγους τοῦ βορρᾶ
τ' ὄνομά σου φέρ' ἡ φήμη
καὶ ἡ δόξα σου περᾶ.

Σὺ διδάσκαλος τοῦ κόσμου,
σὺ τῆς γῆς ὅλης τροφός,
σὺ πνεύσις τῆς διανοίας,
σὺ τοῦ πνεύματος τὸ φῶς.

Ὅπως ἔδωκες θὰ δώσης,
θὰ ζητήσουν, ὥς ζητεῖς,
θὰ γενῆς καὶ πάλιν φώτων
καὶ πολιτισμοῦ κοιτίς.

Ἄγγ. Βλάχος

Μπάρρης, ὁ γενναῖος κύων τῆς μονῆς τοῦ Ἀγίου Βερνάρδου

Ἡ Ἑλβετία εἶναι χώρα τῆς Εὐρώπης. Ἐχει ὄρη πολὺ ὑψηλά. Ὄταν ἡμεῖς ἐδῶ τὸ θέρος ἔχωμεν μεγάλην ζέστην καὶ μόλις δυνάμεθα νὰ ὑποφέρωμεν καὶ τὰ ἐλαφρότατα ἐνδύματα, τὰ ὄρη ταῦτα καλύπτονται ἀκόμη ὑπὸ παχείας χιόνος. Εἰς τὰ ὄρη ταῦτα κατὰ τὸ φθινόπωρον συμβαίνουν φοβεραὶ καταγίδες, πίπτει χιὼν πυκνοτάτη καὶ καλύπτει τὰς ὁδοὺς καὶ τὰ μονοπάτια αὐτῶν.

Ἐν τῶν ὁρέων τούτων εἶναι καὶ ὁ Ἅγιος Βερ-

νάρδος. Διὰ τοῦ ὄρους τούτου φέρει ὁδός, ἡ ὁποία συνδέει τὴν ὡραίαν Ἰταλίαν μετὰ τῆς ὀρεινῆς Ἑλβετίας. Ἡ ὁδὸς αὕτη εἶναι στενὴ, δυσδιάβατος καὶ πολὺ ἐπικίνδυνος. Κατὰ τὸν χειμῶνα μάλιστα συμβαίνουν ἐκεῖ συχνάκις μεγάλα δυστυχήματα. Πολλοὶ ὁδοιπόροι καταχώνονται ὑπὸ τῶν χιόνων καὶ δὲν ἐπαναβλέπουν τοὺς προσφιλεῖς τῶν οἰκείους. Διὰ τὴν ὑπάρχῃ ἄσυλον εἰς τὸν κατάκοπον καὶ κινδυνεύοντα ὁδοιπόρον, εὐσεβῆς τις μοναχός, ὀνομαζόμενος Βερνάρδος, ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὄρους τούτου ἱδρυσε μοναστήριον, εἰς τὸ ὁποῖον οἱ ὁδοιπόροι εὐρίσκουν ἀσφαλὲς καταφύγιον καὶ μεγάλην περιποίησιν.

Εἰς τὸ ἐκεῖ μοναστήριον ἔμενον δέκα ἕως δώδεκα εὐσεβεῖς μοναχοί, τῶν ὁποίων ἡ μόνη ἀσχολία ἦτο νὰ φιλοξενοῦν δωρεὰν τοὺς ξένους καὶ νὰ περιποιῶνται αὐτούς. Ὅταν συμβαίνουν καταιγίδες καὶ πίπτει χιὼν, ἡ δὲ ὁμίχλη καθιστᾷ τὴν ὁδὸν λίαν ἐπικίνδυνον, πολλοὶ ὁδοιπόροι ἀποπλανῶνται ἀπὸ τὴν ὁδὸν ἢ καταχώνονται ὑπὸ τῶν χιόνων καὶ κινδυνεύουν νὰ χαθοῦν.

Οἱ μοναχοὶ κατεγίνοντο ἀόκνως εἰς τὴν ἀναζήτησιν καὶ σωτηρίαν αὐτῶν. Εἰς τὴν φιλάνθρωπον ταύτην ἐργασίαν ὑπεβοήθουν αὐτοὺς κύνες τινές, οἱ κύνες τοῦ Ἀγίου Βερνάρδου καλούμενοι, ζῶα μεγαλόσωμα, κιτρινόχροα, ἰσχυρά, νοημονέστατα καὶ γενναιώτατα.

Οἱ φιλάνθρωποι μοναχοί, ὅταν ἔβλεπον τὸν καιρὸν πολὺ κακόν, προσεκάλουν τοὺς κύνας τούτους, ἐκρέμων ἐκ τοῦ λαιμοῦ τῶν καλάθιον, ἔθετον ἐντὸς αὐτοῦ ἄρτον, κρέας καὶ μίαν φιάλην μὲ οἶνον ἢ οἶνόπνευμα, καὶ τοὺς ἐξαπέστελλον εἰς τὰς ὁδοὺς καὶ τὰ μονοπάτια τὰ σκεπασμένα ἀπὸ τὰς χιόνας.

Οἱ κύνες ἐνόουν περὶ τίνος ἐπρόκειτο καὶ ἀμέσως διηυθύνοντο πρὸς ὅλας τὰς διευθύνσεις, ὅπου ἦτο δυνατόν νὰ εὑρουν τινὰ ὁδοιπόρον. Ἄν εὑρισκόν τινα καταχωθέντα ὑπὸ τῶν χιόνων, προσεπάθουν νὰ τὸν ἐκθάψουν. Ἄν δὲν κατώρθωνον τοῦτο ἤρχοντο τρέχοντες εἰς τὸ μοναστήριον καὶ ἐδήλωνον εἰς τοὺς μοναχοὺς διὰ γαυγισμάτων καὶ διαφόρων ἄλλων σημείων, ὅτι εἶναι ἀνάγκη νὰ τρέξουν ἵνα σώσουν ἀνθρώπους ἐν κινδύνῳ εὐρισκομένους. Τότε οἱ μοναχοὶ ἔτρεχον κατόπιν τῶν κυνῶν καὶ μετ' ὀλίγον διὰ μέσου βαθυτάτης χιόνος ἔφθανον εἰς τὸν τόπον τοῦ κινδύνου. Πολλάκις ἐπρόφθανον καὶ ἔσωζον τοὺς κινδυνεύοντας.

*
**

Εἰς τῶν νοημονεστάτων κυνῶν τοῦ Ἀγίου Βερνάρδου ὠνομάζετο Μάρρης. Ἐπὶ δώδεκα ἔτη ἔξετέλει τὴν ἀγαθωτάτην ταύτην ὑπηρεσίαν πιστότερον καὶ προθυμότερον καὶ τοῦ νοημονεστάτου ἀνθρώπου.

Ὅλοι, ἀκόμη καὶ τὰ μικρότερα παιδιά τῶν πλησίων χωρίων, ἐγνώριζον τὸν Μάρρη. Τὸν ἐτίμων πολὺ, διότι εἶχε διασώσει τὴν ζωὴν πολλῶν ἀνθρώπων τῶν μερῶν ἐκείνων, οἱ ὅποιοι εἴτε εἶχον ἀποπλανηθῇ τῆς ὁδοῦ εἴτε ἡμιθανεῖς ἔκειντο ἐντὸς τῆς χιόνος. Μόλις τὰ νέφη ἐκάλυπτον τὸν οὐρανὸν καὶ ἡ ὁμίχλη καθίστα τὴν ὁδὸν ἐπικίνδυνον ἢ ἐπήρχετο σφοδρὸς χιονοστρόβιλος, ὁ Μάρρης ἐγίνετο ἀνήσυχος. Ἐτρεχεν ἐπάνω κάτω, ἐγαύγιζεν, ἔσυρεν ἐκ τῶν ἐνδυμάτων τοὺς μοναχοὺς καὶ διὰ παντὸς τρόπου τοὺς ἠνάγκαζε νὰ κρεμάσουν ἐκ τοῦ λαιμοῦ του τὸ καλάθιόν του καὶ νὰ τὸν ἐξαποστείλουν πρὸς ἀναζήτησιν κινδυνευόντων δυστυχῶν.

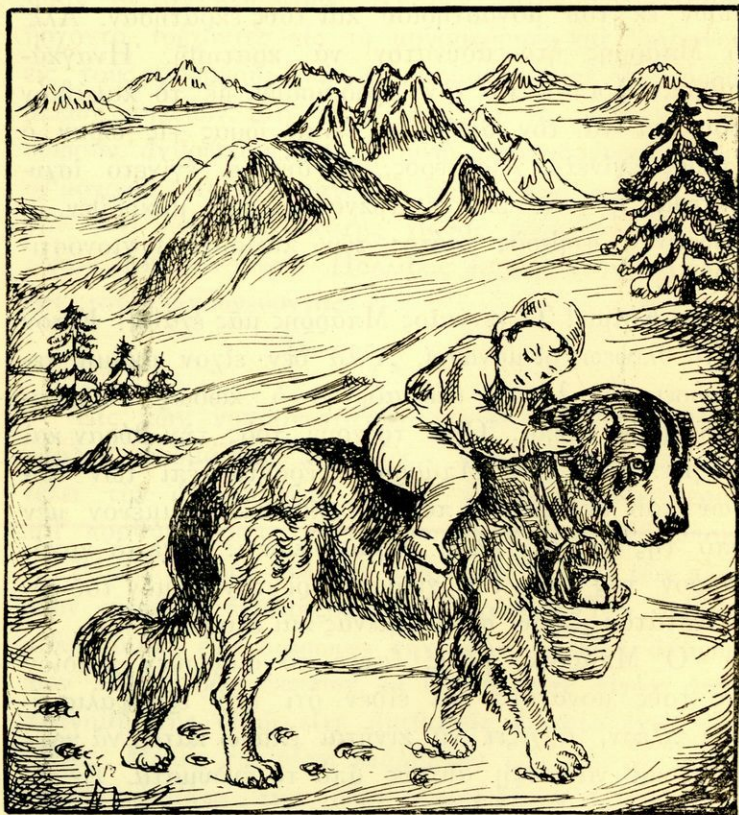
Ἡμέραν τινὰ ἐνέσκυψε σφοδρὰ θύελλα, τοσοῦτον δὲ σκότος ἔγινεν, ὥστε ἦτο ἀνάγκη καὶ κατ' αὐτὴν τὴν μεσημβρίαν νὰ ἀνάψουν φῶς εἰς τὸ μοναστήριον. Οἱ μοναχοὶ κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην ἐλυποῦντο νὰ ἀφήσουν τοὺς γενναίους κύνας νὰ ἐξέλθουν ἐκ τοῦ μοναστηρίου καὶ τοὺς ἐκράτησαν. Ἄλλ' ὁ Μπάρρης ἦτο ἀδύνατον νὰ κρατηθῇ. Ἦναγκάσθησαν λοιπὸν νὰ τὸν ἐφοδιάσουν μὲ τὸ καλάθιον τοῦ καὶ νὰ τὸν ἀφήσουν. Ἀπο ὥρας εἰς ὥραν ὁ καιρὸς ἐγίνετο χειρότερος, ἢ θύελλα ἐγίνετο ἰσχυροτέρα, ἢ χιὼν ἔπιπτε πυκνοτέρα καὶ μακρόθεν ἠκούετο ὁ φοβερὸς κρότος τῶν κυλιομένων χιονοστιβάδων.

— Κρῖμα! Ὁ γενναῖος Μπάρρης μᾶς ἐχάθη! Εἶπον μετὰ θλίψεως οἱ μοναχοί. Ἀλλὰ δὲν εἶχον ἀκόμη τελειώσει τὸν λόγον, ὅτε αἴφνης ὁ κώδων τοῦ μοναστηρίου κτυπᾷ. Ὅλοι τρέχουν πρὸς τὴν θύραν καὶ τί βλέπουν! Τὸν Μπάρρην φέροντα ἐπὶ τῶν νώτων τοῦ ἐν μικρὸν παιδίον, κατακεκαλυμμένον μὲν ὑπὸ τῆς χιόνος, ἀλλὰ θερμὸν εἰσέτι. Εἶχε τὸ κακόμοιρον τὰς δύο τοῦ χεῖρας περὶ τὸν λαιμὸν τοῦ εὐγενεστάτου ζῴου συνδεδεμένας καὶ ἐκοιμᾶτο.

Ὁ Μπάρρης, μόλις ἔφερε τὸ διασωθὲν παιδίον εἰς τοὺς μοναχοὺς καὶ εἶδεν ὅτι ἦτο ἐξησφαλισμένον πλέον, ἀρχίζει νὰ κινῆται ἐπάνω κάτω, νὰ γαυγίσῃ καὶ νὰ σύρῃ αὐτοὺς ἀπὸ τὰ ἐνδύματα. Ἐν γένει ἔκαμνεν ὅτι ἔκαμνεν πάντοτε, ὅσάκις ἤθελε νὰ δώσῃ εἰς τοὺς κυρίους τοῦ νὰ ἐννοήσουν ὅτι πρέπει νὰ σπεύσουν, διὰ νὰ σώσουν δυστυχῇ τινὰ κινδυνεύοντα. Οἱ μοναχοὶ ἐνόησαν ὅτι κάτι συμβαίνει καὶ ἀμέσως ἔτρεξαν κατόπιν τοῦ Μπάρρη.

Πολὺ διάστημα διέτρεξαν ἐντὸς τῆς βαθείας χιό-

νος, ὅτε αἰφνης ὁ Μάργης σταματᾷ. Πλησιάζουν τότε καὶ εὐρίσκουν τὴν μητέρα τοῦ παιδίου σχεδὸν θαμμένην ἐντὸς τῆς χιόνος καὶ μόλις ἀναπνέουσιν. Πάραυτα τὴν ἐκθάπτουν καὶ τὴν φέρουν εἰς τὸ μο-

ναστήριον λιπόθυμον καὶ σχεδὸν νεκράν. Οἱ μοναχοὶ ἐνόμισαν ὅτι εἶναι ἀδύνατον νὰ σωθῇ. Περιποιήθησαν ὅμως αὐτὴν πολὺ καὶ μετὰ πολλὴν ὥραν συνῆλθεν.

— Ζῆ τὸ τέκνον μου ; Εἶπε μόλις ἤνοιξε τοὺς ὀφθαλμούς. Καὶ ἀφοῦ ἔμαθεν ὅτι ζῇ ἐδόξασε τὸν Θεόν, ἠὺχαρίστησε τοὺς μοναχοὺς καὶ ἡσύχασεν.

*
**

Ἡ δυστυχὴς ἤθελε νὰ μεταβῇ πρὸς ἐπίσκεψιν τῶν γονέων της, οἱ ὅποιοι κατῴκουν ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος τοῦ ὄρους. Ὅταν ἐξεκίνησεν ἐκ τοῦ χωρίου της, ὁ καιρὸς ἦτο πολὺ καλός. Ἀλλ' ὅτε ἔφθασεν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους, τὴν κατέλαβε πυκνοτάτη χιών. Ἀγωνίζεται, προσπαθεῖ νὰ προχωρήσῃ, ἀλλὰ ματαιῶς. Ἡ χιών ἦτο πυκνοτάτη καὶ ἐβυθίζετο ἀνὰ πᾶν βῆμα περισσότερον.

— Δυστυχία μου ! Θὰ ἴδω τὸ τέκνον μου νὰ ἀποθνήσκῃ ἐκ τοῦ ψύχους εἰς τὰς ἀγκάλας μου ! Ποία μήτηρ εἶναι τόσον δυστυχὴς, ὅσον ἐγώ ! Θεέ μου ! Θεέ μου ! Εἶπε καὶ ἐσιώπησεν. Ἀπηλπίσθη, ἐσταμάτησε καὶ περιέμενε τὸν θάνατον, ὅτε αἴφνης ἀκούει τὰ γαυγίσματα τοῦ γενναίου Μάρκου καὶ μετὰ μίαν στιγμὴν τὸν βλέπει ἔμπροσθέν της.

Ὁ Μάρκος ἔσειε τὸ καλάθιον, ἵνα ἐννοήσῃ ἡ γυνὴ ὅτι ἔπρεπε νὰ φάγῃ ὀλίγον καὶ νὰ πῖν καὶ αὐτὴ καὶ τὸ παιδίον της, ἐξ ἐκείνων τὰ ὅποια ἦσαν εἰς τὸ καλάθιον. Μετὰ ταῦτα, ἀφοῦ εἶδεν ὅτι ἀνεζωογονήθησαν ὀλίγον ἐκ τῆς τροφῆς καὶ τοῦ ποτοῦ, πίνει κατὰ γῆς, ἵνα θέσῃ τὸ παιδίον της ἢ μήτηρ ἐπὶ τῶν νώτων του.

Ἡ μήτηρ θέτει τὸ τέκνον της ἐπὶ τῶν νώτων του καὶ συνδέει τοὺς βραχίονάς του περὶ τὸν λαιμὸν τοῦ ζώου. Ὁ Μάρκος, ἔχων τὸ πολύτιμον τοῦτο φορτίον, τρέχει μὲ ὅσιν δύναμιν εἶχε καὶ ἔρχεται εἰς

τὸ μοναστήριον. Ἡ μήτηρ κατηνχαριστήθη, διότι τὸ παιδίον της ἐσώθη, ἔπειτα ἐπεχείρησε καὶ αὐτὴ νὰ κινηθῇ πρὸς τὰ ἐμπρὸς κατόπιν τοῦ παιδίου, ἀλλ' ἦτο ἀδύνατον καὶ ἐστάθη πάλιν ἐντὸς τῶν χιόνων. Μετ' ὀλίγον τὸ ψῦχος κατέβαλεν αὐτὴν καὶ ἀπεναρκώθη. Εἰς τοιαύτην κατάστασιν τὴν εὗρον οἱ μοναχοί, σπεύσαντες πρὸς σωτηρίαν της.

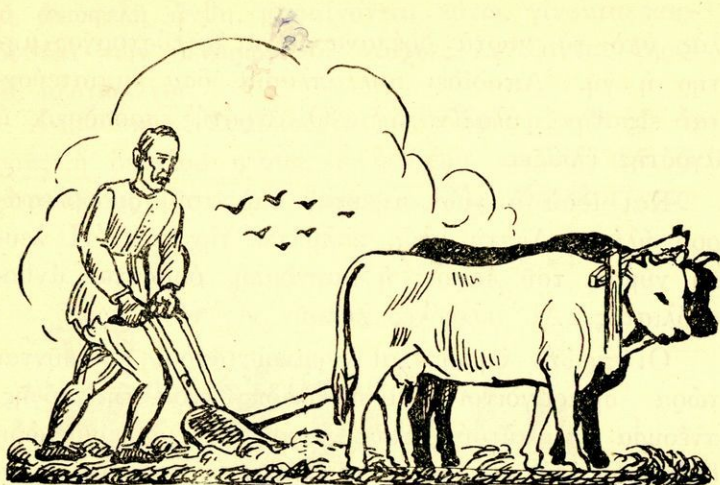
Τεσσαράκοντα ἀνθρώπους ἔσωσε κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ὁ Μπάρορς. Πάντα τὰ πέριξ χωρία τὸν ἐτίμων καὶ τὸν ἐσέβοντο πολύ. Ἐπειτα ἐγήρασε καὶ ἐξησθένησεν. Οἱ ἀγαθοὶ μοναχοὶ τὸν περιποιήθησαν μέχρι τοῦ θανάτου του, ὅσον ἠδύναντο περισσότερον. Καὶ ὅταν ἀπέθανεν δὲν ἦτο ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος δὲν τὸν ἔκλαυσεν.

Οἱ μοναχοὶ ἀπὸ τὴν ἀγάπην των τὴν πολλὴν τὸν ἐταρίχευσαν καὶ τὸν κατέθεσαν εἰς τὸ μουσεῖον τῆς πλησίον πόλεως, ἔνθα μέχρι σήμερον δύναται ὁ ἐπισκεπτόμενος τὴν πόλιν τῆς Ἑλβετίας Βέρνην νὰ τὸν ἴδῃ μὲ τὸ καλὰθιον εἰς τὸν λαιμόν. Οἱ δὲ κάτοικοι τῆς Βέρνης ἀνήγειραν κενοτάφειον, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἔθεσαν πλάκα μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς: «Οἱ κάτοικοι τῆς Βέρνης ἐξ εὐγνωμοσύνης εἰς τὸν Μπάρορην, ὁ ὁποῖος ἔσωσε τὴν ζωὴν τεσσαράκοντα ἀνθρώπων».

Χ. Παπαμάρκου

Ἱστορία ἐνὸς κόκκου σίτου.

Ἡ ἱστορία ἐνὸς κόκκου σίτου διαιρεῖται εἰς τρεῖς μεγάλας περιόδους, τὴν σποράν, τὸν θερισμὸν καὶ τὸ ἀλώνισμα.

Ἡ σπορά ἔχει κάτι τὸ μελαγχολικὸν καὶ τὸ μυστηριῶδες. Οἱ βόες σύρουν μὲ κατῆφειαν τὸ ἄροτρον ἐπὶ τοῦ φαλακροῦ ἀγροῦ· ὁ γεωργὸς προτρέπει αὐτοὺς μὲ φωνήν, ἡ ὁποία ἀντηχεῖ εἰς τὴν ἐρημίαν· αἱ μελανόπτεροι κορῶναι πετοῦν μὲ κρωγμοὺς καὶ ῥαμφίζουσιν τὸ σπαρὲν ἔδαφος· τὰ δένδρα εἶναι ἄφυλλα, ὁ οὐρανὸς βαρὺς· ὅλα αὐτὰ ἀποτελαῦν εἰκόνα τραγικὴν. Μετ' ὀλίγον θὰ πνεύσῃ παγερὸς βορρᾶς ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον καὶ ἡ χιὼν θὰ καλύψῃ ὥς ἐπιτάφιος πλάξ τὴν γῆν.

Ἄλλ' ὁ γεωργὸς τότε, κλεισμένος εἰς τὸν ταπεινὸν οἰκίσκον τοῦ μεταξὺ τῆς οἰκογενείας του, προσατενίζει τὴν παρήγορον πυρὰν καὶ μειδιᾷ τὸ μειδιάμα τῆς προσδοκίας καὶ τῆς ἐλπίδος.

Εἰς τὰ σπλάγχνα τῆς γῆς κατέθεσε τὴν τύχην του καὶ τὴν τύχην τῶν οἰκείων του. Οἱ θαμμένοι ἐκεῖνοι χρυσόχροοι κόκκοι διὰ τῶν δακρύων τοῦ οὐρανοῦ θὰ ἀναστηθοῦν στάχυες ὑπερήφανοι, θαλεροί, μέχρις ὅτου τέλος κύψουν τὰς ξανθὰς κεφα-

λὰς ὑπὸ τὰ κυρτὰ δρέπανα. Εἶναι φιλόστοργος μή-
τηρ ἡ γῆ. Ἀποδίδει πολλαπλάσια ὅσα ἐμπιστεύον-
ται εἰς τὴν φύλαξίν της. Ὁ ἀγρότης προσδοκᾷ, ὁ
ἀγρότης ἐλπίζει.

Καὶ ἰδοὺ ἡ χιὼν τήκεται ὑπὸ τοῦ χρυσοβλεφά-
ρου ἡλίου. Λεπτὴ γλὺς καλύπτει τὴν γῆν. Ἡ λευ-
κὴ νύμφη τοῦ ἔαρος, ἡ ἀμυγδαλῇ, ὀρθοῦται ἀνθο-
στόλιστος. Αἱ χελιδόνες λαλοῦν εἰς τὸν ἄερα.

Οἱ πρώην ξηροὶ καὶ γυμνοὶ ἀγροὶ ἀπλοῦνται
τώρα σμαράγδινοι καὶ ἡ εὐώδης πνοὴ τῆς αὐγῆς,
πνέουσα ἐπ' αὐτούς, τοὺς παρουσιάζει ὡς κυματώδη
θάλασσαν. Ὁ ἀγρότης δὲν ἐλπίζει πλέον, δὲν προσ-
δοκᾷ, πιστεύει καὶ ἀνυπομονεῖ.

Ὑπὸ τὴν ἐπίμονον θέρμην τοῦ ἡλίου ἡ γῆ χά-
νει κατὰ μικρὸν τὴν ἀμέριμον αὐτῆς καλλονήν.

Τὰ ἀνωφελῇ ἄνθῃ, μαραίνονται κάτω, γίνονται καρποὶ ἐπὶ τῶν δένδρων, οἱ στάχυες λυγίζονται ξηροὶ καὶ μεστωμένοι.

Χαρμόσυνος ἐκτυλίσσεται ἀνὰ τοὺς ξανθοὺς ἀγροὺς ἢ δευτέρα φάσις, ἢ δευτέρα σκηνὴ τοῦ ἀγροτικοῦ δράματος, ὁ θερισμός. Λευκόπεπλοι παρ-

θένοι κατὰ στίχους ἐξέρχονται εἰς τοὺς ἀγροὺς. Αἱ θερίστριαι γεμίζουν τὴν ἀγκάλην μὲ στάχεις, τοὺς ὁποίους δρέπουν μὲ τὰ κοπτερὰ δρέπανα.

Τὰ ζῶα μεταφέρουν εἰς τὸ ἀλώνιον τοὺς βαρεῖς θυσάνους καὶ ὁ ἀγρότης ὀδηγῶν αὐτὰ συρρίζει ἢ τραγουδεῖ ἀπὸ χαράν.

Ἡ τρίτη καὶ τελευταία σκηνὴ εἶναι θορυβώδης καὶ πανηγυρική. Ἴπποι μὲ καλπασμὸν τρέχουν κυκλοτερῶς ἐπάνω εἰς τοὺς στρωμένους στάχους. Κραυγαὶ παιδιῶν, φωναὶ ζώων, ἦχοι ὀργάνων, ᾠσματα χορευτῶν τοὺς παροτρύνουν εἰς τὸ ἔργον των.

Ἡ ἱστορία ἐνὸς κόκκου σίτου δὲν εἶναι τόσον ἀπλῇ, ὅσον νομίζουν οἱ κάτοικοι τῶν πόλεων.

Γ. Δροσίνης

Ψωμί.

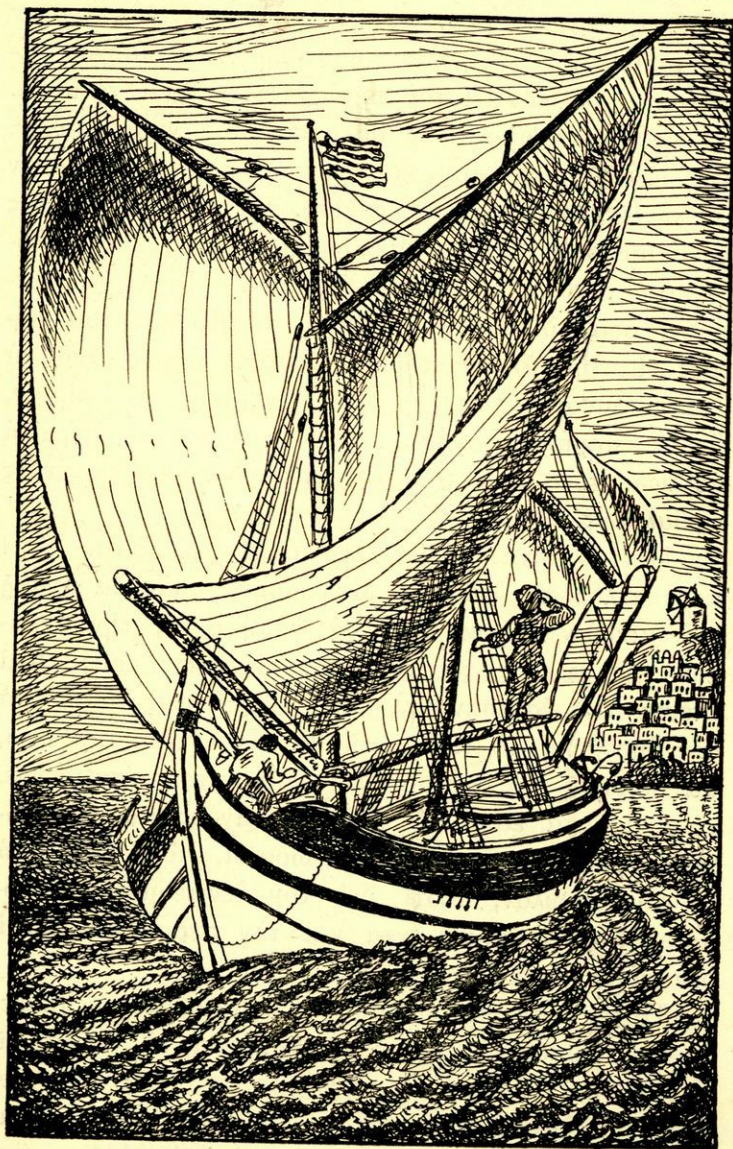
Καλόδεχτο τὸ φόρτωμα, πὺν θάρσθη ἀπὸ τὸ μύλο,
πρωτόσταλο, πρωτάλειστο, πρώτη χαρὰ τῆς σκάφης.
Ζυμώνουν τ' ἀνασκουμπωτὰ τῆς πρωτονύφης χέρια
καὶ πλάθουν τὰ πρωτόπλαστα ψωμιά μὲ τὶς παλάμες
μέσ' στήν καλοπελεκητὴ πινακωτῇ, προικιά της.
Τὸ φοῦρνο καίει τεχνίτισσα στὸ φοῦρνο ἢ γριὰ κυρούλα
ξανανιωμένη, ἀφίνοντας τὴ συντροφιά τῆς ρόκας.
ᾠ βραδυνὸ συμμάζεμα στὸ σπιτικὸ κατώφλι,
καρτέρεμα ἀνυπόμονο τοῦ πυρωμένου φούρνου!
Κι' ὃ μέθυσμα ἀπ' τὴ μυρωδιὰ πρώτου ψωμοῦ, πὺν ἀχνί-
κομμένο ἀπὸ τὸ γέροντα παπποῦ χωρὶς μαχαίρι [ζει,
καὶ μοιρασμένο στὰ παιδιά, στίς νύφες καὶ στ' ἀγγόνια!
Καὶ σύ, θυσία τῶν ταπεινῶν στὴ θεία τὴν καλωσύνη,
σημαδεμένο ἀνάμεσα μὲ τοῦ σταυροῦ τὴ βούλα,
καλοπλασμένο πρόσφορο, τῆς ἐκκλησιᾶς μεράδι,
πὺν θὰ κοπῆς τὴν Κυριακὴ μέσ' στ' ἀργυρὸ ἀρτοφόρι
καὶ στ' ἅγιο δισκοπότηρο μὲ τὸ κρασὶ θὰ σμίξης!

Γ. Δρσσίνης

Τὸ Ναυτόπουλον

Πέντε μῆνας τώρα λείπει εἰς τὰ ξένα τὸ ναυ-
τόπουλον, πέντε ὀλοκλήρους μῆνας. Ἄχ! Πόσον
ἐπεθύμησε τὴν πατρίδα του!

Τὸ πλοῖον, μὲ τὸ ὁποῖον εἶναι, ἐπῆγεν εἰς μα-
κρυνοὺς τόπους, ἐστάθη εἰς πολλοὺς λιμένας καὶ
τώρα ἐπιστρέφει. Νύκτα καὶ ἡμέραν ταξιδεύουν
μόνον οὐρανὸν καὶ θάλασσαν βλέπουν. Ὁ ἄνεμος

συρρίζει εἰς τὰ ἱστία, τὰ κύματα κτυποῦν τὸ πλοῖον, ἀλλὰ τὸ ναυτόπουλον δὲν τρομάζει, εἶναι γενναῖον ναυτόπουλον καί, μόλις προστάξῃ ὁ πλοίαρχος, ἀνέρχεται εἰς τοὺς ἰστούς καὶ λύει ἢ δένει τὰ ἱστία.

Δὲν τὸ τρομάζει ἡ θάλασσα τὸ ναυτόπουλον, δὲν συλλογίζεται τὸν κίνδυνον· ἓνα πρᾶγμα μόνον συλλογίζεται : Πότε νὰ φθάσῃ. Ὅταν τελειώσῃ τὰς ἐργασίας του, ἴσταται ἀκκουμβῶν κάπου καὶ συλλογίζεται τὴν γλυκεῖαν του πατρίδα. Παρατηρεῖ μακρὰν, ὅσον δύναται νὰ φθάσῃ τὸ βλέμμα του, μήπως εἰς τὴν ἄκραν τοῦ ὀρίζοντος, ὀπίσω ἀπὸ τὰ νέφη, διακρίνῃ τὴν μικρὰν πατρικὴν του οἰκίαν, ὅπου περιμένει ἡ χήρα μήτηρ του καὶ οἱ ὀρφανοὶ ἀδελφοί του. Καὶ τοῦ ἔρχονται δάκρυα εἰς τοὺς ὀφθαλμούς....

Πέντε μῆνας τώρα λείπει εἰς τὰ ξένα. Ἀχ ! πότε τέλος θὰ φθάσῃ ; Μὲ πόσῃν χαρὰν θὰ ἀναβῇ τὴν μικρὰν κλίμακα καὶ θὰ ὀρμήσῃ εἰς τὴν ἀγκάλην τῆς μητρὸς του καὶ τῶν ἀδελφῶν του ; Καὶ ἔπειτα τὴν ἐσπέραν πλησίον τῆς ἐστίας, ὅπου θὰ σπινθηροβολῇ τὸ πῦρ, ἐνῶ θὰ εἶναι ὅλοι τριγύρω, θὰ διηγηθῇ εἰς αὐτοὺς εἰς ποῖα μέρη ἐταξίδευσεν, τί πράγματα εἶδεν εἰς τοὺς μακρινοὺς ἐκείνους τόπους, οἱ ὅποιοι εἶναι πολὺ ὠραῖοι, ἀλλ' ὅχι διὰ τὸ ναυτόπουλον, διότι διὰ τὸν ξενιτευμένον, ὁ ὁποῖος ἔχει ἀγαπητὰ ὄντα καὶ τὸν περιμένουν, ποτὲ δὲν εἶναι ὠραία ἡ ξενιτιά.

Πότε, πότε θὰ φθάσῃ ; Τὸ περισσότερον βιάζεται νὰ φθάσῃ, διότι μὲ τὰ χρήματα, τὰ ὅποια τοῦ ἔδωκαν διὰ μισθόν του, ἠγόρασε δι' ὅλους τοὺς μικροὺς ἀδελφούς του κάτι τι. Δι' ἄλλο ὑποδήματα, δι' ἄλλο μικρὸν ὠραῖον πῖλον καὶ διὰ τὴν μητέρα

του ὀλίγους πήχεις ὑφάσματος, διὰ νὰ ῥάψῃ φόρεμα. Μὲ ποίαν χαρὰν θὰ δώσῃ εἰς τὸν καθένα τὸ δῶρον του καὶ μὲ ποίαν χαρὰν θὰ τὸ λάβῃ ἕκαστος! Καὶ αἰφνιδίως, θὰ ἐξαγάγῃ ἀπὸ τὸ θυλάκιον τῆς ναυτικῆς περισκελίδος του δεμένα εἰς ἓνα κόμβον τοῦ μανδηλίου του τὰ χρήματα, τὰ ὅποια ἔμειναν καὶ θὰ τὰ δώσῃ εἰς τὴν ἀγαπητὴν ταλαίπωρον μητέρα του, διὰ νὰ ἀγοράσῃ σῖτον, κρέας, καὶ ὅ,τι ἄλλο θέλει.

*
* *

Ἐνῶ εἰς αὐτὰ εἶχε τὸν νοῦν του τὸ ναυτόπουλον, παρατηρεῖ εἰς τὴν ἄκραν τῆς θαλάσσης, ἡ ὁποία ἀπλώνεται ἐμπρὸς του, καὶ τί διακρίνει; Τὴν πατρίδα του! Ὁ! Ὁ! Ἐφθασε τέλος πάντων!

Τὸ πλοῖόν των τώρα σχίζει ταχέως τὰ κύματα, συνεχῶς πλησιάζουν. Ἴδού, ἤρχισαν νὰ φαίνωνται αἱ οἰκίαι. Οἱ ναῦται καὶ αὐτοὶ σκορπίζονται εἰς τοὺς ἰστούς καὶ περιστέλλουν τὰ ἰστία. Αἴφνης εἰς παρατεταμένος θόρυβος ἀκούεται! Ἐρριψαν τὴν ἄγκυραν.

Καταβιβάζουν μίαν λέμβον εἰς τὴν θάλασσαν. Εἰσέρχεται ὁ πλοίαρχος, τρεῖς ναῦται, πηδᾶ εἰς αὐτὴν καὶ τὸ ναυτόπουλον. Κάθηται εἰς τὸν «πάγκον» καὶ κωπηλατεῖ. Ἡ καρδιά του κτυπᾷ δυνατῶς. Ὁ! Ὁ! γὰρ νὰ εἶναι ὅλοι καλά; Μήπως ἔπαθε κανεὶς τίποτε; Μήπως εἶναι ἀσθενὴς ἡ μήτηρ του ἢ κανεὶς ἀδελφός του; Πῶς ἀνησυχεῖ! Ὁ! Ἀλλὰ ποῖοι εἶναι αὐτοί, οἱ ὅποιοι περιμένουν εἰς τὴν ἀκτὴν; Ὁ! τοὺς γνωρίζει, τοὺς γνωρίζει.

Ἡ μικρὰ λέμβος ἔφθασεν εἰς τὴν ξηράν. Ὁ! Ἐξέρ-

χεται ὁ πλοίαρχος καὶ τὸ ναυτόπουλον πηδᾶ εἰς
τὴν ἀγκάλην τῆς μητρὸς του καὶ τῶν μικρῶν του
ἀδελφῶν.

Ἄρ. Κουρτίδης

Τὸ ναυτόπουλον

Μὲ καράβι στὰ ταξίδια
τὸ ναυτόπουλον γυρνᾷ,
μὲ στῆς θάλασσας τὰ φίδια
τὰ μικρᾷτα του περνᾷ.

Ὁ βορριᾶς δὲν τὸ τρομάζει,
οὔτ' ἢ ἄπιστη νοτιά,
οὔτε χιόνι οὔτε χαλάζι,
οὔτε κύματα πλατιά.

Στὴ δουλειὰ πουρνὸ καὶ βράδυ
μὲ τὸ στρόμπο στὸ πλευρὸ
ξηρὸ τρώγει παξιμάδι,
πίνει ἀκάθαρτο νερό.

Πεταχτὸ σὰν τὸ ξεφτέρει
ἀναβαίνει στὰ πανιά
καὶ μὲ ῥόζους εἰς τὸ χέρι
λύνει δένει τὰ σχοινιά.

Στοῦ κινδύνου τὴν τρομάρα
τὸν φυλάγει μοναχὴ
τῆς μανούλας του ἡ λαχτάρα,
τῆς μανούλας του ἡ εὐχή,

Ποὺ ἐλπίζει παλληκάρι
νὰ τὸν δῇ καμμιὰ φορά,
νὰ τὸν ποῦν μικρὸν Κανάρη
μέσ' στ' ἀθάνατα Ψαρά.

Ἡλίας Τανταλίδης

Ἡ ἀγάπη δύο ἀδελφῶν.

Εἷς τι χωρίον ἔζων ποτὲ δύο ἀδελφοί. Οὗτοι ἐκληρονόμησαν ἀπὸ τὸν πατέρα των τρεῖς ἀγρούς, τοὺς ὁποίους ἐκαλλιέργουν ἀπὸ κοινοῦ καὶ διένεμον κατόπιν ἕξ ἴσου τὰ προϊόντα.

Πρὶν ἐφευρεθῶσιν τὰ λιπάσματα, ἡ ἀνακούφισις τῶν ἀγρῶν ἐγένετο δι' ἀγραναπαύσεως, ἥτοι ἄφινον τοὺς ἀγρούς περιόδόν τινα ἀσπάρτους. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον ἀφῆκαν οὗτοι τοὺς δύο ἀγρούς των εἰς ἀγρανάπαυσιν, ἐκαλλιέργησαν δὲ τὸν τρίτον μόνον.

Κατὰ τὸ ἔτος αὐτὸ ὁ πρεσβύτερος τῶν ἀδελφῶν, ὅστις ἦτο οἰκογενειάρχης, ἡσθένησεν ἐπανειλημμένως καὶ δι' αὐτὸ δὲν ἠδυνήθη νὰ ἐργασθῇ πολὺ.

Ἦλθεν ἡ ἐποχὴ τοῦ θερισμοῦ. Οἱ δύο ἀδελφοὶ ἐθέρισαν τοὺς ὠρίμους πλέον στάχεις. Ἐσχημάτισαν ἕξ αὐτῶν χειρόβολα, τὰ ἐμοίρασαν εἰς ἴσα με-

ρίδια καὶ ἀφῆκαν αὐτὰ εἰς τὸ μέσον τοῦ ἀγροῦ.

Τὴν νύκτα ὁ νεώτερος ἀδελφός, ὁ ὁποῖος ἦτο ἄγαμος, ἐσκέφθη ὡς ἐξῆς. Ὁ ἀδελφός μου εἶναι οἰκογενειάρχης καὶ ἐπομένως ἔχει περισσοτέρας ἀνάγκας ἀπὸ ἐμέ. Ἐφέτος ὁ σῖτος εἶναι πολὺ ὀλίγος καὶ τὸ μερίδιόν του δὲν θὰ ἐπαρκέσῃ εἰς αὐτόν. Δίκαιον λοιπὸν εἶναι νὰ λάβῃ τὸ μεγαλύτερον μερίδιον. Ἐὰν τὴν νύκτα θέσω ὀλίγα χειρόβολα ἀπὸ τὸ ἰδικόν μου μερίδιον εἰς τὸ ἰδικόν του, ὁ ἀδελφός μου δὲν θὰ ἐννοήσῃ τοῦτο καὶ δὲν θὰ ἀρνηθῇ νὰ τὰ λάβῃ.

Τοῦτο δὲ καὶ ἔπραξε μεταβὰς ἀμέσως εἰς τὸν ἀγρόν.

Ἀλλὰ τὴν αὐτὴν νύκτα ἐξυπνήσας ὁ πρεσβύτερος ἔκαμε τὰς ἰδίας σχεδὸν σκέψεις καὶ εἶπεν εἰς τὴν σύζυγόν του:

— Ὁ ἀδελφός μου εἶναι πολὺ νεώτερος καὶ ἀκμαιότερος ἀπὸ ἐμέ καὶ συνεπῶς ἐργάζεται καὶ περισσότερον καὶ καλύτερον. Ἐφέτος μάλιστα αὐτὸς μόνος ἐκαλλιέργησε τὸν ἀγρόν. Διὰ τοῦτο εἶναι δίκαιον νὰ λάβῃ μερίδιον μεγαλύτερον. Καλὸν λοιπὸν θὰ εἶναι νὰ μεταβῶμεν καὶ νὰ θέσωμεν κρυφίως μερικὰ χειρόβολα ἀπὸ τὸ μερίδιόν μου εἰς τὸ ἰδικόν του.

Τοῦτο δὲ καὶ ἐγένετο.

Τὴν ἄλλην ἡμέραν οἱ δύο καλοὶ ἀδελφοὶ συνεντῆθησαν εἰς τὸν ἀγρόν, ἐξεπλάγησαν ὅμως, ὅταν εἶδον ὅτι τὰ μερίδιά των ἦσαν πάλιν ἴσα.

Δὲν εἶπον τίποτε. Τὴν ἐπομένην νύκτα ἐπανέλαβον τὸ αὐτό, ἕκαστος δηλαδὴ ἐτοποθέτησε μέρος τοῦ μεριδίου του εἰς τὸ μερίδιον τοῦ ἄλλου. Ἀλλὰ

καὶ τὴν ἐπομένην ἡμέραν τὰ μερίδια παραδόξως ἦσαν πάλιν ἴσα.

Καὶ τὴν τρίτην φορὰν ἐπανελήφθη τὸ αὐτὸ μὲ τὸ αὐτὸ ὅμως ἀποτελεσμα.

Τότε ἕκαστος τῶν ἀδελφῶν ἀπεφάσισε νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸν ἀγρὸν μὲ φανόν, ἵνα ἐξακριβώσῃ τί συμβαίνει καὶ πῶς τὰ μερίδια μένουσι πάντοτε ἴσα. Συνέπεσε δὲ οἱ δύο ἀδελφοὶ νὰ ὑπάγῃσι κατὰ τὴν αὐτὴν ὥραν εἰς τὸν ἀγρὸν, οὕτω δὲ ἐνόησαν τί συνέβαινε. Ἡ ἀμοιβαία αὐτὴ ἀγάπη τοὺς συνεκίνησε καὶ ἐνηγκαλίσθησαν ἀλλήλους.

Ἡ ἀδελφικὴ ἀγάπη

Ἀνάθεμά τον ποὺ τὸ πῆ: «Τ' ἀδέρφια δὲν πονιοῦνται!».

Τ' ἀδέρφια σχίζουν τὰ βουνὰ καὶ δένδρα ξεροζώνουν.

Τ' ἀδέρφια ἐκυνηγῆσανε κι' ἐνίκησαν τὸ Χάρο.

Δυὸ ἀδέρφια εἶχαν ἀδερχὴ στὸν κόσμον ξακουσμένη

τὴ φθόναγεν ἢ γειτονιά, τὴ ζήλευεν ἢ χώρα,

τὴ ζήλευε κι' ὁ Χάροντας καὶ θέλει νὰ τὴν πάρῃ.

Στὸ σπίτι τρέχει καὶ βροντᾷ, σὰν νᾶταν νοικοκύρης.

— Ἀνοιξε, κόρη, γιὰ νὰ μπῶ, τοιμάσου νὰ σὲ πάρω,

κι' ἐγὼ εἰμ' ὁ γυιὸς τῆς μαύρης γῆς, τὸ ἀραχνιασμένης πέ-

— Ἀσε με, Χάροντ', ἄσε με· σήμερον μὴ μὲ πάρῃς. [τρας.

αὔριο Σαββάτο νὰ λουστῶ, τὴν Κυριακὴ ν' ἀλλάξω,

καὶ τὴ Δευτέρα τὸ ταχὺ ἔρχομαι μοναχὴ μου».

Ἀπ' τὰ μαλλιά τὴν ἄρπαξε κι' ἡ κόρη κλαίει καὶ σκούζει!

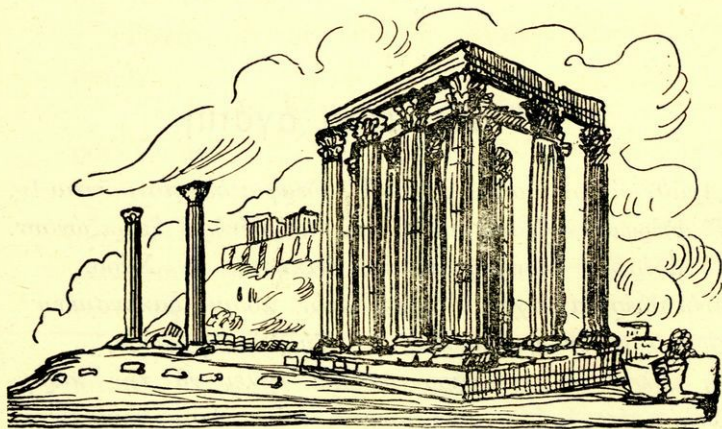
Νὰ καὶ τ' ἀδέρφια πρόφτασαν ψηλ' ἀπ' τὸ κορφοβούνι.

τὸ Χάροντα κυνήγησαν καὶ γλύτωσαν τὴν κόρη.

Δημῶδες

Ὁ ναὸς τοῦ Ὀλυμπίου Διὸς καὶ αἱ Ἀθῆναι ἐπὶ Ἀδριανοῦ

Εἰς τὸ Ζάππειον μᾶς ἐλκύουν τὰ ἐρείπια τοῦ ναοῦ τοῦ Ὀλυμπίου Διὸς καὶ πλησιάζομεν. Τί γίγαντες, τί κολοσσοὶ μᾶς φαίνονται οἱ δέκα ἕξ ἐκεῖνοι στῦλοι. Ἀπὸ μακρὰν, ὅπως εἶναι μεμονωμένοι εἰς τὸ μέσον τοῦ ἀπεράντου χώρου, μᾶς κάμνουν τὴν ἐντύπωσιν κομψοτεχνήματος. Ἀρκεῖ νὰ σταθῶμεν παρὰ τὴν βάσιν των καὶ νὰ ὑψώσωμεν τοὺς

ὀφθαλμοὺς πρὸς τὸ ἄνω, διὰ νὰ ἐννοήσωμεν ἐν τρομῇ καὶ φόβῳ τὴν μικρότητά μας.

Τί θὰ ἦτο λοιπὸν ὁ ναὸς αὐτὸς ὁλόκληρος, ὅταν ὀλίγα του μόνον λείψανα μᾶς καταπλήττουν σήμερον μὲ τόσον μεγαλεῖον; Φαντασθῆτε ὅτι σώζονται μόνον δέκα ἕξ κίονες, ἐνῷ τὸ οἰκοδόμημα εἶχεν ἐν ὅλῳ ἑκατὸν τέσσαρας! Κάμετε τώρα τὴν σύγκρισιν καὶ συλλογισθῆτε τί ἔκτασιν κατεῖχεν ὁ κολοσσιαῖος ἐκεῖνος ναός, μεγαλύτερος τοῦ ὁποίου

δὲν ὑπῆρξε κατὰ τὴν ἀρχαιότητα, παρὰ μόνον ὁ ναὸς τῆς Ἀρτεμίδος εἰς τὴν Ἐφεσον.

Ἐκ τῶν δέκα ἔξ αὐτῶν κιόνων μόνον οἱ δέκα πέντε σώζονται ὁρθιοί. Ὁ δέκατος ἕκτος κατάκειται ῥιφθεὶς ὑπὸ σφοδροτάτου ἀνέμου τὴν νύκτα τῆς 26ης Ὀκτωβρίου 1852. Οἱ σπόνδυλοί του, τὰ τεμάχια δηλαδή ἐκ τῶν ὁποίων ἀποτελεῖται, εὐρίσκονται κατὰ γῆς τὸ ἐν πλησίον τοῦ ἄλλου κατὰ σειρὰν, ὅπως ὅταν ῥίπτη κανεὶς στήλην νομισμάτων.

Αὕτῃ εἶναι ἡ τελευταία μεταβολή, ἡ ὁποία ἐπῆλθεν εἰς τὸ ἔνδοξον ἐρεῖπιον. Ἀλλὰ πρὸ αὐτῆς κατὰ τὴν μακρὰν σειρὰν τῶν αἰώνων πόσαι ἄλλαι δὲν ἀλλοίωσαν τὴν ὄψιν του! Οἱ σεισμοὶ καὶ οἱ ἄνεμοι δὲν θὰ εἶχον τόσῃν ὀλεθρίαν ἐπίδρασιν ἐπ' αὐτοῦ, ἂν τὸ ἔργον τῶν δὲν συνεπλήρωνον αἱ καταστροφικαὶ χεῖρες τῶν ἀνθρώπων. Ποσάκις δὲν ἐκάη, δὲν ἐσυλήθη, δὲν ἐγυμνώθη!

Εἶναι γνωστὸν ὅτι κάποιος βοεβόδας τῶν Ἀθηνῶν ἔκαυσε καὶ μετεποίησε εἰς ἄσβεστον ἓνα ἐκ τῶν κιόνων τοῦ χάριν ἄλλης οἰκοδομῆς. Ἀλλὰ πόσαι δὲν εἶναι αἱ ἄγνωστοι βεβηλώσεις καὶ καταστροφαί, τὰς ὁποίας φαντάζεται τις μόνον βλέπων σήμερον ὀλίγα ἐρεῖπια εἰς τὴν θέσιν τοῦ παμμεγίστου ναοῦ!

Ὁ ναὸς τοῦ Ὀλυμπίου Διὸς εἶναι ἀπὸ τὰ πλέον περιπετειώδη οἰκοδομήματα, τὰ ὁποῖα γνωρίζει ἡ ἱστορία. Φαντασθῆτε ὅτι ἀπὸ τὴν ἡμέραν, κατὰ τὴν ὁποίαν, ἐπὶ Πεισιστρατιδῶν ἀκόμῃ, ἐτέθησαν τὰ θεμέλιά του, ἐδέησε νὰ παρέλθουν ἔξ αἰῶνες ὁλόκληροι, διὰ νὰ τελειώσῃ ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος Ἀδριανοῦ.

Ἄλλ' οἱ Ἀθηναῖοι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης δὲν ἦσαν πλέον οἱ Ἀθηναῖοι τῆς μεγάλης ἐλληνικῆς ἀκμῆς. Ἦσαν οἱ ταπεινοί, οἱ κατακτημένοι ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων

Ἀθηναῖοι, οἱ κολακεύοντες τοὺς ἰσχυροὺς δεσπότας, διὰ τὰ λαμβάνουν χάριτας καὶ προνόμια. Καὶ ὁ ναὸς ἐκεῖνος, ὁ προωρισμένος διὰ τὴν λατρείαν τοῦ Διὸς, ἦτο πεπρωμένον νὰ γίνῃ καὶ ναὸς τοῦ Ἀδριανουῦ. Οὕτω πλησίον τοῦ ἀγάλματος τοῦ Διὸς ἐστήθη καὶ τὸ ἄγαλμα τοῦ ἀποθεωθέντος αὐτοκράτορος, ὁ δὲ ἱερεὺς, ὁ προσφέρων θυσίας καὶ ὕμνους εἰς τὸν ἄνακτα τῶν θεῶν καὶ τῶν ἀνδρῶν, ἐθυσίαζε συγχρόνως καὶ εἰς τὸν νέον θεὸν τῶν Ἀθηναίων.

Ἡ ἀλήθεια εἶναι ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι δὲν εἶχον καὶ πολὺ ἄδικον νὰ κολακευθοῦν καὶ νὰ κολακεύουν τόσον. Ὁ Ῥωμαῖος ἐκεῖνος αὐτοκράτωρ ἠγάπησε καὶ εὐηργέτησε τὴν πόλιν των ὅσον οὐδεὶς ἄλλος. Μεγαλοπρεπής, φιλόκαλος, γεναιόδωρος ὁ Ἀδριανὸς μετέβαλε τὴν ὄψιν τῶν ἀρχαίων Ἀθηνῶν καὶ ἔδωκε νέαν αἴγλην καὶ νέαν ζωὴν εἰς τὴν ἀθάνατον πόλιν. Ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην αἱ Ἀθῆναι τοῦ Ἀδριανουῦ ἀνεδείχθησαν ἐφάμιλλοι τῶν ἐπὶ Περικλέους.

Δὲν ἐκοσμήθη δὲ μόνον διὰ νέων οἰκοδομῶν ἡ παλαιὰ πόλις, ἀλλὰ καὶ νέα ἰδρύθη παρ' αὐτὴν ὥς παράρτημα καὶ συνέχεια. Ὁ ναὸς τοῦ Ὀλυμπίου Διὸς ἔμελλε νὰ εἶναι κέντρον τῆς νέας ταύτης συνοικίας ἢ μᾶλλον τῆς νέας πόλεως. Ἡ μεγάλη αὐτὴ ἔκτασις, ἡ παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Ἰλισσοῦ, ἔρημος σχεδὸν πρὸ ὀλίγου χρόνου καὶ μᾶλλον ἐξοχική, κατεκοσμήθη ἤδη διὰ περιστύλων καὶ δενδροφύτων περιπάτων, διὰ ῥωμαϊκῶν λουτρῶν καὶ διὰ λαμπρῶν ἐπαύλεων.

Τὸ Ἀδριάνειον ὕδραγωγεῖον, ἄλλοτε μεγαλοπρεπὲς ἔργον, τὸ ὁποῖον σώζεται ἀκόμη, ἤρδευε πλουσίως τὴν συνοικίαν ταύτην, τὴν τερπνὴν καὶ κα-

τάφυτον. Τὸ παλαιὸν τεῖχος τοῦ Θεμιστοκλέους, τὸ περιβάλλον τὴν ἀρχαίαν πόλιν, κατερρίφθη εἰς ἓν μέρος, διὰ τὰ ἐνωθῆ μετ' ἐκείνης καὶ ἡ νέα πόλις, παρ' αὐτὸ δὲ τὸ τεῖχος καὶ ἐκεῖ ὅπου κατέληγε μία μεγάλη ὁδός, ἀπὸ τὰ βορειοδυτικὰ τῆς Ἀκροπόλεως ἀρχομένη, ἀνιδρύθη ὁ ὄρος, ὁ κοινῶς λεγόμενος ἀψὶς ἢ πύλη τοῦ Ἀδριανοῦ.

Τὰ ἐρείπια τῆς πύλης ταύτης σώζονται παρὰ τὰς στήλας τοῦ ναοῦ. Εἶναι μία· μεγάλη ἀψὶς, χαλκόχρους πλέον ἐκ τοῦ χρόνου, ἡ ὁποία ἔχει ἀνοιγμα πλάτους ἑξ μέτρων. Ἄλλοτε ἐκοσμεῖτο διὰ κιόνων κορινθιακοῦ ῥυθμοῦ, τῶν ὁποίων οἱ στυλοβάται φαίνονται ἀκόμα. Ἀνωθεν τοῦ ἐπιστυλίου, διὰ κιονίσκων σχηματίζονται τρία ἀνοίγματα, ὅμοια μὲ θυρίδας, ἄλλοτε κλειστὰς διὰ λεπτῶν μαρμαρίνων πλακῶν καὶ τὸ ὅλον ἐπεστέφετο δι' αἰτώματος.

Τὸ ἐπιστύλιον τὸ ἄνωθεν τοῦ τόξου φέρει ἀπὸ τὴν μίαν ὄψιν, ἡ ὁποία εἶναι ἐστραμμένη πρὸς τὴν Ἀκρόπολιν, τὴν ἐξῆς ἐπιγραφὴν :

«Αὐταὶ ἐδῶ εἶναι αἱ Ἀθηναί, ἡ ἀρχαία
πόλις τοῦ Θεσέως».

Εἰς τὴν ἄλλην δὲ ὄψιν τὴν ἐστραμμένην πρὸς τὴν νέαν πόλιν ὑπάρχει ἡ ἐξῆς ἐπιγραφὴ :

«Αὐταὶ ἐδῶ εἶναι αἱ Ἀθηναί
οὐχὶ τοῦ Θεσέως ἀλλ' ἡ νέα πόλις
τοῦ Ἀδριανοῦ».

Καὶ ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος ἴσταιται παρὰ τὸ σύνολον τοῦτο, καὶ ἔχει πρὸς τὸ ἓν μὲν μέρος τὰ ἐρείπια τοῦ Παρθενῶνος, πρὸς τὸ ἄλλο δὲ τὰ ἐρείπια τοῦ ναοῦ τοῦ Ὀλυμπίου Διός, ἀναπλάττει διὰ

τῆς φαντασίας του τὰς δύο πόλεις, τὴν ἀρχαίαν καὶ τὴν νέαν, ὅπως ἦσαν κάποτε ἐν ἀκμῇ συναγωνιζόμεναι.

Πόλιν τόσον περικαλλῇ καὶ τόσον ἔνδοξον εἰς ἀναμνήσεις, ὅσον ἦσαν αἱ Ἀθηναὶ κατὰ τοὺς πρώτους αἰῶνας μετὰ Χριστόν, δὲν εἶχεν ἄλλην ἢ ἀρχαιότης. Φαίνεται δὲ ὅτι τὸ θαῦμα τῆς συγκεντρώσεως τόσον ὠραίων οἰκοδομῶν καὶ καλλιτεχνημάτων μόνον μίαν φορὰν ἔγινεν εἰς τὸν κόσμον ;

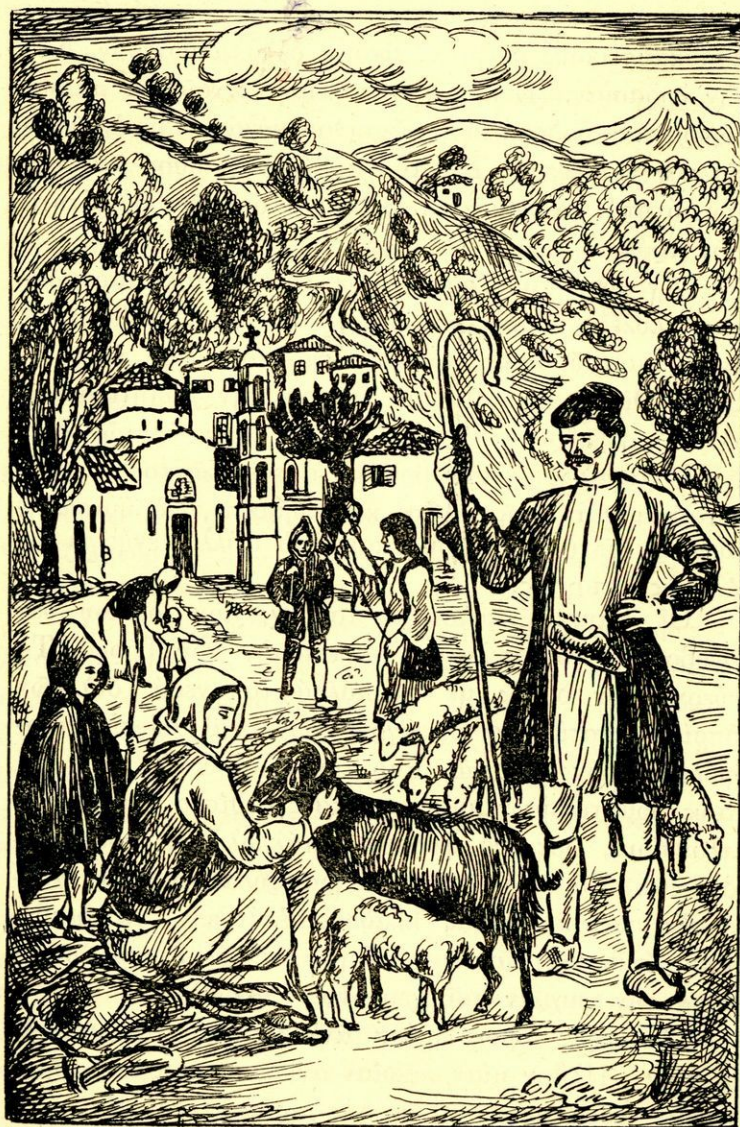
Γρ. Ξερόπουλος

Ἱστορία ἐνὸς χωρίου

Εὐρίσκετο εἰς τοὺς πρόποδας ἐνὸς βουνοῦ εἰς τὴν ἄκραν παλαιοῦ δάσους, τοῦ ὁποίου τὰ δένδρα πυκνὰ πυκνὰ καὶ συμμαζευμένα ἐσκέπαζαν τοὺς βράχους, τὰ ρεύματα καὶ τὰς κοιλότητας τοῦ ὄρους καὶ ἀνῆρχοντο ὑψηλὰ μέχρι τῆς κορυφῆς. Καὶ τὸ χωρίον ἐφαίνετο ὡς νὰ εὐρίσκετο περιμαζευμένον μέσα εἰς φιλόστοργον ἀγκάλην καὶ οἱ λευκοὶ καὶ μικροὶ οἰκίσκοι τοῦ ἀνὰ μέσον τῶν παχυσκίων δένδρων ἀπετέλουν ἀληθῶς μαγευτικὸν θέαμα.

Κατὰ τὸ θέρος τὸ φιλόστοργον δάσος ἐμετρίαζε τὴν καυστικὴν πνοὴν τῶν ἀνέμων. Καὶ ἡ κατάξηρος γῆ τῶν πέριξ ἀγρῶν ἐδροσίζετο ἀπὸ τὰ ἄφθονα νερὰ τῶν πηγῶν, τὰ ὁποῖα ἀκούραστα ἔρρεον ἀπὸ τὰς προεξοχὰς καὶ τοὺς βράχους τοῦ δενδροσκεπασμένου ὄρους.

Ἦσαν εὐτυχεῖς τότε οἱ κάτοικοι τοῦ χωρίου. Ἦ

εὐλογία τοῦ Θεοῦ ἐνόμιζες ὅτι ἐβασίλευεν ἐκεῖ. Αἱ ἐσοδεῖαι του ἦσαν ἄφθονοι καὶ σπανίως ὑπέφερον ἀπὸ καυστικούς ἀνέμους, ἀκόμη δὲ σπανιώτερον ἀπὸ τὴν ξηρασίαν. Ἡ ὑγεία ἐβασίλευε παντοῦ. Τὰ παιδιά ζωηρὰ καὶ ῥοδοκόκκινα ἔκαμνον εὐχάριστον ἐντύπω- εῖς τὸν ἐπισκέπτην διὰ τὸ χαρούμενον ἦθος καὶ τὴν ζωηρότητα των, συγχρόνως δὲ καὶ διὰ τὴν ἡμερότητα τῶν τρόπων των.

Ἄν κατὰ τὸ θέρος, χάρις εἰς τὸ πολύτιμον δά- σος, γλυκεῖα δρόσος ἐπεκράτει καὶ ἔρρεον ἄφθονα τὰ νερὰ παντοῦ, κατὰ τὸν χειμῶνα τὸ ψῦχος ἐμετριά- ζετο. Οἱ παγεροὶ ἄνεμοι ἔχανον τὴν ὀρμητικότητά των, διότι εὗρισκον ἐμπόδιον τοὺς κορμούς τῶν δέν- δρων καὶ τὰ νερὰ τῶν βροχῶν ἀπερροφῶντο ἀπὸ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς. Αὕτη κεκαλυμμένη ὑπὸ ἡμισαπη- μένους λεπτοὺς κλάδους καὶ ἀπὸ φύλλα ἐνήργει ὥς ἀληθὴς σπόγγος.

Οἱ εὐτυχεῖς κάτοικοι τοῦ χωρίου διόλου δὲν ἐφοβοῦντο τὸν σκληρὸν χαιρετισμὸν τοῦ βορρᾶ. Τὸ εὐεργετικὸν δάσος μὲ τὰ πολλὰ του νερά, διὰ τῶν ὁποίων ἐποτίζοντο οἱ ἀγροὶ των, καὶ μὲ τὴν προ- φύλαξιν τῶν ἐσοδεῶν ἀπὸ τοὺς βιαίους ἀνέμους καὶ τοὺς ὀρμητικούς χειμάρρους, τοὺς καθίστα καὶ ἀρκετὰ πλουσίους, ὥστε νὰ φοροῦν κατάλληλα χειμερινὰ ἐν- δύματα. Χάρις δὲ εἰς τὰ ξηρὰ ξύλα καὶ τοὺς χον- δροὺς καταλίπτοντας κλάδους ἐπέτρεπε νὰ διαθέ- τουν ἄφθονον καύσιμον ὕλην καὶ νὰ θερμαίνωνται κατὰ τὴν ψυχρὰν τοῦ χειμῶνος ἐποχήν.

Ἀποφρὰς ὅμως ἡμέρα ἀνέτειλε διὰ τὸ δυστυχὲς χωρίον. Ἦλθον μίαν πρωΐαν ἀνθρακοποιοὶ καὶ ἐθάμ- βωσαν τοὺς χωρικοὺς μὲ τὰς χρηματικὰς των προ- σφορὰς καὶ τοὺς ἐδελέασαν μὲ τὰ κέρδη, τὰ ὁποῖα

θὰ ἐλάμβανον, ἐὰν τὸ δάσος ἐκεῖνο, τὸ κατὰ τοὺς λόγους των ἄχρηστον, ἐκόπτετο καὶ μετεμορφώνετο εἰς κάρβουνα.

Καὶ ἀφῆκαν οἱ χωρικοὶ νὰ σφαγιασθῇ ὁ προστάτης των. Ὁ μαγευτικὸς πράσινος πέπλος, ὁ ὁποῖος ἐκάλυπτεν ὅλας τὰς ἀσχημίας τοῦ ὄρους, ἀνεσύρθη καὶ ἐξηφανίσθη. Καὶ τὴν ὥραίαν, τὴν συνεχῇ, τὴν καταπράσινον ἐπιφάνειαν διεδέχθη ἡ γεροντικὴ ὄψις τοῦ βουνοῦ μὲ τὰς ρυτίδας καὶ τὰς σχισμάς της, μὲ τὰς φάραγγας καὶ τοὺς βράχους της.

Δυστυχῶς τὸ κακούργημα δὲν ἔμεινεν ἡμιτελές. Ἐὰν τοῦλάχιστον ἀπηγόρευον τὴν βοσκήν, εἰς τὴν περιφέρειαν τοῦ κοπέντος δάσους, τὰ κολοβωθέντα δένδρα θὰ ἐπραγματοποιοῦν τὸν πόθον, ὁ ὁποῖος ἐκυκλοφόρει εἰς τὰς ῥίζας των. Θὰ ἠϋξανον καὶ πάλιν, θὰ ἐθωπεύοντο ἀπὸ τὸ γλυκὺ τοῦ ἡλίου φῶς καὶ τὸ ἀπαλὸν φύσημα τῆς αὔρας.

Ἄλλ' ἡ βάρβαρος καταστροφὴ ἔπρεπε νὰ συντελεσθῇ. Ἀφέθησαν αἰγες καὶ πρόβατα καί, μόλις ἀνεφαίνετο ὁ τρυφερὸς βλαστός, ἀμέσως κατετρώγετο ἀπὸ τὰ ἀδηφάγα ζῶα. Καὶ ἐκεῖ, ὅπου ἄλλοτε μὲ σφριῖγος καὶ μὲ δύναμιν ἀνεπτύσσετο ζωὴ καὶ βλάστησις, μετὰ εἴκοσιν ἔτη ἐβασίλευεν ἐρήμωσις καὶ καταστροφὴ.

Τὰ ὕδατα τῶν βροχῶν ὀρμητικῶς ἐκυλίωντο ἐπάνω εἰς τὰς ράχεις τοῦ βουνοῦ καὶ ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἐξέπλυναν τὸ λεπτὸν στρώμα τῆς φυτικῆς γῆς, τὸ ὁποῖον ἐκάλυπτε τὴν πετρώδη ἐπιφάνειαν τοῦ ὄρους. Καὶ οὕτως ἐγυμνώθησαν ἐντελῶς οἱ βράχοι καὶ πᾶσα ἐλπίς βλαστήσεως ἐξέλιπε.

Τὰ ὕδατα, τὰ ὁποῖα ἄλλοτε ἀπερροφῶντο ἀπὸ τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ δάσους καὶ συνοιθορίζοντο εἰς

ὑπογείους ῥωγμὰς καὶ δεξαμενὰς καὶ ἀπ' ἐκεῖ ἔξε-
χύνοντο διὰ μυρίων πηγῶν παρὰ τοὺς πρόποδας τοῦ
βουνοῦ, σήμερον κατέρχονται ὀρμητικῶς καὶ σχημα-
τίζουν χειμάρρους καὶ ξηροποτάμους, παρασύρουν λί-
θους χονδρούς, ἀνασκάπτουν τοὺς κάτω ἀγρούς καὶ
τοὺς σκεπάζουν μὲ τὰ χαλίκια, τὰ ὅποια κατὰ τὴν
πορείαν των παρέσυρον.

Τὰς εὐεργετικὰς λοιπὸν πηγὰς διεδέχθησαν οἱ κα-
ταστρεπτικοὶ χεῖμαρροι. Τὴν εὐχάριστον καὶ δροσε-
ρὰν τοῦ ἔαρος αὔραν διεδέχθη καυστικὸς λίψ. Τὸν
χειμῶνα ὁ ὀρμητικὸς καὶ παγερὸς βορρᾶς δὲν με-
τριάζεται πλέον ἀπὸ τὸ ἀδιαπέραστον περιτείχισμα
χιλιάδων χονδρῶν κορμῶν. Καὶ τὰ πρὸς θέρμανσιν
ξύλα λείπουν καὶ ὁ κάτοικος τοῦ ἡωρίου μας πεινᾷ
καὶ κρυώνει.

Μετενόησαν οἱ δυστυχεῖς καὶ ἔκλαυσαν, ἀλλ' ἦτο
πλέον ἄργα. Στερηθέντες τὰς ἀφθόνους πηγὰς των,
καιόμενοι κατὰ τὸ θέρος ἀπὸ τὴν τρομερὰν θερμό-
τητα, τὴν ὁποίαν ἐξαπέστελλον οἱ πυρακτωμένοι γυ-
μνοὶ βράχοι τοῦ βουνοῦ, παγώνοντες κυριολεκτικῶς
τὸν χειμῶνα καὶ πνιγόμενοι ἀπὸ τὰ νερὰ τῶν ὀρ-
μητικῶν χειμάρρων, ἐνόησαν πολὺ ἄργα ὅτι τὸ δέν-
δρον εἶναι ὁ φιλόστοργος οἰκονόμος, ὁ ἐναποθηκεύων
ἐν πολυτιμώτατον διὰ τὸν ἄνθρωπον κεφάλαιον, τὸ
ὕδωρ, καὶ ἀποδίδων αὐτὸ ὀλίγον κατ' ὀλίγον. Ἐνόη-
σαν ἐπίσης ὅτι εἶναι ὁ θαυμασιώτερος μετριαστὴς
τῆς πνιγερᾶς θερμότητος καὶ τοῦ παγεροῦ ψύχους,
καθὼς καὶ τὸ δραστηριώτατον ἀντιφάρμακον ἐναν-
τίον τῶν μολυσμάτων.

Δ. Π. Γεηγοριάδης

Ἡ κοιλὰς τῶν Τεμπῶν

Πολὺ πρῶτὶ ἐκκινουμένῃ ἀπὸ τὴν Λάρισσαν πρὸς ἐπίσκεψιν τῆς ὀνομαστῆς κοιλάδος τῶν Τεμπῶν.

Εἶναι μὴν Ἰούνιος. Δρόμος ἀμαξιτὸς ἄγει διὰ χώρας πεδινῆς καὶ ἀγρῶν σιτοφόρων, οἱ ὅποιοι πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν ἐθερίσθησαν. Ματαίως κατὰ τὴν πορείαν μας ἐστρέφομεν τοὺς ὀφθαλμοὺς πανταχοῦ, μήπως ἀντικρύσωμεν ἔχνη δένδρων καὶ μέρη πρασινίζοντα ὑπὸ χλόης. Ἡ πεδιάς εἶναι γυμνὴ καὶ κατάξηρος.

Κατ' ἀρχὰς διευθυνόμεθα πρὸς βορρᾶν. Ὁ ὀφθαλμός μας, ταχύτερος τῶν ποδῶν, διατρέχων τὴν πρὸ ἡμῶν ἐκτεινομένην πεδιάδα, συναντᾷ εἰς τὸ βάθος αὐτῆς πρὸς ἀνατολὰς μὲν τὴν Ὀσσαν, τῆς ὁποίας φαλακρὰ προέχει ἡ κωνοειδὴς κορυφή, πρὸς βορρᾶν τὰς τελευταίας πρὸς τὴν Θεσσαλίαν παραφυάδας τοῦ Ὀλύμπου. Τὰ δύο ὄρη, τὰ ὁποῖα ἡ δημώδης μουσα ὥς ἐρίζοντα παρέστησε, τόσον πολὺ πρὸς τὸ μέρος τοῦτο πλησιάζουν, ὥστε ματαίως διὰ τοῦ βλέμματος προσπαθοῦμεν νὰ ἀνεύρωμεν τὴν διὰ τῶν ὁρέων ἔξοδον τοῦ Πηνειοῦ ποταμοῦ, ὁ ὁποῖος πρὸς τὰ ἀριστερὰ ὥς ὄφιν γιγάντιος ἔρπον διασχίζει τὴν θεσσαλικὴν πεδιάδα.

Ἐπὶ τρεῖς ὁλοκλήρους ὥρας ἠκολουθήσαμεν τὴν ἰδίαν διεύθυνσιν· ἐβαδίζομεν πάντοτε πρὸς βορρᾶν. Μόνον ὅτε ἐπλησιάσαμεν εἰς τὸ Μακρυχώρι, ἐστρέψαμεν πρὸς ἀνατολὰς· καὶ μετὰ μίαν ὥραν ἀκόμῃ ἐφθάσαμεν εἰς Μπαμπᾶν, μικρὸν χωρίον ἐπὶ τῆς ὁραίας κοιλάδος τῶν Τεμπῶν, ὅπου ὑπὸ ὑψηλοῦς καὶ βαθυσκίους πλατάνους ἐκαθήσαμεν νὰ ἀναπαυθῶμεν ὀλίγον, διότι εἴχομεν κουρασθῆ.

*
* *

Ἀναχωρήσαντες ἀπὸ ἐκεῖ μετ' ὀλίγον καὶ παρὰ τοὺς πρόποδας πάντοτε τῆς Ὅσσης καὶ κατὰ τὸν ῥοῦν τοῦ ποταμοῦ βαδίζοντες, εἰσερχόμεθα εἰς τὴν ὀνομαστὴν κοιλάδα, ἔχοντες πρὸς τὰ ἀριστερά μας τὸν Ὀλυμπον καὶ δεξιὰ τὴν Ὅσσαν.

Ἐβαδίζομεν πρὸς τοὺς πρόποδας τῆς Ὅσσης, διότι εἶναι ἡ μόνη ὁδός, ἡ ὁποία φέρει ἀπὸ τῆς μιᾶς ἄκρας τῆς κοιλάδος μέχρι τῆς ἄλλης. Ἀπέναντι ἐπὶ τοῦ Ὀλύμπου δὲν ὑπάρχει ὁδός, διότι αἱ ὑπώρειαι αὐτοῦ εἶναι πολὺ ἀπότομοι. Ἡ ὁδὸς κατ' ἀρχὰς εἶναι ἐπίπεδος καὶ δὲν ἀπομακρύνεται πολὺ ἀπὸ τὸν ποταμόν. Ἐπειτα ὅμως σιγὰ σιγὰ ἀρχίζει νὰ ἀνέρχεται ἐπὶ τῆς Ὅσσης καὶ ἡ κοιλὰς βαθμηδὸν νὰ γίνεται στενωτέρα. Καὶ εἰς τὸ μέσον ἀκριβῶς τὸ ὕψος τῆς ὁδοῦ εἶναι μέγιστον καὶ ἡ κοιλὰς στενωτάτη. Ἀπὸ τὸ μέσον ὅμως τῆς κοιλάδος πρὸς τὴν ἔξοδον συμβαίνει τὸ ἀντίθετον· ἡ κοιλὰς ἀρχίζει βαθμηδὸν νὰ πλατύνεται καὶ ἡ ὁδὸς νὰ κατέρχεται καὶ νὰ πλησιάζῃ πρὸς τὸν Πηνειόν.

Καθ' ὅλην δὲ τὴν πορείαν μας ὁποῖον θέαμα παρουσιάζεται πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μας! Ὅποια ἀρμονία τῆς φύσεως, ὁποία ἀντίθεσις πρὸς τὴν μονοτονίαν τῆς γυμνῆς θεσσαλικῆς πεδιάδος! Ἀριστερόθεν ὑψώνεται ὁ μέγας Ὀλυμπος, εἰς τὰς κρημνώδεις πλευρὰς τοῦ ὁποίου εἶναι ῥιζωμένα πελώρια δένδρα διαφόρων εἰδῶν. Οἱ ἀπότομοι βράχοι τοῦ μόλις διακρίνονται· εἶναι σκεπασμένοι ἀπὸ καταπράσινα φύλλα κισσοῦ καὶ ἄλλων φυτῶν. Χιλιάδες ῥοδικὰ πτηνὰ πετοῦν εἰς τὰ δένδρα, κάθηνται εἰς τοὺς κλάδους καὶ ψάλλουν γλυκύφωνα. Πρὸς τὰ

δεξιὰ ὑπεράνω τῶν κεφαλῶν μας κατάφυτος ὑψοῦται ἡ Ὅσσα, ἡ ὁποία εἶναι χαμηλότερα καὶ ἡμερωτέρα τοῦ Ὀλύμπου. Χλοεροὶ λειμῶνες, καταπράσινοι ἀγροί, ἀνθόσπαρτοι τοποθεσίαι στολίζουν αὐτήν. Ἡ δάφνη, ἡ ῥοδοδάφνη, ἡ μύρτος, ὁ λύγος καὶ ἄλλοι εὐώδεις θάμνοι σκορπίζουν λεπτὸν ἄρωμα.

Τὰ δύο βουνά, τὰ ὁποῖα ὑψώνονται ὑπεράνω τῶν κεφαλῶν μας, φαίνονται ὅτι πρὸ χιλιάδων ἐτῶν ἐχωρίσθησαν ὑπὸ φοβεροῦ σεισμοῦ.

Εἰς τὸ βάθος τῆς κοιλάδος θαλεραὶ κατὰ μῆκος

ἐκτείνονται τοποθεσίαι, διὰ τῶν ὁποίων ἀπαλὰ ἀπαλὰ κυλίζει ὁ Πηνειὸς τὰ θολὰ νερά του. Δένδρα ὑψηλὰ καὶ βαθύσκια ὑψώνονται καὶ εἰς τὰς δύο ὄχθας τοῦ ποταμοῦ καὶ σχηματίζουν πυκνὴν σκιάδα. Πλάτανοι, ἰτέαι, λύγοι, ἱασμοί, ῥοδοδάφναι, κάπου κάπου δὲ καὶ ἡ δάφνη τοῦ Ἀπόλλωνος, ἀναμῖξ φύονται καὶ

ὁ ἀειθαλὴς κισσὸς μετὰ στοργῆς ἐναγκαλίζεται ταῦτα ἀπὸ τῆς ῥίξης μέχρι τῆς κορυφῆς.

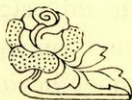
Ὑδατα ψυχρὰ καὶ διαυγέστατα, ἄλλα μὲν κελαρύζοντα κατέρχονται ἀπὸ τὰς πλευρὰς τῶν δύο ὀρέων, ἄλλα δὲ ἀναβλύζουν ἀπὸ ἀναριθμήτους πηγὰς, ἀπὸ τοὺς βράχους, ἀπὸ τὰς ῥίξας τῶν δένδρων, καὶ ὅλα χύνονται εἰς τὸν Πηνειόν.

Πλησίον δροσερᾶς πηγῆς καὶ ὑπὸ παχεῖαν σκιὰν καθήμεθα νὰ γευματίσωμεν. Εἰς τὰς τόσας ὥραιάς ἐντυπώσεις μας πρέπει νὰ προστεθῇ καὶ ἓν πολὺ καλὸν γεῦμα. Εἴχομεν μαζί μας ἄφθονα καὶ νόστιμα φαγητά. Καθ' ὅλην δὲ τὴν ὥραν τοῦ γεύματος θέλγει τὰ ὦτα τὸ κελάρυσμα τῶν κρυσταλλίνων ὑδάτων καὶ ἡ γλυκυτάτη μουσικὴ τῶν ἀηδόνων καὶ τῶν ἄλλων ὀδικῶν πτηνῶν.

Ἐπειτα ἐξακολουθοῦμεν ὑπὸ σκιὰν τὴν πορείαν μας μέχρι πέρατος τῆς κοιλάδος, χωρὶς νὰ αἰσθανθῶμεν τὸν παραμικρὸν κόπον. Ἀἷρ ἐλαφρὸς δροσίζει τὸ πρόσωπόν μας, γλυκὺς ψιθυρισμὸς τῶν πλατάνων καὶ τῶν ἄλλων δένδρων θέλγει τὴν ἀκοήν μας καὶ κρωγμοὶ τῶν ἀετῶν τοῦ Ὀλύμπου, οἱ ὅποιοι πετοῦν ὑψηλὰ εἰς τὸ μεταξὺ τῶν δύο ὀρέων φοβερὸν χάσμα, φθάνουν μέχρι τῶν ὠτων μας.

Ὅποια ἀληθινὴ πανήγυρις τῆς φύσεως! Ὅποια ἀπόλαυσις τῶν ὠραιότατων δημιουργημάτων τοῦ Δημιουργοῦ!

Ἄ. Σακελλαρίου

‘Ο “Ολυμπος κι’ ὁ Κίσσαβος

‘Ο “Ολυμπος κι’ ὁ Κίσσαβος, τὰ δυὸ βουνά, μαλώνουν,
τὸ ποιὸ νὰ ῥίξῃ τὴ βροχή, τὸ ποιὸ νὰ ῥίξῃ χιόνι.
‘Ο Κίσσαβος ῥίχνει βροχή, κι’ ὁ “Ολυμπος τὸ χιόνι.
Γυρίζει τότε ὁ “Ολυμπος καὶ λέγει τοῦ Κισσάβου :
— Μὴ μὲ μαλώνῃς, Κίσσαβε, μπρὲ τουρκοπατημένε,
ποὺ σὲ πατάει ἡ Κονιαριά, κι’ οἱ Λαρσινοὶ ἀγάδες.
‘Εγὼ εἶμαι ὁ γέρο “Ολυμπος, στὸν κόσμον ξακουσμένος·
ἔχω σαράντα δυὸ κορφές κι’ ἐξῆντα δυὸ βρυσοῦλες·
κάθε κορφὴ καὶ φλάμπουρο, κάθε κλαδὶ καὶ κλέφτης.
Κι’ ὅταν τὸ παίρνῃ ἀνοιξὴ καὶ ἀνοίγουν τὰ κλαράκια,
γεμίζουν τὰ βουνὰ κλεφτιά καὶ τὰ λαγκάδια σκλάβους.
“Εχω καὶ τὸν χρυσὸν ἀετό, τὸ χρυσοπλουμισμένο,
πάνω στὴν πέτρα κάθεται καὶ μὲ τὸν ἥλιο λέγει :
— “Ηλιε μ’, δὲν κοῦς τ’ ἀποταχύ, μόν’ κοῦς τὸ
[μεσημέρι,
νὰ ζεσταθοῦν τὰ νύχια μου, τὰ νυχποδόδαρά μου.

Δημῶδες

‘Η ἡρώϊς τῆς Λήμνου Μαρούλα.

Κατὰ τὸ ἔτος 1475 ὁ Σουλεῦμάν πασᾶς μὲ πολυάριθμον τουρκικὸν στόλον προσέβαλε τὴν ἑλληνικὴν νῆσον Λήμνον καὶ ἐπολιόρκει στενωῶς τὴν ὀχυρὰν πόλιν Κόκκινον.

Οἱ Ἕλληνες ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ προύχοντος τῆς πόλεως Ἰσιδώρου ἀντέστησαν γενναίως, βοηθούμενοι καὶ ὑπὸ ἄλλων γενναίων μαχητῶν, οἱ ὅποιοι προσῆλθον ἐκ τῶν γειτονικῶν νήσων, ἐκ τῆς Πε-

λοποννήσου, ἐκ τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος καὶ ἐκ τῆς Ἡπείρου. Ὁ στόλος ὅμως τῶν πολιορκητῶν ἦτο πολυάριθμος καὶ οἱ Τοῦρκοι λυσσαλέοι. Ἔνεκα τούτου φόνος πολὺς καὶ ἀφανισμὸς τῶν Ἑλλήνων μέγας.

Ὁ ἀρχηγὸς Ἰσίδωρος εἶχε θυγατέρα νεαρωτάτην καὶ ὠραιotáτην. Αὕτῃ ὠνομάζετο Μαρούλα. Βλέπουσα ἡ Μαρούλα τὸν ἀφανισμὸν τῶν πατριωτῶν τῆς καὶ τὸν μέγαν κίνδυνον, εἰς τὸν ὅποιον ἦτο ἐκτεθειμένος ὁ πατήρ τῆς, προσέρχεται εἰς τὸν ναόν, διὰ νὰ προσευχηθῇ.

Πρὶν ὅμως εἰσέλθῃ, βλέπει τὸν πατέρα τῆς νὰ πίπτῃ νεκρός. Ἐγινε τότε ἔξω φρενῶν, ἤρπασε τὸ ξίφος καὶ τὴν ἀσπίδα αὐτοῦ καὶ τρέχει πρὸς τὸν κίνδυνον.

Ἦτο πολὺ κατάλληλος ὁ καιρὸς. Πολλοὶ ἀπὸ τοὺς γενναίους πολεμιστὰς εἶχον φονευθῇ καὶ οἱ ἐπιζῶντες εἶχον ἀποκάμει πολεμοῦντες. Ὁ Σουλεῦμὰν ἐννοήσας τοῦτο διατάσσει νέαν ἔφοδον. Ὡς μαινόμενοι ὤρμησαν εἰς τὰ τείχη οἱ Τοῦρκοι. Εἶχον ἀρχίσει ἤδη νὰ ἀνεβαίνουν.

Οἱ Ἕλληνες συμπλέκονται λυσσῶδως μετ' αὐτῶν ἐπάνω εἰς τὰς ἐπάλξεις. Σφαγὴ πολλή καὶ ὀλεθρὸς μέγας. Οἱ Ἕλληνες ἀρχίζουν νὰ ὑποχωροῦν καὶ νὰ ἐγκαταλείπουν τὰς ἐπάλξεις. Ἡ τουρκικὴ σημαία κυματίζει ἤδη εἰς τὰ τείχη, ὅτε ἔξαφνα κραυγὴ ἀκούεται ὥς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐρχομένη, κραυγὴ ὥς κλαῦμα καὶ ὥς κατάρα καὶ τὴν στιγμὴν ἐκείνην ὥς κεραυνὸς πίπτει εἰς τὸ μέσον τῶν Τούρκων ἡ Μαρούλα. Λάμπει τὸ πρόσωπον, ἀστράπτει τὸ κράνος καὶ τὸ ξίφος. Εἶναι ἄγγελος ἐξ οὐρανοῦ.

— Ἐδῶ ἡ νίκη, κράζει. Ποῦ φεύγετε;

Ἡ θεά καὶ ἡ κραυγὴ αὐτῆς ἡ πολεμικὴ ἐν-
θαρρύνει τοὺς φεύγοντας Ἑλληνας, οἵτινες ἐνθου-
σιασθέντες ἐκ τοῦ ἡρώϊκοῦ παραδείγματος τῆς γεν-
ναίας κόρης στρέφονται κατὰ τῶν Τούρκων καὶ
ἀναγκάζουν τὸν Σουλεϊμὰν νὰ λύσῃ τὴν πολιορ-
κίαν.

Ἡ Λήμνος ἐσώθη ἐκ τῆς φιλοπατρίας τῆς νεα-
ρωτάτης καὶ ἀνθηροτάτης ἐλληνίδος κόρης τῆς γεν-
ναίας Μαρούλας.

Κατὰ Κ. Παπαρηγόπουλον

Ἡ χρυσὴ καπνοθήκη

Δύο ἔθνη ἐπολέμουν μεταξύ των. Τὰ στρατεύ-
ματά των συνηντήθησαν εἰς τινὰ πεδιάδα καὶ ἐμά-
χοντο μετὰ γενναιότητος πολλῆς.

Μετὰ μεγάλην αἵματοχυσίαν τὸ ἐν στρατεύμα
ἐφαίνετο ὅτι εἶχε νικηθῇ. Οἱ ἀντίπαλοι εἶχον ἐπι-
πέσει μετὰ μεγάλης ὀρμῆς εἰς τι μέρος αὐτοῦ καὶ
ἔτρεψαν εἰς φυγὴν τοὺς στρατιώτας, οἱ ὅποιοι ἐμά-
χοντο ἐκεῖ. Οἱ πλησίον αὐτῶν στρατιῶται, ὅταν
εἶδον ὅτι οἱ σύντροφοὶ των φεύγουν, ἔφευγον καὶ
ἐκεῖνοι. Ἐφαίνετο ὅτι τὸ στρατεύμα ἐνίκηθη.

Ἐν τῷ μεταξύ ὅμως ἔρχεται τρέχων ἐν μέγα
μέρος τοῦ αὐτοῦ στρατεύματος ἐφεδρικόν, ἐπιπίπτει
κατὰ τῶν νικηφόρων ἐχθρῶν, μάχεται μετ' ἀφοβίας
καὶ τέλος νικᾷ.

Μεταξὺ τῶν γενναίων τούτων στρατιωτῶν τὴν
μεγαλυτέραν γενναιότητα ἔδειξεν ὁ σημαιοφόρος τοῦ
συντάγματος, νέος μόλις εἴκοσι πέντε ἐτῶν, ὠραῖος,
ἡλιοκαής, στιβαρὸς καὶ πολὺ σεμνός. Ὅλοι ἐγνώρι-

ζον ὅτι ὁ σημαιοφόρος τοῦ συντάγματος ἦτο γενναῖος στρατιώτης, οὐδεὶς ὅμως ἐπίστευεν ὅτι ἦτο τόσον γενναῖος ὅσον ἐδείχθη κατὰ τὴν μάχην ἐκείνην. Κρατῶν τὴν σημαίαν εἰς τὴν ἀριστερὰν χεῖρα καὶ τὸ ξίφος εἰς τὴν δεξιάν, ἐρρίπτετο πάντοτε ἐκεῖ, ὅπου ἦσαν οἱ ἐχθροὶ περισσότεροι καὶ ὁ κίνδυνος μεγαλύτερος. Αἱ σφαῖραι ἐσύριζον δεξιὰ καὶ ἀριστερά, αἱ λόγχαι ἐπροτείνοντο πυκναὶ ἐναντίον του καὶ αὐτὸς κρατῶν ὑψηλὰ τὴν σημαίαν καὶ πλήττων διὰ τοῦ ξίφους ἐπροχώρει πάντοτε πρὸς τὰ ἐμπρός. Οἱ στρατιῶται ἠκολούθησαν αὐτὸν καὶ οὕτως ἐνίκησαν. Οἱ ἀξιωματικοὶ καὶ οἱ στρατηγοὶ μετὰ τὸ τέλος τῆς μάχης συνεχάρησαν τὸν γενναῖον μαχητήν.

*
* *

Μετὰ τὸ τέλος τοῦ πολέμου ἐπέστρεψεν ὁ στρατὸς εἰς τὰς πόλεις. Ὁ βασιλεὺς, μαθὼν τὴν γενναϊότητα τοῦ συντάγματος αὐτοῦ, ἐπήνεσεν ὅλους τοὺς ἄνδρας καὶ ἐδώρησεν εἰς τὸν διοικητὴν τοῦ συντάγματος μίαν χρυσὴν καὶ ἀδαμαντοκόλλητον καπνοθήκην.

Ὁ διοικητὴς τοῦ συντάγματος, διὰ νὰ τιμήσῃ τοὺς ἄνδρας, οἵτινες κατὰ τὴν μάχην ἔδειξαν μεγίστην γενναϊότητα, τοὺς προσεκάλεσεν εἰς συμπόσιον. Μεταξὺ τῶν προσκληθέντων ἦτο καὶ ὁ σημαιοφόρος.

Ἀφοῦ ἔφαγον καὶ ἔπινον, ἤρχισαν νὰ διηγῶνται διάφορα ἐπεισόδια τῆς μάχης ἐκείνης καὶ ὅλοι ἐπῆνουν τὸν σημαιοφόρον. Ἐπειτα ἤρχισαν νὰ ὁμιλοῦν περὶ τῆς εὐγενείας τοῦ ἀνωτάτου ἄρχοντος, ὅστις ἐπήνεσε καὶ ἐτίμησεν αὐτούς. Ὁ διοικητὴς

τότε τοῖς διηγήθη περὶ τῆς χρυσῆς καὶ ἀδαμαντο-
κολλήτου καπνοθήκης, τὴν ὁποίαν ἐδώρησεν εἰς αὐ-
τὸν καὶ ἔθεσε τὴν χεῖρα εἰς τὸ θυλάκιόν του, διὰ
νὰ τὴν ἐξαγάγῃ καὶ τὴν ἐπιδείξῃ.

Ἐπὶ πολλὴν ὥραν ἀνεζήτηε αὐτὴν ἐντὸς τῶν
διαφόρων θυλακίων, ἀλλὰ δὲν τὴν εὗρισκεν. Ἡ τα-
ραχή του ἦτο μεγάλη. Οἱ ἀξιωματικοὶ καὶ οἱ ἄλ-
λοι παρετήρουν αὐτὸν ἀνήσυχοι, τέλος δέ, διὰ νὰ
τὸν καθησυχάσουν, εἶπον :

— Δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ ταράττεσθε, κύριε διοι-
κητά. Ἡ καπνοθήκη θὰ εὗρεθῇ. Ἴσως κατὰ λάθος
κανεῖς ἐξ ἡμῶν νὰ τὴν ἔθεσεν εἰς τὸ θυλάκιόν του.

Συγχρόνως δὲ ἤρχισαν νὰ παρατηροῦν τὰ θυ-
λάκιά των, νὰ ἐκκενώνουν καὶ νὰ ἀναστρέφουν
αὐτά.

Τότε παρετήρησαν ὅτι μόνον ὁ σημαιοφόρος δὲν
ἠρεῦνα τὰ θυλάκιά του. Τὸ πρᾶγμα ἔκαμε πολλὴν
ἐντύπωσιν καὶ ὅλοι ἤρχισαν νὰ ὑποπτεύονται αὐτόν.

Ὁ Διοικητὴς ἦτο πολὺ τεταραγμένος καὶ πολὺ
ὠργισμένος κατὰ τοῦ σημαιοφόρου. Πιστεύων δὲ
ὅτι αὐτὸς ἔχει τὴν καπνοθήκην διατάσσει νὰ τὸν
ρίψουν εἰς τὴν φυλακὴν.

*
* *

Τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν, ὅτε ἔμαθον οἱ στρατιῶ-
ται καὶ οἱ ἀξιωματικοί, ὅτι ὁ γενναῖος σημαιοφό-
ρος ἔκλεψε τὴν καπνοθήκην τοῦ διοικητοῦ, ἐξεπλά-
γησαν. Πολλοὶ δὲν ἠθελον νὰ τὸ πιστεύσωσιν, ἄλ-
λοι τὸ ἐπίστευον καὶ ὅλοι ἐλυποῦντο, διότι ὁ τό-
σον γενναῖος στρατιώτης κατεδείχθη κλέπτης.

Μόνον ὁ σημαιοφόρος εἰς τὴν σκοτεινὴν του
φυλακὴν ἦτο ἀτάραχος.

— Ὁ Θεός, ἔλεγε, τὰ γνωρίζει ὅλα. Ὁ Θεὸς εἶναι δίκαιος, γνωρίζει τί ἔπραξα καὶ ἐξάπαντος θὰ μὲ δικαιώσῃ. Οἱ ἄνθρωποι πλανῶνται, ἀλλ' ὁ Θεὸς ποτέ!

Ἐνῶ ἔλεγε ταῦτα, αἶφνις ἀνοίγει ἡ θύρα τῆς φυλακῆς, εἰσέρχεται ὁ συνταγματάρχης, ἐναγκαλίζεται αὐτὸν καὶ μὲ δάκρυα εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τῷ λέγει :

— Ἐκαμα πολὺ κακὰ νὰ πιστεύω ὅτι ἦτο δυνατόν σὺ νὰ ἔχῃς τὴν καπνοθήκην καὶ ἀδίκως σὲ ἔρριψα εἰς τὴν φυλακὴν. Ἡ καπνοθήκη ἦτο εἰς τὸν ἐπενδύτην μου, τὸν ὁποῖον ἐφόρουν, ὅτε ἤμην εἰς τὴν ὑπηρεσίαν. Δὲν ἦτο εἰς τὰ ἐνδύματα, τὰ ὁποῖα ἐφόρουν κατὰ τὸ συμπόσιον. Ἀλλ' εἶπέ μοι, σὲ παρακαλῶ, διατὶ δὲν ἤθελες νὰ παρατηρήσῃς τὰ θυλάκιά σου, ὅπως ἔπραξαν οἱ ἄλλοι;

Ὁ γενναῖος σημαιοφόρος παρεκάλεσε τὸν συνταγματάρχην νὰ μὴν ἐπιμείνῃ νὰ μάθῃ τὸν λόγον τῆς πράξεώς του ταύτης. Ἀλλ' ὁ συνταγματάρχης ἦτο ἀμετάπειστος. Τότε ὁ εὐγενὴς νέος μετὰ συστολῆς εἶπε πρὸς τὸν διοικητὴν του :

— Εἶχον, εὐγενέστατε, πατέρα λοχαγόν, ὅστις ἐφονεύθη εἰς τινὰ μάχην, ἀφήσας τὴν δυστυχῇ μητέρα μου μὲ τέσσαρα ὀρφανά. Ἐγὼ ἤμην ὁ μεγαλύτερος. Ἡ μήτηρ μου εἰργάζετο, ἀλλὰ δὲν ἠδύνατο νὰ μᾶς θρέψῃ.

Ὅτε ἐμεγάλωσα ὀλίγον, κατετάχθην εἰς τὸν στρατόν, διὰ νὰ βοηθήσω τὴν καλὴν μου μητέρα καὶ τοὺς ἀγαπητοὺς μου ἀδελφούς. Ὁ μισθός μου ἦτο ὀλίγος. Ἦτο ἀνάγκη λοιπὸν νὰ ζῶ οἰκονομικῶς. Τὴν ἐσπέραν πάντοτε ἔτρωγον ὀλίγον ἄρτον καὶ τυρόν, διὰ νὰ περισσεύουν ἐλάχιστα χρήματα, τὰ ὁποῖα ἔστελλον εἰς τὴν μητέρα μου. Τὴν ἐσπέ-

ραν ὅτε εἶχετε τὴν καλωσύνην νὰ μὲ προσκαλέσετε εἰς τὸ συμπόσιον, εἶχον εἰς τὸ θυλάκιόν μου τὸ δεῖπνόν μου, ὁ δὲ ἄνθρωπος, τὸν ὅποῖον ἐστείλατε μοὶ εἶπε μόνον νὰ τὸν ἀκολουθήσω καὶ τὸν ἠκολούθησα. Ἐνόμισα λοιπὸν ὅτι δὲν ἦτο πρέπον νὰ ἴδουν οἱ ἀξιωματικοὶ τί περιεῖχε τὸ θυλάκιόν μου. Διὰ τοῦτο δὲν τὸν ἀνέστρεψα.

*
* *

Ὁ συνταγματάρχης συνεκινήθη πολὺ ἐκ τῆς διηγήσεως ταύτης. Τὸν παρέλαβε μεθ' ἑαυτοῦ εἰς τὴν οἰκίαν καὶ τὸν παρεκάλεσε νὰ τὸν ἐπισκέπτεται συχνὰ καὶ νὰ συντρώγῃ μετ' αὐτοῦ.

Τὴν ἐπομένην ἔμαθον πάντες ὅσα συνέβησαν καὶ ἐλέχθησαν εἰς τὴν φυλακὴν, ἐχάρησαν δὲ πολὺ διότι ἀπεδείχθη ἡ ἀθωότης τοῦ γενναίου μαχητοῦ.

Μετ' ὀλίγας ἡμέρας, κατόπιν προτάσεως τοῦ συνταγματάρχου, ὁ ἀνώτερος ἄρχων προήγαγεν εἰς ἀξιωματικὸν τὸν σημαιοφόρον, ἀπένειμε δὲ ἐπαρκῆ σύνταξιν εἰς τὴν μητέρα αὐτοῦ.

Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ.

Σεβασμὸς πρὸς τὸ γῆρας.

Ἐτελοῦντο εἰς τὴν Ὀλυμπίαν οἱ ὀλυμπιακοὶ ἀγῶνες καὶ τὸ στάδιον ἦτο πλήρες, ὅτε γέρων τις, ἐπιθυμῶν νὰ ἴδῃ τοὺς ἀγῶνας, εἰσῆλθεν εἰς αὐτό, διὰ νὰ καθήσῃ. Ἐπειδὴ ὅμως δὲν εὔρε θέσιν, ἤρχισε νὰ ἐρευνᾷ διὰ τῶν ἀδυνάτων ὀφθαλμῶν του καὶ περιήρχετο πύσας τὰς κερκίδας τοῦ σταδίου,

Ἐπέρασεν ἀπὸ τὰς θέσεις, εἰς τὰς ὁποίας ἐκάθηντο οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν διαφόρων πόλεων, ἀλλ' οὐδεὶς ἐκ τῶν θεατῶν, οἱ ὅποιοι ἐκάθηντο, ἐφάνη προθύμος νὰ ἐγερθῇ καὶ νὰ παραχωρήσῃ τὴν θέσιν του, ἂν καὶ πολλοὶ ἐξ αὐτῶν ἦσαν νέοι.

Ὅταν ὁμως ἦλθε πρὸ τῶν θέσεων, ὅπου ἐκάθηντο οἱ Σπαρτιαῖται, ὅλοι ἀνεξαιρέτως ἠγέρθησαν καὶ ἕκαστος ἐξ αὐτῶν προθύμως προσέφερε τὴν θέσιν του εἰς τὸν ὄρθιον γέροντα.

Τὴν στιγμήν ἐκείνην θεαταὶ καὶ ἀγωνισταὶ ἤρχισαν νὰ χειροκροτοῦν καὶ νὰ ἐπαινοῦν τὴν προᾶξιν τῶν Σπαρτιατῶν. Ὁ γέρων ἐκίνησε τὴν κεφαλὴν καὶ δακρύσας εἶπε :

— Ἀλλοίμονον, ὅλοι μὲν οἱ Ἕλληνες γνωρίζουν τὰ καλὰ, ἀλλὰ μόνον οἱ Σπαρτιαῖται πράττουν αὐτά.

Κατὰ τὸν Πλούταρχον.

Γιατὶ ἀγαπῶ τὸν βάτραχον

Τὰ ἀθωότερα θύματα τῆς ἀντιπαθείας, τὴν ὁποίαν ἐπιβάλλουν οἱ μεγαλύτεροι τοὺς μικροτέρους, εἶναι ὁμολογουμένως οἱ πτωχοὶ οἱ βάτραχοι.

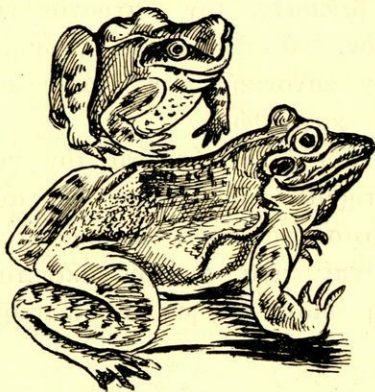
Ἐπειδὴ ἔβλεπον λοιπὸν καὶ ἐγώ, ὅταν ἤμην παιδίον, τοὺς μεγαλυτέρους μου νὰ ὀπισθοχωροῦν μὲ φόβον, πολλάκις δὲ καὶ νὰ πηδοῦν, μόλις ἔβλεπον ἓνα ἀθῶον βάτραχον, ἔμαθον νὰ πηδῶ καὶ ἐγὼ ἔντρομος, ὅσάκις ἔβλεπον βάτραχον.

*
* *

Μίαν ἡμέραν ὁμως, ὅταν ἤμην πλέον γέρων,

εἶδον ἐντὸς ἐνὸς παλαιοῦ ὑδραγωγείου ἓνα βάτραχον, ὃ ὁποῖος ἀπὸ τὴν ἡλικίαν, τὴν καλὴν ζωὴν καὶ τὴν ἀδηφαγίαν του εἶχε λάβει πελωρίας διαστάσεις. Οὐδέποτε ἐφαντάσθην ὅτι ἦτο δυνατόν νὰ ὑπάρχῃ τοιοῦτος βάτραχος. Τὸν ἐπῆσα ἐλαφρῶς μετὰ τὴν ῥάβδον μου καὶ κύψας παρετήρουν μετὰ προσοχὴν καὶ περιέργειαν τὴν πολὺ ἀνθρωπίνην φυσιογνωμίαν του, τὰς παρειάς του, τὸ δέριμα του, τοὺς ὀνυχὰς του... Τὸν ἀνέστρεψα μετὰ τὴν ῥάβδον μου, ὅτε ἐθαύμασα τὴν στίλβουσαν λευκότητα καὶ ἰδίως τὰς διαστάσεις τῆς κοιλίας του.

Ἄλλ' ὃ πειρασμὸς δὲν μετὰ ἄφησε ἢ μᾶλλον δὲν τὸν ἄφησεν ἥσυχον.

— Ἄς τὸν ἴδω καὶ αἰωρούμενον! εἶπον. Τὸν ἔλαβον διὰ χάριτος καὶ τὸν ἀνύψωσα. Φοβηθεὶς ὅμως ἔκαμε βιαίως καὶ ἀπηλπισμένως κινήσεις καὶ μετὰ τοὺς τέσσαρας πόδας του συγχρόνως, ἀποτέλεσμα τῶν ὁποίων ἦτο νὰ ἐκφύγῃ τῶν χειρῶν μου νὰ πέσῃ κατὰ γῆς.

Ἐνεθυμήθην τότε τὴν παλαιὰν ἀντιπάθειάν μου, τὸν ἄφησα καὶ ἔφυγον μετὰ τρόμον.

*
* *

Τὴν νύκτα βλέπω εἰς τὸν ὕπνον μου τὴν αὐτὴν σκηνὴν τοῦ βατράχου μὲ προσθήκας. Δηλαδή, ἐνῶ τὸν ὕπνον καὶ τὸν περιειργαζόμενον, τὸν ἤκουσα νὰ λέγῃ μὲ φωνὴν ἔρρυθμον, λεπτοτάτην, θρηνώδη :

Πώ... πώ... τί ἔπαθα... ὁ κακόμοιρος... πώ... πώ... τί ἔπαθα ὁ κακόμοιρος !

Ἐξύπνησα μὲ λύπην εἰς τὴν ψυχὴν μου. Δὲν ἐβράδυνα δὲ νὰ κάμω τὸν αὐτὸν πρὸς τὸ παλαιὸν ὑδραγωγεῖον περίπατον, ὀδηγούμενος ὑπὸ τινος προαισθήματος.

Καὶ τί βλέπω !... τὸν βάτραχον εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν, ὕπτιον, νὰ ἀγωνίζεται ἀκόμη, διὰ νὰ γυρίσῃ εἰς τὴν κανονικὴν του στάσιν καὶ νὰ μὴ ἡμπορῇ νὰ τὸ κατορθώσῃ.

Πρῶτον μου ἔργον ἦτο νὰ τὸν γυρίσω. Ἡ ἐλπίς τῆς σωτηρίας του ἔδωσεν εἰς αὐτὸν δυνάμεις καὶ τότε ἤρχισε νὰ πηδᾷ κωμικώτατα, ἀφοῦ ἐστάθη πρῶτον ἐπὶ τινὰ χρόνον ἀκίνητος, ἥ διὰ νὰ ἀναπνεύσῃ ἢ διότι ἤργησε νὰ πεισθῇ ὅτι ἐσώθη.

*
* *

Ἡ διπλὴ αὐτὴ σκηνὴ ἔφερεν ἐντός μου μεταβολὴν τινα. Ἦρχισα νὰ μὴ ἀποστρέφωμαι πλέον τὸν βάτραχον, νὰ τὸν θωπεύω καὶ νὰ τὸν συμπαθῶ.

Καὶ τὸ παράδοξον μάλιστα εἶναι ὅτι, ὁσάκις ἀρχίζει νὰ ἀτονῇ ἢ συμπάθειά μου καὶ κλίνω πρὸς τὰς παλαιὰς ἐντυπώσεις, τότε ἀκούω, ὥσάν νὰ σφύριζεν τις εἰς τὰ ὦτά μου, τὸ θρηνητικὸν τοῦ ὀνείρου μου :

—Πώ... πώ... τί ἔπαθα ὁ κακόμοιρος !..., τὸ ὅποιον μὲ ἐπαναφέρει εἰς τὴν συμπάθειάν μου.

Δ. Γρ. Καμπούρογλους

Ἡ κτίσις τῆς Μασσαλίας

Μετὰ τὴν κάθοδον τῶν Δωριέων εἰς τὴν κυρίως Ἑλλάδα πολλοὶ ἐκ τῶν παλαιῶν κατοίκων αὐτῆς ἐζήτησαν καταφύγιον πρὸς ἀνατολάς, εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν. Τότε καὶ οἱ Ἴωνες κατῴρθωσαν νὰ καταλάβουν τὴν Σάμον καὶ τὴν Χίον, καθὼς καὶ τὰς ἀπέναντι αὐτῶν Ἀσιατικὰς ἀκτὰς, ὅπου ἵδρυσαν ἀρκετὰς πόλεις. Μεταξὺ αὐτῶν ἦτο καὶ ἡ Φώκαια, πρὸς βορρᾶν τῆς Σμύρνης.

Ἀλλὰ τὸ ἔδαφος τῆς Φωκαίας ἦτο πετρωδὲς καὶ ἄγονον. Μετ' ὀλίγον δὲν ἔφθανε, διὰ νὰ ζήσουν ἐκ τῆς γεωργίας οἱ κάτοικοι, οἱ ὅποιοι ὅλον ἐπληθύνοντο. Τότε οἱ Φωκαεῖς ἐζήτησαν ἀπὸ τὴν θάλασσαν ὅτι δὲν τοὺς ἔδιδεν ἡ ξηρά. Ἐγιναν δηλαδὴ ἀλιεῖς καὶ ἔμποροι.

Κατ' ἀρχὰς μὲν ἔπλεον εἰς τὰ πλησιόχωρα μέρη μὲ πλοῖα μικρά· ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ἡ καθημερινή των ζωὴ μὲ τὴν θάλασσαν τοὺς ἔκαμε τολμηροὺς καὶ θαρραλέους. Ἐναυπήγησαν πλοῖα μεγαλύτερα καὶ ἐλαφρά, ὥστε νὰ εἶναι εὐκίνητα καὶ ἤρχισαν τότε νὰ κάμνουν ταξίδια μακρυνότερα καὶ ἐπικινδυνότερα.

Ἐπειδὴ δὲ εἰς τὰς πλησίον ἀκτὰς τοῦ Αἰγαίου, τῆς Προποντίδος καὶ τοῦ Πόντου ἐμπορεύοντο ἤδη οἱ ἄλλοι Ἕλληνες τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, οἱ Φωκαεῖς

ἐπροχώρησαν πρὸς δυσμάς, εἶναι οἱ πρῶτοι Ἑλληνες, οἱ ὅποιοι εἰσῆλθον εἰς τὴν Ἀδριατικὴν θάλασσαν. Μετ' ὀλίγον διέπλευσαν τὴν Τυρρηνικὴν θάλασσαν. Τέλος δὲ ἔφθασαν μέχρι τῆς Ἰσπανίας, διὰ νὰ ἐμπορευθῶσι τὰ μέταλλα αὐτῆς.

Εἰς τὰ ταξιδιά των αὐτὰ ἴδρουν μικροὺς ἐμπορικοὺς σταθμοὺς εἰς τὰ ἐπικαιρα μέρη. Τοιούτους ἴδρυσαν εἰς τὴν Σικελίαν, τὴν Ἰταλίαν καὶ τὴν Κορσικὴν. Οἱ μικροὶ αὐτοὶ ἐμπορικοὶ σταθμοὶ ἠϋξάνοντο βαθμηδὸν καὶ σιγὰ σιγὰ ἐγίνοντο κῶμαι καὶ πόλεις, αἵτινες, ὥς γνωστόν, ἐλέγοντο ἀποικίαι.

*
* *

Μίαν φορὰν ἐν πλοῖον φωκαϊκὸν ἔπλεε πέραν τῆς τυρρηνικῆς θαλάσσης. Ἐπειδὴ κατελήφθησαν ὑπὸ τρικυμίας, οἱ ναῦται ἐζήτησαν καταφύγιον πρὸς τὴν ξηρὰν καὶ ἀνεκάλυψαν ἓνα κόλπον, ἔρημον ἀπὸ ἀνθρώπων, πλησίον εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Ῥοδανοῦ ποταμοῦ, ὅπου καὶ προσωρμίσθησαν.

Ἡ τρικυμία ἐξηκολούθησε καὶ οἱ Φωκαεῖς ἔμειναν ἐκεῖ ἀρκετὰς ἡμέρας. Ἀπεβιβάσθησαν εἰς τὴν ξηρὰν καὶ εἶδον τότε ὅτι ὁ τόπος ἦτο θαυμάσιος. Τὸ κλίμα ὑγιεινότατον, ἡ χώρα εὐφορωτάτη. Ὁ δὲ ὄρμος, εἰς τὸν ὅποιον εἶχον καταφύγει, ἦτο ἀσφαλίστατος ἀπὸ τοὺς ἀνέμους.

Ἐσκέφθησαν τότε ὅτι ἔπρεπε νὰ ἰδρύσουν σταθμὸν ἐμπορικὸν εἰς τὴν λαμπρὰν ἐκείνην θέσιν. Ἡ κατοχὴ τοῦ λιμένος αὐτοῦ θὰ ἦτο χρησιμωτάτη εἰς αὐτοὺς κατὰ τὰ ταξιδιά των. Ἦτο εἰς τὸ μέσον σχεδὸν τῶν ἰσπανικῶν καὶ ἰταλικῶν ἀκτῶν, εἰς τὰς ὁποίας ἐμπορεύοντο, ἀντικρὺ δὲ σχεδὸν ἀπὸ τὴν Κορσικὴν.

Ἐρώτησαν ποῖοι κατόκουν εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα. Ἐμαθον δὲ ὅτι ἔζων ἐκεῖ αἱ ἀπολίτιστοι φυλαὶ τῶν Λιγύων, ἐκ τῶν ὁποίων ἡ πλησιεστέρα πρὸς τον κόλπον ἦτο ἡ φυλὴ τῶν Σελίων. Οὗτοι ἔζων ἐκ τοῦ κυνηγίου καὶ τῆς ἀλιείας. Βασιλεὺς δὲ αὐτῶν ἦτο ὁ Νάνος.

*
* *

Ὁ κυβερνήτης τότε τοῦ πλοίου, ὅστις ἐκαλεῖτο Εὐξενος, ἀπεφάσισε νὰ μεταβῇ πρὸς τὸν ἡγεμόνα τῶν Σαλίων καὶ νὰ ζητήσῃ παρ' αὐτοῦ τὴν ἄδειαν νὰ ἐγκατασταθῶσιν οἱ Φωκαεῖς εἰς τὸν κόλπον ἐκεῖνον.

Ἐξέλεξεν ὥς συντρόφους του τινὰς ἐκ τῶν ῥωμαλεωτέρων ναυτῶν του, ἔλαβε μαζί του καὶ πολύτιμα δῶρα, ἵνα προσφέρῃ εἰς τὸν ἡγεμόνα, καὶ ἐπροχώρησαν πρὸς τὰ ἔνδον τῆς χώρας.

Κατὰ τὴν ἐσπέραν ἔφθασαν εἰς τὴν ἔδραν τοῦ βασιλέως. Οἱ Σάλιοι κατόκουν εἰς καλύβας μικράς, μόλις δὲ ὑποφερτὴ ἦτο ἡ κατοικία τοῦ ἀρχηγοῦ των.

Οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοι ἐξεπλάγησαν, ὅταν εἶδον τοὺς ξένους μεταξύ των. Περιετριγύριζον μὲ θαυμασμὸν τοὺς ἄνδρας ἐκείνους, τοὺς ὁποίους εἶχε ψῆσει ἡ ἄλμη τῆς θαλάσσης καὶ αἱ ἀκτίνες τοῦ ἡλίου καὶ οἱ ὅποιοι ἦσαν ἐνδεδυμένοι μὲ καθαρὰ καὶ ὥραϊα ἐνδύματα. Οἱ ὀφθαλμοὶ δὲ ὅλων ἐστρέφοντο ἰδίως πρὸς τὸν Εὐξενον. Οὗτος ὑψηλός, μὲ εὐρὺ στήθος, μόλις τριάκοντα ἐτῶν, ὁμοίαζε μὲ θεὸν μᾶλλον παρὰ μὲ ἄνθρωπον. Ἐφερεν ἱμάτιον λευκὸν μὲ μαιανδροειδεῖς παρυφάς. Τὸ δὲ βλέμμα του ἐνέπνεε γλυκύτητα, ἀλλὰ καὶ θάρρος καὶ ἀποφασιστικότητα.

*
* *

Ὁ βασιλεὺς τῶν Σαλίων ὑπεδέχθη μὲ ἐγκαρδιότητα τοὺς Ἑλληνας.

—Ξένοι, εἶπε πρὸς αὐτούς, καλῶς ὠρίσατε. Ἦλθατε εἰς μίαν εὐτυχῇ ἡμέραν τοῦ βίου μου. Σήμερον ὑπανδρεύω τὴν κόρην μου Πέτταν. Θὰ μείνετε νὰ δειπνήσωμεν ὁμοῦ τὸ δεῖπνον τοῦ γάμου μαζί μὲ τοὺς ἄλλους προσκεκλημένους καὶ νὰ συνευφρανθῶμεν. Θὰ κοιμηθῆτε κατόπιν ἐδῶ καὶ αὐριον θὰ συζητήσωμεν περὶ τῆς προτάσεώς σας.

Καὶ πρᾶγματι μετ' ὀλίγον παρετέθη τὸ δεῖπνον. Ὁ Νάνος εἶχε καλέσει εἰς αὐτὸ ὅλους τοὺς ἐπισημοτέρους νέους τῆς φυλῆς του καὶ ἄλλων γειτονικῶν φυλῶν, ὅσοι ἐπεθύμουν νὰ λάβουν σύζυγον τὴν θυγατέρα του. Διότι, πρᾶγμα περίεργον, ὁ γαμβρὸς δὲν εἶχεν ἀκόμη ἐκλεγῇ. Κατὰ τὴν συνήθειαν τῶν Σαλίων εἰς τὸ τέλος τοῦ δείπνου ἔμελλε νὰ εἰσέλθῃ ἡ βασιλόπαις κρατοῦσα ποτήριον πλήρες οἶνου. Θὰ ἐπέρνα ἔμπροσθεν τῶν μνηστήρων. Καὶ ἐκεῖνος, ἔμπροσθεν τοῦ ὁποίου θὰ ἐσταμάτα καὶ θὰ τῷ προσέφερε τὸ ποτήριον, αὐτὸς θὰ ἦτο ὁ ἐκλεκτὸς τῆς καρδίας της.

Ἡ βασιλόπαις ἦτο ὡραιότητα, ὁ Νάνος, ἡγεμὼν ἰσχυρός, καὶ ἕκαστος τῶν μνηστήρων ἐζήλευε βλέπων τοὺς παρακαθημένους του νὰ διαμφισβητοῦν τὴν κόρην. Μόνον ὁ Εὐξενος καὶ οἱ ναῦται του ἦσαν ἡσυχοί, εὐχαριστημένοι ἐκ τῆς καλῆς ὑποδοχῆς τοῦ ἡγεμόνος καὶ ἀναμένοντες μὲ περιέργειαν τὸ μέλλον νὰ συμβῇ.

Τέλος ἡ κρίσιμος στιγμή ἐφθασε. Σιωπὴ ἄκρα. Ἡ βασιλόπαις εἰσῆλθεν εὐθυτενής, κρατοῦσα εἰς τὴν

τὴν χεῖρα τὸ πλήρες οἶνου ποτήριον. Μὲ ἀφέλειαν πολλὴν προσέβλεπεν ἕκαστον ἐκ τῶν κεκλημένων, ἀλλὰ δὲν ἑσταμάτα πούθενά. Καὶ ἐξαίφνης! εἶχεν ἴδει τὸν Εὐξενον καὶ προχωρεῖ πρὸς αὐτὸν καὶ τῷ προσφέρει τὸ ποτήριον.

Ὅλοι ἔμειναν ἐκπληκτοὶ καὶ πρῶτος ἐξ ὅλων ὁ Εὐξενος καὶ οἱ σύντροφοί του. Ἄλλ' ὁ Νάνος ἔσπευσεν ἀμέσως πρὸς αὐτόν.

— Ἐένε μου, τῷ εἶπεν, ἀφοῦ ἡ κόρη μου σὲ ἐξέλεξεν ὡς σύζυγόν της, ἐγὼ δὲν ἔχω παρὰ νὰ τὴν συγχαρῶ διὰ τὴν ἐκλογὴν της. Ἐλθὲ νὰ σὲ ἐναγκαλισθῶ.

*
* *

Ἐννοεῖται ὅτι κατόπιν τούτου ἡ αἴτησις τῶν Φωκαέων περὶ ἰδρύσεως ἐμπορικοῦ σταθμοῦ εἰς τὸν κόλπον ἐκεῖνον ἔγινεν εὐμενέστατα δεκτὴ. Οἱ ναῦται, ἐπιστρέψαντες μετ' ὀλίγον εἰς τὴν Φώκαιαν, ἀνήγγειλαν εἰς τοὺς ἄρχοντας τὸν ἀπροσδόκητον γάμον τοῦ πλοιάρχου τῶν καὶ τὴν εὐμένειαν, μὲ τὴν ὁποίαν ὁ Νάνος ἐδέχετο τοὺς Φωκαεῖς εἰς τὰ παρὰ τῆς χώρας του.

Πλεῖστοι τότε ἐκ τῶν Φωκαέων ἔσπευσαν εἰς τὸν τόπον ἐκεῖνον. Οὕτω δὲ συμφέλισθη ἐκεῖ μικρὰ ἀποικία, ἣτις ὠνομάσθη Μασσαλία. Ἐκεῖ ἐγκατεστάθη καὶ ἔζησεν εὐτυχὴς καὶ ὁ Εὐξενος μετὰ τῆς συζύγου του, εὐτυχέστερος, διότι οἱ θεοὶ τῷ ἐχάρισαν μετ' ὀλίγον λαμπρὸν υἱόν, τὸν Πρῶτον.

Ταῦτα συνέβαινον τὸ 600 π. Χ. Ἐκτοτε ὁ μικρὸς ἐκεῖνος ἐμπορικὸς σταθμὸς, ἕνεκα τοῦ ἀσφαλεστάτου λιμένος του, προσεῖλκυεν ὅλον ἐν περισοτέροις κατοίκους. Οὕτω δὲ μετ' ὀλίγον ἀνεπτύχθη

εἰς πόλιν μεγάλην καὶ πλουσίαν, ἡ ὁποία διετήρησε τὴν ἀκμὴν της μέχρι σήμερον.

Κατὰ τὸ 1900 μ. Χ. οἱ Μασσαλιῶται ἐτέλεσαν λαμπρὰς ἐορτὰς εἰς ἀνάμνησιν τῆς ἡμέρας, κατὰ τὴν ὁποίαν ιδρύθη ἡ πατρίς των. Εἶχον παρέλθει ἀπὸ τότε 2500 ἀκριβῶς ἔτη. Ἡ Μασσαλία ἦτο τότε μεγάλη πόλις, ἡ δὲ μητρόπολις της μόλις ἠρίθμει πέντε χιλιάδας κατοίκων. Ἄλλ' οἱ Μασσαλιῶται εἶναι εὐγνώμονες πάντοτε πρὸς τοὺς Ἑλληνας, οἱ ὅποιοι ἔφερον εἰς τὴν πατρίδα των τὰ πρῶτα φῶτα τοῦ πολιτισμοῦ. Καὶ τὴν τιμητικωτέραν θέσιν εἰς τὰς ἐορτὰς ἐκείνας εἶχον φυλάξει διὰ τρεῖς πτωχοὺς δημογέροντας τῆς Φωκαίας, οἱ ὅποιοι εἶχον ἀποσταλῆ ἀπὸ τὴν μικρὰν σήμερον μητρόπολιν νὰ χαιρετίσουν τὴν μεγάλην τώρα ἀποικίαν.

Ἄδ. Ἀδαμαντίου

Τὰ σωθέντα κοράσια

Δύο χωρικῶν κορασίων ἡ θεία, ἡ ἀδελφὴ τῆς μητρός των, κατόκει εἰς τὸ πλησίον χωρίον. Ἡ θεία των αὕτη τὰ ἡγάπα πολὺ καὶ πολλάκις τὰ προσεκάλει καὶ ἔμενον ἀπὸ πρωΐας μέχρις ἐσπέρας εἰς τὴν οἰκίαν αὐτῆς. Ἐπειτα, ὅτε ἐπλησίαζε νὰ νυκτώσῃ, τὰ ἔστελλε πάλιν εἰς τὴν μητέρα των.

Ἡμέραν τινὰ τὰ κοράσια ἤθελον νὰ μεταβῶσιν εἰς αὐτὴν ἀπὸ πρωΐας. Ὁ χειμὼν ἦτο βαρὺς. Ἐνεδύθησαν καλά, ἔλαβον τὰς ῥόκας, διὰ νὰ ἐργασθοῦν ἐκεῖ, καὶ ἐξεκίνησαν. Διήλθον τὸ δάσος, τὸ

ὅποιον ἔκειτο ἐν τῷ μεταξὺ τῶν δύο χωρίων καὶ ἔφθασαν εἰς τὴν θείαν των.

Ἡ θεία των, ὅτε τὰ εἶδεν, ἐχάρη πολὺ καὶ τὰ περιεποιήθη, ὅσον ἡδύνατο καλύτερον. Κατὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου τὰ κοράσια ἐχαιρέτισαν τὴν θείαν των καὶ ἐξεκίνησαν, διὰ νὰ ἐπανέλθουν εἰς τὴν οἰκίαν των.

Ὅταν ἔφθασαν εἰς τὸ δάσος, ἤρχισε νὰ πίπτῃ χιὼν καὶ νὰ φυσᾷ τόσον πολὺ, ὥστε δὲν διέκρινον πλέον τὸν δρόμον καὶ δὲν ἡδύναντο πλέον οὔτε νὰ προχωρήσουν οὔτε νὰ ἐπιστρέψουν. Ἐκεῖ παρὰ τὴν ὁδὸν εἶδον μικρὸν σπήλαιον, ἄνωθεν τοῦ ὁποίου ἐπεκάρητο παχὺ στρῶμα χιῶνος, καὶ ἐκεῖ κατέφυγον.

Πρὶν ὅμως εἰσέλθουν εἰς αὐτό, ἔδεσαν εἰς τὸ ἄκρον ῥόκας ἐρυθρὸν μανδήλιον καὶ ἐνέπηξαν αὐτὴν στερεῶς ἐπὶ τοῦ χιονοσκεποῦς σπηλαίου. Ἐσκέφθησαν ὅτι, ἂν διήρχετό τις ἐκεῖθεν, θὰ ἔβλεπε τὸ ἐρυθρὸν μανδήλιον καὶ θὰ ἤρχετο πρὸς βοήθειαν αὐτῶν.

Ὅταν ἦλθεν ἡ νύξ, ἡ χιὼν ἔπιπτε πυκνοτέρα. Ἡ εἵσοδος τοῦ σπηλαίου, ἐντὸς τοῦ ὁποίου εὐρίσκοντο τὰ κοράσια, ἐκλείσθη ὑπὸ τῆς χιόνος. Ἐκεῖ δὲ καθήμενα τὰ δυστυχῇ ἤκουον ἔξω τὴν θύελλαν νὰ μαίνεται. Τὰ κακόμοιρα ἐκ τοῦ φόβου ἔτρεμον! Ὁ πανάγαθος ὅμως Θεὸς ἡγρύνει ἄνωθεν αὐτῶν. Τέλος, ἀφοῦ προσηυχήθησαν, ἀπεκοιμήθησαν.

*
* *

Τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν, ἐπειδὴ τὰ κοράσια δὲν ἐπέστρεψαν εἰς τὴν οἰκίαν, οἱ γονεῖς των ἀνησύχουν

πολὺ καὶ ἔστειλαν ἓνα ἄνθρωπον εἰς τὴν θείαν των, διὰ νὰ μάθουν τί συμβαίνει.

Ὅτε ὁ ἄνθρωπος ἐπανῆλθε καὶ ἔμαθον παρ' αὐτοῦ ὅτι τὰ τέκνα των δὲν εἶναι ἐκεῖ καὶ ὅτι ἀπὸ τῆς ἐσπέρας τῆς προηγουμένης ἡμέρας εἶχον ἀναχωρήσει ἐκεῖθεν, ἵνα ἐπιστρέψουν εἰς τὸ χωρίον των, ἐταράχθησαν πολὺ. Ὑπέθεσαν ὅτι θὰ τὰ κατέχωσεν κάποιου καθ' ὁδὸν ἢ χιῶν. Προσεκάλεσαν τότε ὅλους τοὺς συγγενεῖς καὶ τοὺς φίλους αὐτῶν καί, ἀφοῦ ἔλαβον πτύα, ἔτρεξαν εἰς τὸ δάσος πρὸς ἀνεύρεσιν καὶ σωτηρίαν τῶν κορασίων.

Ἐνῶ ἠρεῦνων ἐκεῖ, εἶδον ἐρυθρὰν τινα σημαίαν, ἣτις ἐξεῖχεν ὀλίγον ὑπεράνω τῆς χιόνος. Οἱ ἄνθρωποι ἀνεγνώρισαν τὸ μανδήλιον καὶ ἐνόησαν ὅτι ἐκεῖ θὰ ἦσαν τὰ κοράσια. Τρέχουν λοιπὸν ἐκεῖ καὶ καλοῦν αὐτὰ μὲ τὸ ὄνομά των, ὅσον ἠδύναντο δυνατώτερον. Τὰ κοράσια ἤκουσαν τὴν φωνὴν τοῦ πατρὸς καὶ τῶν ἄλλων συγγενῶν των καὶ ἤρχισαν νὰ φωνάζουν καὶ αὐτὰ δυνατὰ ἐκ τοῦ σκοτεινοῦ καὶ χιονοσκεποῦς καταφυγίου των, ἀλλὰ δὲν ἠδύναντο νὰ ἐξέλθουν. Ἡ χιὼν ἦτο πολλὴ καὶ ἡ εἴσοδος τοῦ σπηλαίου εἶχε φραχθῇ ἐντελῶς ὑπ' αὐτῆς. Τότε οἱ ἄνδρες διὰ τῶν πτύων ἀπεμάκρυναν τὴν χιόνα καὶ εὗρον ὑπὸ τοὺς θάμνους τὰ δύο κοράσια τρέμοντα ἐκ τοῦ ψύχους καὶ τοῦ φόβου.

— Δόξα σοι ὁ Θεός! εἶπον μιᾷ φωνῇ ὅλοι καὶ περιχαρεῖς ἐπέστρεψαν εἰς τὸ χωρίον των. Ἡ μήτηρ, ὅταν εἶδε τὰ δύο τῆς κοράσια, τὰ ὅποια ἐκλαιεν ὡς ἀποθανόντα, ἐλιποθύμησεν. Συνῆλθεν ὅμως μετ' ὀλίγον, ηὐχαρίστησε τὸν Θεὸν διὰ τὴν σωτηρίαν τῶν τέκνων της, τὰ ἔλαβεν εἰς τὰς ἀγκάλας της καὶ περιπαθέστατα κατεφίλει αὐτά.

Μάννα

Μάννα, κραῖζει τὸ παιδάκι,
μάννα, ὁ νιὸς καὶ μάννα ὁ γέρος,
μάννα, ἀκοῦς εἰς κάθε μέρος . . .
"Α, τί ὄνομα γλυκό.

Τὴ χαρά σου καὶ τὴ λύπη
μὲ τὴν μάννα τὴ μοιράζεις,
ποθητὰ τὴν ἀγκαλιάζεις,
δὲν τῆς κρύβεις μυστικό . . .

Εἰς τὸν κόσμον ἄλλο πλάσμα
δὲν θὰ βρῆς νὰ σὲ μαντεύη,
σὰν τὴν μάννα ποὺ λατρεύει,
σὰν τὴ μάννα ποὺ πονεῖ.

Τὴν ὑγεία της, τὴ ζωὴ της,
ὅλα ἡ μάννα τ' ἀψηφάει,
γιὰ τὸ τέκνο π' ἀγαπάει,
γιὰ τὸ τέκνο, ποὺ φιλεῖ.

Ὅπου τρέχεις, πάντα ἡ μάννα,
μὲ τὸ νοῦ σὲ συντροφεύει,
σὲ προσμένει, σὲ γυρεύει
μ' ἀνυπόμονη καρδιά.

Κι' ἂν σκληρὸς ἐσὺ φαρμάκια
τὴν ποτίζης τὴν καϋμένη,

πάντα ἢ μάννα σ' ἀπανταίνει
μὲ δλόθερμα φιλιά.

Δυστυχῆς ὅποιος τὴν χάνει!
Ὁ καῦμός εἶναι μέγας.
Σὰν τὴ μάννα δὲν εἶναι ἄλλος
εἰς τὸν κόσμον θησαυρός.

Κι' ὅποιος μάννα πλιὰ δὲν ἔχει,
μάννα, κράζει στ' ὄνειρό του,
πάντα μάννα στὸν καῦμό του
εἶναι ὁ μόνος στεναγμός.

Γ. Μαρτινέλης

Οἱ σπογγαλιεῖς τοῦ Αἰγαίου

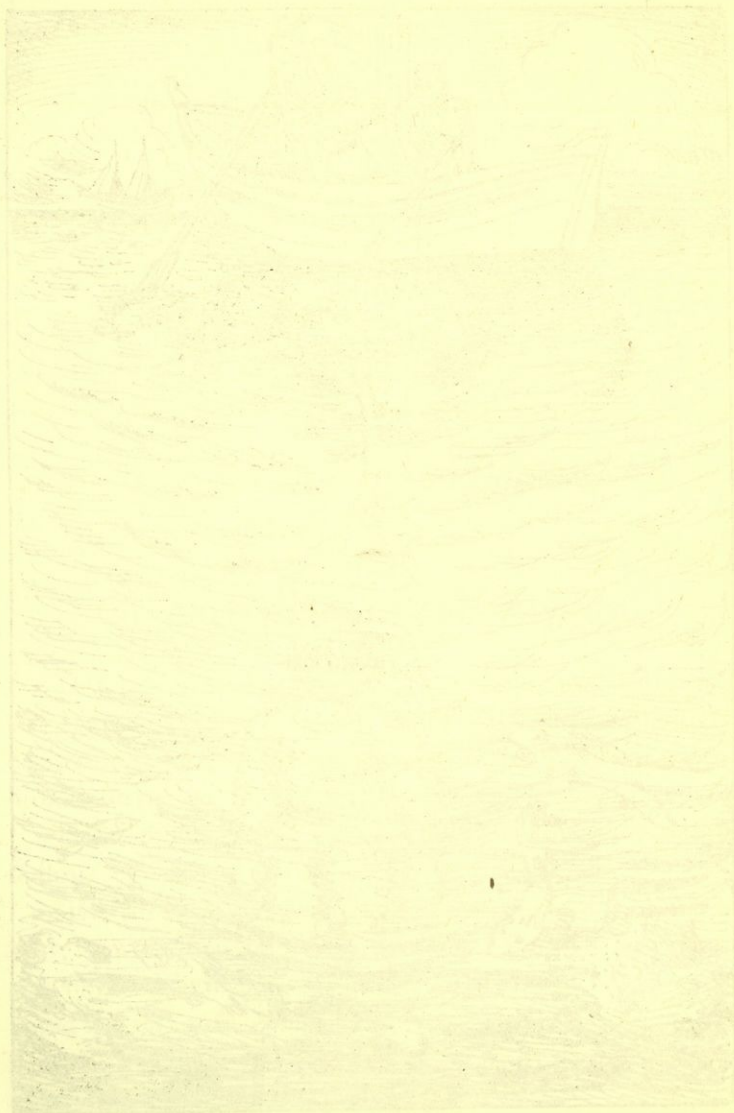
Πλησίον τῆς λέμβου, ὡσὰν μυστηριώδους βρασμὸς
νὰ ἐτάρασσε τὰ θαλάσσια βάθη, ὀγκώδεις φουσαλί-
δες ἀέρος, πλατεῖται καὶ καμπύλαι, ἀνήρχοντο κατὰ
διαλείμματα νὰ θραυσθοῦν μὲ παφλασμόν.

Ἦτο ἡ ἀναπνοὴ τοῦ δύτου ἐκ τοῦ θαλασσίου
βυθοῦ.

Ἐν τούτοις ὁ ναύτης, ὁ ὁποῖος κρατεῖ τὸ σχοι-
νίον τοῦ σκαφάνδρου, εἶχε δώσει ἤδη τὸ σύνθημα
καὶ ἤρχισε βραδέως νὰ ἀνασύρη αὐτό. Εἴκοσιν ὀρ-
γυιάς κάτω τοῦ κόσμου εἰς τὸ χάος τῆς ἀβύσσου,
μὲ τὸ φοβερὸν σάβανον τοῦ ἀπεράντου ὠκεανοῦ
ὑπεράνω, εὐρίσκεται ὁ δύτης.

Ἡ ἀνύψωσις ἐξηκολούθησε βραδέως καὶ μετὰ

προσοχῆς, ἐνῶ ὁ ναυτόπαις ἐσώρρευε τὸν ἀνερχόμενον σωλῆνα. Μετά τινα λεπτά τὰ ὕδατα συνεταράχθησαν, καὶ ἤρξατο ἀναφαινομένη πελωρία κεφαλὴ ἐκ μετάλλου, ἀμανρὰ καὶ κελαρύζουσα, τρομακτικὴ ἐκ τῶν σωλῆνων καὶ τῶν κρυστάλλων παρὰ τὸ δεξιὸν πλευρόν. Δύο βραχίονες, ἐκ τῶν ὁποίων ὁ εἷς ἐκράτει τὸ σχοινίον, ὁ δὲ ἄλλος ἀπόχην πλήρη σπόγγων, ἐκρατήθησαν ἀπὸ τῆς κουπαστῆς, καὶ ὁ δύτες, ὡς φοβερόν θαλάσσιον τέρας, ἐφάνη ἀνακύπτον μὲ τὸ ἥμισυ ἀκόμη σῶμα ἐντὸς τῶν ὑδάτων.

Δύο τρεῖς τότε ἐκ τῶν σπογγαλιέων, ἀφήσαντες τὴν ῥαθυμίαν, ἔσπευσαν νὰ τὸν βοηθήσουν, ἐνῶ ὁ κυβερνήτης τῆς ἀλιευτικῆς λέμβου, λαμβάνων διὰ τῶν δύο παλαμῶν τὴν περικεφαλαίαν, ἤρχισε νὰ τὴν περιστρέφῃ, ἕως ὅτου ἀφηρέθη ἐντελῶς.

Ἐφάνη τότε ἐν ταλαίπωρον πρόσωπον, κατέρυθρον καὶ μὲ ὀφθαλμοὺς ἐξωγκωμένους καὶ αἱματηρούς, ἀναπνέον μετὰ κόπου.

Παχεῖαι σταγόνες ἔρρεον ἀπὸ τοῦ μετώπου του, κυλιόμεναι κατὰ μῆκος τῆς ῥινὸς καὶ τῶν παρειῶν.

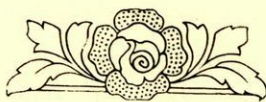
Ὁ δύτες ἔμεινεν ἐκεῖ ἐπ' ὀλίγον, κρατούμενος ἀπὸ τῆς κουπαστῆς, ὡς ἀναλαμβάνων ἐκ τῶν κόπων, ἀφοῦ δὲ οἱ σύντροφοί του τὸν ἀνείλκυσαν ἐντελῶς καὶ τὸν ἐξέδυσαν τῶν ἐλαστικῶν ἐνδυμάτων, ἐξηπλώθη φορῶν μόνον τὴν φανέλλαν, ἐπὶ τῶν σανίδων, καὶ ἔμεινεν ἀκίνητος κρατῶν τὸ πρόσωπον ἐντὸς τῶν χειρῶν.

*
* *

Ἦδη ὁ μικρὸς ναυτόπαις πλησιάσας ἀνεκίνει τοὺς σπόγους, ἐνῶ ἕτερος ἤρχισε διὰ μακρᾶς σα-

κορράφας νὰ τοὺς περνὰ εἰς σχοινία. Δὲν ὁμοία-
ζον ὅμως διόλου ἀκόμη τοὺς ὥραίους σπόγγους,
τοὺς ὁποίους εἶμεθα συνηθισμένοι νὰ βλέπωμεν εἰς
τὰς προθήκας τῶν μυροπωλείων καὶ τὰ κάνιστρα
τῶν πλανοδίων πωλητῶν. Ἦσαν μᾶζαι μελαναί,
ἀηδεῖς καὶ γλοιώδεις, χρειαζόμεναι πολλὴν ἀκόμη
κατεργασίαν, διὰ νὰ μεταβιβασθοῦν εἰς τὸ ἐμπόριον.

Ἄγγ. Τανάγρας

Β' ΚΥΚΛΟΣ

ΧΕΙΜΩΝ

Ὁ Μέγας Βασίλειος καὶ ὁ ὕπαρχος τοῦ Οὐάλεντος

Κατὰ τὸ 372 μ. Χ. ὁ ἄρειανὸς βασιλεὺς Οὐάλης παρήγγειλε τὸν ὕπαρχον Μόδεστον νὰ πιέσῃ καὶ νὰ ἀπειλήσῃ τόσον τὸν Βασίλειον, ὥστε νὰ ἀσπασθῇ τὴν αἵρεσιν τοῦ Ἀρείου. Τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ὁ Βασίλειος ἦτο ἐπίσκοπος εἰς τὴν Καισάρειαν.

Ὁ ὕπαρχος ἐκάλεσε τὸν ἐπίσκοπον καὶ τῷ εἶπε :

— Πῶς σὺ τολμᾷς μόνος νὰ ἀνθίστασαι εἰς τὸν ἰσχυρὸν βασιλέα ;

Ἀφοῦ δ' ἐρώτησεν ὁ Βασίλειος, τί ἐννοεῖ μὲ ὅσα λέγει, ἀπεκρίθη ὁ Μόδεστος.

— Σὺ μόνος ἀρνεῖσαι νὰ ἀκολουθήσῃς τὸ δόγμα τοῦ αὐτοκράτορος, τὸ ὁποῖον ἡσπασθήσαν πλέον ὅλοι.

Εἰς ταῦτα ἀπήντησεν ὁ θεῖος ἀνὴρ :

— Ἀφοῦ καὶ ἐγὼ εἶμαι κτίσμα τοῦ Θεοῦ, οὐδέποτε θὰ προσκυνήσω κτίσμα, οὐδὲ αὐτὸν τὸν ὕπαρχον.

Τότε ὁ ὕπαρχος ἀνεπήδησεν ἐξ ὀργῆς καὶ ἀνέκραξε :

— Πῶς ! Δὲν φοβεῖσαι τὴν δύναμιν ταύτην ;

— Καὶ διατί, ἀπεκρίθη ὁ Βασίλειος, νὰ τὴν φοβηθῶ ; τί ἡμπορεῖ νὰ μοῦ κάμῃ ;

— Ἐν ἐκ τῶν πολλῶν ὅσα εἶναι εἰς τὴν ἐξουσίαν μου, ἀπήντησεν ὁ ὕπαρχος.

— Καὶ ποῖα εἶναι ταῦτα ;

— Δήμευσις, ἐξορία, βάσανος, θάνατος, εἶπεν ὁ Μόδεστος.

— Ἄλλο τίποτε ἀπειλήσέ με, παρετήρησεν ὁ Βα-

σίλειος. Διότι ἀπὸ ὅλα αὐτά, ὅσα εἶπες δὲν φοβοῦμαι τίποτε. Περὶ δημεύσεως δὲν δύναται νὰ ἀνασχήσῃ ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος δὲν ἔχει παρὰ δύο τετριμμένα ἱμάτια καὶ μερικὰ βιβλία. Ἐξορίαν δὲν δύναμαι νὰ πάθω, διότι, ὅπουδῆποτε καὶ ἂν εὕρισκωμαι, λογίζομαι ὁδοιπορος ἄπατρις. Βάσανοι δὲν δύνανται νὰ ἐπιβληθοῦν εἰς σῶμα ἀσθενές, τὸ ὁποῖον θὰ ἐκπνεύσῃ ἅμα μίαν μόνον λάβῃ πληγὴν. Ὁ δὲ

θάνατος μου εἶναι ποθητός, διότι αὐτὸς θὰ μὲ φέρῃ πρὸς τὸν Θεόν.

Ὁ ὑπαρχος ἐκπλαγείς ἀπὸ τὸ μέγα τοῦτο θάρρος τοῦ Βασιλείου ἀπεκρίθη :

—Τοιούτους τολμηροὺς λόγους, οὐδεὶς οὐδέποτε ἐνώπιον ἐμοῦ, τοῦ Μοδέστου, ἐξέφερεν.

— Ἄλλ' ἴσως, παρετήρησεν ὁ Βασίλειος, οὐδέ-

ποτε συνήντησες ἐπίσκοπον. Ἡμεῖς εἴμεθα καθ' ὅλα
πρῶοι καὶ ταπεινοί, ὄχι μόνον πρὸς τὸν βασιλέα,
ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸν μικρότερον τῶν ἀνθρώπων.
Ἄμα ὅμως πρόκειται περὶ τῆς πίστεως πρὸς τὸν
Θεόν, πῦρ καὶ ξίφος καὶ θηρία καὶ ὄνυχες τροφή
μᾶλλον μᾶς εἶναι παρὰ κατάπληξις. Ἄς ἀκούῃ τοῦ-
το καὶ ὁ βασιλεύς.

Ἔνεκα τούτου ὑπαρχος καὶ βασιλεὺς ἠναγκάστη-
σαν νὰ ὑποχωρήσουν καὶ νὰ ἀφήσουν τὸν ἱερὸν
ἄνδρα ἥσυχον.

Κατὰ Κ. Παπαρηγόπουλον

Εὐτυχισμένη πρωτοχρονιά

Ἡ πρώτη τοῦ ἔτους ἐξημέρωσεν. Οἱ χωρικοὶ
ὅλοι ἐξύπνησαν ἐνωρὶς καὶ ἤρχισαν νὰ ἐτοιμάζων-
ται νὰ ἐκκλησιασθῶν. Ὁ ἥλιος φωτεινὸς ἐπρόβαλε
καὶ ἥστραπτεν ἐπάνω εἰς τὸν λευκὸν πέπλον, ὅστις
ἐκάλυπτε βουνά, πεδιάδας, χαράδρας, τὰ πάντα. Πρώ-
την φορὰν εἶχε πέσει τόση χιῶν. Αἱ ἀκτῖνες τοῦ
λάμποντος ἡλίου ἠνοῦντο μὲ τὰ λαμπρὰ χρώματα
τοῦ αἰθρίου οὐρανοῦ καὶ παρουσίαζον πανόραμα
ἄφθαστον. Χαρὰ Θεοῦ!

Οἱ δρόμοι τοῦ χωρίου πλήρεις πιστῶν, προσερχο-
μένων μὲ εὐλάβειαν εἰς τὴν ἐκκλησίαν. Συγχρόνως
δὲ ῥυθμικὴ καὶ βαρύνχος ἀκούεται ἡ φωνὴ τοῦ
κώδωνος τῆς ἐκκλησίας, ἥτις εὗρίσκεται εἰς τὴν κο-
ρυφὴν τοῦ γραφικοῦ λοφίσκου.

Ἐντὸς τῶν οἰκιῶν αἱ γυναῖκες ἐτοιμάζουν μὲ
τὰς μεγαλυτέρας τῶν θυγατέρας τὸ γεῦμα τῆς πρω-
τοχρονιάς. Ἐξω εἰς τὰς μικρὰς πλατείας καὶ εἰς

τὸν περίβολον τῆς ἐκκλησίας τὰ παιδιά ἔπαιζον καὶ ἐφώναζον, σχηματίζοντα μὲ βώλους χιόνος χιονανθρώπους.

Ὁ Πέτρος, τώρα ἐπιστρέψας ἀπὸ τὰ ξένα, νεόνυμφος, ἐνδεδυμένος κομπῶς, ἐξεκίνησε διὰ τὴν ἐκκλησίαν.

Εἰς τὴν μεγάλην θύραν τῆς αὐλῆς ἐστάθη ὀλίγον νὰ θαυμάσῃ τὸ ἀπέραντον πανόραμα, τὸ ὁποῖον ἠπλοῦτο ἐμπρός του. Ἦθελε νὰ ἀπολαύσῃ τὴν μαγευτικὴν θέαν, τὸ ἐξαίσιον τῆς ἐξοχῆς μεγαλείου. Εἶχε δίκαιον. Ἐπὶ δώδεκα ἔτη εἰς τὴν Ἀμερικὴν ἔβλεπε μόνον τοὺς οὐρανοξύστας καὶ ἔτρωγε μὲ πόνον «τὸ σκληρὸ ψωμὶ τῆς ξενιτειᾶς».

Ἐπροχώρησε. Καθ' ὁδὸν ἔβλεπε τὰ διάφορα δένδρα μὲ μικρὰ ἐπ' αὐτῶν στρώματα χιόνος καὶ τοὺς μικροὺς οἰκίσκους τοῦ χωρίου του περιποιημένους μὲ τὴν ἀφελῇ καλαισθησίαν τῶν συγχωριανῶν του. Ἀπὸ τὰς καπνοδόχους των ἀνήρχετο ὁ καπνὸς τῆς ἐστίας καὶ ἡ κνίσσα τῶν καλοψημένων φαγητῶν. Τὰ πάντα τῷ ἔφερον εἰς τὴν μνήμην τὰ παιδικὰ του χρόνια. Ἐπροχώρει χαρούμενος.

*
* * *

Ὅταν ὁ Πέτρος ἔφθασεν εἰς τὴν ἄκραν τοῦ χωρίου, ἀσυναισθῆτως ἐσταμάτησε ἔξω ἀπὸ τὸ σπίτι τοῦ ξενιτευμένου φίλου του Λάμπρου καί, χωρὶς νὰ θέλῃ, ἤκουσε τὴν φωνὴν τοῦ γέροντος πατρός του νὰ λέγῃ:

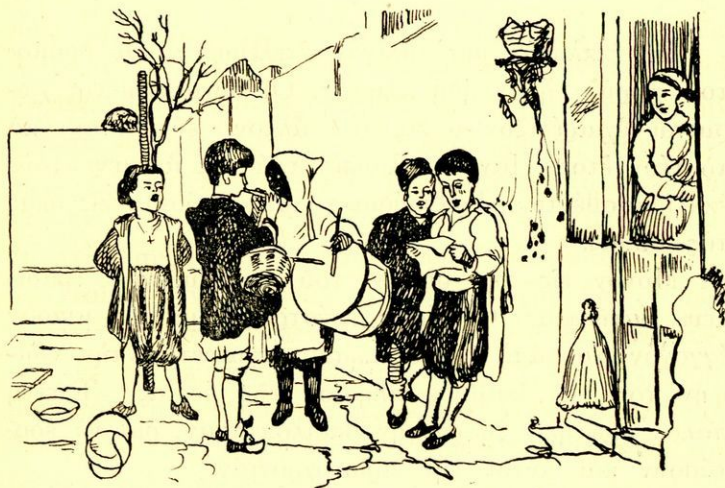
— Ὁ Θεὸς εἶναι μεγάλος, νύμφη μου. Δὲν θὰ μᾶς ἀφήσῃ νὰ ἀποθάνωμεν.

Μετ' ὀλίγον δὲ ἀκουμβῶν εἰς τὴν ῥάβδον του ἐφάνη κρατῶν ἀπὸ τὴν μίαν χεῖρα τὸν μικρὸν ἔγ-

γονόν του καὶ κατήρχετο βραδέως τὰς βαθμίδας τῆς κλίμακος, ἵνα μεταβῇ καὶ αὐτὸς εἰς τὴν ἐκκλησίαν.

Ὁ Πέτρος ἀφῆκε νὰ διέλθῃ ὁ γέρον, προσποιηθεὶς ὅτι θέλει νὰ ἐπιστρέψῃ πάλιν, ὅταν δὲ διήρχετο πλησίον τοῦ γέροντος, ἤκουσεν αὐτὸν νὰ ψιθυρίζῃ :

— Πεῖνα καὶ γεράματα, τὰ δύο κακὰ πράγματα.

Συγχρόνως εἰς τὸ σπίτι ἠκούετο τὸ μοιρολόγι τῆς λησμονημένης συζύγου.

Ἐξ μῆνας εἶχον νὰ λάβουν ἐπιστολήν. Δὲν ἐγνώριζον ἂν ζῇ ἢ ἂν ἀπέθανεν. Εἶχον μάθει μόνον, ἀπὸ ἐπιστολήν ἄλλου ξενιτευμένου, ὅτι εἶχεν εἰσαχθῇ εἰς τὸ νοσοκομεῖον. Πλέον τούτου τίποτε.

Ὁ Πέτρος ἐγνώριζεν ὅλα καὶ συνεκινήθη. Πρὶν φύγῃ, ἐπλησίασε τὸ ἀνοικτὸν παράθυρον τοῦ χαμηλοῦ οἰκίσκου, χωρὶς βέβαια νὰ γνωρίζῃ διατί. Ἐκεῖ

εἶδε τὴν πτωχικὴν βασιλόπητταν τῆς οἰκογενείας. Ἀμέσως τῷ ἦλθε μία ιδέα καί, χωρὶς νὰ χάσῃ καιρόν, ἐξάγει ἐκ τοῦ θυλακίου τοῦ νόμισμα χρυσοῦν δέκα δολλαρίων καὶ τὸ θέτει ἐπιτηδεῖως εἰς τὸ ἄκρον τῆς πῆττας καὶ ἐξηκολούθησε τὸν δρόμον πρὸς τὴν ἐκκλησίαν, σκεπτόμενος διαρκῶς τὴν δυστυχίαν τῆς οἰκογενείας τοῦ φίλου του.

*
* *

Ἡ ἐκκλησία μετ' ὀλίγον ἐτελείωσεν. Οἱ δρόμοι τοῦ χωρίου ἦσαν ἤδη πλήρεις. Οἱ συναντῶμενοι χωριανοὶ ἐχαιρέτιζον ὁ εἰς τὸν ἄλλον, εὐχόμενοι διὰ τὸ νέον ἔτος. Παντοῦ πλουσία τράπεζα ἀνέμενε τοὺς ἐκκλησιασθέντας. Τραγούδια χαρᾶς ἠκούοντο εἰς ὅλας τὰς οἰκίας.

Μόνον εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ξενιτευμένου ἐβασίλευε κατήφεια. Ὁ γέρον ἐπέστρεψεν μὲ τὸν μικρὸν ἐγγονόν του ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν, ἐχαιρέτισε τὴν νύμφην του καὶ ἐκάθησε πλησίον τῆς ἐστίας. Ἐκεῖνη πάλιν σιωπηλὴ ἔφερε τὴν βασιλόπητταν, διὰ νὰ ἐορτάσουν καὶ αὐτοὶ τὴν πρωτοχρονιάν.

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἤκουσαν τὴν σάλπιγγα τοῦ ταχυδρόμου. Καὶ οἱ τρεῖς ἀνετινάχθησαν. Ἦθελαν νὰ ἐξέλθουν νὰ συναντήσουν τὸν διανομέα καὶ νὰ τὸν ἐρωτήσουν, ἀλλὰ πάλιν ἔμειναν σιωπηλοὶ καὶ οἱ τρεῖς.

Ἀνελπίστως ὁμως ἀκούουν μετ' ὀλίγον κτύπους εἰς τὴν μεγάλην θύραν τῆς αὐλῆς. Ἦνοιξαν μὲ ἐλπίδα καὶ χαράν. Ἀντικρύζουν εἰς τὸ ἄνοιγμα τὸν ταχυδρόμον. Τοὺς ἔφερε ἐπιστολὴν ἀπὸ τὴν Ἀμερικὴν ἔπειτα ἀπὸ ἑξ μηνῶν σιωπῆν.

Χωρὶς νὰ ὑπογράψουν, ἀνοίγει ὁ γέρον τρέμων, μὲ δακρυσμένους τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀπὸ τὴν χαράν, τὴν ἐπιστολήν. Μία τραπεζιτικὴ ἐπιταγὴ ἐκύλισεν εἰς τοὺς πόδας των. Κανεῖς ὅμως δὲν ἔδωκε προσοχήν. Ὅλοι ἀνησύχουν νὰ μάθουν τί ἔγραφε.

«Ἐξελθὼν ἀπὸ τὸ νοσοκομεῖον δὲν ἠδυνήθη νὰ εὗρω ἐργασίαν καὶ ἠναγκάσθην νὰ περιέλθω πολλὰς πόλεις τῆς Ἀμερικῆς. Τώρα ὅμως εὐτυχῶς — δόξα τῷ Θεῷ! — καὶ ἐργασίαν καλὴν ἔχω καὶ ὑγίαν. Νὰ μὲ συγχωρήσητε διὰ τὴν λύπην, τὴν ὁποίαν σᾶς ἐπροξένησεν ἡ μακρὰ σιωπὴ μου, ἐλπίζω ὅμως νὰ συναντηθῶμεν συντομώτατα». Καὶ ἔκλειεν ἡ ἐπιστολὴ μὲ ἰδιαιτέρους γλυκεῖς λόγους διὰ τὴν σύζυγον καὶ τὸν μικρὸν υἱὸν τους.

Ποῖος δύναται νὰ περιγράψῃ τὴν χαρὰν τῶν ἀνθρώπων αὐτῶν; Δὲν ἤξευρον τί νὰ κάμουν, πῶς νὰ τὴν ἐκδηλώσουν. Ἐκράτησαν καὶ τὸν ταχυδρόμον νὰ λάβῃ μέρος εἰς τὸ λιτόν των γεῦμα. Πῶς ἄλλως νὰ τὸν εὐχαριστήσουν διὰ τὴν χαρὰν, τὴν ὁποίαν τοῖς ἔφερε;

Ἡ σύζυγος τοῦ ξενιτευμένου εἶχε θέσει ἐν δεκάλεπτον εἰς τὴν βασιλόπητταν ἀντὶ ἄλλου νομίσματος. Ἀλλὰ καὶ αὐτὸ εὐρέθη εἰς τὸ τεμάχιον τοῦ ταχυδρόμου. Ὁ μικρὸς ἔγγονος, ὅταν εἶδε τὴν τύχην νὰ εὐνοῇ τὸν ξένον καὶ τὰ ὄνειρά του νὰ διαψεύδωνται, ἐστενοχωρήθη πολὺ, ἐπέμεινε δὲ νὰ πάρῃ τὸ τελευταῖον μερίδιον τῆς πῆττας, τὸ μερίδιον τὸ προωρισμένον διὰ τὴν τύχην τῆς οἰκογενείας καὶ νὰ ἐξέλθῃ νὰ παίξῃ. Ἡ μήτηρ του δὲν

τὸ ἔδιδε, ὁ πάππος ὅμως ἱκανοποίησε τὸν πόθον τοῦ μικροῦ, ὅποτε αἴφνης—παράξενον πράγμα—εἰς τὸ τεμάχιον αὐτῆς τῆς πῆττας εὐρέθη τὸ χρυσοῦν νόμισμα. Τὸ εὗρεν ὁ μικρὸς καὶ ἤρχισε νὰ χοροπηδᾷ ἀπὸ τὴν χαρὰν του.

Τὸ πράγμα ἔμεινε δι' αὐτοὺς ἀνεξήγητον. Ὁ πάππος συνεκινήθη πολὺ καὶ ἀκουμβήσας εἰς τὴν γωνίαν τῆς ἐστίας ἤρχισε νὰ τραγουδῇ. Οὕτως ἡ οἰκογένεια τοῦ ξενιτευμένου ἐώρτασε τὴν πρωτοχρονίαν ἐκείνην.

Οἱ υἱοὶ τοῦ γεωργοῦ

Εἰς γέρων γεωργὸς εἶχε τρεῖς υἱούς, οἵτινες καθόλου δὲν ἠγάπων νὰ ἐργάζωνται. Εἰργάζετο ὁ γέρων καὶ αὐτοὶ ἐκάθηντο καὶ ἐτρέφοντο ἀπὸ τοὺς κόπους του.

Μίαν ἡμέραν, ἐνῶ ὁ γέρων ἐπέστρεφεν ἀπὸ τὴν ἄμπελόν του, τὸν κατέλαβε μία ῥαγδαία βροχή. Ὁ δυστυχὴς ἐβράχη πολὺ. Τὴν ἐπομένην ἡμέραν ἠσθένησε βαρέως καὶ ἐκινδύνευε νὰ ἀποθάνῃ. Ἐνῶ δὲ εὐρίσκετο εἰς αὐτὴν τὴν κατάστασιν ἐσυλλογίζετο πόσον δυστυχῇ θὰ ζήσουν μετὰ τὸν θάνατόν του τὰ τέκνα του καὶ ἔλυπεῖτο. Καὶ ἐπειδὴ ἠθελε κατὰ πάντα τρόπον νὰ κάμῃ τοὺς υἱούς του ν' ἀγαπήσουν τὴν ἐργασίαν, προσεκάλεσεν αὐτοὺς κατὰ τὰς τελευταίας στιγμὰς τῆς ζωῆς του καὶ τοῖς εἶπεν :

— Ἀγαπητά μου τέκτα, ἐγὼ μετ' ὀλίγον δὲν θὰ εἶμαι πλέον εἰς τὴν ζωὴν. Ἡ τελευταία μου ὥρα ἔφθασεν. Μετ' ὀλίγον ἀποθνήσκω. Μὴ κλαίετε. Οὐ-

τως ἠθέλησεν ὁ Θεός. Ἄς εἶναι δοξασμένον τὸ ἅγιον ὄνομά Του! Σᾶς ἀφήνω τὴν εὐχὴν μου καὶ μίαν ἄμπελον. Τίποτε ἄλλο δὲν ἔχω ἀπὸ αὐτά.

Εἰς τὴν ἄμπελον ὑπάρχει κεκρυμμένον κάτι. Ὅταν ἀποθάνω, σκάψατε αὐτὴν καὶ θὰ εὑρετε ὅτι εἰς αὐτὴν ὑπάρχει.

Καί, ἀφοῦ εἶπε ταῦτα, ὁ ἀσθενὴς γέρον ἠλόγησε τὰ τέκνα του καὶ παρέδωκε τὸ πνεῦμα εἰς τὸν Θεόν.

*
* *

Τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν, μόλις ἐξημέρωσεν, οἱ τρεῖς υἱοὶ του ἔλαβον ἀξίνας καὶ δικέλλας καὶ ἦλθον εἰς τὴν ἄμπελον. Ἠρχισαν λοιπὸν καὶ οἱ τρεῖς νὰ σκάπτουν μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι θὰ εὑρωσιν εἰς κάποιον μέρος αὐτῆς χρήματα πολλά.

Τὴν ἔσκαψαν ἀπὸ τοῦ ἐνὸς ἄκρου μέχρι τοῦ ἄλλου, ἀλλὰ χρήματα δὲν εὔρον πουθενά. Ἐπειδὴ ὁμως ἐνόμισαν ὅτι τὰ χρήματα θὰ εἶναι εἰς τὴν ἄμπελον καὶ ὅτι δὲν τὰ εὔρον, διότι δὲν ἔσκαψαν καλῶς, ἀρχίζουσι πάλιν ἐξ ἀρχῆς νὰ σκάπτωσι καὶ δευτέραν φορὰν τὴν ἄμπελον, μέχρις ὅτου τὴν ἔσκαψαν ὅλην.

Ἀλλὰ καὶ τὴν δευτέραν φορὰν δὲν εὔρον τίποτε. Ἐφυγον λοιπὸν καταλυπημένοι, διότι ἔκαμον τόσον κόπον, χωρὶς νὰ ἐπιτύχουν ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἐζήτουν. Ἀλλ' ἠπατώντο. Διότι ἡ ἄμπελος, ἐπειδὴ ἐσκάφη πολὺ καλῶς, ἔδωκε τόσον καρπὸν, ὥστε τὰ χρήματα, τὰ ὁποῖα συνηθροίσθησαν ἐξ αὐτῆς ἦσαν πολὺ περισσότερα ἀπὸ τὰ χρήματα, τὰ ὁποῖα δύ-

ναι νὰ ἀφήσῃ εἰς τὰ τέκνα του εἰς πτωχὸς γεωργός.

Ἀπὸ τότε καὶ οἱ τρεῖς υἱοὶ τοῦ γεωργοῦ δὲν ἐκάθηντο πλέον ἀργοί, ἀλλ' εἰργάζοντο μὲ πολλὴν ἀγάπην, διότι μὲ τοὺς ἰδίους των ὀφθαλμοὺς εἶδον ὅτι ἡ ἐργασία φέρει μεγάλα καὶ πολλὰ καλὰ εἰς τοὺς ἀνθρώπους.

Ὁ Ἡράκλειος

Ὁ ὠραῖος, ἀνδρεῖος, εὐσεβὴς καὶ λόγιος αὐτοκράτωρ τοῦ Βυζαντίου Ἡράκλειος ἀνέλαβε τὴν διοίκησιν τοῦ κράτους εἰς στιγμὰς ἐξαιρετικῶς κρισίμου. Ἡ δικαιοσύνη καὶ τὰ οἰκονομικὰ ἦσαν παραλελυμένα, ἐξωτερικῶς δὲ τὸ κράτος ἠπειλεῖτο ὑπὸ τῶν Ἀβάρων καὶ τῶν Περσῶν.

Οἱ Πέρσαι μάλιστα ἐκυρίευσαν τὴν ἱερὰν πόλιν Ἱερουσαλὴμ καὶ ἐκ τῶν κατοίκων ἄλλους μὲν ἐφόνευσαν, ἄλλους δὲ ἐπώλησαν ὡς δούλους. Τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Ἀγίου Τάφου μετὰ τῶν σκευῶν καὶ λοιπῶν ἱερῶν ἐπυρπόλησαν, μετέφεραν δὲ εἰς Κτησιφῶντα καὶ αὐτὸ τὸ ξύλον τοῦ τιμίου Σταυροῦ.

Κατόπιν ἐπροχώρησαν διὰ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, κατέλαβον τὴν Χαλκηδόνα καὶ ἐστρατοπέδευσαν ἀπέναντι τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Ὁ Ἡράκλειος ἀποφασίζει νὰ ἐκστρατεύσῃ κατὰ τῶν ἐχθρῶν. Φέρων λοιπὸν μέλανα τοῦ μαχητοῦ πέδιλα, ἀντὶ τῶν πορφυρῶν τοῦ βασιλέως, εἰσῆλθεν εἰς τὸν ναὸν τῆς Ἀγίας Σοφίας καὶ πεσὼν προηῆς ἐνώπιον τοῦ Ἱεροῦ ἠὐχήθη εἰπών:

— Δέσποτα Θεὲ καὶ Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, μὴ

παραδώσης ἡμᾶς εἰς ὄνειδος εἰς τοὺς ἐχθρούς σου
διὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, ἀλλ' ἐπιβλέψας ἐλέησον
καὶ τὴν κατὰ τῶν ἐχθρῶν σου νίκην δῶσε εἰς
ἡμᾶς.

Μετὰ τοῦτο στραφεῖς πρὸς τὸν Πατριάρχην Σέργιον εἶπεν :

—Εἰς χεῖρας τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς Θεομήτορος καὶ σοῦ ἀναθέτω τὴν πόλιν καὶ τὸν υἱόν μου.

*
* *

Μετὰ ταῦτα, ἔχων ἀνὰ χεῖρας τὴν εἰκόνα τοῦ Σωτῆρος, ὑπέμνησεν εἰς τοὺς στρατιώτας τὰς δημοσίας καὶ ιδιωτικὰς τοῦ ἔθνους συμφορὰς καὶ ἐξώρκισεν αὐτοὺς νὰ ἐκδικήσουν τὰ ἱερά, τὰ ὁποῖα ἐβεβήλωσαν οἱ βάρβαροι. Ἀπεκάλει αὐτοὺς ἀδελφοὺς καὶ τέκνα καὶ ἐγέμιζε τὰς ψυχὰς αὐτῶν μὲ θάρρος, δεικνύων τὸ ἱερὸν τοῦ Θεοῦ ἀπεικόνισμα.

Ἐπειτα ἐξεστράτευσε κατὰ τῶν Περσῶν καὶ ἐνίκησεν αὐτούς.

Ἐν τῷ μεταξὺ ὅμως οἱ Πέρσαι συνεμάχησαν μετὰ τῶν Ἀβάρων καὶ παρεκίνησαν αὐτοὺς νὰ κυριεύσουν τὴν Κωνσταντινούπολιν. Πράγματι πλῆθος βαρβάρων ἐνεφανίσθη πρὸ τῆς βασιλίδος τῶν πόλεων καὶ ἤρχισε νὰ πολιορκῇ αὐτήν. Αἱ ἀλλεπάλληλοι ὁμως ἐπιθέσεις των ἀποκρούονται γενναίως ὑπὸ τῶν κατοίκων, τοὺς ὁποίους ἐμπνέει ἡ πίστις πρὸς τὴν Θεοτόκον.

Ἀφοῦ λοιπὸν ματαίως ἡγωνίσθησαν νὰ ἐκπορθήσωσι τὴν πόλιν, ἠναγκάσθησαν νὰ λύσουν τὴν πολιορκίαν. Οὕτως ἡ πόλις ἐσώθη.

*
* *

Τὴν αὐτὴν ἐκείνην νύκτα, κατὰ τὴν ὁποίαν ἡλευθερώθη ἡ πόλις ἀπὸ τῆς βαρβαρικῆς ἐπιδρομῆς, συνελθὼν ὁ λαὸς τῆς Κωνσταντινουπόλεως εἰς

τὸν ναὸν τῆς Θεομήτορος ἔψαλλεν ἐξ εὐγνωμοσύνης πρὸς τὴν Παναγίαν Θεοτόκον καθ' ὅλην ἐκείνην τὴν νύκτα ὀρθοστάδην τὸν ὕμνον, ὅστις ὠνομάσθη Ἀκάθιστος Ὑμνος.

Ὁ Ὑμνος οὗτος ψάλλεται μέχρι σήμερον τὴν Παρασκευὴν τῆς πέμπτης ἑβδομάδος τῆς μεγάλης τεσσαρακοστῆς. Δι' αὐτοῦ ὑμνεῖται ἡ Θεοτόκος, ἡ λυτρώσασα ἐκ τῶν δεινῶν τὴν πόλιν.

«Τῇ ὑπερμάχῳ στρατηγῷ τὰ νικητήρια, ὡς λυτρωθεῖσα τῶν δεινῶν εὐχαριστήρια ἀναγράφω Σοι ἡ Πόλις Σου, Θεοτόκε. Ἀλλ' ὡς ἔχουσα τὸ κράτος ἀπροσμάχητον ἐκ παντοίων με κινδύνων ἡλευθέρωσας, ἵνα κράζω Σοι, Χαῖρε Νύμφη ἀνύμφευτε».

Πᾶς Ἕλληνα ἀκούει κατ' ἔτος μετὰ κατανύξεως τοὺς χαιρετισμοὺς ἐκείνους, διὰ τῶν ὁποίων φανερῶνεται ἡ ἀφοσίωσις καὶ ἡ εὐλάβεια πρὸς τὴν Θεοτόκον, ἡ ὁποία ἔσωσε τὸ ἔθνος, τὴν βασιλείαν καὶ τὴν ἐκκλησίαν.

«Χαῖρε τῆς ἐκκλησίας ἀσάλευτος πύργος, χαῖρε τῆς βασιλείας ἀπόρρητον τεῖχος, χαῖρε δι' ἧς ἐγείρονται τρόπαια, χαῖρε δι' ἧς ἐχθροὶ καταπίπτουσιν».

*
* *

Ὁ Ἡράκλειος κατανικήσας τοὺς Πέρσας ἐσυνθηκολόγησε μετ' αὐτῶν καὶ ἔλαβεν ὀπίσω τοὺς αἰχμαλώτους καὶ τὸν τίμιον Σταυρόν.

Μετὰ τοῦτο ἐπανῆλθεν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, σύμπασα δὲ ἡ πόλις ἐξῆλθεν εἰς δεξίωσιν αὐτοῦ. Οἱ κάτοικοι κρατοῦντες κλώνους ἐλαιῶν καὶ λαμπάδας ἀνημμένας ἔψαλλον εὐχαριστηρίους ὕμνους πρὸς τὸν Ὑψιστον.

Εἰσῆλθε δὲ εἰς τὴν πόλιν ἐν θριάμβῳ καθήμενος ἐπὶ ἄρματος συρομένου ὑπὸ τεσσάρων ἐλεφάντων, ἄνδρες δὲ προπορευόμενοι ἐκράτουν τὸν Τίμιον καὶ ζωοποιὸν Σταυρόν, τὸν ὁποῖον ἔσωσεν ἐκ τῆς Περσικῆς βεβηλώσεως.

Μετά τινας μῆνας ἐκκινήσας ἐκ τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐπορεύθη εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, φέρων τὸν Τίμιον Σταυρόν, τὸ τιμιώτατον κειμήλιον τῆς πίστεως ἡμῶν, καὶ παρέδωκε τοῦτον εἰς τὸν πατριάρχην. Τὴν 14ην Σεπτεμβρίου, ἀνυπόδητος καὶ πενιχρῶς ἐνδεδυμένος, ὕψωσε πανηγυρικῶς τὸν Σταυρὸν ἐκεῖ, ὅπου ἄλλοτε ἴστατο, εἰς τὸν λεγόμενον «κρανίου Τόπον», ὁ δὲ κλῆρος ἔψαλλε:

«Σῶσον, Κύριε, τὸν λαόν σου καὶ εὐλόγησον τὴν κληρονομίαν σου. Νίκας τοῖς εὐσεβέσι κατὰ βαρβάρων δωρούμενος καὶ τὸ σὸν φυλάττων διὰ τοῦ σταυροῦ σου πολίτευμα».

Ἡ χρησιμότης τῶν πτηνῶν

Ἀγαπητοὶ μικροὶ μου φίλοι,

Ἡ ἀνοιξὶς καὶ τὸ θέρος εἶναι ἡ ἐποχὴ τῶν φωλεῶν. Δι' αὐτὸ ἔρχομαι καὶ ἐγὼ τώρα νὰ σᾶς ὁμιλήσω διὰ τὰ πτηνά, τοὺς χαριτωμένους* αὐτοὺς ξένους τῶν ἀγρῶν μας, τοὺς πολυτίμους αὐτοὺς βοηθοὺς τῆς γεωργίας. Θέλω μίαν φορὰν ἀκόμη νὰ γίνω συνήγορός των, νὰ σᾶς δείξω πόσον κακοί, πόσον ἀχάριστοι εἶναι ἐκεῖνοι, οἵτινες τὰ καταδιώκουν καὶ τὰ καταστρέφουν.

Ὁ ἄνθρωπος ἔχει ἐπὶ τῆς γῆς ἓνα φοβερόν,

ἓνα ἀκαταπόνητον ἐχθρόν, τὸν ὅποιον δὲν δύναται νὰ προσβάλλῃ, διότι δὲν δύναται νὰ εὕρῃ τὰ κρη-
σφύγετά του. Ὁ ἐχθρὸς αὐτός, πεπρoικισμένος μὲ
ἔκτακτον γονιμότητα πολλαπλασιάζεται ἀπείρως πέ-
ριξ ἡμῶν καὶ πλημμυρεῖ καὶ γῆν καὶ ἀέρα καὶ θά-

λασσαν. Ἀκαταπαύστως προσβάλλει τοὺς ἀγρούς μας,
τὰς ἀμπέλους μας, τοὺς κήπους μας, τὰ δάση μας,
καί, πρᾶγμα ἀπίστευτον, θὰ ἐρήμωνε τὴν γῆν, ἂν
ὁ Θεὸς δὲν ἀπέστελλεν εἰς βοήθειάν μας ἄγρυνον

στρατιάν, ἢ ὁποία τὸν καταδιώκει, τὸν προσβάλλει, τὸν καταστρέφει ἀδιακόπως καὶ ἀνηλεῶς.

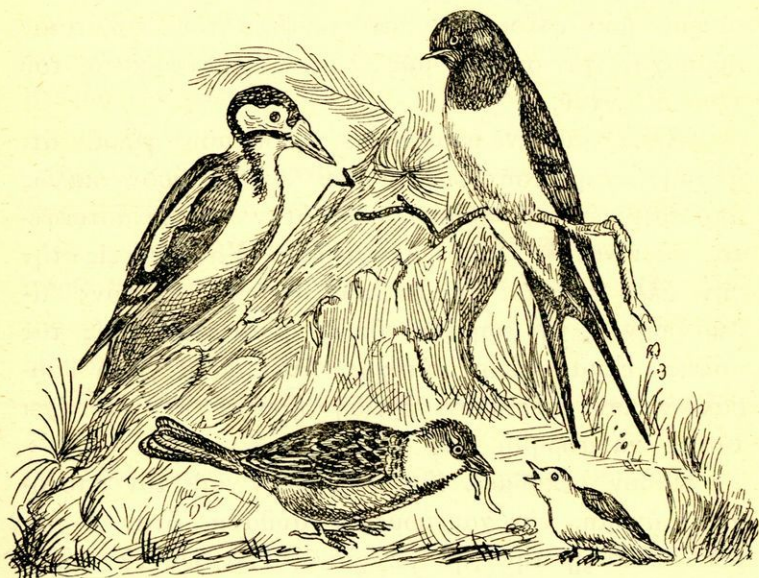
Πραγματικῶς, πεπρωικισμένον μὲ ὄρασιν διαπεραστικὴν, μὲ ῥάμφος ὀξύτατον, μὲ πτῆσιν ταχεῖαν καὶ ἀσφαλῆ, τὸ πτηνὸν εἶναι ὀπλισμένον, διὰ νὰ τὸν καταβάλλῃ. Ἡ χελιδὼν τὸν συλλαμβάνει εἰς τὸν ἄερα, ὁ σχοίνικος (κοινῶς σκοινοπούλι) τὸν καταδιώκει ὑπὸ τὸν βόρβορον, ὁ δρυοκολάπτης τρυπᾷ τοὺς φλοιούς, διὰ νὰ τὸν ἀνεύρῃ, καὶ τὸ ἀναρίθμητον γένος τῶν ἐντομοφάγων πτηνῶν καταστρέφει ἀνηλεῶς τὸν ἐχθρὸν τοῦ ἀνθρώπου, ὁ ὁποῖος εἶναι τὸ ἔντομον.

Ἐν τούτοις τὸ πτηνὸν δὲν εὗρίσκει ἀρκετὴν προστασίαν. Ἐναντίον τοῦ ἔχομεν κηρύξει, ἢ μᾶλλον ἔχετε κηρύξει κατ' αὐτοῦ, μικροὶ μου φίλοι, πόλεμον λυσσώδη, ἀδιάκοπον ἐν παντὶ τόπῳ καὶ χρόνῳ. Καταστρέφετε τὰς φωλεάς του, τοῦ στήνετε παγίδας, τὸ συλλαμβάνετε καὶ τὸ κλείετε εἰς τὰ κλωβία, ὅπου ἡ ἔλλειψις ἐλευθέρου ἀέρος δὲν ἀργεῖ νὰ τὸ σκοτώσῃ. Συχνὰ τὸ βασανίζετε, χωρὶς νὰ συλλογίζεσθε ὅτι κάτω ἀπὸ τὸ πολύχρωμον πτέρωμα κτυπᾷ ἡ καρδιά τοῦ εὐαίσθητοτέρου καὶ χαριεστέρου τῶν πλασμάτων. Τὸ βασανίζετε, χωρὶς νὰ σκεφθῆτε ὅτι ἡμπορεῖ νὰ ἔχῃ καὶ αὐτὸ ψυχὴν.

*
* *

Δὲν εἶναι πολὺς καιρὸς, ἀφ' ὅτου ἤρχισε τὸ πτηνὸν νὰ εὗρίσκῃ προστασίαν παρὰ τοῦ ἀνθρώπου, ὁ ὁποῖος δὲν ἐννοεῖ νὰ παραδεχθῇ ὅτι εἶναι ὁ ὠφελιμώτερος τῶν συμμάχων τοῦ ἐναντίον τῶν ἐντόμων.

Ἄλλ' οἱ νόμοι, τοὺς ὁποίους ἐνήφισαν εἰς πολ-
λὰς χώρας, δὲν θὰ φέρουν ἀποτέλεσμα, μικροί μου
φίλοι, παρὰ ὅταν σεῖς ἀναλάβετε τὴν προστασίαν
τοῦ πτηνοῦ. Ἀγαπήσατέ το καὶ θὰ τὰ ἀγαπήσουν
καὶ οἱ γονεῖς σας. Τότε καὶ ἄνθη θὰ γίνουν πε-
ρισσότερα καὶ καρποὶ ἀφθονώτεροι καὶ χαρὰ με-
γαλυτέρα θὰ βασιλεύῃ εἰς τὸν αἆρα, ἐπειδὴ τίποτε
δὲν τὸν φαιδρύνει, ὅπως τὸ ὄσμα τοῦ πτηνοῦ. Ἄλ-

Δρυοκολάπτης, σπουργίτης, χελιδών.

λοιμόνον εἰς τὴν χώραν, ὅπου τὸ πτηνὸν δὲν στα-
ματᾷ διὰ νὰ κτίσῃ τὴν φωλεάν του. Εἶναι χώρα
κατηραμένη.

Σᾶς ἔχουν ποτὲ εἶπει ὅτι ζωῦφια σχεδὸν ἀό-
ρατα κατέστρεψαν ὀλοκλήρους συγκομιδὰς, ὀλοκλή-
ρους ἀμπελῶνας; Ἔχετε μάθει ὅτι ἓνα εἶδος κάμβης
Χρ. Χρηστοβασίλη κλπ. «Παιδικὰ Ἀναγνώσματα», Ε' τ. Ἔκδ. 1η 7

ἢμπορεῖ, μόλις γεννηθῇ, νὰ ξηράνη ἀπέραντα δάση
πεύκων; Γνωρίζετε ὅτι οὔτε οἱ σοφώτεροι ὑπολογι-
σμοὶ δὲν δύνανται νὰ σᾶς δώσουν ἰδέαν τῆς κατα-
πληκτικῆς ταχύτητος, μὲ τὴν ὁποίαν πολλαπλασιάζον-
ται τὰ ἔντομα, τὰ ὁποῖα σπεύρουν παντοῦ τὸν ὄλε-
θρον καὶ τὴν καταστροφὴν;

Ἄν σᾶς εἶχον διδάξει πόση εἶναι ἡ καταστρε-
πτικὴ δύναμις τοῦ ἐντόμου, ὅπως σᾶς γνωρίζουν
τοὺς ἐχθροὺς τῆς πατρίδος σας, δὲν θὰ ἐτολμάτε,
μικροὶ μου φίλοι, νὰ κατεστρέψετε τὸν πολύτιμον
σύμμαχον, τὸν ὁποῖον μᾶς ἔδωσεν ὁ Θεὸς κατὰ τοῦ
ἐχθροῦ αὐτοῦ.

Ἀλλὰ καὶ ἂν ὑποθέσετε, καλοὶ μου φίλοι, ὅτι
ἡ χρησιμότης τοῦ πτηνοῦ δὲν εἶναι τόσον καλῶς
ἀποδεδειγμένη, ἡ εὐθύνη σας, ὅταν τὰ καταστρέφε-
τε, θὰ εἶναι δι' αὐτὸ μικρότερα; Ὑπάρχει εἰς τὴν
γῆν ἄλλο πλάσμα χαριέστερον ἀπὸ τὸ πτηνόν; Δί-
δει ζωὴν εἰς τὴν ἐρημίαν, ὅπως φέρει χαρὰν εἰς τὰς
πόλεις. Εἶμαι τόσον εὐτυχής, ὅταν πετᾷ γύρω θαρ-
ραλέον καὶ ἀμέριμον, ἐπειδὴ ἠξεύρει ὅτι δὲν ἔχει
τίποτε νὰ φοβηθῇ ἀπὸ ἐμέ!

Πόσον λυποῦμαι τὸν πυροούλην καὶ τὸν σπουρ-
γίτην ἀκόμη, τὸν χαριτωμένον αὐθάδη, ὅταν ὁ χει-
μὼν σκεπάζῃ τὴν γῆν μὲ χιόνα. Πεινοῦν τὰ ταλαί-
πωρα καὶ πολὺ συχνὰ σκορπίζω ἐπάνω εἰς τὴν γῆν
τροφὴν, ἵνα ἔλθουν καὶ φάγουν. Μιμηθῇτέ με κατὰ
τὰς ψυχρὰς ἡμέρας τοῦ χειμῶνος, διότι ὅστις συμ-
πονεῖ τὰ πτηνὰ δὲν θὰ μείνῃ ἀναίσθητος καὶ εἰς
τὴν φωνὴν τῆς ἀνθρωπίνης δυστυχίας.

Καὶ νομίζετε ὅτι εἶναι μικρὰ ἀνταμοιβὴ διὰ τοὺς
κόπους μου νὰ βλέπω τὰ πτηνὰ νὰ μὲ τριγυρί-
ζουν καὶ μὲ εὖθυμα τραγούδια νὰ μοῦ ἐκφράζουν

τὴν εὐγνωμοσύνην των; Δι' αὐτὸ δὲν ἀμφιβάλλω. Τὰ πτηνὰ ἔχουν γλῶσσαν πολὺ γλυκυτέραν ἀπὸ ἐκείνην τῶν κακῶν παιδίων καὶ τῶν σκληρῶν ἀνθρώπων, οἱ ὅποιοι προσπαθοῦν νὰ τὰ ἐξοντώσουν. Ἡ γλῶσσά των ὅμως εἶναι καταληπτὴ μόνον εἰς ὅσους τὴν ἀκούουν, ὅπως ἀκούουν μίαν ὥραϊαν μουσικὴν.

Ὅταν ἀκούω, ἀγαπητοί μου φίλοι, τὸν φλῶρον, τὸν σπῖνον, τὴν καρδερίναν καὶ τὸν κόσσυφον νὰ ἐπαναλαμβάνουν τὰ χρωπὰ των ἄσματα· ὅταν βλέπω τὸν κορυδαλλὸν νὰ ἀνεβαίνει πρὸς τὸν οὐρανὸν ψάλλων· ὅταν θαυμάζω τὰ ἀπαστράπτοντα χρώματα τῆς ἀλκυόνος, τοῦ ζωντανοῦ τούτου ἀνθους, ὅταν πρὸ πάντων εἰς τὴν σιωπὴν τῆς νυκτὸς ἀντηγῇ τὸ γλυκὺ ἄσμα τῆς ἀηδόνης, δὲν ἡμπορῶ νὰ φαντασθῶ ὅτι τὰ πλάσματα ταῦτα ἐδημιουργήθησαν, διὰ νὰ ἔχωμεν ἡμεῖς τὸ δικαίωμα νὰ τὰ καταστρέφωμεν.

Νὰ σκοτώσετε ἓνα πτηνὸν εἶναι ἀσυγκρίτως χειρότερον, τὸ ἐννοεῖτε τώρα, παρὰ νὰ κόψετε ἓν ἄνθος, διὰ νὰ τὸ ἴδητε ὕστερον ἄοσμον καὶ μαραμμένον.

Μίαν φορὰν, ἐνθυμοῦμαι, ὅταν ἤμην μικρός, συνέλεγον ἄνθη εἰς τινα ἀγρόν. Αἰφνης ἀνακαλύπτω κατὰ γῆς ἓνα μικρὸν σωρὸν βρώων. Ὁ σωρὸς εἶχεν μίαν ὀπὴν εἰς τὸ μέσον καὶ ἐντὸς αὐτῆς ὑπῆρχε συνεσταλμένον μικρὸν πτηνόν, τὸ ὅποιον μὲ ἐκοίταζε μὲ φόβον. Κατῶρθωσα νὰ τὸ συλλάβω· ἄχ! πῶς ἔτορμε μέσα εἰς τὰς χεῖράς μου! Εἰς τὸ βάθος τῆς φωλεᾶς ἦσαν πέντε ἀκόμη μικροὶ νεοσσοί, μόλις σκεπασμένοι μὲ λεπτὸν πτῖλωμα. Ἐφῶναζον καὶ ἐνόησα ὅτι μοῦ ἐζήτουν τὴν μητέρα των,

Τότε ἐσυλλογίσθην τὴν ἰδικήν μου μητέρα. Τόσῃ λύπῃ θὰ ἦσθάνομην, πόσον ἔρημος θὰ ἔμενον, ἂν συνέβαινε νὰ τὴν χάσω! Ἔφριξεν ἡ καρδιά μου, οἱ ὀφθαλμοί μου ἐγέμισαν δάκρυα καὶ ἄφησα τὸ πτηνόν, τὸ ὁποῖον ἐπέταξε τρελλὸν ἀπὸ τὴν χαρὰν του. Τόσα ἔτη παρῆλθον ἔκτοτε καὶ δὲν ἤμπορῶ νὰ λησμονήσω οὔτε τὸ μικρὸν αὐτὸ δράμα οὔτε τὴν εὐτυχίαν, τὴν ὁποίαν μοῦ ἐπροξένησε μία τόσον ἀσήμαντος πρᾶξις του.

Πιστεύσατέ με, ἀγαπητοὶ φίλοι, μὴ κακομεταχειρίζεσθε τὰ πτηνά, μὴ τὰ φονεύετε, μὴ καταστρέφετε τὰς φωλεάς των, μὴ θραύετε τὰ ὠά των. Ἀφήσατέ τα νὰ ἀνατρέφουν τὰς οἰκογενείας των καὶ ὅταν θὰ πετοῦν τριγύρω σας, τὸ ἄσμα των καὶ αὐτὸς ἀκόμη ὁ θροῦς τῶν πτερυγίων των θὰ ἀντηχοῦν εἰς τὰς καρδίας σας ὡς ὕμνος ἀγάπης καὶ εὐγνωμοσύνης.

Ἄ. Ζ. Στεφανόπουλος

Κλεάνθης ὁ Φρεάντλης

Ὁ Κλεάνθης ἦτο νέος πτωχός, ἀλλὰ φιλομαθής, μετέβη δὲ εἰς τὰς Ἀθήνας περὶ τὸ 250 π.Χ., διὰ νὰ σπουδάσῃ τὴν φιλοσοφίαν.

Ἐκεῖ ἔγινε τακτικώτατος μαθητὴς τοῦ φιλοσόφου Ζήνωνος, τοῦ ὁποίου τὰ μαθήματα ἠκροάσθη ἐπιμελῶς δέκα ἐννέα ἔτη.

Πάντες ἐγνώριζον ὅτι ὁ Κλεάνθης ἦτο τόσον πτωχός, ὥστε μὴ ἔχων χρήματα νὰ ἀγοράζῃ πάπυρον, ἔγραφεν ὅσα παρὰ τοῦ Ζήνωνος ἤκουεν ἐπὶ ὀστράκων καὶ ὠμοπλατῶν βοῶν.

Ἀσχολούμενος εἰς τὴν ἀκρόασιν καὶ μελέτην τῶν μαθημάτων του δὲν ἐφαίνετο ἐργαζόμενος. Πῶς λοιπὸν ἔζη; Ποῖος τῷ ἔδιδε χρήματα; Μήπως ἔκλεπτε; Μήπως ἔζη δι' ἄλλου τινὸς ἀτίμου τρόπου; Τοιαῦται ὑποψίαι ἤρχισαν νὰ γεννῶνται εἰς Ἀθήνας περὶ αὐτοῦ.

Ὁ Ἄρειος Πάγος, τὸ ἀνώτατον καὶ σεβάσμιον ἐκεῖνο δικαστήριον τῶν Ἀθηνῶν, μεταξὺ τῶν ἄλλων καθηκόντων του, εἶχε καὶ τὴν ἐπιτήρησιν τῶν ἀέργων. Προσεκάλεσε λοιπὸν ἐνώπιόν του τὸν ὑποπτον Κλεάνθην, διὰ νὰ ἐξετάσῃ αὐτὸν πῶς ἔζη τόσα ἔτη ἄνευ ἐργασίας.

Ὁ Κλεάνθης ἠναγκάσθη τότε νὰ παρουσιάσῃ πρὸς ὑπεράσπισίν του κηπουροὺς τῶν Ἀθηνῶν, ἐκ τῆς μαρτυρίας τῶν ὁποίων ἀπεδείχθη ὅτι ἐσύχναζε τὰς νύκτας εἰς τοὺς κήπους αὐτῶν, ὅπου ἀντλῶν ὕδωρ ἐπότιζε τὰ δένδρα. Οὕτως ἐκ τῆς χρηματικῆς ἀμοιβῆς τῶν νυκτερινῶν κόπων ἔζη ἐπὶ τόσα ἔτη, παρακολουθῶν ἀνελλιπῶς κατὰ τὴν ἡμέραν τὰ μαθήματά του.

Οἱ ἀρεοπαγῖται καὶ πάντες οἱ Ἀθηναῖαι ἐθαύμασαν καὶ ἐπήνεσαν τὴν φιλομάθειαν καὶ τὴν ἀρετὴν τοῦ πτωχοῦ Κλεάνθους, ὁ ὁποῖος ἀπὸ τότε ἐπωνομάσθη Φρεάντλης, διότι ἔζη ἀντλῶν ὕδωρ ἐκ τῶν φρεάτων. Ἐψήφισαν δὲ πρὸς βοήθειάν του χρηματικόν τι ποσόν, ὅπως ἀνετώτερον ἐξακολουθήσῃ τὰς σπουδὰς του.

Οὕτως ὁ Φρεάντλης ἀνεδείχθη ὁ ἱκανώτερος τῶν μαθητῶν τοῦ Ζήνωνος καὶ μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ τὸν διεδέχθη εἰς τὴν διδασκαλίαν τῆς στωϊκῆς φιλοσοφίας.

Α. Μελάς

Τὸ λευκὸν στρουθίον

Ἐξῆς ποτὲ χωρικός τις ἀρκετὰ πλούσιος, ὅστις ὁμως ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος ὠπισθοδρόμει ἀκόμη περισσότερον. Τὰ κτήνη του ἡλαττοῦντο ἐν πρὸς ἐν, οἱ ἀγροῖ του δὲν ἀπέφερον οὐδὲ τὸ ἥμισυ ἐκείνου, τὸ ὁποῖον ἔπρεπε καὶ ἡ κατάστασίς του ἐγίνετο καθημερινῶς χειροτέρα, διότι ὁ εἰσπράκτωρ τῶν φόρων καὶ οἱ δανεισταὶ του τὸν ἠνώχλουν συνεχῶς καὶ τὸν ἠπείλουν.

Οἱ φίλοι τῆς οἰκογενείας εἶχον ἐκπληρώσει ἤδη τὸ καθήκον των, παρακαλέσαντες, συμβουλευσαντες καὶ βοηθήσαντες αὐτόν. Ἀλλ' ὁ εἰς μετὰ τὸν ἄλλον ὅλοι ἀπεσύρθησαν ἐν τέλει, διότι ἔβλεπον ὅτι ὁ ἄνθρωπος δὲν ἐνόει νὰ διορθωθῇ.

Εἰς ὁμως ἐξ αὐτῶν, ὅστις εἶχε φιλάνθρωπον ψυχὴν, ἀπεφάσισε νὰ φέρῃ τὸν ἀνόητον ἐκεῖνον χωρικὸν εἰς συναίσθησιν τῆς θέσεώς του. Ἐνῶ λοιπὸν συνωμίλει μίαν ἡμέραν μετ' αὐτοῦ, ἔκαμεν ἐπιτηδεῖως εἰς αὐτὸν λόγον καὶ περὶ τῶν στρουθίων. Τῷ διηγήθη πολλὰ καὶ διάφορα περὶ τῶν πτηνῶν τούτων, πῶς πολλαπλασιάζονται καταπληκτικῶς καὶ πῶς εἶναι ἀδηφάγα καὶ πανοῦργα. Ὁ χωρικός κατένευε πρὸς τοῦτο καὶ ἐξέφραζε τὴν γνώμην ὅτι οἱ σιτοφόροι ἀγροῖ του δὲν ἐκαρποφόρουν, ὅπως ἔπρεπε, ἔνεκα βεβαίως τῆς ἀδηφαγίας τῶν στρουθίων. Ὁ καλὸς φίλος ἀφῆκε τὴν γνώμην ταύτην τοῦ χωρικοῦ ἀνεξέταστον καὶ ἐξηκολούθησε :

— Εἶδες ὁμως ποτέ, ἀγαπητέ μου γείτων, λευκὸν στρουθίον ;

— Ὅχι, ἀπεκρίθη ὁ χωρικός· ὅλα, ὅσα περίπτανται ἐδῶ, εἶναι τεφρὰ κατὰ τὸ χροῶμα,

—Καὶ ὅμως ὀφείλεις νὰ πιστεύσης, ἀπήντησεν ὁ γείτων· ἀλλ' ὁ ἀριθμὸς τῶν λευκῶν στρουθίων εἶναι λίαν περιορισμένος. Καθ' ἕκαστον ἔτος γεννᾶται ἐν μόνον ἐν τῷ κόσμῳ καί, ἐπειδὴ εἶναι πολὺ ἀλλόκοτον, δάκνεται ὑπὸ τῶν ἄλλων. Διὰ τοῦτο εἶναι ἠναγκασμένον νὰ ζητῇ τὴν τροφήν του κατὰ τὴν αὐγὴν καὶ ἔπειτα ἐπιστρέφει πάλιν εἰς τὴν φωλεάν του.

—Παράδοξον, εἶπεν ὁ χωρικός· πρέπει νὰ ἴδω τὸ στρουθίον τοῦτο.

*
* *

Τὴν ἐπαύριον λοιπὸν ἐξυπνήσας λίαν πρωτὶ ἔκαμε γύρους τινὰς εἰς τὴν αὐλὴν καὶ εἰς τὸν ἀγρὸν αὐτοῦ, ἐλπίζων ὅτι θὰ ἔβλεπε τὸ λευκὸν στρουθίον. Ἐκεῖνο ὅμως δὲν ἐφαίνετο. Καὶ τοῦτο ἐλύπει τὰ μέγιστα τὸν χωρικόν. Ἀλλὰ πολὺ περισσότερον ἐτάραττεν αὐτὸν ὅτι καὶ οἱ ὑπηρεταὶ του δὲν ἐφαινοντο ἀκόμη, διὰ νὰ ἀρχίσουν ἐργασίαν, ἀλλ' ἐκοιμῶντο, ἐνῶ ὁ ἥλιος εἶχεν ἀνατείλει πρὸ πολλοῦ. Συγχρόνως δὲ τὰ ζῶα του ἐκραύγαζον ἐντὸς τῶν σταύλων, οὐδεὶς δὲ ἦτο, διὰ νὰ δώσῃ εἰς αὐτὰ τροφήν.

Ἐν τῷ μεταξὺ βλέπει ἓνα τῶν ὑπηρετῶν του, ὅστις φέρων ἐπὶ τῶν ὤμων σάκκον πλήρη σίτου, ἡτοιμάζετο νὰ ἐξέλθῃ ταχέως διὰ τῆς θύρας τῆς αὐλῆς. Σπεύδει λοιπὸν ταχέως πρὸς αὐτὸν καὶ καταβιβάζει ἀπὸ τὸν ὄμῳ του τὸν σάκκον, ὁ ὁποῖος ἦτο προωρισμένος διὰ τὸν πανδοχέα τοῦ χωρίου, εἰς τὸν ὁποῖον ὁ ὑπηρετὴς ὥφειλε πολλά.

Ἐπειτα ἐξακολουθῶν νὰ ἀποβλέπῃ πρὸς τὸ λευκὸν στρουθίον εἰσῆλθε κατὰ τύχην εἰς τὸν σταῦλον,

καθ' ἣν στιγμήν ἡ ὑπηρέτρια ἐπώλει γάλα εἰς μίαν ἐκ τῶν γειτονισσῶν κρυφίως διὰ τοῦ παραθύρου.

Σπεύδει, ἀφυπνίζει διὰ φωνῶν τὴν σύζυγόν του καὶ ἐξηγεῖ εἰς αὐτὴν ὅτι ὁ πολὺς ὕπνος πρέπει νὰ παύσῃ ἐπὶ τέλους, διότι ἄλλως θὰ καταστραφoῦν ὁλοσχερῶς. Συγχρόνως δὲ εἶπε καθ' ἑαυτόν :

— Ἐὰν ἐξυπνῶ καθ' ἐκάστην ἐνωρίς, ὅπως σήμερον, κατ' ἀνάγκην θὰ ἐξυπνοῦν ἐγκαίρως καὶ οἱ ὑπηρεταὶ μου, συνάμα δὲ θὰ κατορθώσω νὰ ἴδω τέλος καὶ τὸ παράδοξον αὐτὸ στρουθίον.

*
* *

Ἀφοῦ ὅμως ἔκαμε τοῦτο ἐπὶ τινὰ καιρόν, ἔπειτα δὲν ἐφρόντισε πλέον περὶ τοῦ λευκοῦ στρουθίου, ἀλλ' ἐσκέπτετο μόνον περὶ τῆς ἐργασίας του, ἐβελτιοῦτο δὲ ὁσημέραι ἡ κατάστασίς του.

Μετά τινὰ χρόνον ἐπανῆλθεν ὁ φίλος ἐκεῖνος καὶ ἠρώτησεν αὐτόν :

— Πῶς ἔχουν, φίλτατε, τὰ πράγματα; Εἶδες τὸ λευκὸν στρουθίον;

Ὁ χωρικὸς ἐμειδίασε καὶ σφίξας τὴν χειράν τοῦ εὐφυοῦς ἀνθρώπου εἶπε πρὸς αὐτόν :

— Ὁ Θεὸς νὰ σὲ ἀνταμείψῃ, φίλε μου.

Διασκευὴ

Ὁ Δάμων καὶ ὁ Φιντίας.

Ὁ Δάμων καὶ ὁ Φιντίας ἦσαν μαθηταὶ τῆς Πυθαγορείου σχολῆς. Ἐξων δὲ εἰς τὰς Συρακούσας, πρωτεύουσαν τῆς νήσου Σικελίας.

Ὁ Φιντίας, κατηγορηθεὶς ὡς ἔνοχος συνωμοσίας κατὰ τοῦ Διονυσίου, τοῦ τυράννου τῶν Συρακουσῶν, κατεδικάσθη τὴν ποινὴν τοῦ θανάτου. Ἄλλ' ἔχων ἀνάγκην νὰ διαθέσῃ τὰ οἰκογενειακά του συμφέροντα, ἐζήτησε τὴν ἄδειαν ἀπὸ τὸν Διονήσιον νὰ ἀπομακρυνθῇ ἐπὶ τινὰς ἡμέρας τῶν Συρακουσῶν πρὸς ἐπίσκεψιν τῆς οἰκογενείας του. Ὑπεσχέθη δὲ νὰ παρουσιάσῃ ἀντ' αὐτοῦ ἄλλον εἰς τὸ δεσμοτῆριον ἀναδεχόμενον νὰ θανατωθῇ, ἐὰν αὐτὸς κατὰ τὴν ἡμέραν τὴν ὁποίαν ἤθελον προσδιορίσει, δὲν παρουσιάζετο.

Ὁ τύραννος, τοῦ ὁποίου ἡ καρδιά δὲν ἐγνώριζεν εἰμὴ τὸ αἰσθημα τοῦ ἐγωϊσμοῦ καὶ τοῦ φόβου, ἦτο πεπεισμένος ὅτι τοιοῦτον ἐγγυητὴν ἦτο ἀδύνατον νὰ εὕρῃ ὁ Φιντίας. Ἐχων λοιπὸν τὴν πεποίθησιν ὅτι δὲν θὰ εὕρῃ ἀντικαταστάτην, εἶπεν ὅτι τῷ παραχωρεῖ τὴν ζητηθεῖσαν ἄδειαν, ἂν παρουσιάσῃ ἄλλον, ἀναδεχόμενον τὴν καταδίκην ἐν ἑλλείψει αὐτοῦ.

Μεγίστη ὁμῶς ὑπῆρξε τοῦ Διονυσίου ἡ ἐκπληξις, ὅτε εἶδε παρουσιαζόμενον εἰς τὸ δεσμοτῆριον τὸν τὸν Δάμωνα, προθύμως ἀναδεχόμενον τὴν θέσιν τοῦ φίλου του.

Ὁ Φιντίας ἐπομένως ἀποφυλακίζεται καὶ ἐλεύθερος ἀναχωρεῖ πρὸς ἀντάμωσιν τῆς οἰκογενείας του. Τὰ δεσμά του εὐχαρίστως ἀναλαμβάνει προθύμως ὁ φίλος του Δάμων.

*
* *

Ἄλλ' ἡ προσδιωρισμένη διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς θανατικῆς ποινῆς ἡμέρα φθάνει καὶ ὁ Φιντίας δὲν φαίνεται. Ὅθεν ὅτε ἡ ὥρα τῆς ἐκτελέσεως ἐπλη-

σίασεν, ἀντὶ τοῦ Φιντίου ἀπάγεται εἰς τὸν τόπον τῆς καταδίκης ὁ Δάμων σιδηροδέσμιος.

Ὁλος ὁ λαὸς τῶν Συρακουσῶν ἀγανακτεῖ τότε καὶ φρυάττει κατὰ τῆς αἰσχροῦς προδοσίας τοῦ Φιντίου, βλέπων τὸν πέλεκυν τοῦ δημίου ἑτοιμον ἥδη νὰ πέσῃ ἐπὶ τοῦ ἀθώου τραχήλου τοῦ Δάμωνος. Ὁ δὲ τύραννος σαρκαστικῶς μειδιᾷ, ἐμπαίζων καὶ τὴν μωρίαν τοῦ Δάμωνος καὶ τὴν ψευδοφιλίαν τοῦ Φιντίου.

Μόνος ὁ Δάμων ἀτάραχος καὶ φαιδρὸς βλέπει πλησιάζουσιν τὴν στιγμήν, καθ' ἣν διὰ τῆς ἰδικῆς του ζωῆς ἤλπιζε νὰ σώσῃ τὴν ζωὴν τοῦ φίλου. Ἄλλ' ἡ χαρὰ του δὲν ἦτο πλήρης, διότι γνωρίζων καλῶς τὴν ἀρετὴν τοῦ Φιντίου ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμήν ἐπερίμενε τὴν ἐμφάνισίν του.

Ἐπὶ τέλους ὁ δῆμιος ἡτοιμάζετο καὶ λαμβάνει ἀνὰ χεῖρας τὸν πέλεκυν, ἡ δὲ τρομερὰ στιγμή ἐπικεῖται, ὅτε ἐξαίφνης κραυγαὶ θορυβῶδεις ἀκούονται λέγουσαι: «Ὁ Φιντίας, ὁ Φιντίας!». Συγχρόνως δὲ ἀσθμαίνων καὶ δρομαῖος διασχίζει ὁ Φιντίας τὰ πλήθη καὶ μετὰ δακρύων πίπτει εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ φίλου τοῦ Δάμωνος καὶ ζητεῖ νὰ λάβῃ τὴν θέσιν του ὑπὸ τὸν πέλεκυν τοῦ δημίου. Ἄλλ' ὁ Δάμων διαφιλονικεῖ τὴν θέσιν ταύτην, ὥς ἀνήκουσαν ἥδη εἰς αὐτόν. Ὁ Φιντίας ἐπαναλαμβάνει τότε περισσότερον τὴν ἀπαίτησίν του, ὁ δὲ Δάμων ἐπιμένει σταθερῶς εἰς τὴν ἄρνησίν του.

Ἐκθαμβοὶ καὶ δακρυρροοῦντες θεωροῦν πάντες τὸ ὑψηλὸν τοῦτο θέαμα τῆς περὶ θανάτου πάλης τῶν δύο φίλων. Καὶ αὐτὸς δὲ ὁ σκληροκάρδιος τύραννος συγκινεῖται ἐπὶ τέλους καὶ θαυμάζει τὸ ὕψος καὶ τὸ μεγαλεῖον τῆς ἀληθοῦς φιλίας, τῆς ὁ-

ποίας τὴν δύναμιν οὐδέποτε εἶχε φαντασθῇ. Ἀναγκάζεται λοιπὸν νὰ σεβασθῇ τὴν ὑπαρξιν τοιοῦτου ἱεροῦ δεσμοῦ, τὸν ὁποῖον ὁ πέλεκυς τοῦ δημίου ἐπρόκειτο νὰ διαρρήξῃ καὶ χαρίζων τὴν ζωὴν εἰς τὸν Δάμωνα καταπαύει τὴν εὐγενῆ των πάλιν καὶ ζητεῖ ὥς χάριν νὰ συμπεριλάβωσι τοῦ λοιποῦ καὶ αὐτὸν εἰς τὸν ἱερὸν δεσμὸν τῆς φιλίας των.

Λέων Μελάς

Ὁ Παπατρέχας

Ἡ συναναστροφή μου εἶναι μὲ τὸν ἐφημέριον τοῦ χωρίου μας, ἄνδρα, ὅστις παρὰ τὰ ἄλλα του προτερήματα καυχᾶται καὶ διὰ τοῦτο, ὅτι δηλαδὴ εἰς ὅλην τὴν νῆσον δὲν εὐρίσκεται παπᾶς νὰ ἀναγινώσκῃ ταχύτερον αὐτοῦ τὰ καθίσματα τοῦ ψαλτηρίου.

Κατὰ τὸν ὄρθρον τῆς ἑορτῆς τῶν Χριστουγέννων συνέβη νὰ παρηνισθῇ εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τόσον σφοδρά, ὥστε νὰ σβέσῃ τὴν λαμπάδα. Ὅταν τὴν ἀνῆψε, συλλογισζόμενος πόσον ἔχασε καιρὸν εἰς τὴν μεταξὺ σκοτίαν, προετίμησε νὰ πηδήσῃ ψαλμὸν ὁλόκληρον, τὸν μακρότερον, παρὰ νὰ πάρῃ ὄνειδος νὰ νὰ μακρύνῃ τὸν καιρὸν τῆς ἀναγνώσεως ὑπὲρ τὸ σύνηθες.

Δὲν ἤξεύρω ἂν διὰ τὴν ταχυτάτην ταύτην ἀνάγνωσιν, ἢ διὰ τὴν φυσικὴν ἡμῶν τῶν Χίων κλίσιν πρὸς τὰ σκωπτικὰ παρωνύμια, ὁ Βολισσινὸς ἐφημέριος ὀνομάζεται ὑπὸ τῶν πολιτῶν τῆς Χίου Παπατρέχας.

Καὶ τὸ παρωνύμιον τοῦτο ἤρεσε τόσον εἰς τὸν παρονομαζόμενον, ὥστε δὲν σὲ ἀκούει πλέον, ἐὰν τὸν καλέσῃς μὲ τὸ κύριόν του ὄνομα.

*
* *

Ὁ ἀγαθὸς ἐφημέριος κανχᾶται πρὸς τούτοις καὶ διότι ἔκαμεν ἐξήκοντα καὶ τέσσαρα ταξίδια καὶ φαντάζεται ἑαυτὸν ὡς ἄλλον Ὀδυσσεά, ἀπὸ τὸν ὁποῖον κατὰ τοῦτο μόνον διαφέρει, ὅτι τὰ ἔκαμεν εἰς αὐτὰ τῆς νήσου τὰ ἐξήκοντα τέσσαρα χωρία, χωρὶς κίνδυνον κανένα τῆς θαλάσσης.

Διὰ νὰ ἔχετε μικρὸν παράδειγμα τῆς πολυπειρίας, τὴν ὁποίαν ἀπέκτησεν ἀπὸ τὰ ταξίδια αὐτά, ἀκούσατε τὰ ἀκόλουθα :

Ἐπέρασεν ἀπ' ἐδῶ πρὸ μηνῶν Ἄγγλος περιηγητής, μὲ τὸν σκοπὸν νὰ ἀνακαλύψῃ κανὲν ὑπόμνημα τῆς εἰς Βολισσὸν διατριβῆς τοῦ Ὀμήρου. Εἶχε μαζί του καὶ δύο μικρὰ παιδάκια.

Μόλις ἤκουσεν ὁ Παπατρέχας νὰ συνομιλοῦν μὲ τὸν πατέρα των, μὲ ἠρώτησεν ἐκστατικός :

— Ποίαν γλῶσσαν λαλοῦν;

— Τὴν ἀγγλικήν, τῷ ἀπεκρίθη.

— Ἡ ἐκστασίς του ἔγινεν ἀπολίθωσις. Δὲν ἠδύνατο νὰ χωρέσῃ τοῦ Βολισσινοῦ Ὀδυσσεώς ἢ κεφαλὴ πῶς ἦτο δυνατὸν παιδία τόσον μικρὰ νὰ λαλοῦν γλῶσσαν εἰς αὐτὸν ἄγνωστον. Εἶμαι βέβαιος ὅτι γελᾶτε τὴν ὥραν ταύτην διὰ τὴν ἀπορίαν τοῦ Παπατρέχα· ἀλλὰ τί θέλετε κάμει, ἐὰν ἠκούετε αὐτολεξεῖ ἀπὸ τὸ στόμα του τοὺς λόγους τούτους;

— Τὰ διαβολόπουλα τόσον μικρὰ καὶ νὰ μιλοῦν ἐγγλέζικα !

*
* *

Γέλα, φίλε μου, ὅσον θέλεις, ἀλλὰ πρόσεχε μὴ καταφρονήσης, διὰ τοῦτο τὸν σεβάσμιον ἱερέα. Ναί! Σεβάσμιος εἶναι, ὥς τὸ λέγω. Μ' ὅλην αὐτὴν τὴν ἀπλότητα, δὲν ἠμπορεῖς νὰ στοχασθῇς, πόσον φιλόανθρωπος εἶναι, πόσον φροντίζει διὰ τὴν χρηστοθήειαν τοῦ μικροῦ του ποιμνίου, μὲ ποίαν ψυχῆς διάθεσιν παρηγορεῖ εἰς τὰς δυστυχίας τοὺς ἐνορίτας του καὶ συμβουλεύει αὐτούς, ὅταν εὐτυχοῦν, νὰ φροντίζουν διὰ τοὺς δυστυχοῦντας.

Ἡ ἀρετὴ δὲν εἶναι δι' αὐτὸν γέννημα παιδείας, ἐπειδὴ παιδεῖαν δὲν ἔλαβε. Δὲν εἶναι καρπὸς ἀσκήσεως, ἐπειδὴ κανένα κόπον δὲν δοκιμάζει εἰς τὴν ψυχὴν του.

Λυπεῖται πολλάκις διὰ τὴν στέρησιν τῆς παιδείας καί, διὰ νὰ ἀναπληρώσῃ ὅ,τι δὲν ἔμαθον εἰς αὐτὸν οἱ γονεῖς του, ἔπεμψε τὸν υἱόν του εἰς τὴν πόλιν, διὰ νὰ μάθῃ τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν καὶ νὰ ἀκούσῃ μαθήματα τοῦ διδασκάλου Σελεπῆ.

*
* *

Εἶναι ἀνεκδιήγητος ἡ χαρά, τὴν ὁποίαν ἐδοκίμασεν, ὅτε ἔμαθεν ὅτι ὁ Ὅμηρος διέτριψεν εἰς Βολισσὸν καὶ ὅτι ἀσχολοῦμαι μὲ τὴν ἔκδοσιν αὐτοῦ.

Τοῦτο μόνον μὲ ἠρώτησεν ἂν ὁ Ὅμηρος ἦτο χριστιανός.

— Ἀδύνατον ἦτο, τῷ εἶπον, ἐπειδὴ ἔζη χρόνους ἑννεακοσίους σχεδὸν π. Χ.

Μὲ ἠρώτησε προχθὲς ἂν τυπώνεται γρήγορα ὁ Ὅμηρος. Ἀφοῦ ἤκουσε τὰς δυσκολίας πρῶτον τῆς συντάξεως τῶν σχολίων, ἔπειτα καὶ τῆς δαπάνης τοῦ τύπου.

—Διὰ τὴν σύνταξιν, μοὶ εἶπε, δὲν εἶμαι καλὸς νὰ κρίνω, τῆς δαπάνης ὅμως τὸ πρᾶγμα μοὶ φαίνεται εὐκολώτατον.

—Πῶς, δέσποτά μου;

—Ἐχομεν, ἀπεκρίθη, τόσους ἀρχιερεῖς, εἰς τοὺς ὁποίους δὲν λείπει οὔτε ζῆλος οὔτε πλοῦτος ὑπὲρ τῆς παιδείας τοῦ ἔθνους. Εἶναι ἀναμφίβολον, ὅτι ἐὰν γράψῃς περὶ τοῦ σκοποῦ σου εἰς τὸν ἅγιον τὸν ἅγιον τὸν ἅγιον, καὶ ἀπηρτίθμῃσεν ὁκτὼ ἢ δέκα ἐκ τῶν ἐγκρίτων ἡμῶν ἀρχιερέων, θὰ σοὶ γνωρίσουν χάριν, ἐπειδὴ δίδεις εἰς αὐτοὺς ἀφορμὴν νὰ δείξουν πόσον ἡ παιδεία τοῦ γένους εἶναι πρᾶγμα ἱερὸν εἰς τὴν πανιερότητα αὐτῶν.

—Πολλοὺς, ἀπεκρίθην, ἐξ ὧν ὠνόμασες ἐγνώρισα προσωπικῶς, ἀληθῶς ἄνδρας ἱερούς καὶ σεβασμίους, οὐδ' ἀμφιβάλλω περὶ τῆς εἰς τὰ καλὰ προθυμίας των. Ἄλλ' ὅμως ἀποστρέφομαι νὰ κάμω τώρα ὅ,τι δὲν ἔκαμα ὅλην μου τὴν περασμένην ζωὴν. Ἡ θέλεις, δέσποτά μου, διὰ δέκα πέντε μηνῶν διατριβὴν εἰς τὴν Βολισσὸν νὰ γίνω ψωμοζήτητης;

—Ἄλλ' εἰς τοῦτο, μοὶ λέγει, ἐὰν σὺ ἀντιπαθῇς, δὲν θέλεις, ἐλπίζω, ἀποστραφῇ τὴν ἰδικὴν μου βοήθειαν.

Εἰς τοὺς ἀπροσδοκίτους αὐτοὺς ὀλίγον ἔλειψε νὰ πάθω τὴν ἐκπληξιν, τὴν ὁποίαν αὐτὸς ἔπαθεν, ὅτε ἤκουσε τοῦ Ἀγγλου τὰ τέκνα λαλοῦντα τὴν ἀγγλικὴν γλῶσσαν. Διότι εἰς τὴν πολυδάπανον ἔκδοσιν τοῦ Ὀμήρου ποίαν ἀπὸ τῆς Βολισσοῦ τὸν ἐφημέριον ἔπρεπέ τις νὰ ἐλπίζει βοήθειαν;

Χωρὶς νὰ δώσῃ προσοχὴν εἰς τὴν ἐκπληξίν μου, μοὶ προβάλλει ὁ καλὸς οὔτος παπᾶς δύο γρόσια.

—Ταῦτα, λέγει, ἔλαβον σήμερον ἀπὸ τὸ στεφά-

νωμα, ταῦτα μόνα ἔχω, ταῦτά σοι δίδω. Πλειότερα ἂν εἶχον, πλειότερα μετὰ χαρᾶς ἠθελόν σοι δώσει, διὰ νὰ τυπωθῇ τοῦ συμπατριώτου ἡμῶν Ὅμηρου ἡ ποίησις.

Μαντεύω τώρα τῇν περιέργειάν σας νὰ μάθετε πῶς ἐφέρθην εἰς τὴν ἀπροσδόκητον ταύτην συνεισφορὰν τοῦ καλοῦ παπᾶ. Τὴν ἔλαβον, ἀσπαζόμενος μὲ δακρυσμένους τοὺς ὀφθαλμοὺς τὴν πλουσίαν τοῦ πένητος χεῖρα, ὅχι μόνον, διὰ νὰ μὴ λυπήσω μὲ ἄκαιρον ἄρνησιν τὴν ἀγαθὴν αὐτοῦ ψυχὴν, ἀλλὰ καὶ διότι μοὶ ἐφάνη νόστιμον νὰ ὀνομάσω τὴν ἐκδοσιν ταύτην τοῦ Ὅμηρου βολισσινὴν ἐκδοσιν, ἐπειδὴ καὶ εἰς τὴν Βολισσὸν ὑπέμεινα τοὺς κόπους τῆς καὶ ἀπὸ τὴν Βολισσὸν ἔλαβον τὴν πρώτην βοήθειαν τῆς ἐκδόσεως.

*
* *

Ἀκούσατε καὶ ἄλλο θαυμαστότερον. Οἱ κάτοικοι τοῦ χωρίου εἶναι τόσον ὀλίγοι κατὰ τὸν ἀριθμόν, ὥστε ἡ πολὺ μικρά των ἐκκλησία ἠμπορεῖ νὰ περιλάβῃ τριπλασίους αὐτῶν. Μὲ ὅλον τοῦτο τινὲς ἐκ τῶν προκρίτων, οἱ πλουσιώτεροι, ἐπεθύμησαν νὰ πλατύνουν τὴν οἰκοδομήν.

Ἀνεκοίνωσαν τὴν γνώμην αὐτῶν εἰς τὸν ἐφημέριον, οὗτος δὲ συνεβούλευσεν αὐτοὺς νὰ συναθροίσουν πρῶτον τὴν ἀπαιτουμένην δαπάνην, διὰ νὰ τελέσουν κατ' αὐτὴν καὶ τὸ ἔργον.

Ἀφοῦ ἔμαθεν ὅτι συνήθροισαν τὰ ἀργύρια, ὁ σεβάσμιος οὗτος παπᾶς, μίαν τῶν Κυριακῶν μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τῆς λειτουργίας, εἶπεν εἰς αὐτοὺς.

—Τέκνα μου, ὁ Θεὸς δὲν κατοικεῖ εἰς πέτρας καὶ ξύλα, ἀλλ' εἰς τὰς ψυχὰς τῶν καλῶν χριστιανῶν. Τῆς ἐκκλησίας τὸ μέγεθος βλέπετε ὅτι δὲν εἶ-

μεθα ἀρκετοὶ νὰ τὸ γεμίσωμεν. Ἀπὸ σᾶς οἱ περισσότεροι δὲν ἠξεύρουν μήτε νὰ ἀναγινώσκουν, μήτε νὰ γράφουν. Πρᾶγμα ἀσυγκρίτως ἀρεστότερον εἰς τὸν Θεὸν ἠθέλομεν πράξει, βάλλοντες εἰς τὸν τόκον τὰ συνηγμένα ἀργύρια διὰ νὰ πληρῶνετε ἀπ' αὐτὸν ἐτησίως διδάσκαλον γραφῆς καὶ ἀναγνώσεως καὶ τὸ περισσεῦον νὰ μοιράζετε εἰς τοὺς πτωχοὺς ἀδελφούς μας. Μὲ τοῦτον τὸν τρόπον θὰ ἐλευθερωθῶμεν καὶ ἀπὸ τὸ ὄνειδος ὅτι μόνον ἡμεῖς εἰς ὅλην τὴν νῆσον ἀγαπῶμεν τὴν ψωμοζητείαν.

Τί λέτε εἰς αὐτὰ φίλοι μου; Δὲν σᾶς φαίνεται ὁ ταπεινὸς ἱερεὺς τῆς Βολισσοῦ φρονιμώτερος καὶ θεοσεβέστερος τοῦ αὐτοκράτορος Ἰουστιανοῦ, ὅστις ἔκοψε τὰ σιτηρέσια τῶν διδασκάλων, διὰ νὰ οἰκοδομῇ λαμπρὰς ἐκκλησίας;

Ἀδ. Κοραῆς

Ἡ πομπὴ τῶν Παναθηναίων

Τὰ Παναθῆναια ἦσαν μεγίστη ἐορτὴ τῶν Ἀθηναίων, διεκρίνοντο δὲ εἰς μεγάλα καὶ μικρά, ἐορτάζοντο κατ' ἔτος καὶ διήρουν ἀρκετὰς ἡμέρας.

Τὰς πρώτας ἡμέρας τῆς ἐορτῆς τῶν Παναθηναίων ἐγίνοντο διάφοροι μουσικοὶ καὶ ἵππικοι ἀγῶνες.

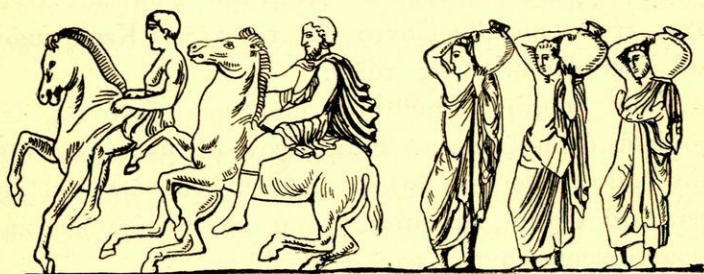
Εἰς τοὺς μουσικοὺς ἀπηγγέλλοντο ὑπὸ ῥαψωδῶν τὰ ποιήματα τοῦ Ὀμήρου καὶ ἠγωνίζοντο μεταξὺ τῶν αὐληταί, κιθαρισταὶ καὶ ἀοιδοί, ψάλλοντες μὲ συνοδείαν αὐλοῦ ἢ κιθάρας.

Οἱ γυμνικοὶ ἀγῶνες περιελάμβανον τὰ συνήθη

ἀγωνίσματα, ἤτοι τὸν δρόμον, τὴν πάλην, τὸ παγκράτιον, τὸ πένταθλον, ἡγωνίζοντο δὲ εἰς αὐτοὺς χωριστὰ οἱ ἄνδρες, οἱ ἔφηβοι καὶ οἱ παῖδες.

Οἱ ἵππικοὶ συνίσταντο εἰς ἀγῶνας ἵππων μετ' ἀναβάτου, ἢ ἵππων συρόντων ἄρματα, δηλ. ὀχήματα ἐλαφρά, ἀλλ' ὑπῆρχον καὶ αὐτῶν διάφορα εἶδη.

Παρεκτὸς δὲ τούτων ἀναφέρονται ἀκόμη καὶ οἱ ἐξῆς ἀγῶνες: Ἡ πυρρίχη, ἤτοι ὄρχησις μὲ ὄπλα, ἢ λαμπαδηδρομία, ἤτοι δρόμος ἀνδρῶν κρατούντων

ἀνημμένας λαμπάδας καὶ ὁ ἀγὼν εὐανδρίας. Κατὰ τοῦτον ἐκάστη ἐκ τῶν δέκα φυλῶν, εἰς τὰς ὁποίας ἦσαν διηρημένοι οἱ Ἀθηναῖοι, παρουσίαζε γέροντάς τινας, ἐνίκα δὲ ἡ ἐπιδείξασα τοὺς μᾶλλον θαλεροὺς καὶ ἀκμαίους.

Τέλος πιθανώτατα ἐτελοῦντο λεμβοδρομίαι ἢ ἀγῶνες μεγαλυτέρων πλοίων.

Τὰ βραβεῖα, τὰ ὁποῖα ἐλάμβανον οἱ νικηταί, ἦσαν στέφανοι, χρήματα καὶ ἔλαιον ἀπὸ τὰς ἱερᾶς ἐλαίας τῆς Ἀθηνᾶς, αἱ ὁποῖαι ἦσαν εἰς τὴν Ἀκαδημίαν πλησίον τοῦ Κολωνοῦ.

Οἱ ποικίλοι οὗτοι ἀγῶνες ἐγίνοντο εἰς διάφορα μέρη καὶ διήρχουν, ὥς εἵπομεν, ἄρκετάς ἡμέρας,

ἐτελείωνον δὲ διὰ τῆς παννυχίδος, κατὰ τὴν ὁποίαν ἐτελεῖτο ἡ λαμπαδηδρομία.

*
* *

Τὴν ἄλλην ἡμέραν προσέφεραν οἱ Ἀθηναῖοι εἰς τὴν θεάν των ἐν μεγάλῃ πομπῇ τὸ πέπλον, τὸν ὁποῖον ὕφαινον αἱ εὐγενεῖς παρθένοι τῶν Ἀθηνῶν. Ἡ προσφορὰ αὐτοῦ ἦτο ὁ κύριος σκοπὸς τῆς ἐορτῆς τῶν Παναθηναίων καὶ δι' ὃ τοῦτο ἐκομίζετο εἰς τὴν Ἀκρόπολιν μὲ μεγάλην τελετὴν.

Τὴν ἡμέραν ἐκείνην οἱ Ἀθηναῖοι ὅλοι καὶ πλεῖστοι ξένοι συνηθροίζοντο εἰς τὸν ἕξω Κεραμεικὸν καὶ ἐκεῖ ἐτίθεντο εἰς τάξιν.

Τὴν πομπὴν διηύθυνον ἰδιαίτεροι ἄρχοντες, ἱεροποιοὶ ὀνομαζόμενοι. Ἐλάμβανον δὲ μέρος εἰς αὐτὴν καὶ οἱ λοιποὶ ἄρχοντες τῶν Ἀθηνῶν καὶ ἱερεῖς καὶ ἱέρειαι καὶ μάντιες διὰ τὰς θυσίας καὶ κήρυκες, φροντίζοντες περὶ τῆς τάξεως.

Οἱ περισσότεροι ἐκ τῶν πολιτῶν ἠκολούθουν ὥς ὀπλῖται, φέροντες ἀσπίδα καὶ λόγχην, οἱ δὲ πλουσιώτεροι ἔφιπποι. Μεταξὺ τούτων ἦσαν οἱ λαμπρότεροι καὶ ἀριστοκρατικώτεροι νέοι τῶν Ἀθηνῶν, ἐκ τῶν ὁποίων συνεκροτεῖτο τὸ ἵππικὸν τῆς πόλεως.

Ὡδήγουν δὲ τοὺς μὲν πεζοὺς οἱ στρατηγοὶ καὶ οἱ ταξίστρχοι, τοὺς δὲ ἵππεις οἱ φύλαρχοι καὶ οἱ ὕπαστχοι. Ἄλλοι τέλος ἤρχοντο, ὀχοῦμενοι ἐπὶ τῶν λεγομένων πομπικῶν ζευγῶν, ἀρμάτων δηλαδή, ἐκ τῶν ὁποίων πολλὰ τοῦλάχιστον εἶχον διαγωνισθῆ εἰς τοὺς ἵππικους ἀγῶνας τῶν προηγουμένων ἡμερῶν.

Εἰς μόνην τὴν πομπὴν ἐλάμβανον μέρος καὶ αἱ κανηφόροι, εὐγενεῖς Ἀθηναῖαι παρθένοι, φέρουσαι

κάνιστρα καὶ ἄλλα σκεύη χρήσιμα διὰ τὰς θυσίας.

Ἐκ τῶν ξένων δὲ ἠκολούθουν πλὴν τῶν διαρκῶς ἐγκατεστημένων εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ τῶν γυναικῶν καὶ θυγατέρων αὐτῶν, οἱ θεωροί, ἦτοι ἀντιπρόσωποι ξένων πόλεων, ἰδίως ἀποικιῶν καὶ συμμάχων. Οὗτοι ἀπεστέλλοντο ἐπίτηδες διὰ τὴν ἑορτὴν τῶν Παναθηναίων.

Τέλος μέγα μέρος τῆς πομπῆς ἀπετέλουν τὰ ἱερεῖα, ἦτοι οἱ βόες καὶ τὰ πρόβατα, τὰ προωρισμένα εἰς θυσίαν. Οἱ Ἀθηναῖοι προσέφερον ἑκατόμβην, θυσίαν δηλαδὴ ἑκατὸν βοῶν, αἱ δὲ ἀποικίαι καὶ αἱ σύμμαχοι πόλεις ἦσαν ὑποχρεωμένοι νὰ στέλλουν μίαν ἀγελάδα καὶ δύο πρόβατα.

*
* *

Ἡ πομπὴ αὕτη ἐτίθετο εἰς τάξιν εἰς τὸν ἕξω Κεραμεικόν, ἐξεκίνει καὶ διὰ τοῦ Διπύλου εἰσέρχεται εἰς τὸν δρόμον. Οὗτος ἦτο ἀρκούντως πλατύς, διήρχετο δὲ διὰ τῆς Ἀγορᾶς καὶ κατέληγεν εἰς τὴν Ἀκρόπολιν.

Ὁ πέπλος τῆς Ἀθηνᾶς ἕως ἐκεῖ ἐφέρετο κρεμάμενος ὡς ἰστίον ἀπὸ τῆς κεραίας πλοίου κινουμένου ἐπὶ τροχῶν, πρὸ τῆς εἰσόδου δὲ τῆς Ἀκροπόλεως κατεβιβάζετο καὶ ἐκομίζετο εἰς τὸν ναόν.

Τὰ ζῶα (βόες καὶ πρόβατα) ἀνέβαινον ἐπίσης εἰς τὴν Ἀκρόπολιν καὶ ἐκεῖ ἐθυσιάζοντο, ὁ δὲ κῆρυξ μεγαλοφώνως ἤρχετο ὑπὲρ τῆς σωτηρίας καὶ ὑγείας τῶν Ἀθηναίων καὶ τῶν συμμάχων των. Κατόπιν τὰ κρέατα διεμοιράζοντο εἰς τοὺς πολίτας καὶ ἡ ἑορτὴ ἐπεσφραγίζετο διὰ γενικῆς εὐωχίας. Κατ' αὐτὴν ἔπινον ἀπὸ μεγάλα ποτήρια, τὰ ὅποια ἀπὸ τὴν ἑορτὴν ὠνομάζοντο παναθηναϊκά.

*
* *

Οἱ Ἀθηναῖοι ἐφιλοτιμήθησαν νὰ καταστήσουν τὴν ἐορτὴν τῶν Παναθηναίων ὅσον τὸ δυνατόν λεπτοτέραν καὶ μεγαλοπρεπεστέραν.

Τὸ πρόγραμμα τῶν ἀγώνων ἦτο ποικιλώτατον. Κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς πομπῆς ἡ πόλις ἐπεδείκνυεν εἰς τοὺς ξένους τὸ πλῆθος τᾶν ὀπλιτῶν καὶ τῶν ἱππέων της, τὸ πλῆθος τῶν ἄλλων πολιτῶν, τὸν πλοῦτον τοῦ δημοσίου καὶ τῶν ἰδιωτῶν καὶ τὸν μέγαν ἀριθμὸν τῶν ὑπηκόων πόλεων.

Τὴν λαμπρὰν ταύτην πομπὴν λοιπὸν ἠθέλησεν ὁ Φειδίας νὰ παραστήσῃ ἐπὶ τῆς ζωοφόρου τοῦ Παρθενῶνος καὶ τὴν παρέστησε μὲ τέχνην καὶ δεξιότητα ἀξίαν τῆς μεγαλοφυΐας του. Δὲν προσεπάθησε νὰ ἀπεικονίσῃ ὅλας ἐκεῖνας τὰς χιλιάδας λαοῦ, παρελαύνοντος μὲ τάξιν καὶ ὁμοιόμορφον σχῆμα, ἀλλὰ προσέθεσεν ἐκ τῆς ὅλης πομπῆς διαφόρους χαρακτηριστικὰς σκηνάς, πλήρεις ζωῆς καὶ κάλλους.

Εἰς τὴν ἀνατολικὴν πλευράν, ὅπου ἦτο ἡ εἴσοδος τοῦ ναοῦ, παριστάνοντο ἡ Ἀθηνᾶ, ὁ Ζεὺς, ἡ Ἥρα καὶ ἄλλοι θεοί, ἐλθόντες νὰ λάβουν μέρος εἰς τὴν ἐορτὴν καὶ τὴν θυσίαν. Εἰς τὸ μέσον αὐτῶν εἰκονίζετο ἡ παράδοσις τοῦ πέπλου.

Τὰς ἄλλας πλευρὰς ἐπλήρουν ἄνδρες νέοι καὶ πρεσβύτεροι, μὲ μακρὰ ἱμάτια, στηριζόμενοι εἰς τὰς βακτηρίας των καὶ συνομιλοῦντες, ἄλλοι ἔφιπποι, ἄλλοι φέροντες ἀγγεῖα πλήρη οἴνου καὶ ἄλλοι αὐλοῦντες. Εἰκονίζοντο ἀκόμη παρθένοι φοροῦσαι πολυπτύχους χιτῶνας καὶ βαστάζουσαι ἱερὰ σκεύη.

Ἡ ζωφόρος αὕτη εἶναι ἔργον μεγάλου ἀληθῶς καλλιτέχνου.

Χρ. Τσούντας

Ὁ ἀγαθοποιὸς γέρων.

Ἡμέραν τινὰ ὁ υἱὸς πλουσίου ἐργοστασιάρχου ἐξηλθεν εἰς περίπατον ἀνά τοὺς ἀγρούς μετ' ἄλλων συνομιλήκων του.

Καθ' ὁδὸν συνήντησαν ἓνα γέροντα, ὅστις ἐφύτευεν εἰς τὸν ἀγρόν του μίαν καρυάν.

—Τί ἀνόητος πὺν εἶναι αὐτὸς ὁ γέρων! εἶπεν ὁ νέος πρὸς τοὺς φίλους του. Φυτεύει, ὥς νὰ πρόκειται νὰ ἀπολαύσῃ τίποτε ἀπὸ τοὺς καρποὺς τοῦ δένδρου τούτου.

—Βεβαίως πολὺ ἀνόητος εἶναι, εἶπον καὶ οἱ σύντροφοί του καὶ περιεγέλων τὸν γέροντα.

—Ἐν τούτοις ἐγὼ εἶμαι πολὺ περίεργος, εἶπεν ὁ υἱὸς τοῦ ἐργοστασιάρχου, νὰ μάθω διατὶ ὁ γέρων κάμνει αὐτὴν τὴν ἀνοησίαν.

—Ἄς τὸν πλησιάσωμεν τότε, εἶπον οἱ φίλοι του, καὶ ἄς τὸν ἐρωτήσωμεν. Θὰ εἶναι πολὺ ἀνόητος ἢ ἀπάντησίς του καὶ θὰ γελάσωμεν πολὺ.

Ἄφου ἦλθον πλησίον τοῦ γέροντος, ἐρωτᾷ αὐτὸν ὁ νέος:

—Ἀγαθὲ μου ἄνθρωπε, πόσον ἐτῶν εἶσαι;

—Ὅγδοήκοντα καὶ πλέον, μικρὲ μου, ἀπῆντησεν ὁ γέρων, ἀλλὰ, δόξα τῷ Θεῷ, εἶμαι τόσον ὑγιής, ὥς ἐὰν ἤμην τριάκοντα.

—Καὶ πόσα ἐτη θὰ ζήσης, ἐρωτᾷ πάλιν ὁ νέος, καὶ φυτεύεις εἰς τοιαύτην ἡλικίαν μικρὰ δένδρα, τὰ ὅποια θὰ δώσωσι καρπὸν, ὅταν σὺ δὲν θὰ ὑπάρχῃς πλέον; Διατὶ ἐργάζεσαι ματαίως;

—Εὐχαριστοῦμαι, μικρὲ μου, ἀπῆντησεν ὁ γέρων, νὰ φυτεύσω μόνον τὸ δένδρον· μοῦ εἶναι δὲ ἀδιάφορον ἂν ἐγὼ ἢ ἄλλος τις ἀπολαύσῃ τοὺς καρποὺς

αὐτοῦ. Εἶναι ὀρθὸν καὶ δίκαιον νὰ πράττωμεν ὅτι ἔπραττον οἱ πατέρες μας. Αὐτοὶ ἐφύτευσαν δένδρα, τῶν ὁποίων τοὺς καρποὺς τρώγομεν ἡμεῖς. Ἀφοῦ λοιπὸν ἡμεῖς ἀπολαύομεν τὴν ἐργασίαν τῶν πατέρων μας, διατὶ καὶ τὰ τέκνα μας νὰ μὴ ἀπολαύσουν τοὺς καρποὺς τῆς ἰδικῆς μας ἐργασίας; Νομίζω ὅτι πρέπει τὰ τέκνα νὰ θερίζωσιν ὅτι δὲν προφθάνουν νὰ ἀπολαύσωσιν οἱ γονεῖς αὐτῶν. Ἐπειτα διατὶ νὰ μὴ κάμνω ἓνα καλόν, ἀφοῦ δύναμαι νὰ τὸ κάμω; Ἀκουσε, παιδίον μου: Εἶσαι νέος ἀκόμη. Τὸν κόσμον δὲν τὸν γνωρίζεις καὶ ἴσως σὲ ὠφελήσῃ ἡ συμβουλὴ μου αὕτη: Ἄν θέλῃς νὰ ζήσῃς εὐτυχισμένος καὶ τετιμημένος εἰς αὐτὸν τὸν κόσμον, ποτὲ δὲν πρέπει νὰ κάθῃσαι ἀργός, ποτὲ δὲν πρέπει νὰ κάμνῃς κακόν. Πρέπει νὰ ἐργάζεσαι πάντοτε καὶ νὰ κάμνῃς ὅσα καλά ἡμπορεῖς. Νὰ εἶσαι δὲ βεβαιότατος ὅτι ἡ ἀνταμοιβὴ σου θὰ εἶναι μεγάλη.

Πρὸ τῆς τοιαύτης σοφῆς ἀπαντήσεως τοῦ ἀφελοῦς γέροντος οἱ νέοι ἐκοκκίνισαν ἐξ ἐντροπῆς, διότι περιέπαιξαν αὐτὸν τὸν ἀνιδιοτελῶς ἐργαζόμενον.

Χαρ. Παπαμάρκου

Ἡ μετάνοια τοῦ Θεοδοσίου

Εἰς τῶν καλυτέρων αὐτοκρατόρων τοῦ Βυζαντίου εἶναι καὶ ὁ Θεοδόσιος, ὅστις μάλιστα ἐτιμήθη διὰ τῆς προσωνυμίας «Μέγας».

Οὗτος, εὐρισκόμενος κάποτε εἰς τὰ Μεδιόλانا, διὰ νὰ τιμωρήσῃ τοὺς φονεῖς τοῦ συνάρχοντός του Γρατιανοῦ, ἐπληροφορήθη ὅτι ἐξεργάγῃ φοβερὰ στά-

σις ἐν Θεσσαλονίκη, ἡ ὁποία προῆλθεν ἐκ τῆς ἀκούθου αἰτίας:

Ὁ φρούραρχος τῆς πόλεως, Γότθος ἀξιωματικός, ὑβρισθεὶς ὑπὸ ἡνιόχου τινὸς τοῦ ἵπποδρόμου, διέταξε τὴν φυλάκισίν του.

Αἱ ἵπποδρομίαι τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἦσαν τὸ περισσότερον εὐχάριστον θέαμα καὶ ἀπετέλουν τὴν μεγάλην διασκέδασιν τῶν κυριωτέρων τοῦ κράτους πόλεων. Τοιαῦται ἵπποδρομίαι ἐτελοῦντο καὶ ἐν Θεσσαλονίκη.

Θεοδόσιος ὁ Μέγας

Προκειμένου νὰ ἐκτελεσθῇ μετ' ὀλίγας ἡμέρας μία ἐκ τῶν λαμπροτέρων ἵπποδρομιῶν εἰς τὴν Θεσσαλονίκην, ὁ δῆμος τῶν Θεσσαλονικέων ἀπήτησε τὴν ἀποφυλάκισιν τοῦ κρατουμένου ἡνιόχου, ὡς ἀπαραιτήτου εἰς τὸν ἀγῶνα. Ὁ φρούραρχος ὅμως ἠρνήθη ἐπιμόνως νὰ πράξῃ τοῦτο. Ὁ λαὸς ὀργισθεὶς τότε ἔλαβε τὰ ὅπλα καὶ ἐπιτεθεὶς κατὰ τῶν ἀρχῶν ἐφόνευσεν οὐ μόνον τὸν φρούραχον, ἀλλὰ καὶ πολλοὺς ἄλλους ἐκ τῶν ἐπισήμων.

Ἡ ἀναγγελία τῆς φοβερᾶς ταύτης στάσεως κατὰ τῶν ἀντιπροσώπων τῆς βασιλικῆς ἀρχῆς ἐτάραξε πολὺ τὸν Θεοδόσιον. Ἔνεκα τούτου ἀπεφάσισε νὰ τιμωρήσῃ αὐστηρῶς τὴν πόλιν, χωρὶς νὰ ζητήσῃ νὰ μάθῃ λεπτομερείας περὶ τῶν αἰτίων τῆς στάσεως. Ἀπέστειλε λοιπὸν μυστικὴν διαταγὴν νὰ φονευθοῦν

ἄνευ δίκης πάντες, ὅσοι εἶχον μετάσχει ὁπωσδήποτε εἰς τὴν ἐξέγερσιν.

*
* *

Αἱ ἀρχαὶ τῆς Θεσσαλονίκης, διψῶσαι ἐκδίκησιν, προσκαλοῦν τὸν λαὸν εἰς τὸν ἱππόδρομον τὴν ἐπομένην τῆς λήψεως τῆς ὀλεθρίας διαταγῆς, διὰ νὰ ἴδῃ δῆθεν νέους ἀγῶνας.

Ἐνῶ λοιπὸν τὸ πλῆθος ἦτο συγκεντρωμένον καὶ μετ' ἐνδιαφέροντος παρηκολούθει τὰς ἱπποδρομίας, στρατιῶται Γότθοι μισθοφόροι ἐπιπίπτουν ξιφῆρεις καὶ κατασφάζουν ἄνευ διακρίσεως ἀθῶους καὶ ἐνόχους ἐπτακισχιλίους ἀνθρώπους.

• Ἡ συγκίνησις ἐκ τῆς φοβερᾶς ταύτης σφαγῆς ὑπῆρξε ζωηροτάτη καθ' ἅπαν τὸ κράτος.

Ἐν Μεδιολάνοις τότε συνεδρίαξε σύνοδος ἐπισκόπων, ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ ἀρχιεπισκόπου Ἀμβροσίου, πρὸς ἐπίλυσιν διαφόρων τῆς ἐκκλησίας ζητημάτων. Οἱ πατέρες ἐπληροφορήθησαν τὴν ἀνηλεῆ ταύτην πράξιν τοῦ αὐτοκράτορος μὲ πολὺ μεγάλην ἀγανάκτησιν. Κατὰ πρότασιν δὲ τοῦ Ἀμβροσίου ἀπεφάσισαν νὰ ἐπιρρίψουν κατὰ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ τὴν κατάραν τῆς ἐκκλησίας. Συνετάχθη λοιπὸν καὶ ἀπεστάλη πρὸς τὸν Θεοδόσιον ἐπιστολή, εἰς τὴν ὁποίαν ἐξετίθετο τὸ φοβερὸν ἐκείνο ἔγκλημα, ὑπεδεικνύετο δὲ εἰς αὐτὸν νὰ ζητήσῃ διὰ δακρύων καὶ μετανοίας τὴν συγχώρησιν τοῦ Κυρίου.

*
* *

Ὁ αὐτοκράτωρ ἀναγνώσας τὴν ἐπιστολὴν συνειννήθη βαθύτατα, δὲν ἠδύνατο δὲ νὰ εὕρῃ ἡσυ-

χίαν διὰ τὴν ἀνεπανόρθωτον συμφορὰν, τὴν ὁποίαν ἐπροκάλεσεν ἡ παράλογος ὀργή του. Τυπτόμενος δὲ ὑπὸ τῆς συνειδήσεως, ἀπεφάσισε νὰ προσέλθῃ εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ ἐκεῖ προσευχόμενος νὰ ζητήσῃ τὴν ἑξ ὕψους παρηγορίαν.

Ἐνῶ λοιπὸν μετέβαινεν εἰς τὸν ναόν, ὁ σθεναρὸς ἐπίσκοπος τῶν Μεδιολάνων Ἀμβρόσιος ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ναοῦ καὶ ἀπηγόρευσε εἰς αὐτὸν τὴν εἴσοδον λέγων μετὰ θάρρους:

— Μόνον μετάνοια μακρὰ δύναται νὰ ἐξαλείψῃ τόσον μέγα ἁμάρτημα καὶ νὰ ἐξιλεώσῃ τὴν ὀργὴν τοῦ Κυρίου.

Ὁ αὐτοκράτωρ τότε συνεσταλμένος εἶπεν ὅτι καὶ ἄλλοι βασιλεῖς ὑπέπεσον εἰς ἁμαρτήματα, εἰς δὲ ἑξ αὐτῶν εἶναι καὶ ὁ προφητάναξ Δαβίδ.

— Λοιπόν, ἀπήντησεν ὁ σεβάσμιος ἱεράρχης, καθὼς ἐμιμήθης τὸν Δαβίδ εἰς τὴν ἁμαρτίαν, πρέπει νὰ μιμηθῇς αὐτὸν καὶ εἰς τὴν μετάνοιαν.

Οὕτως ὁ ἁμαρτήσας μονάρχης ἀπεκλείσθη ὑπὸ τοῦ εὐλαβοῦς ἐπισκόπου ἀπὸ τὴν θείαν κοινωνίαν ἐπὶ ὀκτὼ μῆνας. Κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο προσήυχετο καὶ προσεπάθῃ νὰ ἀποπλύνῃ τὴν ἁμαρτίαν του.

Ὅταν ἔφθασεν ἡ ἑορτὴ τῶν Χριστουγέννων, ὁ Θεοδόσιος τεταπεινωμένος καὶ μετανοῶν ἐζήτησε καὶ ἔλαβε τὴν ἄδειαν νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸν ἱερὸν ναόν. Ἐκεῖ πεσὼν πρηνὴς ἐπὶ τοῦ δαπέδου καὶ κλαίων ἐψέλλισεν ἐν λυγμοῖς τὰς λέξεις τοῦ Δαβίδ:

— Ἐκολλήθῃ τῷ ἐδάφει ἡ ψυχὴ μου· ζῆσόν με κατὰ τὸν λόγον σου!

Διασκευὴ ἐκ τῆς Ἱστορίας Σπ. Λάμπρου

Σημαία

Τὴν πατρίδα, τὴν γλυκεῖαν μητέρα ὅλων ἡμῶν, τὴν βλέπουν οἱ ὀφθαλμοὶ μας, διότι τὴν ἔννοιαν τὴν ὑψηλὴν καὶ ἀσύλληπτον τὴν ἐνσαρκώνει καὶ τὴν φέρει πρὸ τῶν ὀμμάτων μας τὸ σύμβολον τῆς πατρίδος, ἡ Σημαία.

Ὅπως τὴν αὐτὴν τοῦ Θεοῦ ὑπόστασιν ἐνσαρκώνει πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μας ἡ εἰκὼν του, ὅπως ὁ Σταυρὸς εἶναι τὸ ἡγιασμένον σύμβολον τοῦ χριστιανοῦ, οὕτω καὶ ἡ σημαία παριστᾷ τὴν θρησκείαν τῆς πατρίδος.

Αὐτὴ ἡ πατρίς λαμβάνει σάρκα εἰς τὴν σημαίαν. Τὸ σύμβολον τοῦτο εἶναι τῆς κυριαρχίας, τῆς δόξης, τῆς ἰσχύος αὐτῆς τὸ ἔμβλημα. Εἶναι ἡ ἀπ' αἰώνων ἱστορία της. Ὁ σταυρὸς, ὁ συμβολίζων τὰ μαρτύριά της, εἶναι τοῦ ἐθνικοῦ μέλλοντος ἡ αἰσθητή, ἡ φωτεινὴ, ἡ παρήγορος ἐλπίς. Ὅ,τι σκεπάζει ἡ σημαία εἶναι πατρίς. Καὶ ἐπ' αὐτοῦ τοῦ ἀκροκεραίου πλοίου, κλυδωνιζομένου ὑπὸ τῶν κυμάτων εἰς μακρυνὰς θαλάσσας, ἐξαγγέλλει καὶ κηρύττει ὑπερήφανος ὅτι τὸ σκάφος ἐκεῖνο εἶναι τμήμα ἀχώριστον τῆς ἐλληνικῆς πατρίδος.

Εἶναι ὥραία, ἐξόχως ὥραία ἡ σημαία μας. Ὡραία, ὅσον καὶ ἡ μήτηρ μας Ἑλλάς, τῆς ὁποίας παριστᾷ τὴν θεῖαν μορφήν. Ἀποπνέει ἄρωμα ἡ σημαία μας, διότι ἔχει τὸ γλυκύτατον χρῶμα τοῦ μυροβόλου ἐλληνικοῦ οὐρανοῦ καὶ τὸ λευκὸν τοῦ μυρωμένου κρίνου, μὲ τὸν ὅποιον ὁ ἄγγελος τοῦ Θεοῦ εὐηγγελίσθη εἰς τὴν ἀνθρωπότητα τὴν ἀνάστασιν.

Τοιαύτην ἀντελήφθη τὴν σημαίαν μας καὶ ἡ ἐθνικὴ ποίησις :

*Οὐρανοχρωματισμένη
καὶ σὰν κρίνο ἀγροῦ λευκή.*

Καὶ ἡ θαλασσία σημαία τῆς Ἑλλάδος μὲ τὸν λευκοκύανον σταυρὸν καὶ τοὺς λευκοκύανους κυματισμούς, ἡ ναυτικὴ μας σημαία, ἡ κυματοχαρὴς, πόσον ὁμοιάζει τὰ ἀφρισμένα κύματα, τὰ ὁποῖα θραύμενα εἰς τὴν πρὺμνῃν ραντίζουν αὐτὴν μὲ λεπτὴν βροχὴν, ἐνῶ ἥλιος ὥς φωτοστέφανος τῆς δόξης τῆς τὴν χρυσώνει! Αὕτη εἶναι ἡ ναυτικὴ μας σημαία, τὴν ὁποίαν βλέπεις ὑπερήφανον εἰς τὸν ἰστὸν τῶν ἐθνικῶν πλοίων.

*
* *

Καὶ ὅταν βλέπῃς τὴν φρουριακὴν μας σημαίαν νὰ κυματίζει ὑψηλὰ μὲ πλαίσιον τὸν γαλανὸν οὐρανὸν ἐπάνω εἰς προμαχῶνες, οἱ ὁποῖοι εἶναι σήμερον ἄφωνοι καὶ ἀφωπλισμένοι, νὰ ἐνθυμηθῇς ὅτι εἶναι ἡ αὐτὴ σημαία, τὴν ὁποίαν ὕψωσαν ἄλλοτε εἰς τὸ φρούριον τοῦ Παλαμηδίου καὶ εἰς τοῦ Μεσολογγίου τὰς ἐπάλξεις. Αὕτη, τὴν ὁποίαν περιέβαλεν ὁ λιβανωτὸς τῶν πυροβόλων τῶν ἀγωνιζομένων ὑπὲρ τῆς ἐθνικῆς ἀνεξαρτησίας.

Καὶ εἰς τὴν ὄψιν τῆς σημαίας τῶν συνταγμάτων μας νὰ μὴ λησμονήσῃς ποτὲ ὅτι αὕτη εἶναι ἐκείνη, τὴν ὁποίαν ἔφεραν οἱ πατέρες μας εἰς τὰ πεδία τῶν μαχῶν καὶ τὴν ἐδόξασαν.

Τὴν εἰκόνα τῆς πατρίδος βλέπεις εἰς αὐτήν, ὅταν ἐξέρχεται στηριζομένη ἐπὶ τῆς καρδίας τοῦ σημαιοφόρου ἐν συνοδείᾳ τοῦ τιμητικοῦ οὐλαμοῦ

ὑπὸ τὸ προσκύνημα ὀλοκλήρου τοῦ παρισταμένου στρατοῦ καὶ λαοῦ.

Αἱ ἁρμονίαι τοῦ ὕμνου της, αἱ ὁποῖαι δονοῦν τὸν ἀέρα καὶ κάνουν νὰ φορίτουν αἱ μετάξιναι πτυχαὶ καὶ χρυσοὶ κροσσοὶ της, πρὸς τὴν πατρίδα ἀπευθύνονται. Συμβολίζει τὰς δύο θρησκείας, τὴν θρησκείαν τῆς πατρίδος καὶ τὴν θρησκείαν τοῦ Χριστοῦ.

Καὶ ἐπειδὴ εἶναι τῆς πατρίδος ἡ εἰκὼν διὰ τοῦτο ἡ σημαία εἶναι ἀφιερωμένη εἰς τὴν φύλαξιν ὅλων τῶν τέκνων τοῦ ἔθνους. Ἡ ἐγκατάλειψις της θεωρεῖται τὸ ἔσχατον ἔγκλημα ἀνανδρίας καὶ προδοσίας.

Πρὸς αὐτὴν ἀτενίζει ὁ μαχόμενος στρατιώτης εἰς τὴν κρισιμωτάτην ὥραν τῶν συγκρούσεων· αὐτὴν ἀναζητοῦν οἱ ὀφθαλμοὶ ἐν μέσῳ τοῦ καπνοῦ τῶν μαχῶν καὶ τῶν ἐκρήξεων τῶν ὀβίδων. Διὰ τοῦτο, ὅταν ὁ σημαιοφόρος πέσῃ ἀγώνισμα τιμῆς εἶναι ποῖος πρῶτος νὰ τὴν ἐναγκαλισθῇ, ποῖος πρῶτος νὰ τὴν παραλάβῃ ἀπὸ τὰς χεῖρας τοῦ ὑπὲρ πατρίδος πεσόντος.

Ἀλλὰ τὸ ἱερὸν ῥίγος τῆς σημαίας αἰσθάνεται ἰσχυρότερον ὁ Ἕλλην, ὅταν εὐρίσκεται ἔξω, μακρὰν τῆς πατρίδος. Ὅταν τὴν ἀτενίζῃ εἰς τὰ ξένα, ὅταν τὴν βλέπῃ νὰ κυματίζῃ ἐπὶ ἐθνικοῦ σκάφους, τὸ ὅποιον ἔφερεν ἐκεῖ μακρὰν διὰ μέσου τοῦ πελάγους τὴν εἰκόνα τῆς πατρίδος, αἰσθάνεται παλμοὺς ἐθνικῆς συγκινήσεως.

Ὅταν διέρχεται ἡ σημαία, νὰ ἀποκαλύπτεσαι πρὸ αὐτῆς εὐλαβῶς. Εἶναι σπέρμα φιλοπατρίας, ἀληθινῆς πατριωτικῆς ἀγασμοῦς ὁ χαιρετισμὸς τῆς σημαίας. Θὰ σὲ καταστήσῃ τιμιώτερον, χρηστότερον,

ἀνδρειότερον τῆς σημαίας τὸ προσκύνημα, ἢ μετά-
ληψις αὕτη τῆς φιλοπατρίας.

Ἑμμ. Λυκούδης

Ἡ σημαία

Πάντα κι' ὅπου σ' ἀντικρύζω
μὲ λαχτάρα σταματῶ,
καὶ περήφανα δακρύζω,
ταπεινὰ σὲ χαιρετῶ.

Λόξα ἀθάνατη στολίζει
κάθε θεία σου πτυχὴ
καὶ μαζί σου φτερουγίζει
τῆς πατρίδος ἡ ψυχὴ.

Ὅταν ξάφνου σὲ χαϊδεύει
τ' ἀγεράκι τ' ἀλαφρό,
μοιάζεις κῶμα, πὺν σαλεύει
μὲ χιονόλευκον ἄφρο.

Κι' ὁ σταυρός, πὺν λαμπυρίζει
στὴν ψηλὴ σου κορυφή,
εἶν' ὁ φάρος, πὺν φωτίζει
μὲν ἐλπίδα μας κορυφή.

Σὲ θωροῶ κι' ἀναθαροεύω
καὶ τὰ χέρια μου κτυπῶ,
σὰν ἀγία σὲ λατρεύω,
σὰν μητέρα σ' ἀγαπῶ.

*Κι' ἀπ' τὰ στήθη μου ἀνεβαίνει
μὰ χαρούμενη φωνή :
Νᾶσαι πάντα δοξασμένη,
ὦ σημαία γαλανή !*

Ἱ. Πολέμης

Ὁ λυσσασμένος

Τὸ δεῖπνον εἶχε τελειώσει καὶ ἐκαθήμεθα περὶ τὴν τράπεζαν συζητοῦντες. Ὁ ἀνεμιός μου Ἀνδρέας ἔπαιζεν εἰς μίαν γωνίαν μὲ τὸν σκύλον του. Ἐπειδὴ ὅμως μᾶς ἐνώχλει τὸ παιγνίδιον αὐτό, παρεκαλέσαμεν τὸν Ἀνδρέαν νὰ τὸ διακόψῃ. Ὁ λόγος περιστράφη εἰς τοὺς σκύλους καὶ τὰς ἀσθενείας του καὶ ὁ Ἀνδρέας ἠρώτησε τὸν ἱερέα μας, ἂν τοῦ εἶναι γνωστὴ ἡ λύσσα.

Ὁ παπᾶ Σεραφεῖμ ἀπήντησε καταφατικῶς καὶ μᾶς διηγήθη τὴν ἀσθένειαν ἐνὸς καλοῦ σκύλου του, τὸν ὁποῖον ἠναγκάσθη νὰ φονεύσῃ, διότι ἐβεβαιώθη ὅτι ἔπασχεν ἐκ λύσσης.

—Ὁμιλοῦμεν περὶ σκύλων, εἶπεν ὁ πατὴρ τοῦ Ἀνδρέου. Ἀλλὰ τί θὰ ἔλεγες Ἀνδρέα, ἂν ἤκουες τὸν Παπᾶ Σεραφεῖμ νὰ σοῦ διηγηθῇ ὅτι εἶδε καὶ ἄνθρωπον λυσσασμένον;

—Ἄνθρωπον λυσσασμένον; ἀνεφώνησεν ὁ Ἀνδρέας.

Καὶ ἤρχισαν ὅλοι ἐρωτῶντες τὸν παπᾶ Σεραφεῖμ πῶς, ποῦ, πότε, τί συνέβη, τί ἀλέγινε.

Ὁ παπᾶ Σεραφεῖμ ἔγινε σκεπτικός· ἡ σιωπὴ του καὶ ἡ κατήφεια ἐμαρτύρουν ὅτι ἐπῆζον τὴν

καρδίαν του ἀναμνήσεις θλιβεραί. Δὲν θὰ ἐπεθύμει νὰ ἀναξέσῃ παλαιὰν πληγὴν. Ἀλλὰ βλέπων ὅλους ἡμᾶς περιέργους ἐνίκησε τὸν δισταγμὸν του καὶ μὲ ἡρεμίαν ἤρχισε τὴν διήγησίν του :

*
* *

— Γνωρίζετε ὅλοι τὰ Παλαιὰ Ἀλώνια ἐδῶ ἔξω πρὸς βορρᾶν τοῦ χωρίου. Ἀμπελοι δεξιὰ, τὸ βορρὸν ἀριστερὰ καὶ ἀνάμεσα ὁ δρόμος ἀπὸ τὰ Ἀλώνια εἰς τὸ νεκροταφεῖον. Εἰς τὸ μέσον περὶπου τοῦ δρόμου ἴσως παρετηρήσατε ἓνα μέγαλον πεῦκον. Ὅσάκις διαβαίνω ἐκεῖθεν καὶ βλέπω τὸ πεῦκον, ἡ καρδία μου σφίγγεται.

Δέκα τρία ἔτη ἐπέρασαν ἔκτοτε. Ἦτο περὶ τὰ μέσα Αὐγούστου. Πρὸ τινων ἡμερῶν εἶχεν ἀκουσθῇ ὅτι ἐφάνη λύκος γύρω τοῦ χωρίου. Ὁ γέρο Μητρος, ὁ ὁποῖος εἶχε κτίσει κατ' ἐκεῖνο τὸ ἔτος τὴν καλύβην πλησίον εἰς τὰ Ἀλώνια, διηγεῖτο ὅτι αἱ φωναὶ τοῦ σκύλου του τὸν ἐξύπνησαν μίαν νύκτα· ἤνοιξε τὸ παράθυρον καὶ εἶδεν ἔξω εἰς τὸν αὐλόγυρον ἓνα φοβερὸν λύκον. Ἦρπασε τὸ ὄπλον καὶ ἐπυροβόλησεν, ἀλλὰ δὲν τὸν ἐπέτυχεν. Εἰς τὸ φῶς τῆς σελήνης ὅμως τὸν εἶδεν ἀποσυρόμενον μὲ τὴν οὐρὰν χαμηλὰ καὶ μὲ βήματα ὡσὰν μεθυσμένου ἀνθρώπου.

Ἐκτοτε οἱ χωρικοὶ ἐκοιμῶντο μὲ τὸν ἓνα ὀφθαλμὸν ἀνοικτὸν ἔχοντες τὸν νοῦν εἰς τὰ ζῶά των. Ὁ κίνδυνος ὅμως ἦτο μεγαλύτερος, παρ' ὅσον ἐφαντάζοντο, διότι ὁ ἐχθρὸς δὲν ἦτο λύκος πεινασμένος, ἀλλ' ἦτο λύκαινα λυσσασμένη.

*
* *

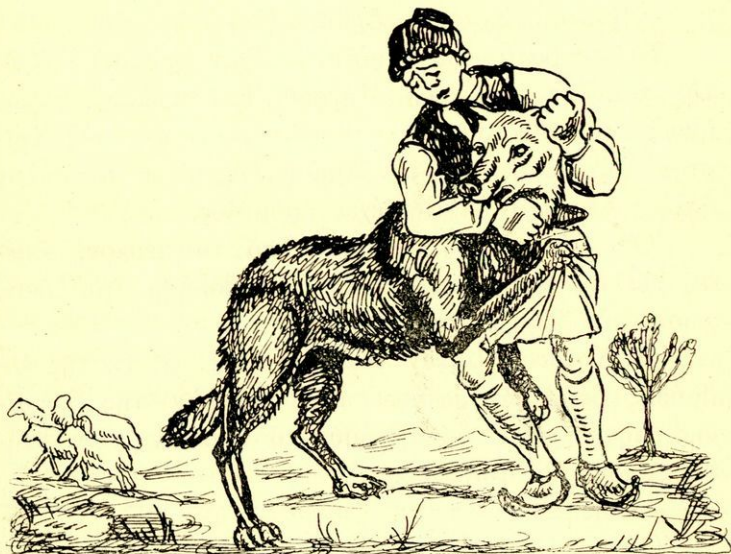
“Εν ἀπόγευμα ὁ Χρῖστος ἔβασκε τὰ πρόβατα τοῦ πατρὸς του πλησίον εἰς τὸ πεῦκον, περὶ τοῦ ὁποίου σᾶς ἔλεγον. Ἐκάθητο εἰς τὴν σκιὰν καὶ διώρθωνε μίαν παλαιὰν καρδάραν. Ἐξαφνα βλέπει τὰ πρόβατά του νὰ φεύγουν καταφοβισμένα τὸ ἕνα ἐπάνω εἰς τὸ ἄλλο. Στρέφει πρὸς τὸ νεκροταφεῖον καὶ τί νὰ ἴδῃ; Εἰς εἴκοσι βημάτων ἀπόστασιν ἡ λύκαινα ἀγριευμένη, ἐτοίμη εἰς ἐπίθεσιν, ἐδείκνυε τοὺς φοβεροὺς ὀδόντας της. Σηκώνεται ἀμέσως ὁ Χρῖστος καὶ ἀρπάζει μίαν πέτραν. Ὁ λύκος συνήθως φοβεῖται τὸν ἄνθρωπον καὶ φεύγει. Ἄλλ’ ὁ Θεὸς νὰ φυλάττῃ ἀπὸ λυσσασμένον ζῶον.

— Συγχωρήσατέ με, φίλοι μου — συνεχίζει ὁ παπᾶ Σεραφεῖμ — νὰ σᾶς δώσω μίαν συμβουλὴν, τῆς ὁποίας εὐχομαι νὰ μὴ λάβετε ποτὲ ἀνάγκην. Λύκον λυσσασμένον δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἴδητε ποτέ. Ἄλλ’ ἐάν, μὴ γένοιτο, τύχῃ νὰ ὀρμήσῃ ἐπάνω σας σκύλος λυσσασμένος καὶ δὲν κρατῆτε ὄπλον ἢ ξύλον ἀρκετὰ δυνατόν, διὰ νὰ τοῦ σπάσητε τὴν κεφαλὴν, προσέξατε πρὸ παντὸς ἄλλου νὰ προφυλάξετε τὰς χεῖράς σας. Ἄν ζητήσητε μὲ τὰς χεῖρας νὰ παλαίσητε πρὸς τὸ ζῶον, θὰ σᾶς δαγκάσῃ. Μεταχειρισθῆτε ὡς ἀσπίδα τὸ καπέλλον σας.

Ὁ Χρῖστος οὔτε ἐγνώριζεν οὔτε ἠδύνατο νὰ προφυλαχθῇ. Ἀντὶ νὰ στρέψῃ τὰ νῶτα ἡ λύκαινα καὶ νὰ φύγῃ, τούναντίον, ἅμα εἶδε τὸν νέον ἐγειρόμενον, ὀρμᾷ ἐπάνω του. Πρὶν προφθάσῃ κἂν ὁ Χρῖστος νὰ ρίψῃ τὴν πέτραν, οἱ ἐμπρόσθιοι πόδες τοῦ θηρίου ἔσφιγγον τὸ δεξιὸν πλευρόν του καὶ οἱ ὀδόντες του ἐξέσχιζον τὸ στήθος του.

Ἡ πέτρα ἔπεσεν ἀπὸ τὰ δάκτυλά του, ἀλλ' ἔμειναν καὶ αἱ δύο του χεῖρες ἐλεύθεραι.

Ὁ Χρῖστος ἦτο ὁ ὑψηλότερος νέος τοῦ χωρίου μας, εὖρωστος καὶ γενναῖος, πραγματικὸν παλληκάρι. Κατεβάζει διὰ μιᾶς τὸν δεξιὸν του βραχίονα καὶ σφίγγει κάτω ἀπὸ τὴν μασχάλην τὸν λαιμὸν

τῆς λυκαίνης, ἀρπάζει μὲ τὴν ἀριστερὰν τὴν κεφαλὴν της καὶ προσπαθεῖ νὰ τὴν πνίξῃ.

Τότε ἤρχισε πάλι φοβερά. Οἱ ὄνυχές καὶ οἱ ὀδόντες τοῦ λυσσασμένου θηρίου κατεξέσχιζον ὅλον τὸ δεξιὸν πλευρὸν τοῦ δυστυχοῦς νέου. Δὲν ἠδύνατο νὰ μεταχειρισθῇ τὴν μάχαιράν του, διότι, διὰ νὰ τὴν ἐκβάλῃ ἀπὸ τὴν ζώνην του, ἔπρεπε νὰ ἐλευθερώσῃ τὴν κεφαλὴν τῆς λυκαίνης. Νὰ φωνάξῃ δὲν ἐτόλμα. Ἀλλοίμονον εἰς ὅποιον παλαίει, ἐὰν ἀρχί-
Χρ. Χρηστοβασίλη κλπ. «Παιδικὰ Ἀναγνώσματα», Ε' τ., Ἔκδ. 1η 9

ση νὰ ἐξοδεύῃ τὰς δυνάμεις του φωνάζων Ἐπὶ τέλους πίπτουν κατὰ γῆς καὶ οἱ δύο, χωρὶς νὰ διασπασθῇ ὁ φορικτὸς ἐκεῖνος ἐναγκαλισμός. Ὁ Χρῖστος ἀπ' ἐπάνω ἢ λύκαινα ἀπὸ κάτω.

Χρῖστος ἠσθάνετο τὰς δυνάμεις του νὰ ἐκλείπουν, ἤρχισε νὰ ἀπελπίζεται, ὅτε αἰφνης ἀκούει μακρόθεν τὴν φωνὴν τοῦ γέρο Μήτρου.

—Βάστα, Χρῖστο, ἔφθασα!

Τὰ πρόβατα τοῦ Χρίστου εἶχον φθάσει μέχρι τῆς καλύβης τοῦ γέρο Μήτρου. Ἐκπλαγεὶς ὁ γέρων ἤνοιξε τὴν θύραν του καὶ εἶδε μακρόθεν τὸν Χρῖστον νὰ παλαίῃ μὲ τὸ θηρίον. Ἀρπάζει τὸ ὄπλον ἀπὸ τὸν τοῖχον καὶ τρέχει δρομαῖος.

Ὅτε ἐπὶ τέλους ἔφθασεν ὑπὸ τὸ πεῦκον, εὐρέθη εἰς ἀμηχανίαν. Πῶς νὰ πυροβολήσῃ τὸ ζῶον, χωρὶς νὰ βλάβῃ τὸν ἄνθρωπον;

Ὁ Χρῖστος λαβὼν νέας δυνάμεις, ὥς ἐκ τῆς ἐλθούσης βοηθείας, σφίγγει τὴν κεφαλὴν τῆς λυκαίνης, τὴν κρατεῖ ὅσον ἡδύνατο μακρὰν τοῦ στήθους του, καὶ φωνάζει.

—Φωτιά.

Ὁ γέρων χωρὶς νὰ χάσῃ καιρόν, στηρίζει τὴν κάννην εἰς τὸ οὖς τοῦ ζώου καὶ πυροβολεῖ. Ἡ λύκαινα ἔμεινεν εἰς τὸν τόπον.

*
* *

Ὁ παπᾶ Σεραφεῖμ ἐσιώπησεν ἐπ' ὀλίγον. Οὐδεὶς ἡμῶν διετάραξε τὴν σιωπὴν του. Ἐβλέπομεν ὅτι εἶχε καὶ ἄλλα νὰ μᾶς εἴπῃ καὶ ἐπεριμένομεν.

—Ἐξέρετε, φίλοι μου, ἐξηκολούθησεν ὁ ἱερεὺς, τί ἐσκεπτόμην τώρα καὶ τί σκέπτομαι συχνάκις; Ἐσκεπτόμην πόσον μᾶς ζημιώνει ἡ ἀμάθεια. Πόσα δεινὰ

ἠθέλομεν ἀποφύγει, ἔαν ἐγνωρίζομεν περισσότερα πράγματα. Ἀλλὰ ποῖος νὰ μᾶς τὰ διδάξῃ; Ἡξεύρετε ὅτι εἰς ὅλα ἐδῶ τὰ χωρία τῆς περιφερείας οὔτε ἰατρὸς ὑπάρχει οὔτε φαρμακεῖον. Δὲν μᾶς ἔστειλαν ποτὲ ἀπὸ τὰς Ἀθήνας ἐν φυλλάδιον μὲ ὁδηγίας, πῶς νὰ προφυλασσόμεθα ἀπὸ διαφόρους ἀσθενείας, αἱ ὁποῖαι θερίζουν ἀδίκως τὰ τέκνα μας. Ἄς εἶναι· θὰ γίνουν ὅλα μὲ τὸν καιρόν.

Ὅταν ἐπέστρεψεν ὁ Χρῖστος εἰς τὸ χωρίον στηριζόμενος εἰς τὸν ὄμον τοῦ γέρο Μήτρου, αἵματωμένος, πληγωμένος, μὲ τὰ φορέματα ἐσχισμένα, τὸ χωρίον ὁλόκληρον κατεταράχθη. Τὸ ἔμαθα ἀμέσως καὶ ἔτρεξα νὰ τὸν ἴδω.

Ὅταν ἀνέβην εἰς τὴν οἰκίαν του, μετὰ βίας κατώρθωσα νὰ φθάσω μέχρι τοῦ Χρίστου. Αἱ γειτόνισσαι εἶχον πλημμυρήσει καὶ τὰ δύο δωμάτια, ἀντὶ βοηθείας φέρουσαι σύγχυσιν. Ἡ πρώτη ἀνάγκη δὲν ἦτο νὰ πλυθοῦν τὰ αἵματα ἢ νὰ διορθωθοῦν τὰ φορέματα τοῦ Χρίστου, ἀλλὰ νὰ τὸν ἐτοιμάσουν ἀμέσως διὰ τὰς Ἀθήνας, διὰ τὸ λυσσιαστρεῖον. Οὐδεὶς ὅμως ἐσκέπτετο περὶ τούτου. Ἡ σκέψις των καὶ ἡ συλλογὴ των ἦτο πῶς νὰ προμηθευθοῦν λυσσόχορτον. Τί δὲν τοῖς εἶπα, διὰ νὰ τοὺς πείσω νὰ μὴν ἐμπιστεύωνται τὰ χορταρικά καὶ νὰ τὸν στείλουν εἰς τὰς Ἀθήνας. Δὲν ἠθελαν οὔτε νὰ τὸ ἀκούσουν. Λυσσόχορτον καὶ πάλιν λυσσόχορτον! Καὶ μετεχειρίσθησαν μόνον λυσσόχορτον.

*
* *

Μετ' ὀλίγας ἡμέρας αἱ πληγαὶ τοῦ Χρίστου ἐπουλώθησαν ἐντελῶς. Αἱ ἐβδομάδες παρήρχοντο καὶ ἤρχισαν οἱ χωρικοὶ νὰ λησμονοῦν τὴν ἱστορίαν αὐ-

τήν. Ἀλλὰ περὶ τὰ τέλη Σεπτεμβρίου ἔρχεται μίαν αὐγὴν ὁ πατὴρ τοῦ Χριστοῦ καὶ μοῦ λέγει ὅτι ὁ υἱός του δὲν εἶναι καλὰ.

—Τί ἔχει;

—Δὲν ἤξεύρω. Ἔχει θέρμην. Δὲν ἔχει ὄρεξιν.

Μετέβην ἀμέσως νὰ τὸν ἴδω. Τὸν ηὔρα ἐξηπλωμένον κατὰ γῆς εἰς τὴν κάπαν του ἐπάνω. Ἦτο ἥσυχος, ἀλλ' ὠχρὸς καὶ φοβισμένος. Μοῦ εἶπεν ὅτι δὲν ἠμπορεῖ νὰ πάρῃ τὴν ἀναπνοήν του, ὅτι τοῦ ἔρχεται κατόπιν πνίξιμον εἰς τὸν λαιμόν, ὅτι στενοχωρεῖται ὑπερβολικά.

Τοῦ ἔδωκα ὀλίγον γάλα καὶ τὸν παρεκίνησα νὰ τὸ πῖν. Ἀνεσηκώθη, ἐπῆρε τὸ δοχεῖον ἀπὸ τὰς χειρὰς μου καὶ ἠτοιμάσθη νὰ τὸ γευθῇ. Ἀλλὰ, ἅμα τὸ ἐπλησίασεν εἰς τὰ χεῖλη του, κατελήφθη ὑπὸ ῥίγους καὶ ἀηδίας. Μόλις ἐπρόφθασα νὰ πάρω πίσω τὸ ἀγγεῖον. Τὸν κατέλαβον σπασμοὶ φοβεροί. Ἐνόμιζα ὅτι τελειώνει. Μετ' ὀλίγον ὁμως συνῆλθε.

—Ἀχ! εἶπεν, ὁ γέρος μου τὰ πταίει. Ἄν ἐφρόντιζε νὰ ὑπάγω εἰς τὰς Ἀθήνας, δὲν θὰ ἀπέθνησκον λυσσασμένος.

Ἐπροσπάθησα νὰ τὸν πείσω ὅτι ἡ ἀσθενεία του ἦτο ἀπλῇ τοῦ στομάχου ταραχή, εἶπα ὅσα ἠδυνάμην, χωρὶς καὶ ἐγὼ ὁ ἴδιος νὰ τὰ πιστεύω, καὶ τὸν ἀφῆκα, ὑποσχεθεὶς ὅτι θὰ ἔλθω πάλιν τὸ ἐσπέρας.

*
* *

Τὸ ἐσπέρας ἔμαθον ὅτι ὁ Χρῖστος ἦτο μανιώδης. Ὁ πατὴρ του μὲ ἐπερίμενεν εἰς τὸν δρόμον. Ἦθελε τὴν βοήθειάν μου, διὰ νὰ μεταφέρωμεν τὸν υἱόν του εἰς ἄλλο οἶκημα ἰσόγειον. Τὸ ἀπῆ-

τους οἱ γείτονες. Εἰς τὸ ἀνώγειον, ὅπου εὐρίσκειτο, δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἐμποδισθῇ, ἂν ἤθελε νὰ ἐξέλθῃ. Ἐδύνατο νὰ πηδήσῃ ἀπὸ τὰ παράθυρα. Τὸν ἤθελον εἰς τὸ ἰσόγειον, διὰ νὰ τὸν φρουρήσουν εὐκολώτερον.

Χωρὶς νὰ χάσω καιρόν, μετέβην εἰς τὸ ἀνώγειον. Εὐτυχῶς ἤυρα τὸν ἀσθενῆ εἰς ὥραν ἡσυχίας. Ἐκάθητο κατὰ γῆς μὲ τοὺς ἀγκῶνας ἐπὶ τῶν γονάτων καὶ τὴν κεφαλὴν ἐντὸς τῶν χειρῶν. Τὰ ὀλίγα ἐπιπλα τοῦ δωματίου ἦσαν ἄνω κάτω. Ἐδῶ καὶ ἐκεῖ ἦσαν συντρίμματα πηλίνων ἀγγείων.

Σὰς ἐξομολογοῦμαι ὅτι τὴν στιγμὴν ἐκείνην μὲ κατέλαβεν αἴσθημα φόβου. Ἐσκέφθην ὅτι ἦτο ἀνοησία μου νὰ ὑπάγω μόνος ἐκεῖ. Ἐκεῖ. Ἀλλὰ καὶ ἂν τὸ ἤθελον, δὲν ἠδυνάμην πλέον νὰ ὑποχωρήσω. Ἐπλησίασα, ἔθεσα τὴν χεῖρά μου ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του καὶ εἶπα μίαν εὐχὴν χαμηλοφώνως. Ὅτε ἐτελείωσα, ἔκαμε τὸν σταυρόν του καὶ μοῦ ἐφίλησε τὴν χεῖρα.

— Δὲν εἶναι καλὰ, ἐδῶ, Χριστό μου, τῷ εἶπα. Ἐλα νὰ ὑπάγωμεν εἰς τοῦ θείου σου. Δὲν κατοικεῖ κανεὶς ἐκεῖ καὶ θὰ εἶσαι καλύτερα καὶ ἡσυχώτερα. Ἀκολουθεῖ μοι.

Ἦγέρθη ἐν σιωπῇ.

— Δὲν θέλω νὰ μὲ ἴδῃ κανεὶς, εἶπεν ἡσύχως. Εἰπὲ νὰ φύγουν ὅλοι ἀπὸ τὸν δρόμον μας.

Ἦνοιξα τὴν θύραν καί, μολονότι δὲν ἦτο κανεὶς ἔξω ἐκεῖ, ἐφώναξα δυνατά :

— Φύγετε ὅλοι πηγαίνετε εἰς τὰ σπίστια σας.

— Δὲν ἔμεινε κανεὶς ἔξω, Χριστο. Πηγαίνωμεν.

— Δὲν ἠμπορῶ νὰ βλέπω τὸ φῶς, πάτερ. Μὲ πειράζει.

Ὁ ἥλιος ἐπλησίαζεν εἰς τὴν δύσιν του καὶ αἱ τελευταῖαι ἀκτῖνες ἐχύνοντο διὰ τῆς ἀνοικτῆς θύρας ἐντὸς τοῦ πενιχροῦ δωματίου. Ἐπῆρεν ὁ Χρῖστος τὴν κάπαν του, τὴν ἔθηκεν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς καὶ μοὶ ἔτεινε τὴν χεῖρα. Ἐγὼ ἐμπρὸς καὶ ἐκεῖνος κατόπιν μετέβημεν ἀπὸ τὸ ἐν οἶκημα εἰς τὸ ἄλλο.

Ἐμείνα ἐκεῖ ἀρκετὴν ὥραν πλησίον του. Ἐπροσπάθησα, ὅπως ἡδυνάμην, νὰ τὸν παρηγορήσω καὶ ἀνεχώρησα, ἀφοῦ ἐνύκτωσε. Ὅταν ἤνοιξα τὴν θύραν, διὰ νὰ ἐξέλθω, μοῦ ἐφάνη ὅτι εἶδον εἰς τὸ σκότος ἀνθρώπους. Ἐκλείσα τὴν θύραν, τὴν ἐκλείδωσα καὶ ἐπροχώρησα.

Οἱ χωρικοὶ μὲ περιεκύκλωσαν ἀμέσως ἐρωτῶντες περὶ τοῦ ἀσθενοῦς. Εἶπα ὅτι ἀποθνήσκει καὶ τοῖς συνέστησα νὰ τὸν ἀφήσουν νὰ ἀποθάνῃ ἐν εἰρήνῃ, θῦμα θλιβερὸν τῆς ἀμαθείας.

Κ. Βικέλας

Ὁ ΚΟΥΚΟΣ

Ἴδου ἐν προνομιοῦχον πλάσμα τοῦ Θεοῦ· ἀπολαύει τὴν ἀνοιξιν τὸ τραγούδι, δίχως νὰ τὸν βαρύνῃ καμμία πεζὴ ὑποχρέωσις. Ἀκόμη καὶ τὰ αὐγά του ἄλλοι τὰ κλωσσοῦν, ἐξάγουν τὰ πουλιά του, τὰ τρέφουν, τὰ ποτίζουν. Διότι, ὡς γνωστόν, πετᾷ τὰ αὐγά του εἰς τὰς φωλεὰς τῶν ἄλλων πτηνῶν καὶ ἀφίνει εἰς αὐτὰ τὴν φροντίδα τῶν περαιτέρω.

Ἡ λαϊκὴ φαντασία ἔπλασε διὰ τὸν κοῦκον ἀτελείωτους ἱστορίας. Πρῶτα-πρῶτα ἀδύνατον νὰ πείσετε χωρικὸν ὅτι δὲν ταξιδεύει ἔφιππος. Τὸ ἄλλο-

γόν του εἶναι μέγα λευκὸν πτηνόν, τὸ ὁποῖον δὲν εἶναι γνωστὸν μὲ ἄλλο ὄνομα, παρὰ ὡς «κουκάλογον». Τὸν Μάρτιον ἔρχεται εἰς τὰ μέρη μας ὀλίγας ἡμέρας ἐνωρίτερον τοῦ κούκου· καὶ ἡ παράδοσις θέλει ὅτι τὸ στέλλει ὁ κύριός του, ὁ κοῦκος, διὰ νὰ ἐξετάσῃ ἂν ἦλθεν ἡ ἄνοιξις εἰς τὰ ὄρη. Τὸ κουκάλογον περιπλανᾶται ὀλίγας ἡμέρας εἰς τὰς κλιτῆς καὶ ἔπειτα ἐπιστρέφει, διὰ νὰ μεταφέρῃ τὸν ἀναβάτην του.

Ποτὲ ὁ κοῦκος δὲν κάθεται ὅπου καὶ ὅπου, διὰ νὰ τραγουδήσῃ τὴν ἄνοιξιν. Ἔχει ὠρισμένους λόφους καὶ ὠρισμένα δένδρα, ἀκόμη καὶ ὠρισμένους κλάδους, κατὰ τοὺς χωρικούς. Εἰς ἓνα λόφον ἀντικρὺ ἀπὸ τὴν οἰκίαν μου ἦτο γηραλέος πρῖνος, εἰς τὸν ὁποῖον ἤρχιζε στερεοτύπως τὸ λάλημά του τὴν ἡμέραν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ. Ὁ βορρᾶς κάποτε ἔσπασε τὸν πρῖνον καὶ ἔκτοτε ὁ κοῦκος δὲν ἐνεφανίσθη εἰς τὸν λόφον, μολονότι γύρω του εἶναι καὶ ἄλλοι πρῖνοι.

Λέγουν ἀκόμη ὅτι εἶναι τόσον ὑπερήφανος, ὥστε μίαν φορὰν νὰ τὸν ἀποδοκιμάσουν εἰς ἓνα μέρος, δὲν ἐπανέρχεται πλέον. Γεωργός τις μοῦ ἔλεγεν, ὅτι πλησίον τῆς καλύβης του ἤρχετο ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν κοῦκός τις καὶ τὸν «ἐχαιρέτιζε» πρῶι πρῶι. Ἀλλὰ μίαν φορὰν τὸν ἐπετροβόλησε καὶ ἔκτοτε δὲν ἐνεφανίσθη πλέον.

— Διατί τὸν ἐπετροβόλησες; τὸν ἠρώτησα.

— Μοῦ «κόμπωνε» τὰ παιδιὰ μου.

Γενικὴ πρόληψις ὑπάρχει ὅτι ἅμα ἀκούσης τὸν κοῦκον πρῶι πρῶι νηστικός, θὰ «κομπωθῇς», θὰ αἰσθανθῇς δηλαδὴ εἰς τὸν λαιμόν σου στενοχωρίαν, ἢ ὁποία θεωρεῖται ὡς κακὸν σημεῖον. Διὰ τὸν λό-

γον αὐτὸν καὶ οἱ χωρικοὶ καὶ οἱ κυνηγοὶ τὴν ἄνοιξιν φροντίζουν νὰ μὴ ἀκούσουν τὸν κοῦκον νηστικοί.

Τόσον ἡ λαϊκὴ παράδοσις θεωρεῖ τὸν κοῦκον ὡς θεῶθεν προνομιούχον, ὥστε νὰ παραδέχεται ἀκόμη ὅτι ὁ Δημιουργὸς καὶ ἰδιαιτέραν τροφὴν ἐδημιούργησε δι' αὐτόν. Ἐν μικρὸν φυτόν, τὸ ὅποιον φυτρώνει καὶ σταφυλιάζει τὸν Ἀπρίλιον, εἶναι γνωστὸν ὑπὸ τὸ ὄνομα «σταφύλι τοῦ κούκου».

—Μὰ εἶδατε νὰ τρώγῃ ἀπὸ αὐτὸ τὸ σταφύλι ὁ κοῦκος; ἠρώτησα κάποτε ἓνα ποιμένα.

—'Ακοῦς; τὸν βλέπομεν... Μήπως τρώγει τίποτε ἄλλο;

*
* *

Δύσκολον πρῶγμα νὰ πείσῃς τὸν χωρικὸν ὅτι ὁ κοῦκος εἶναι ἀδικαιολόγητος χασομέρης, ἐπιβλαβὴς εἰς τὴν κοινωνίαν τῶν πτηνῶν, ὅπως ὁ κεφαλαιοῦχος, ὁ τρώγων τοὺς τόκους, χωρὶς νὰ ἐργάζεται. Διὰ τὴν ἀτυχῇ τρυγόνᾳ, μάλιστα· αὐτὴ εἶναι «τεμπέλα». Δὲν ἐπιμελεῖται τὴν γέννα της, ὅπως πρέπει, ἀλλὰ στρώνει ὀλίγα ξύλα, τὰ ὅποια εἶναι ὅλη ἡ φωλεὰ της.

—Μὰ αὐτὴ ἐπὶ τέλους, ἔλεγον εἰς τὸν φιλόσοφον μυλωθρὸν τοῦ χωρίου, ὁ ὁποῖος σχολιάζει τὰ κακῶς κείμενα εἰς τὸ βασίλειον τῶν ζώων, μὰ αὐτὴ ἐπὶ τέλους κάμνει μίαν φωλεάν, κλωσσᾷ μόνη της τὰ αὐγά της καὶ ψάλλει τὴν ἄνοιξιν.

— Δὲν σοῦ λέγω ὅχι. Καὶ αὐτὴ καὶ ἡ ἀηδὼν ψάλλουν, ἀλλ' αὐτὰ πρέπει καὶ νὰ δουλεύουν...

— Καὶ ὁ κοῦκος διατὶ νὰ μὴ δουλεύῃ;...

— Διότι αὐτὸς φέρει τὴν ἄνοιξιν. Τὸ πᾶν εἶ-

ναι ποῖος θὰ κάμη τὴν ἀρχήν. Νὰ ἐγνώριζες πῶς
πηδᾷ ἡ καρδιά μας, ὅταν τὸν ἀκούωμεν ἡμεῖς οἱ
ἐργάται τοῦ ἀγροῦ!

Ἀληθῶς τί εὐαγγέλιον καλωσύνης καιροῦ, ἀλη-
θινὴ σάλπιγξ θεοῦ εἶναι τὸ λάλημα τοῦ κούκου εἰς
τὰ μέρη μας! Ἀνθρώποι, βόες, ἄλογα, ἄροτρα χύ-
νονται εἰς τοὺς ἀγροὺς καὶ ἀνοίγουν τὴν γῆν. Ἡ
φωνή του ταράσσει τὴν σιωπηλὴν ἐρημίαν εἰς τὸ
τέλος περίπου τῆς παλαιᾶς συγκομιδῆς. Εἶναι ἡ
ἐπαγγελία τῆς νέας ἐσοδείας τῶν ἀγρῶν, ὁ μακρυ-
νὸς ἤχος τῶν ἐρχομένων, ἀπὸ τοὺς τόπους ὅπου πα-
ρεχέμασαν, προβάτων μὲ τοὺς γαλακτεροὺς μαστοὺς
καὶ τὰ ἄφθονα μαλλιά.

Στ. Γρανίτσας

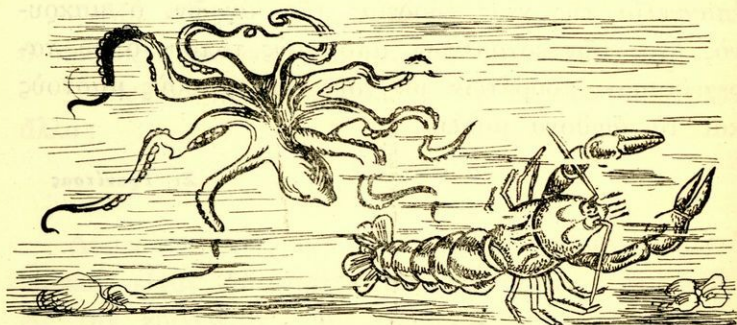
Οἱ ἀστακοί

— Ἀστακοί! Ἀστακοί! Ζωντανοὶ ἀστακοί!

Εἶναι πολὺ φυσικὸν ἐμέ, ὁ ὅποῖος κατάγομαι
ἀπὸ ἀστακοφόρον νῆσον, τὴν Σκιάθον, νὰ μὲ συγ-
κινοῦν βαθύτερον αἱ φωναὶ τῶν πλανοδίων πωλη-
τῶν, ὅταν πρῶτ' πρῶτ', τώρα τὴν σαρακοστήν, περ-
νοῦν ἀπὸ τὸ παράθυρόν μου, μὲ τὰ ἀνοιχτὰ καλά-
θια ὑπὸ μάλης σκεπασμένα μὲ ἀρτίβρεκτον σακκό-
πανον καὶ βιαστικοὶ πάντοτε.

Καὶ φαντάζομαι τότε ἐγὼ τὴν ἐκλεκτὴν αὐτὴν
ἄγραν οὐχὶ ἐκτεθημένην εἰς τὴν ἀθηναϊκὴν ἀγο-
ράν, ἀλλὰ εἰς τὴν μοσχοβολοῦσαν ἀκτὴν τῆς νήσου
μου, ἐπάνω εἰς τὴν πρῶραν τῆς ἀλιευτικῆς λέμβου.

Διαφόρου ηλικίας καὶ μεγέθους, ἀπὸ ἐφήβων νεο-
συλλέκτων ἕως γηραιῶν στρατηγῶν, εἰς ὁλόκληρος
λόχος, ὅλοι ὀπλισμένοι ὡσὰν ἀστακοί—ὅλοι ἀναπαυό-
μενοι, ὡς ἔαν ἐπέστρεψαν ἀπὸ μεγάλα στρατιωτικὰ
γυμνάσια καὶ εἰς ἀνάπαυσιν εὐρίσκονται ἤδη ἐπάνω εἰς
τὴν πρῶραν τοῦ πλοίου. Μὲ τὰ ἀγκυλωτά των καὶ
γαμφώνυχα πόδια, δέκα ὁ καθείς, ὅλοι ἐξοπλισμέ-
νοι μὲ τὰς μαχαίρας των καὶ τὰ «γιαταγάνια» των.

Καὶ ὅλοι θωρακοφόροι, μὲ ἓνα ἀκανθωτὸν θώρακα,
περιβάλλοντα ἰσχυρῶς τὰ νῶτά των, μὲ τὴν οὐράν
των τὴν ὀστρακοσκεπῇ, μὲ τὰς δύο ἀεικινήτους κε-
ραίας ἐμπρός, μακρὰς ὡς δύο δόρατα.

Καὶ ἐκεῖνα τὰ χρώματα, τί μαγεῖα! Ὅλαι αἱ
εὐγενέστεραι ἀποχρώσεις τοῦ πορφυροῦ ἀπὸ τὸ ἀνοι-
κτὸν χρῶμα τοῦ τριανταφύλλου μέχρι τοῦ βαθέως
ἐρυθροῦ καὶ τοῦ κυανοῦ.

*
* *

Ἄστακοί! Ἄστακοί! Ζωντανοὶ ἀστακοί!

Παρετήρησα ὅτι αἱ φωναὶ αὐταὶ τῶν πλανοδίων
πωλητῶν ἀντηχοῦν συνήθως τὴν Παρασκευήν,

διότι τὴν ἡμέραν αὐτὴν καταπλέει πλοῖον ἀπὸ τὴν Σκῦρον.

Εἶναι δὲ ἡ Σκῦρος ἢ κατ' ἐξοχὴν ἀστακοφόρος νῆσος. Ἴσως θὰ ὑπῆρχε κανεὶς μῦθος τῆς ἀρχαιότητος, ὁ ὁποῖος ἀπωλέσθη πλέον, καὶ ὁ ὁποῖος θὰ ἔλεγεν ὅτι ὁ Κίμων, ὅταν κάποτε καθυπέταξε τὴν νῆσον ὑπὸ τὴν ἀθηναϊκὴν κυριαρχίαν, ἔπνιξεν ὅλους τοὺς ἀρχαίους τῆς νήσου κατοίκους, τοὺς ἀγρίους Δόλοπας, ἐνόπλους παραδοθέντας—καὶ αὐτοὶ εἶναι οἱ σύγχρονοι ἀστακοί.

Καὶ ἐξηκολούθει ὁ μῦθος: Ἐκεῖθεν διεδόθη τὸ ὀστρακόδερμον τοῦτο καὶ σκληρὸν καὶ τόσον ἀκριβὸν γένος εἰς ὅλας τὰς Σποράδας, εἰς ὅλας τὰς νήσους τοῦ Ἀρχιπελάγους καὶ τὰ λοιπὰ τῆς Ἑλλάδος παράλια.

Σήμερον ἀλιεύονται ἀστακοὶ εἰς ὅλας τὰς Σποράδας μεγάλοι καὶ θαυμαστοί. Εἰς τὴν Ὑδραν πολλὰκις οἱ δύται μὲ τὰς χεῖράς των συλλαμβάνουν εἰς τὰ βαθύτατα τῆς νήσου ἐκείνης ὕδατα ἀστακοὺς γηραλέους.

Ἄλλ' εἰς τὴν Σκῦρον ἢ ἄγρα τῶν ἀστακῶν εἶναι πλουσιωτάτη. Εἰς τὴν παράμερον ἐκείνην θάλασσαν τῆς μοναχικῆς νήσου διαιτῶνται χιλιάδες χιλιάδων καὶ μυριάδες μυριάδων ἀστακῶν. Ὀλόκληρος στρατιά, ἰδίως συντάγματα ἐφήβων τρυφερωτῶν καὶ μέχρις 100 δραμίων, τῶν ὁποίων γίνεται μεγάλη ἐξαγωγή εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ τὴν Ἀλεξάνδρειαν. Τόση ἐξαγωγή, ὥστε εἰς τὸν δημοτικὸν προϋπολογισμόν τῆς νήσου ὑπάρχει ἰδιαίτερον κονδύλιον «ἐκ φόρου ἐξαγωγῆς ἀστακῶν».

*
* *

Γίνεται δὲ ὡς ἐξῆς ἡ ἀλιεία τῶν ἀστακῶν ἐν Σκύρῳ.

Ἔχουν οἱ ἀλιεῖς ἐκεῖ ἐπίτηδες δίκτυα δι' ἀστακοὺς μὲ μεγάλας ὀπὰς, διὰ τῶν ὁποίων συλλαμβάνονται εὐκολώτατα τὰ γλυκύτατα αὐτὰ θαλασσινά, ὅταν ἐξέρχονται εἰς βοσκήν. Τὰ δὲ ὄπλα των ἐκεῖνα, τὰ πολλὰ καὶ δεινά, οἱ γαμψοὶ ὄνυχες καὶ αἱ ἄλλαι ἄκανθαι τοῦ θώρακός των χρησιμεύουν μόνον εἰς τὴν ἀσφαλεστέραν σύλληψίν των.

Κατόπιν τοὺς μανδρώνουν τοὺς αἰχμαλώτους αὐτοὺς. Μεταφέρουν δηλαδὴ τούτους καὶ τοὺς ῥίπτουν εἰς θαλασσίας μάνδρας, τὰς ὁποίας ἐπίτηδες ἔχουν οἱ ἀλιεῖς εἰς τοὺς πλέον ἡσυχους ὅρμους τῆς νήσου, ἵτα διατηρῶνται ζωντανοὶ ἐν τῇ θαλάσῃ μέχρι τῆς ἡμέρας, κατὰ τὴν ὁποίαν θὰ καπλεύσῃ τὸ ἀτμόπλοιον.

Τότε τοὺς τοποθετοῦν μὲ προσοχὴν ἐντὸς καλάθων μεγάλων, τοὺς ὁποίους σκεπάζουν διὰ κλώνων σχοίνων ἢ ἄλλων χαμοκλάδων καὶ ἐπάνω ῥίπτουν τεμάχια λινάτσας. Διὰ μέσου δὲ τοῦ καλάθου περνοῦν μίαν λεπτὴν ῥάβδον ἕως κάτω, ὥστε νὰ μένουν ἀκίνητοι ἐν τῷ καλάθῳ οἱ ἀστακοί. Καὶ οὕτω διατηροῦνται πολλὰς ἡμέρας,

Φροντίζουσιν δὲ πάντοτε οἱ «μανάβηδες», οἱ παρασκευάζοντες οὕτω τοὺς πρὸς ἐξαγωγὴν ἀστακοὺς, νὰ εἶναι πλήρεις οἱ καλάθοι. Ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει, συμπληροῦν τὸν καλάθον διὰ κλάδων ἐκ διαφόρων θάμνων. Τοῦτο δέ, διὰ νὰ μὴ ἀπομένῃ κενὸς ὡρὸς καὶ ἔρχονται εἰς χεῖρας οἱ αἰχμαλῶτοι

ἐκεῖνοι ἄστακοὶ ἐντὸς τῶν καλάρων, ὥστε ἀλλήλο-
κτυπούμενοι μὲ τὰς οὐράς των νὰ ψοφοῦν.

Ὅσοι τῶν ἀλιέων δὲν ἔχουν μάνδρας, κρεμοῦν
ἐν τῇ θαλάσῃ αὐτοὺς τοὺς καλάρους, τοὺς ἐτοί-
μους πρὸς ἐξαγωγήν, ὡς ἀνωτέρω περιεγράψαμεν
μέχρι τῆς ἀφίξεως τοῦ πλοίου.

*
* *

Περιεργότατον εἶναι τὸ θέαμα, ὅταν ἐντὸς τῆς
θαλασσίου μάνδρας, ὅπου κρατοῦνται λυτοὶ αἰχμά-
λωτοι ἄστακοί, εἰσχωρήσῃ κανεὶς ὀκτάπους.

Εἶναι οὗτος ὁ φοβερώτατος ἐχθρὸς τῶν ἄστα-
κῶν. Αὐτὸς ὁ πάνοπλος, ὁ ἔχων τόσον βαρύτατον
ὀπλισμόν, ὁ ἔχων θώρακα ἰσχυρότατον μὲ ἀναριθ-
μήτους ἀκάνθας, καταλαμβάνεται αἰφνης ὑπὸ ἀνεξη-
γήτου φόβου πρὸ τοῦ μαλακοῦ καὶ ἀόπλου ὀκτά-
ποδος. Κάμνει βιαιοτάτας κινήσεις ἐντὸς τῆς θα-
λασσίας μάνδρας, ἀναταράσσων τὸ ὕδωρ, κινεῖ ἀ-
πληλισμένος τοὺς πελωρίους ἐκεῖνους μύστακάς του,
σπαράσσει ἀστραπιαίως τὴν τόσον δεινῶς θωρακι-
σμένην οὐράν του καὶ τόσα ἄλματα αἰφνίδια κά-
μνει ἐντὸς τοῦ ὕδατος, ὥστε ἐπὶ τέλους διὰ ζωη-
ροτάτων τιναγμῶν ἐκτινάσσεται ἔξω εἰς τὸν ξηρὸν,
ἵνα σωθῇ ὁ δυστυχὴς στρατάρχης.

Διότι ὁ φοβερὸς ἐκεῖνος ἐχθρὸς, ὁ ὁποῖος εἰσε-
χώρησεν εἰς τὴν μάνδραν του, μολονότι μαλακὸς
ὡς ζύμη, ἔχει τὴν ἐπιτηδειότητα νὰ περισφίγγῃ
τὸν δυστυχῇ ἄστακὸν μὲ τοὺς πλοκάμους του καὶ
τὸν ψοφᾷ.

Καὶ λέγουν οἱ ἄλιεῖς ὅτι τόσος εἶναι ὁ ἀπὸ
τοῦ ὀκτάποδος φόβος τῶν ἄστακῶν, ὥστε καὶ ξηρὸν

ὀκτάποδα νὰ κρεμάσῃ κανεὶς ἐξαίφνης μέσα εἰς τὴν ἀστακοβριθὴ ἐκείνην μάνδραν, ψοφοῦν πάραυτα ὅλοι οἱ ἀστακοί, μόνον νὰ ὀσφρανθοῦν τὴν βαρεῖαν ὀσμὴν τοῦ ὀκτάποδος, νομίζοντες τοῦτον ὡς ζωντανόν. Καὶ χύνεται καὶ χάνεται τότε τὸ «φαγί» των, εἰς ὑγρότατον χυλὸν μεταποιούμενον καὶ ἀπομένει μόνον ἡ βαρεῖα ἐκείνη ἀποσκευὴ τοῦ ὀπλισμοῦ του.

Ἀλ. Μωραϊτίδης

Ἡ βάπτισις τῆς Ὀλγας.

Εἰς τὴν παραλίαν τοῦ Κερατίου κόλπου, εἰς τὸ ἀκρωτήριο τοῦ Χρυσοῦ Κέρατος, μέχρις οὗ ἔφθανον οἱ κῆποι τοῦ βασιλικοῦ παλατίου, κατῆλθον πολλοὶ ἄρχοντες τῶν ἀνακτόρων νὰ ἴδουν τὸ ῥωσικὸν πλοῖον, τὸ ὁποῖον ἔφερεν εἰς τὴν βασιλεύουσαν — οὕτως ἐκάλουν τότε τὴν Κωνσταντινούπολιν — τὴν ἀρχόντισσαν τῶν Ῥώσων, τὴν Ὀλγαν.

Τὸ μεγαλοπρεπὲς ἱστιοφόρον εἶχεν ἀγκυροβολήσει εἰς τὸν λιμένα τοῦ Βουκολέοντος. Ἐπὶ τὰς ἡμέρας ἔμεινεν ἐκεῖ, διότι ὁ αὐτοκράτωρ δὲν ἔδιδε τὴν ἄδειαν νὰ ἀποβιβασθῇ καὶ νὰ παρουσιασθῇ ἐνώπιόν του ἡ ἀρχόντισσα. Εἰς τὰ ἀνάκτορα καθ' ὅλον τὸ διάστημα τοῦτο ἐγένετο σοβαρὰ συζητήσεις ἂν ἔπρεπε νὰ ἐπιτρέψουν εἰς τὴν βάρβαρον νὰ πατήσῃ τὸ ἱερὸν χῶμα τῆς πόλεως.

Διατί τὴν συζήτησιν;

— Ἐχει δίκαιον ὁ παρακοιμώμενος Βασίλειος, εἶπεν εἰς τῶν ἀρχόντων, νὰ συμβουλευῇ τὸν βασι-

λέα Κωνσταντῖνον νὰ μὴ ἀφήσῃ τὴν ἀρχόντισσαν νὰ ἀποβιβασθῇ.

— Βεβαίως ἀπήντησεν ὁ Λογοθέτης, ὁ ὑπουργὸς τῶν ἑξωτερικῶν, ὅπως θὰ ἐλέγομεν σήμερον. Τίς δύναται νὰ πιστεύσῃ ὅτι αὐτὴ ἦλθεν ἐδῶ μόνον διὰ τὸν σκοπὸν αὐτόν; Ἡ δύνατο, ἐὰν ἤθελε, καὶ ἐκεῖ νὰ βαπτισθῇ. Ὑπάρχουν ἀρκετοὶ χριστιανοὶ καὶ ἀρκετοὶ ἱερεῖς, διὰ νὰ τὴν βαπτίσουν. Οἱ Ῥῶσοι ἕως τώρα μᾶς ἠπάτησαν πολλάκις, ὅπως καὶ οἱ Βούλγαροι.

— Δὲν ἔχεις δίκαιον, ἀπήντησεν τότε εἰς καλόγηρος, σεβάσμιος, ἀναμιχθεὶς εἰς τὴν συζήτησιν, ὁ ἡγούμενος τῆς μονῆς Στουδίου. Ἄλλοι εἶναι οἱ Ῥῶσοι καὶ ἄλλοι οἱ Βούλγαροι. Ἄν γίνουν Χριστιανοί, θὰ εἶναι πάντοτε φίλοι μας καὶ καλοὶ ὁρθόδοξοι. Ἐχω παράδειγμα τοὺς Σλαύους. Ἐνθυμεῖσθε πῶς ἔγιναν ὁρθόδοξοι; Ἐζήτησαν διὰ πρέσβων ἀνθρώπους ἰδικούς μας νὰ διδάξουν τὴν ἀλήθειαν. Καὶ ἐνθυμεῖσθε ὅτι ὁ βασιλεὺς μας τότε, ὁ Μιχαήλ ὁ Γ', ἔστειλε δύο ἁγίους ἀνθρώπους, δύο ἀδελφοὺς ἀπὸ τὴν Θεσσαλονίκην Ἑλληνας, καλοὺς χριστιανούς, τὸν Μεθόδιον καὶ τὸν Κύριλλον. Καὶ οἱ ἅγιοι αὐτοί, ἀπόστολοι τῶν Σλαύων, ὅπως τοὺς ὠνόμασαν, δὲν ἐδίδαξαν μόνον τὸν χριστιανισμόν, ἀλλ' ἔφερον καὶ τὰ πρῶτα στοιχεῖα τοῦ πολιτισμοῦ ἐκεῖ.

Καὶ ἐξηκολούθησεν ὁ σεβάσμιος μοναχός:

— Ὁ Κύριλλος ἐδημιούργησεν ἀπὸ τὸ ἑλληνικὸν ἀλφάβητον τὸ σλαβικὸν καὶ τοιουτοτρόπως μετέφρασεν εἰς τὴν σλαβικὴν γλῶσσαν τὸ Εὐαγγέλιον, τὴν λειτουργίαν καὶ ἕκτοτε ἔγιναν οἱ Σλαῦοι χριστιανοὶ καλοί.

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἐπρόβαλε βαδίζων μεγαλο-

πρεπῶς ὁ πατριάρχης. Πάντες παρεμέρισαν καὶ προσεκύνησαν. Ὁ πολὺς ἱεράρχης ἐπληροφορήθη περὶ τῆς συζητήσεως καὶ ἔλαβε μέρος εἰς αὐτήν.

—Ναί, ἅγιε ἡγούμενε, εἶπεν. Ὀλίγον βραδύτερον, καθὼς βεβαίως, θὰ γνωρίζετε, ἔγιναν χριστιανοὶ καὶ οἱ Βούλγαροι. Τὸ 865 ὁ ἡγεμὼν αὐτῶν Βόρις ἐδέχθη τὸν χριστιανισμόν, παρέστη δὲ ὡς ἀνάδοχός του αὐτὸς οὗτος ὁ αὐτοκράτωρ Μιχαήλ. Μετ' ὀλίγον ὅμως ὁ Βόρις ἤρχισε νὰ συνεννοῇται μὲ τὸν πάπαν Νικόλαον, διὰ νὰ γίνῃ καθολικός. Τοῦτο ἔγινεν ἀφορμὴ νὰ προέλθῃ τὸ σχῆμα μεταξὺ πάπα καὶ ἀνατολικῆς ἐκκλησίας. Αὐτὸ ὅμως δὲν πρέπει νὰ μᾶς κάμῃ νὰ μετανοήσωμεν, δι' ὅτι ὑπὲρ αὐτῶν ἐπράξαμεν. Ὅπως μανθάνω τώρα, εἰς τοὺς Ρώσους μετέβησαν Ἑβραῖοι, Μωαμεθανοί, Λατῖνοι καὶ ζητοῦν ἕκαστος νὰ τοὺς προσελκύσῃ εἰς τὴν θρησκείαν του. Ἡ ἀρχόντισσα ὅμως θέλει νὰ γίνῃ χριστιανὴ ὀρθόδοξος καὶ δι' αὐτὸ ἦλθεν εἰς τὸ κέντρον τῆς ὀρθοδοξίας, διὰ νὰ βαπτισθῇ.

—Ὁ βασιλεὺς, ὁ βασιλεὺς, ἔρχεται, κατεβαίνει! ἐφώναξεν ὁ σπαθάριος.

*
* *

Ὅλοι παρεμέρισαν καὶ παρετάχθησαν κατὰ τὴν τάξιν, ἀναλόγως πρὸς τὰ αὐλικά των ἀξιώματα. Δεξιὰ ἐστάθη ὁ πατριάρχης, ἀριστερὰ οἱ αὐλικοὶ μὲ ἐπὶ κεφαλῇς τὸν λογοθέτην.

Ἐνδεδυμένους τὴν μεγαλοπρεπῆ αὐτοκρατορικὴν στολήν, τὴν χρυσοῦφαντον, μὲ τὰ ἐρυθρά του πέδιλα, προβάλλει ἀπὸ τὸ βάθος τοῦ κήπου ὁ αὐτοκράτωρ Κωνσταντῖνος ὁ Πορφυρογέννητος. Ὀλίγον ὀπίσω

ἤρχοντο ὁ υἱὸς τοῦ Ρωμανὸς καὶ ὁ στρατηγὸς τῆς Ἀνατολῆς Νικηφόρος Φωκᾶς, ἡλιοκαῆς, φέρων καὶ αὐτὸς τὴν μεγαλοπρεπῆ στολὴν του.

—Νίκα, Αὐγουστε; ἐφώναξεν ὁ Λογοθέτης καὶ ὅλοι ἐπανέλαβον τὴν εὐχὴν ταύτην, ἥτις ὁμοιάζε πρὸς ζητωκραυγὴν.

—Παναγιώτατε, εἶπεν ὁ αὐτοκράτωρ στραφεὶς πρὸς τὸν πατριάρχην, ἐδέχθην τὴν γνώμην σου. Μεθαύριον, ἑορτὴν τῆς Παναγίας, θὰ δεχθῶ εἰς τὸ ἀνάκτορον τὴν ἀρχόντισσαν τῆς Ῥωσίας καὶ θὰ παρακαθήσῃ εἰς τὸν δεῖπνόν μας εἰς τὸ χρυσοτρίκλινον. Ἐτοιμάσου νὰ τὴν βαπτίσῃς καὶ νὰ τὴν κατηχήσῃς.

*
* *

Τὴν 9ην Σεπτεμβρίου τοῦ 955 ὁ βασιλεὺς Κωνσταντῖνος κάθηται εἰς τὸν χρυσοῦν τοῦ θρόνον ἐν τὸς τῆς χρυσοτρίκλινου αἰθούσης. Ὅλη ἡ αἴθουσα ἀστράπτει ἀπὸ ἀργυροῦς καὶ χρυσοῦς κόσμους. Τὸ δάπεδόν της ψηφιδωτὸν παριστᾷ κῆπον ἀνθισμένον μὲ διάφορα ποικιλόχρωμα ἄνθη.

Πλησίον τοῦ αὐτοκράτορος εἰς χρυσοῦν καὶ αὐτὸς θρόνον κάθηται ὁ υἱὸς τοῦ Ῥωμανός. Πλησίον αὐτῶν οἱ αὐλικοὶ κατὰ σειρὰν καὶ σχηματίζουν. γύρω ἀπὸ τοὺς θρόνους ἡμικύκλια, ἐνῶ οἱ ἀξιωματικοὶ τῆς αὐλῆς κρατοῦν σκῆπτρα καὶ ἄλλα σύμβολα τῆς βασιλείας.

Ἀνοίγουν αἱ ἀργυραὶ πύλαι καὶ εἰσέρχεται ὁ Λογοθέτης, ὀδηγῶν τὴν ἀρχόντισσαν τῆς Ῥωσίας Ὅλγαν μὲ τὴν συνοδείαν της. Ῥωσίδες ἀρχόντισσαι τὴν ἀκολουθοῦν, καθὼς καὶ οἱ ἐν Κωνσταντι-

νουπόλει Ῥῶσοι ἔμποροι καὶ Ῥῶσοι πρέσβεις.

Ἡ ἀρχόντισσα χαιρετίζει μὲ τὴν κεφαλὴν τὸν αὐτοκράτορα καὶ οἱ πρέσβεις τὸν προσκυνοῦν.

Ἡ συνομιλία εἶναι σύντομος καὶ ἀδιάφορος. Ὅμιλοῦν διὰ τὴν ὑγείαν των, διὰ τὸ ταξίδιον, διὰ

τὸν καιρόν. Ποῦ νὰ ἐφαντάζωντο ὅτι ἡ ἐγγονὴ τοῦ αὐτοκράτορος Ἄννα καὶ ὁ ἐγγονος τῆς Ὀλγας Βλαδίμηρος θὰ συνεδέοντο διὰ γάμου καὶ θὰ ἐβασίλευον εἰς τοὺς ἐκχριστιανισμένους πλέον Ῥώσους. Ἡ πρώτη αὐτῇ συνομιλία ἐτελείωσε.

*
* *

Τὴν ἰδίαν ἡμέραν ἐδόθη ἐπίσημον δεῖπνον.

Μετὰ τὸ φαγητὸν ὁ βασιλεὺς προσέφερε χορημα-

τικά δῶρα εἰς τὴν Ὑλγαν καὶ τὴν ἀκολουθίαν
της. Τὰ χρυσᾶ νομίσματα προσεφέρθησαν ἐπάνω
εἰς δίσκον πεποικιλμένον μὲ πολυτίμους λίθους.

Ὁ πατριάρχης Πολύευκτος κατήχησε τὴν Ὑλ-
γαν καὶ μετὰ ἓνα μῆνα, τὴν Κυριακὴν 10ην Ὀκτω-
βρίου, ἡ Ὑλγα ἐβαπτίσθη εἰς τὴν ἰδιαίτεραν ἐκ-
κλησίαν τῶν ἀνακτόρων.

Ἡ τελετὴ ἦτο μεγαλοπρεπεστάτη.

Ὁ πατριάρχης ἐμύρωσε μὲ ἅγιον μύρον τὴν ἀρ-
χόντισσαν Ὑλγαν, εὐχηθεὶς εἰς τὸν Θεὸν νὰ παρα-
μείνουν οἱ Ῥῶσοι πάντοτε ὀρθόδοξοι καὶ πάντοτε
φίλοι τοῦ Βυζαντίου.

Ἡ εὐχὴ τοῦ πατριάρχου ἐπραγματοποιήθη, ἰδίως,
ἀφ' οὔτου ὁ Βλαδίμηρος ἐνυμφεύθη τὴν ἀδελφὴν
τοῦ Βασιλείου τοῦ Β' Ἀνναν καὶ ἐβαπτίσθη εἰς
τὴν Χερσῶνα, τὴν ὁποίαν ἐπέστρεψεν εἰς τοὺς Βυ-
ζαντινοὺς.

Κατὰ Παπαρρηγόπουλον

Γ'. ΚΥΚΛΟΣ

ΤΟ ΠΑΣΧΑ ΚΑΙ Η ΑΝΟΙΞΙΣ

Τὸ Πάσχα τῶν κλεφτῶν

Ἦμεθα τεσσαράκοντα περίπου μὲ ἀρχηγὸν τὸν ὀνομαστὸν καπετὰν Καταραχιάν.

Εἰς ἱερεὺς ἀπὸ τὸ Μέτσοβον, ἀποσταλεῖς ὑπὸ τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ μεγάλου εὐεργέτου Ἀβέρωφ, ἦλθε νὰ λειτουργήσῃ πρὸς χάριν μας καὶ νὰ μᾶς κοινωνήσῃ, διὰ νὰ μὴ μείνωμεν ἀλειτούργητοι καὶ ἀκοινωνήτοι. Ἦκούσαμεν τὸ χαρμόσυνον «Χριστὸς ἀνέστη», τὸ ὁποῖον εὐφραίνει καὶ τοὺς νεκρούς, καθὼς λέγουν.

Μετὰ τὴν θεϊὰν λειτουργίαν ἡσπάσθημεν τὴν χεῖρα τοῦ σεβαστοῦ ἱερέως, ἐστείλαμεν εὐχαριστίας εἰς τὸν ἄρχοντα τοῦ Μετσόβου, ἐφιλήθημεν ἀνὰ μεταξύ μας, ὅπως συνηθίζεται τότε, καί, πρὶν ἀκόμη ἐξημερώσῃ, ἐκινήσαμεν διὰ τὸ κρησφύγετόν μας.

Ἐβαδίσσαμεν πρὸς τὸ Κάτω Περιστέρι παρὰ τὸν Ἀσπροπόταμον καὶ εἰσῆλθομεν εἰς ἓν ἀπέραντον δάσος πεύκων, ὅπου θὰ διημερεύομεν. Ἐκεῖ θὰ ἤρχοντο καὶ τέσσαρες ἄλλοι σύντροφοί μας, τοὺς ὁποίους εἶχε στείλει ὁ ἀρχηγὸς ἀπὸ τὸ Μέγα Σάββατον νὰ φροντίσουν διὰ τὸ πασχαλινὸν γεῦμα.

Ἐγὼ ἐπλήγαινα ἐμπρὸς ὥς μικρότερος—θὰ ἦμην τότε ἕως δέκα ὀκτὼ ἐτῶν—διότι οἱ μικρότεροι καὶ ταχύτερον τρέχουν καὶ καλύτερον ἀκούουν καὶ βλέπουν ἀπὸ τοὺς μεγαλυτέρους. Ἐκράτουν εἰς τὰς χεῖράς μου τὸν φανὸν μὲ τὸ ἅγιον φῶς τῆς Ἀναστάσεως, τὸ ὁποῖον εἶχομεν πάρει ἀπὸ τό: «Δεῦτε λάβετε φῶς». Μὲ αὐτὸ θὰ ἤναπτον ὥς νεώτερος πάλιν τὴν πυράν, ἐπὶ τῆς ὁποίας θὰ ἐψήνοντο οἱ πασχαλινοὶ ἄμνοι. Αὐτὸ ἦτο ἓν ἀπὸ τὰ ἔθιμα τῶν κλεφτῶν.

Ὅπισθέν μου ἤρχοντο ὁ ἀρχηγός μας μετὰ τὰ τριάκοντα πέντε παλληκάρια, τὰ ὅποια ἔζων ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν τώρα εἰς τὰς κορυφὰς καὶ τὰς χαράδρας τῶν ὄρεων, τοὺς λόγγους καὶ τὰ δάση καὶ τὰς κορυφογραμμὰς τῆς Πίνδου καὶ τοῦ Ὀλύμπου, πολεμοῦντες «γὰρ τοῦ Χριστοῦ τὴν πίστη καὶ τῆς πατρίδος τὴν ἐλευθερίαν».

*
* *

Μετὰ μακρὰν πορείαν ἀντίκρουσα τὰς σκιὰς τῶν τεσσάρων συντρόφων μας. Μόλις τοὺς εἶδα, ἐφώναξα μακρόθεν :

—Χριστὸς ἀνέστη! Χριστὸς ἀνέστη! Χριστὸς ἀνέστη!

Ἀκούσαντες τὸν χαρμόσυνον αὐτὸν χαιρετισμὸν οἱ γενναῖοι ἐκεῖνοι ἀγωνισταὶ ὤρμησαν κατ' ἐπάνω μου ὡς ἀετοί, ποῖος πρῶτος νὰ μοῦ ἀρπάσῃ τὸν φανὸν μετὰ τὸ ἅγιον φῶς. Ἰδὼν ὅμως ἐγώ, ὅτι ἦτο κίνδυνος νὰ σβεσθῇ τὸ φῶς ἀπὸ τὴν ὁρμήν, μετὰ τὴν ὁποίαν θὰ ἐρρίπτοντο οἱ τέσσαρες σύντροφοί μας, ἀφῆκα τὸν φανὸν κατὰ γῆς καὶ στρέψας τὸ ὄπλον μου πρὸς αὐτοὺς ἐφώναξα μετὰ ἀγρίαν φωνήν :

—Μὴ προχωρεῖτε. Πυροβολῶ.

Τότε αὐτοὶ ἐσταμάτησαν, ἀπεκαλύφθησαν καὶ ἤρχισαν νὰ σταυροκοποῦνται ἐμπρὸς εἰς τὸ ἅγιον φῶς.

Ἰδὼν αὐτοὺς εἰς τὴν εὐλαβῇ ταύτην στάσει ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ἀνέλαβον τὸν φανὸν καὶ τοὺς ἐπλησίασα. Τοὺς ἔδωκα ἀπὸ ἐν τεμάχιον ἀντιδῶρου, τὸ ὅποιον ἔφαγον μετὰ εὐλάβειαν καὶ ἀπὸ μίαν λαμπάδα, τὴν ὁποίαν ἤναψαν καὶ κατόπιν ἔψαλαν τὸ «Χριστὸς Ἀνέστη».

Μετὰ ταῦτα ἤλθομεν εἰς τὸν τόπον, ὅπου ἐπρόκειτο νὰ ψήσωμεν τοὺς ἀμνούς. Ἐκεῖ εἶχον συσσωρεύσει ξηρὰ ξύλα, τὰ ὅποια ἤναψαν τώρα μὲ ἅγιον φῶς. Ὁραῖοι καπνοί, καταγάλανοι ὡς νέφη,

ὑψώθησαν πρὸς τὸν οὐρανόν, ταπεινὴ προσευχὴ τῶν τυραννουμένων ραγιαδῶν πρὸς τὸν ὕψιστον.

*
* *

Ὀλίγον βραδύτερον ἔφθασε καὶ ὁ καπετᾶνος μὲ τοὺς ἄλλους συντρόφους μας, ἐχαιρέτισε μὲ τὸ «Χριστὸς ἀνέστη» τοὺς ἐκεῖ εὐρισκομένους καὶ ἀντήλλαξε μετ' αὐτῶν χριστιανικώτατον φίλημα, εὐχηθεῖς «καλὴ λευτεριά». Διέταξεν ἔπειτα δέκα παλληκάρια νὰ καταλάβουν τοὺς γύρω λόφους, διότι ἦτο ἐνδεχόμενον ὁ ὑψούμενος καπνὸς νὰ γίνῃ καταδότης τοῦ κρησφυγέτου μας.

Μετὰ τὴν ἀποχώρησιν τῶν σκοπῶν ὅλοι ἐπεδόθημεν εἰς τὸ ψήσιμον τῶν ἀμνῶν. Δέκα παχύτατα ἀρνιά ἦσαν ἕτοιμα διὰ τὴν πυράν. Ἐτέθησαν ἐπ' αὐτῆς καὶ περιστρέφοντο τεχνικώτατα ἀπὸ τοὺς ἐμπειροτέρους συντρόφους μας, ἐνῶ οἱ νεώτεροι ἔστησαν χορόν. Τὰ τραγούδια τῶν ἡνοῦντο μὲ τὸ λάλημα τῶν ἀηδόνων καὶ τὴν λεπτὴν εὐώδη αὐραν εἰς μίαν θεῖαν προσευχήν.

Τὴν μεσημβρίαν ἐστρώθη τράπεζα πλουσιωτάτη. Ἐπὶ θαλερῶν κλώνων δένδρων ἠπλώθησαν κόκκινα αὐγά, ἄφθονα κρέατα καὶ φλασκιά πλήρη ἐκλεκτοῦ οἴνου.

Εἰς τὴν κεφαλὴν τῆς τραπέζης ἐκάθησεν ὁ ὄπλαρχηγός, μετ' αὐτὸν τὸ πρωτοπαλλήκαρον καὶ κατόπιν οἱ ἄλλοι κλέφται εἰς τὴν σειράν.

Εἰς τὸ γεῦμα ἐπεκράτει εὐθυμία, μολονότι ὁ πόνος τῆς δουλείας ἐπίεξε τὰς ψυχὰς ὅλων μας. Περὶ τὴν δειλὴν ὁμως εἰς ἐκ τῶν φρουρῶν ἔφερε τὴν εἶδησιν, μεταδοθεῖσαν αὐτῷ ὑπὸ ἀπεσταλμένου, ὅτι παρεχωρεῖτο εἰς τὴν Ἑλλάδα ἡ Ἄρτα καὶ μικρὸν τμήμα τῆς Ἡπείρου καὶ τῆς Θεσσαλίας. Τοῦτο ἐνεθουσίασεν ὅλους μας, διότι ἐθεωρήθη ἀπαρχὴ γενικῆς ἐλευθερίας, καὶ ἡ διασκέδασις ζωηροτάτη παρετάθη μέχρι τῆς ἐσπέρας.

Τότε ὁ γέρον ὄπλαρχηγός, συνελθὼν ἐκ τοῦ ἐνεθουσιασμοῦ καὶ σκεφθεὶς ἴσως ὅτι τὰ νέα ἐλληνοτουρκικὰ σύνορα ἄφινον ἔξω τὴν ἱστορικὴν ἡπειρωτικὴν πρωτεύουσαν, τὰ θρυλικά Ἰωάννινα, εἰς τὴν δουλείαν ἀκόμη, ἤρχισε βαρὺ καὶ θλιβερόν μοιρολόγι ὑπὸ μορφὴν τραγουδιοῦ.

Τὸ θλιβερόν μοιρολόγι ἐνέκρωσε τὴν εὐθυμίαν καὶ οἱ κλέφται δύσθυμοι διεσκορπίσθησαν καθ' ὁμάδας.

Χρ. Χρηστοβασίλης

Ἐπίσκεψις εἰς τὴν Ἑλλάδα

Ἐπιβιβασθέντες ἐν Μασσαλία ἑλληνικοῦ ἀτμοπλοίου διεπλεύσαμεν τὴν Μεσόγειον, ἣτις ἦτο γαληνιαία, καὶ ἀπεβιβάσθημεν εἰς Πειραιᾶ τὴν μεσημβριάν τῆς Μεγάλης Πέμπτης.

Ἡ Μεγάλη Ἑβδομάς τῶν Ἑλλήνων συμπίπτει μὲ χρόνον μεταγενέστερον τῆς ἰδικῆς μας.

Τὴν Μεγάλην Παρασκευὴν περὶ ὥραν ἐνάτην ἔσπερινὴν ἕξ ἐκάστης ἐκκλησίας τῆς πρωτευούσης ἑξέρχεται μία συνοδεία φωτιζομένη ἀπὸ κηρία, τὰ ὅποια κρατοῦν οἱ πιστοὶ εἰς τὰς χειράς των. Ὁ εὐρισκόμενος ἐπὶ ὑψηλῆς τοποθεσίας βλέπει μὲ βαθεῖαν συγκίνησιν κατὰ τὴν ὥραν ἐκείνην τὸ πλῆθος τῶν φωτεινῶν αὐτῶν συνοδευῶν νὰ κινοῦνται εἰς μακρὰς σειρὰς μέσα εἰς τοὺς διαφόρους δρόμους τῆς πόλεως.

Ἡ κυριώτερα πομπὴ τοῦ ἐπιταφίου ἀναχωρεῖ ἐκ τοῦ μητροπολιτικοῦ ναοῦ τῶν Ἀθηνῶν καὶ κάμνει τὸν γῦρον τῆς πλατείας τοῦ Συντάγματος. Οἱ ὑπουργοὶ παρακολουθοῦν τὴν πομπὴν καὶ οἱ ἕξ αὐτῶν στρατιωτικοὶ ἐν μεγάλῃ στολῇ.

Ὅπως εἴπομεν ὁ πιστός, ὁ ὅποιος ἀκολουθεῖ τὴν πομπήν, κρατεῖ εἰς τὰς χειράς κηρίον. Οὕτως αἱ ὑπηρέτραι τῶν ἀθηναϊκῶν οἰκῶν ἔχουν πολλὴν ἐργασίαν τὴν πρωτὰν τοῦ Μεγάλου Σαββάτου, διὰ νὰ ἀπαλείψουν τὰς κηρίνας κηλίδας ἀπὸ τὰ ἐνδύματα τῶν κυρίων των, ἔχουν δὲ μεγάλην ἐπιδειξιότητα εἰς τοῦτο, ὥς ἀντελήφθην ἐκ πείρας.

Τὸ βράδυ τοῦ Μεγάλου Σαββάτου οἱ ἱερεῖς κάμνουν ἐπίσης εἰς τὸ ὑπαιθρον τὴν Ἀνάστασιν καὶ τὸ μεσονύκτιον οἱ πιστοὶ ἐπιστρέφουν εἰς τὰς οἰ-

κίας των, ἔχοντες ἀνημμένας τὰς λαμπάδας των. Τὸ ἔθιμον ἀπαιτεῖ νὰ φθάσουν εἰς τὰς οἰκίας των μὲ τὸ κηρίον ἀνημμένον, χωρὶς νὰ σβεσθῇ ἀπὸ τὸν ἄνεμον καὶ μεταδώσουν τὸ ἅγιον φῶς εἰς τὴν κανδήλαν τοῦ εἰκονοστασίου.

Τὴν ἐπομένην ἡ Ἑλλὰς ὁλόκληρος ἀρωματίζεται

ἀπὸ τὴν κνίσσαν τῶν ψηγωμένων ἀμνῶν, καλῶς ἡλειμμένων μὲ «λαδορίγανην».

Εἰς τὰ κρεοπωλεῖα ἐκτίθενται καθ' ὅλην τὴν ἑβδομάδα ἀμνοὶ ἐστολισμένοι μὲ κόκκινα ὡὰ εἰς τὰ στόματα καὶ φωτιζόμενοι μὲ πολυχρώμους ἠλεκτρικοὺς λαμπτήρας. Χάρμα ὀφθαλμῶν!

*
* *

Ἡ ἀθηναϊκὴ φιλοξενία τόσον ἀπλῇ, ὅσον καὶ

γενναιόδωρος, εἶναι ἡ περιφημοτέρα τοῦ κόσμου.

Ἄλλὰ καὶ εἰς ἄλλα μέρη, τὰ ὅποια ἐπεσκέφθημεν, εἰς τὴν Ζάκυνθον, τὴν Μονεμβασίαν, τὴν Νάξον, τὴν Χίον, τὴν Κέρκυραν, μᾶς ὑπεδέχθησαν ἑκατοντάδα ὅλην Γάλλων, ποὺ τοὺς ἐπεσκέπτοντο, μὲ ὅλας τὰς τιμὰς. Πῶς νὰ λησμονήσωμεν τὴν ὑποδοχὴν τῶν Ζακυνθίων, τὴν τόσον φιλικήν, ἢ τὴν συρροὴν τοῦ ἀπείρου πλήθους, τὸ ὁποῖον ἀνέμενε τὴν ἄφιξίν μας εἰς Χίον;

Ἄλλ' ὅ,τι θὰ μείνῃ ἀλησμόνητον εἶναι αἱ ἐκδηλώσεις αἱ προερχόμεναι ἀπὸ τὴν λαϊκὴν ψυχὴν. Μίαν ἐσπέραν διεβαίνομεν ἀπὸ τὴν παλαιὰν τουρκικὴν συνοικίαν τῆς Χίου μὲ ὁδηγὸν ἓνα ἐξαίρετον Ἑλληνα ποιητὴν. Ἀπὸ μίαν οἰκίαν ἠκούσαμεν εὐθυμον μουσικὴν. Ὁ ὁδηγός μας εἰσῆλθε, διὰ νὰ πληροφορηθῇ τί συνέβαινε, καὶ ὅταν ἐπανῆλθε, μᾶς ἐπληροφόρησεν ὅτι ἐπρόκειτο περὶ ἐργατῶν, οἱ ὅποιοι ἑώρταζον τὴν βάπτισιν τοῦ μικροῦ των καὶ ὅτι μᾶς παρεκάλουν νὰ περάσωμεν μέσα εἰς τὴν οἰκίαν.

Εὐρέθημεν εἰς ἓνα λιτὸν δωμάτιον, τὸ ὁποῖον ἀπῆστραπτεν ἀπὸ καθαριότητα, τὴν λεπτολόγον καθαριότητα, ἣτις βασιλεύει εἰς τὰς ἑλληνικὰς νήσους. Εἰς μίαν γωνίαν δύο μουσικοί, ὁ εἷς μὲ σαντούρι καὶ ὁ ἄλλος μὲ βιολίον. Εἰς τὸ μέσον δύο ζεύγη ἐχόρευον κατὰ τὸν ἑλληνικὸν τρόπον.

Ἐκεῖνο ὅμως, τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ τονισθῇ, εἶναι ἡ φιλοφροσύνη καὶ ἡ περιποιητικότης, τὴν ὁποίαν μᾶς ἔδειξαν. Μᾶς ἐκάθησαν εἰς τιμητικὰς θέσεις, μᾶς προσέφεραν οὔζον καὶ ὀρεκτικὰ καὶ μᾶς ἔδωσαν «μαρτυριάτικα», χάλκινα εἰκονισματάκια, ἀληθινὸν δῶρον ἐκ μέρους τῶν καλῶν αὐτῶν ἀνθρώ-

πων. Καὶ τί εἶμαθε δι' αὐτούς; Τίποτε ἄλλο, παρὰ ξένοι, Γάλλοι.

Ἄλλ' αὐτὸ ἦτο ἀρκετόν, ὅπως συνέβη εἰς τὴν Κέρκυραν, ὅπου μᾶς ἤνοιξαν δρόμον νὰ περάσωμεν, χωρὶς νὰ παρακαλέσωμεν δι' αὐτό, διὰ μέσου πυκνοῦ πλήθους, τὸ ὁποῖον ἐπολιόρκει τὰς πύλας τῆς μητροπόλεως κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς λιτανείας τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος καὶ μᾶς ἐτοποθέτησαν εἰς ἐπισήμους θέσεις.

Καὶ διερωτῶμαι, ἂν Γάλλοι ἐργάται θὰ ὑπεδέχοντο καθ' ὅμοιον τρόπον ξένους διαβάτας εἰς μίαν οἰκογενειακὴν ἐορτὴν καὶ ἂν Γάλλοι συνωσιτιζόμενοι πρὸ τῆς εἰσόδου τῆς Παναγίας τῶν Παρισίων θὰ παρεμέριζον, διὰ νὰ ἀνοίξουν δρόμον εἰς τοὺς ξένους.

Ἐντυπώσεις Γάλλου περιηγητοῦ

Οἱ χωριανοὶ

Ὅλοι μας γνωρίζομαστε ἀπὸ ἀνήλικα παιδιὰ·
μὲ τὸ μικρὸ του τῶνομα ἓνας τὸν ἄλλον κράζει·
στὰ μυστικά μας δὲν μπορεῖ νὰ βάλουμε κλειδιά,
ξέρεи καθένας στ' ἄλλοννοῦ τὰ μάτια νὰ διαβάσῃ.

Σὰν ὅπως τὰ τρεχούμενα μοιράζουμε νερὰ
καὶ τὰ σπαρτὰ ποτίζουμε καθεὶς μὲ τὴν ἀράδα,
ἔτσι τίς μοιραζόμαστε καὶ θλίψη καὶ χαρὰ·
γὰρ βρέχει σ' ὅλο τὸ χωριὸ γιὰ σ' ὅλο εἶναι λιακάδα!

Γάμος ; Ἀστράφτει ἀπὸ χαρὰ καὶ γέλοιο τὸ χωριὸν
κι' ἀντιλαλεῖ τὸ νυφικὸ τραγούδι πέρα ὡς πέρα.
Θάνατος ; Ὅλοι θλιβεροί, κι' ἀπ' τὸ καμπαναριὸν
κατάμυρρο ἢ καμπάνα μας τὸν βάφει τὸν ἀγέρα.

Διάπλατα τίς ὀξώπορτες ἢ καλωσύνη ἀνοί
καὶ στὸ παλάτι τοῦ τρανοῦ καὶ στοῦ φτωχοῦ τὴν
[τροῦπα,
κι' ὅποιος περάσῃ κι' ὅποιος μπῇ, γιορτὴ—καθημερινή,
θὰ βρῇ στρωμένον καναπέ, θὰ βρῇ γλυκὸ στήν κουπα:

Χώρια ἀπ' τίς ἔγνοιες τῆς ζωῆς, τοὺς χάρους τοὺς
[πικροὺς,
μέσ' στίς καρδιές μας ἔχομε παντοτινὸν Ἀπρίλιν
κι' ὅσες τσουκνίδες βγαίνουνε μονάχες στοὺς ἀγρούς
ἐκεῖ ξεμοναχιάζονται πνιχτὲς στὸ χαμομήλι...

Γ. Ἀθάνας

Ἡ ἀνδοπῶλις

Δυστυχῆς χήρα εἶχε δύο ὀρφανά, τὰ ὁποῖα διε-
τῆρει πωλοῦσα ἄνθη εἰς τινὰ ὁδὸν τῶν Ἀθηνῶν.

Ἡμέραν τινὰ ὁ ἥλιος ἐπλησίαζεν εἰς τὴν δύ-
σιν του, ἀλλ' οὐδεὶς εἶχεν ἀγοράσει ἀπὸ τὰ ἄνθη
τῆς χήρας. Περίλυπος τότε ἐσυλλογίζετο ἡ πτωχὴ
ὅτι ἐπρόκειτο νὰ κοιμηθοῦν νηστικὰ κατὰ τὴν ἐσπέ-
ραν ἐκείνην τὰ ἀγαπημένα της τέκνα.

Ὅτε δὲ πρὸς τὴν ἐσπέραν ἀπηλπισμένη ἡτοι-
μάζετο νὰ λάβῃ τὸ καλάθιον καὶ τὰ τέκνα της

καὶ νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν καλύβην της, γέρον τις συνοδευόμενος ὑπὸ τῆς θυγατρὸς του διέρχεται ἐνώπιόν της. Ὅταν εἶδε τὰ ἄνθη, πλησιάζει, διὰ νὰ ἀγοράσῃ ἐξ αὐτῶν. Ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν εὔρε τὰ ἄνθη ἀρκετὰ ὥραϊα, λέγει πρὸς τὴν θυγατέρα του νὰ προχωρήσουν.

Ἐν δάκρυον τότε τῆς χήρας, εἷς ἀναστεναγμὸς καὶ μερικοὶ ἀπελπιστικοὶ ψίθυροι κάμνουν τὴν θυγατέρα τοῦ γέροντος νὰ ἐννοήσῃ εἰς πόσῃ δεινὴν θέσιν εὐρίσκετο ἡ δυστυχὴς ἐκεῖνη.

Ἡ κόρη συγκινηθεῖσα ἀφίνει νὰ πέσῃ κρυφίως ἀπὸ τὴν χεῖρά της ἐν διπλωμένον χαρτίον καὶ συγχρόνως σπεύδει νὰ φθάσῃ τὸν πατέρα της.

Ἐν τῶν τέκνων τῆς χήρας παρετήρησε τὸ χαρτίον καὶ τρέχει πρὸς αὐτό. Τὸ λαμβάνει καὶ τὸ παρουσιάζει εἰς τὴν μητέρα του, ἣτις βλέπει ὅτι εἶναι χαρτονόμισμα τῶν ἑκατὸν δραχμῶν. Ἀμέσως τρέχει κατόπιν τοῦ γέροντος, διὰ νὰ ἐπιστρέψῃ τὰ χρήματα εἰς τὴν κόρην, ὑποθέτουσα ὅτι ἐν ἀγνοίᾳ της τὰ ἔχασε.

Ἡ κόρη, θέλουσα νὰ κρύψῃ τὴν ἐλεημοσύνην της, λέγει πρὸς τὴν χήραν ὅτι τὸ χαρτονόμισμα δὲν ἦτο ἰδικόν της καὶ ἐπομένως ἡδύνατο νὰ τὸ κρατήσῃ. Ἀλλ' ἡ δυστυχὴς ἐπιμένει νὰ ἐπιστρέψῃ τὸ χαρτονόμισμα ὥς μὴ ἀνῆκον εἰς αὐτήν.

Ὁ γέρον, ἐννοήσας τότε τὰ διατρέξαντα, λέγει πρὸς τὴν χήραν, ὅτι τὰ λαμβάνει αὐτὸς εὐχαρίστως, ἀφοῦ ἡ κόρη του δὲν τὸ θέλει. Συγχρόνως ὁμως ἐξάγει ἐκ τοῦ χαρτοφυλακίου του ἐν ἄλλο χαρτονόμισμα ἐκ πεντακοσίων δραχμῶν καὶ ἐγχειρίζει αὐτὸ εἰς τὴν πτωχήν, ἐνῶ συγχρόνως λέγει πρὸς αὐτήν:

— Ἡ θυγάτηρ μου ἠθέλησε νὰ βοηθήσῃ τὴν πτωχείαν σου, ἀλλ' ἐγὼ ἀνταμείβω τὴν τιμιότητα καὶ τὴν ἀρετὴν σου.

Λέων Μελάς

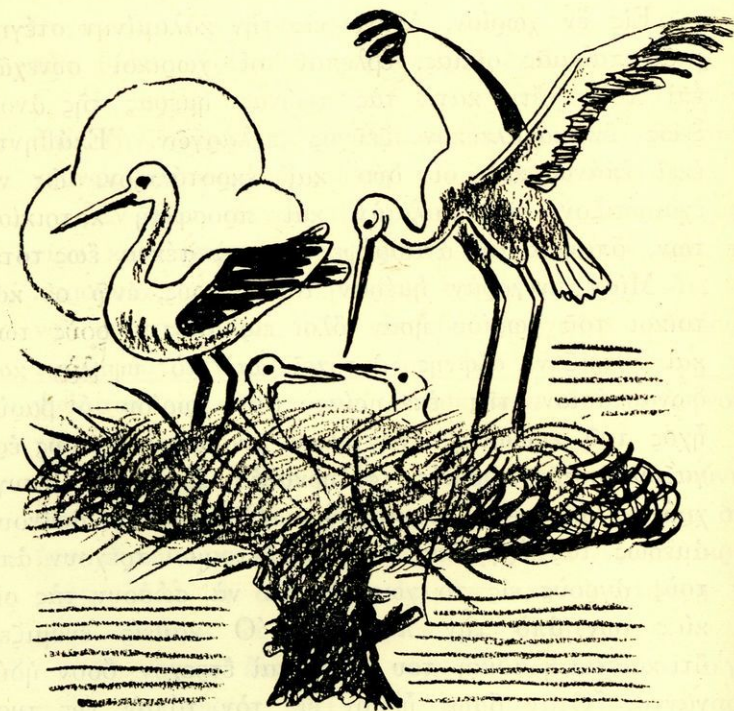
Ἡ φιλοστοργία πελαργοῦ

Εἰς ἓν χωρίον, ἐπάνω εἰς τὴν καλαμίνην στέγην μιᾶς παλαιᾶς οἰκίας, ἔβλεπον οἱ χωρικοὶ συνεχῶς ἐπὶ πολλὰ ἔτη κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας τῆς ἀνοιξέως ἐν κατάλευκον ζεῦγος πελαργῶν. Ἐκάθηντο ἐκεῖ ἐπάνω καὶ οἱ δύο καὶ ἐκροτάλιζον, ὥς νὰ ἐχαιρέτιζον τὴν παλαιὰν καὶ προσφιλεῖν κατοικίαν των, ὅπου εἶχαν ἀναθρέψει ἀρκετὰ τέκνα ἕως τότε.

Μίαν πνιγερὰν ἡμέραν τοῦ θέρους, ἐνῶ οἱ κάτοικοι τοῦ χωρίου ἦσαν ὅλοι εἰς τοὺς ἀγροὺς των καὶ ἐθέριζον, αἶφνης ἀντηχεῖ ἀπὸ τὸ ὑψηλὸν κωδωναστάσιον τῆς ἐκκλησίας τοῦ χωρίου ὁ βαρὺς ἦχος τοῦ κώδωνος, ἀναγγέλων κίνδυνον εἰς τοὺς ἐργαζομένους χωρικοὺς. «Πυρκαϊά! Πυρκαϊά!» συγχρόνως ἀκούγεται πανταχόθεν. Οἱ χωρικοὶ ἀφίνουν ἀμέσως τὰς ἐργασίας των καὶ ἔντρομοι τρέχουν ἀπὸ τοὺς ἀγροὺς εἰς τὸ χωρίον, διὰ νὰ σώσουν τὰς οἰκίας των ἀπὸ τὴν πυρκαϊάν. Ὁ καθεὶς ἐνόμιζεν ὅτι καίεται ἡ ἰδική του οἰκία καὶ ἔτρεχον ὅσον ἡδύναντο. Ὅταν ὅμως ἦλθον εἰς τὸν τόπον τῆς πυρκαϊᾶς, εἶδον ὅτι μόνον ἡ οἰκία ἐκείνη, εἰς τὴν στέγην τῆς ὁποίας οἱ πελαργοὶ εἶχον κτίσει τὴν φωλεάν των, ἦτο περικυκλωμένη ὑπὸ τῶν φλογῶν. Συνηθροίσθησαν λοιπὸν ὅλοι ἐκεῖ καὶ μὲ μεγίστην προθυμίαν προσεπάθουν νὰ σώσουν αὐτήν.

Ἄλλὰ τὸ πρᾶγμα δὲν ἦτο εὐκόλον. Ἡ πυρκαϊὰ εἶχε προχωρήσει. Αἱ δοκοὶ τῆς οἰκίας ἤρχισαν νὰ καταπίπτουν καὶ ἡ καλαμίνη στέγη νὰ ἀναφλέγεται. Μὲ πολλὴν δυσκολίαν ἐσώθησαν μόνον ὀλίγα πράγματα τῶν δυστυχῶν κατοίκων τῆς οἰκίας ταύτης.

Ἐνῶ οἱ χωρικοὶ ἡσχολοῦντο νὰ σώσουν ὅ,τι

ἠδύνατο ἐκ τῆς καιομένης οἰκίας, αἴφνης ἔρχεται τάχιστα πετῶν εἰς πελαργὸς ἀπὸ τοῦ λειμῶνος καὶ με μεγάλην ὁρμὴν διευθύνεται πρὸς αὐτήν. Εἶναι ἡ μήτηρ τῶν νεοσσῶν, τοὺς ὁποίους αἱ φλόγες καὶ

νέφος καπνοῦ ἔχουν ἤδη περικυκλώσει ἐντὸς τῆς φωλεᾶς των.

Ἐντρομος ἡ δυστυχὴς μήτηρ πετᾷ περίξ τοῦ καπνοῦ καὶ τῶν φλογῶν. Τέλος εἰσορμᾷ διὰ μέσου αὐτῶν καὶ μετ' ὀλίγον ἐξέρχεται κρατοῦσα μὲ τὸ ράμφος τῆς ἑνα νεοσσόν, τὸν ὁποῖον καταθέτει εἰς τὴν ῥίζαν ἐνὸς δένδρου, ὅχι μακρὰν τῶν χωρικῶν, οἱ ὁποῖοι εἶχον τρέξει νὰ σβύσουν τὴν πυρκαϊάν. Κατόπιν ὑψώνεται πάλιν καὶ εἰσορμᾷ ἐκ νέου ἐντὸς τῶν φλογῶν, αἱ ὁποῖαι ἐν τῷ μεταξὺ εἶχον γίνεи ἰσχυρότεραι, καὶ μετ' ὀλίγον ἐξέρχεται πάλιν μὲ ἑνα δεύτερον νεοσσόν. Ἀλλὰ τὴν φορὰν ταύτην αἱ πτέρυγές τῆς ἦσαν ὀλίγον καψαλισμένα. Ἀμέσως ἀποθέτει αὐτὸν πλησίον τοῦ πρώτου σωθέντος καὶ ἀκράτητος ἐκ τρίτου διαπερᾷ τὸν καπνὸν καὶ τὰς φλόγας καὶ ὁρμᾷ εἰς τὴν φωλεάν, διὰ νὰ διασώσῃ καὶ τοὺς τελευταίους δύο νεοσσούς τῆς.

Οἱ χωρικοὶ εἰς τὸ ἔπακρον συγκεκινημένοι περιμένουν νὰ ἐξέλθῃ ἀπὸ τὰς φλόγας, ἀλλὰ δὲν ἐξέρχεται. Ἐσκέπασε μὲ τὰς πτέρυγας τοὺς δύο καιομένους νεοσσούς τῆς καὶ ἐκάη ἡ φιλόστοργος μήτηρ μαζὶ μὲ τὰ προσφιλῆ τέκνα, ἀφοῦ δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ τὰ σώσῃ.

Χ. Παπαμάρκος

Τὸ Μέγα Σπήλαιον

Ἐπεχειρήσαμεν τὴν ἀναρρίχησιν τοῦ βουνοῦ δι' ἡμιόνων. Ἡ ὁδὸς ἦτο τραχεῖα καὶ ἀπόκρημνος, ἀλλὰ τὸ βῆμα τῶν τετραπόδων ἐκείνων ἀσφαλίστατον.

Τὸ κτίριον τῆς μονῆς δὲν ἐφαίνετο ἀπὸ τοῦς πρόποδας. Αἴφνης εἰς μίαν καμπὴν τῆς ὁδοῦ παρουσιάσθη ἐνώπιόν μας ὡς διὰ μαγείας.

Τὸ θέαμα ἦτο ἀληθῶς μαγικόν. Ὁ ὄγκος τοῦ βουνοῦ ἐσχημάτιζε κοιλάδα βαθεῖαν, ἀπότομον εἰς χαράδραν, ἀλλὰ κατάφυτον ἐκ πευκῶν καὶ πλατάνων καὶ σχοίνων καὶ βάτων, ἐνῷ ἠκούετο ὁ γλυκὺς ἤχος, τὸν ὁποῖον ἐπροξένουν τὰ ἄφθονα ὕδατα καταπίπτοντο ἐκ τῆς πλευρᾶς τοῦ ὄρους.

Ἡ ἀνέρπουσα βλάστησις ἔπαυσεν ἀποτόμως εἰς ἓν σημεῖον. Ἀπ' ἐκεῖ πλέον ὑψώνετο κάθετος, βαρὺς, γυμνός, φοβερὸς ὡς πρὸς τὴν θεάν, εἰς ἀπὸ τοὺς τεραστίους ἐκείνους μονολίθους ἐκ γρανίτου, ἐκ τῶν ὁποίων τόσους συνηγτήσαμεν καθ' ὁδόν. Ἦτο ὄρος ὥσάν ἐπὶ ὄρους ἐπικαθήμενον.

Παρὰ τὴν βάσιν τοῦ μονολίθου ἐλεύκαζε μακρὰ σειρὰ οἰκοδομῶν, ἀκολουθοῦσα τὰς καμπὰς τοῦ βράχου. Ἡ λευκὴ αὕτη ζώνη τῶν οἰκοδομῶν παρουσίαζε πληθὺς θυρῶν καὶ παραθύρων, ὥστε ὁμοίαζε μὲ ὑπερμεγέθη περιστερεῶνα.

Ὅτε μετ' ἀνάβασιν τριῶν περίπου τετάρτων τῆς ὥρας ἐφθάσαμεν εἰς τὸν περίβολον τῆς μονῆς, ἐθαυμάσαμεν ἀκόμῃ περισσότερον βλέποντες ἐκ τοῦ πλησίον τὸν περίεργον ἐκείνον συνοικισμόν. Διότι τὸ κτίριον δὲν εἶναι ἓν, ἀλλὰ πολλὰ καὶ συνεχῇ οἰκοδομήματα, μεγάλα καὶ μικρά, συνεχόμενα πάντα

καὶ ἐπιμελῶς προσηρμοσμένα εἰς τὸ κοίλωμα τοῦ
βράχου, ὁ ὁποῖος ἄνωθεν αὐτῶν ὑψοῦται πανύψηλος.

Ἐπὶ τῆς κορυφῆς, ἡ ὁποία εἶναι, φαίνεται, βα-

τή, κεῖται μικρὸν οἰκοδόμημα μετὰ ναῖσκου. Εἶναι
αὕτη ἀκρόπολις τοῦ Μεγάλου Σπηλαίου καὶ ἀπὸ
τὸ ὕψος ἐκεῖνο ὀλίγοι ἄνδρεῖοι μοναχοὶ ἐκεραύνω-

σαν διὰ τῶν σωζομένων ἀκόμη μικρῶν τηλεβόλων
ἐξ ὀρειχάλκου τὰ στρατεύματα τοῦ Ἰμβραήμ, τὰ
ὅποια εἶχον σκοπὸν νὰ πολιορκήσουν τὴν μονήν.

*
* *

Πλησίον τοῦ ναΐσκου κεῖται ὀγκόλιθος μέγας
εἰς τὸ χεῖλος ἀκριβῶς τοῦ κρημνοῦ, ὁ ὁποῖος ἔχει
σταυρὸν σιδηροῦν εἰς τὴν κορυφὴν του. Ἀρκετὸν
μέρος τοῦ λίθου τούτου προεξέχει ἀπὸ τὸ χεῖλος
τοῦ βράχου, ὥστε ὁ ὄγκος φαίνεται ἑτοιμος νὰ
κατακυλισθῇ καὶ συγκροτεῖται μόνον ἀπὸ θαῦμα
ἰσορροπίας. Καὶ διηγεῖται ἡ παράδοσις ὅτι οἱ Ἀγα-
ρηνοὶ κατὰ τοὺς πρώτους τῆς δουλείας χρόνους ἐκύ-
λισαν τὴν πέτραν, διὰ νὰ συντρίψουν τὸ μοναστή-
ριον, τὸ ὁποῖον εὗρίσκετο ὑποκάτω, ἀλλ' ἡ θαυμα-
τουργὸς Παρθένος συνεκράτησε τὴν πέτραν εἰς ἐκεί-
νην τὴν θέσιν καὶ ἐματαίωσε τὴν ἀπόπειραν.

Ἦτο πλέον ἡ ὥρα τοῦ ἑσπερινοῦ. Νεαρὰ δό-
κιμος, ἀφοῦ ἦλθε καὶ ἐγονυπέτησεν ἐνώπιον τοῦ
ἡγουμένου, ἐζήτησε τὴν ἄδειαν νὰ κρούσῃ τὸν
κώδωνα. Ἐσπεύσαμεν καὶ ἡμεῖς εἰς τὸν ναόν, ὅπου
ἐψάλλετο ὁ ἑσπερινὸς τῆς μεταμορφώσεως καὶ ὁ
παρακλητικὸς κανὼν πρὸς τὴν Παρθένον.

Μᾶς ἔδειξαν τὴν περίφημον εἰκόνα τῆς Θεομή-
τορος ἀνάγλυφον, μαυρισμένην ἐκ τῆς πολυκαιρίας,
κατασκεύασμα κατὰ τὴν ἱερὰν παράδοσιν τοῦ Εὐαγ-
γελιστοῦ Λουκᾶ. Ἦτο γεμάτη ἀπὸ ἀφιερώματα.
Μεταξὺ αὐτῶν ἦτο καὶ ἓν ἐκ τῶν πολυτίμων λί-
θων ἐνὸς τῶν τελευταίων αὐτοκρατόρων τοῦ Βυ-
ζαντίου. Ἡ προστασία ἄλλως τε τῶν εὐσεβῶν ἐκεί-
νων βασιλέων ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ ἰδρύματος, φαίνεται καὶ

ἀπὸ τὴν ἀπεικόνισιν εἰς τὸ δάπεδον τοῦ ναοῦ τοῦ δικεφάλου ἀετοῦ.

Τὸ ἐμβαδὸν ἐκεῖνο τοῦ ναοῦ μὲ τὸ ἐπικρατοῦν ἤδη ἐντὸς αὐτοῦ ἐσπερινὸν σκότος ἀμυδρῶς φωτίζεται ἀπὸ τὴν ἀσθενῇ λάμψιν τῶν κηρίων καὶ τῶν κανδηλῶν. Ἡ φωνὴ τῶν μοναχῶν, οἱ ὅποιοι ἐκτελοῦν χρῆμα ψαλτῶν, εἶναι τρομώδης, ἡ ἀπαγγελία τῶν νεαρῶν δοκίμων, οἱ ὅποιοι μὲ τὸ βιβλίον ἀνοικτὸν μεταβαίνουν ἀπὸ τῆς μιᾶς εἰς τὴν ἄλλην πτέρυγα τῶν στασιδίων, καὶ κανοναρχοῦν τὰ τροπάρια, εἶναι ἔντονος καὶ συρομένη. Ὅλα αὐτὰ ἦσαν θεάματα καὶ ἀκροάματα, ἃν ὅχι ἐντελῶς ξένα, τοῦλάχιστον ἀσυνήθη διὰ τὰς αἰσθήσεις μας καὶ μᾶς ἔθελγον ὑπερβολικά, ὥστε ἡ ἀναχώρησίς μας ἀπὸ τὸ περίφημον αὐτὸ μοναστήριον μᾶς ἐλύπησε.

Κατὰ Ἰ. Πολέμην

Ὁ ἐσπερινὸς

Στὸ ῥημασμένο παρεκκλήσι
τῆς ἀνοιξης τὸ θεῖο κονδύλι
εἰκόνες ἔχει ζωγραφίσει
μὲ τ' ἀγοριολούλουδα τ' Ἀπρίλη.

Ὁ ἥλιος γέροντας στὴ δύση
μπροστὰ στοῦ ἱεροῦ τὴν πύλη
μπαίνει δειλὰ νὰ προσκυνήσῃ
κι' ἀνάφτει ὑπὲρ λαμπρο κανδήλι.

Σκορπάει γλυκιὰ μοσχοβολιὰ
δάφνη στὸν τοῖχο ριζωμένη
—θυμίαμα, πὸν καίει ἡ πίστις—

Καὶ μιὰ χελιδονοφωλιὰ
ψηλὰ στὸν νάρθηκα χτισμένη
ψάλλει τὸ «δόξα ἐν Ὑψίστοις».

Γ. Δροσίνης

Τὸ πέταλον

Χωρικός τις ὁδοιπορῶν μὲ τὸν υἱόν του Θωμᾶν εἶδεν ἓν πέταλον κατὰ γῆς καὶ εἶπεν εἰς τὸν υἱόν του.

—Θωμᾶ, ἓν πέταλον, λάβε αὐτὸ καὶ κρύψε το.

—Δὲν ἀξίζει τὸν κόπον νὰ κύψῃ τις δι' ἓν πέταλον, ἀπήντησεν ὁ Θωμᾶς.

Ὁ πατήρ, χωρὶς νὰ εἴπῃ τίποτε, ἔκρυπεν αὐτὸς καὶ ἔλαβε τὸ πέταλον, ἔπειτα τὸ ἔβαλεν εἰς τὸ θυλάκιόν του καὶ ἐπροχώρησεν.

Ὅταν ἔφθασαν εἰς τὸ πλησίον χωρίον, ὁ πατήρ ἐπώλησεν τὸ εὐρεθὲν πέταλον εἰς πεταλωτὴν ἀντὶ μιᾶς δραχμῆς, ἠγόρασε δὲ δι' αὐτῆς ὀλίγα κεράσια, τὰ ἔκρυπεν εἰς τὸ θυλάκιόν του καὶ ἐπροχώρησε πάλιν.

Περὶ τὴν μεσημβρίαν ὁ ἥλιος ἔκαιε πολὺ. Οὔτε οἰκία οὔτε δένδρον οὔτε πηγὴ ἐφαίνετο πουθενά. Ὁ Θωμᾶς ἴδρωνε καὶ ἐδίψα πολὺ. Τότε ὁ πατήρ ἐξέβαλεν ἐκ τοῦ θυλακίου του ἓν κεράσιον καὶ τὸ ἀφῆκεν, δῆθεν χωρὶς νὰ θέλῃ, νὰ πέσῃ κατὰ γῆς.

Ὁ Θωμᾶς μετὰ μεγάλης προθυμίας ἔκνυψε, τὸ ἔλαβε καὶ πάραυτα τὸ ἔβαλεν εἰς τὸ στόμα. Μετ' ὀλίγον ἔρριπεν ὁ πατήρ του ἄλλο ἓν κεράσιον. Ὁ Θωμᾶς πάλιν ἔκνυψε καὶ τὸ ἔλαβεν. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ὁ πατήρ ἔρριπεν ὅλα τὰ κεράσια τὸ ἓν μετὰ τὸ ἄλλο καὶ ὁ Θωμᾶς ἔκνυψε τοσάκις, ὅσα ἦσαν τὰ κεράσια.

Ὅτε δὲ ὁ Θωμᾶς ἔφαγε καὶ τὸ τελευταῖον κεράσιον, ἐστράφη ὁ πατήρ πρὸς αὐτὸν γελῶν καὶ εἶπε :

— Βλέπεις τί ἔπαθες; Ἐὰν μόνον ἅπαξ ἔκνυπτες διὰ νὰ λάβῃς τὸ πέταλον, τώρα δὲν θὰ εἶχες ἀνάγκην νὰ κύψῃς πολλάκις διὰ τὰ κεράσια! Ἀλλὰ σεῖς οἱ νέοι τοιοῦτοι εἰσθε. Περιφρονεῖτε τὰ μικρὰ καὶ δὲν γνωρίζετε ὅτι καὶ αὐτὰ ἔχουν τὴν ἀξίαν των. Ἀπ' αὐτό, τὸ ὁποῖον ἔπαθες σήμερον, βλέπεις φανερώτατα ὅτι ἡ οἰκονομία εἶναι πάντοτε καλὸν πρᾶγμα. Ἀκόμη καὶ ἓν πέταλον ἐὰν οἰκονομήσῃ κανεὶς, πάντοτε ἔχει ὠφέλειαν.

Χαρ. Παπαμάρκου

Ἡ τελευταία λειτουργία ἐν τῇ Ἀγίᾳ Σοφίᾳ

Συγκινητικωτάτη ὑπῆρξεν ἡ τελευταία λειτουργία, ἣτις ἐτελέσθη εἰς τὴν Ἀγίαν Σοφίαν ὀλίγας ὥρας πρὸ τῆς ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Ὁ βασιλεὺς εἶχεν ἤδη ἀπελπισθῇ περὶ τῆς σωτηρίας τῆς πόλεως καὶ ἀφοῦ περιῆλθε τὰς ἐπάλξεις καὶ τὰ φρούρια καὶ ἐνεθάρυνε καὶ ἐνεψύχωσε τοὺς

τελευταίους προμάχους, εισέρχεται εἰς τὴν ἐκκλησίαν συνοδευόμενος ὑπὸ τῶν αὐλικῶν καὶ πλήθους λαοῦ, ὁ ὁποῖος ἐφώναζε τὸ «Σῶσον, Κύριε».

Ἦτο ὁρθρος τῆς Κυριακῆς, 29ης Μαΐου 1453.

Ὁ ἦχος τῶν κλαυθμῶν, ἡ βοή τῶν γυναικείων γογγυσμῶν καὶ αἱ φωναὶ τῶν παιδῶν κατεσκέπαζον τὰς δεήσεις τῶν διακόνων, οἵτινες, ἐνώπιον τῆς ὥραίας πύλης ἰστάμενοι, ἀνέπεμπον τὴν τελευ-

ταίαν ἤδη ἱεσίαν ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ: «Ὑπὲρ τοῦ καθυποτάξει ὑπὸ τοὺς πόδας τῶν ὀρθοδόξων πάντα ἐχθρὸν καὶ πολέμιον».

Ὅλη ἡ κύκλω σκηνὴ ἐνέπνεε λύπην, πένθος, μελαγχολίαν. Αἱ καρδίαι πάντων ἦσαν καταπεπιεσμένοι, ὥσάν γὰ ἐτελεῖτο νεκρώσιμος κηδεῖα ὁλοκλήρου γενεᾶς.

Ἡ ἐθιμοταξία ἐξέλιπεν· αἱ κοινωνικαὶ ἀνισότητες δὲν ὑπῆρχον πλέον· οἱ δημόται προσεύχονται μετὰ τῶν εὐγενῶν, οἱ πένητες μετὰ τῶν πλουσίων καὶ ὥσεὶ εὐρίσκονται εἰς τὸ χεῖλος τοῦ κοινοῦ

τάφου, πολῖται μετὰ πολιτῶν ἀδιακρίτως συμπεριπτύσσονται.

Καὶ αὐτὸς ὁ πάνσεπτος ναός, τὸ σύμβολον τῆς πάλαι ποτὲ κραταιᾶς ὀρθοδοξίας, ἡ κατοικία τῶν αἰώνων, τοῦ Χριστιανισμοῦ τὸ καύχημα, γεγυμνωμένος τῶρα παντὸς πολυτίμου κοσμήματος, ἐστερημένος καὶ αὐτῶν ἀκόμη τῶν πρὸς μυσταγωγίαν ἀναγκαίων σκευῶν, ἀφώτιστος, ἀκαλλώπιστος, σκυθρωπός, εἰκονίζει πιστῶς τὴν Ἑλλάδα.

*
* *

Ὅσον πλέον προχωρεῖ ἡ λειτουργία καὶ προσεγγίζει εἰς τὴν ἀπόλυσιν, τόσον μᾶλλον αὐξάνει ἡ βοή τοῦ κλαυθμοῦ καὶ ὁ κοπετὸς τοῦ λαοῦ διπλασιάζεται. Ἐφαίνεται ὅτι ἡ ζωὴ πάντων τῶν περιεστώτων ἦτο περιορισμένη μόνον ἐντὸς τῆς διαρκείας ἐκείνης τῆς Εὐχαριστίας, καὶ ὅτι ἐκάστη συλλαβὴ τῶν εὐχῶν ἐκείνων, ἐξερχομένη ἐκ τοῦ στόματος τῶν ἱερέων, ἦτο νέον βῆμα πρὸς τὸν ἐπικείμενον θάνατον.

Ἐνῶ ἐψάλλετο τὸ κοινωνικόν, αἰφνιδίως σχίζονται οἱ ὄχλοι, οἱ σωματοφύλακες παραμερίζουν, ὁ δὲ Κωνσταντῖνος, περιβεβλημένος τὰ βασιλικά μὲν, ἀλλὰ—φεῦ!—πενιχρὰ καὶ τετριμμένα ἱμάτιά του, προχωρεῖ πρὸς τὸ ἅγιον βῆμα ἀσκεπής, κατηφής, μὲ ὀφθαλμοὺς δακρυσμένους.

Οἱ στεναγμοὶ καταπαύουν, ὁ θόρυβος σιγάζει· καθ' ὅλον ἐκεῖνον τὸν ἀπέραντον ναὸν δὲν ἀκούεται, εἰμὴ μόνον ἡ φωνὴ τοῦ λειτουργοῦ τοῦ προσκαλοῦντος τοὺς πιστοὺς, ἵνα μετὰ πίστεως καὶ ἀγάπης προσέλθωσιν.

Ὁ αὐτοκράτωρ γοερῶς ἐπὶ πολλὴν ὥραν προσεύχεται. Προσπίπτει τρεῖς ἐνώπιον τῆς εἰκόνης τοῦ δεσπότης Χριστοῦ καὶ τῆς Θεομήτορος, ἵνα χαίτῳ δι' ἑνὸς σπασμωδικοῦ κινήματος τοῦ στόματος καὶ τῶν παρειῶν τοὺς λυγμούς, οἵτινες ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ταραχιδῶς ἀνεβαίνουνσιν ἀπὸ τῆς καρδίας του. Ἐπειτα στραφεὶς πρὸς τὸν λαόν ἀναβοᾷ :

— Χριστιανοί, συγχωρήσατε τὰς ἁμαρτίας μου καὶ ὁ Θεὸς ὃς συγχωρήσῃ τὰς ἰδικὰ σας !

Παραλαμβάνων δέ, ὥς ἦτο συνήθεια, παρὰ τῶν χειρῶν τοῦ ἀρχιερέως τὰ ἄχραντα μυστήρια μεταλαμβάνει αὐτῶν.

Ἀπαντες δι' ἑνὸς στόματος καὶ μὲ μίαν καρδίαν ἐφώνησαν :

— Ἐσο συγχωρημένος.

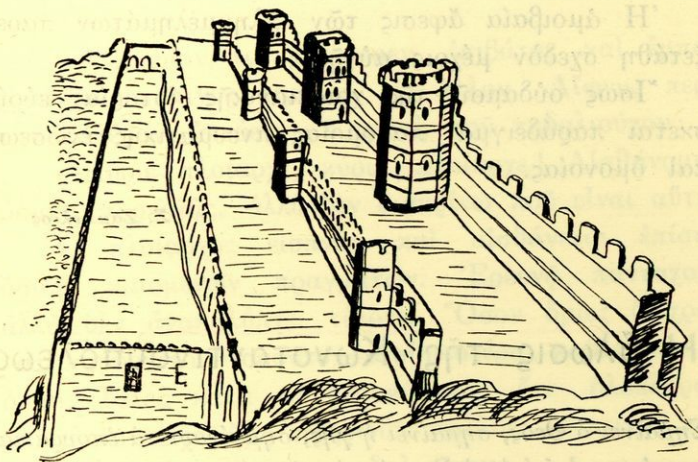
*
* *

Μετὰ ταῦτα ὁ ἐξαγνισμένος καὶ ὥς πρόβατον ἐπὶ σφαγὴν ἀγόμενος τελευταῖος βασιλεὺς ἀποτείνεται πρὸς τοὺς παρευρισκομένους καὶ παρακινεῖ αὐτοὺς νὰ συγκοινωνήσωσι. Πρῶτον νὰ συγκοινωνήσωσιν ἀδελφικῶς καὶ ἔπειτα νὰ ἐνθυμηθῶσιν «ὅτι ἤγγικεν ἡ ὥρα, ὅτε μέλλουσι νὰ ἀγωνισθῶσι τὸν ὑπὲρ ὅλων ἀγῶνα· ὅτι ἐὰν δὲν εἶναι παρὰ Θεοῦ ὠρισμένοι νὰ σώσωσι διὰ θυσίας τὴν ἀγαπητὴν πατρίδα, τοῦλάχιστον ὀφείλουσι νὰ καταλείψωσιν εἰς τοὺς ἀπογόνους μνήμην ἀνδρείας καὶ ἀρετῆς».

Εἰς τοὺς λόγους τούτους τοὺς λυπηροὺς, οἵτινες μυριάκις ἀπὸ στόματος εἰς στόμα ἐπαναλαμβανόμεναι ἀντηχοῦσιν εἰς τὴν Ἀγίαν Σοφίαν ὥς ἡ τελευταία διαθήκη τῆς πατρίδος καὶ τῆς πίστεως, με-

τὰ περισσοτέρας ὁρμῆς τώρα ἐκρηγνύονται οἱ κλαυθμοὶ καὶ οἱ ὀδυρμοὶ τῶν προσερχομένων εἰς τὴν μετάληψιν.

Ἡ φωνὴ τῶν ζητούντων συγχώρησιν δὲν ἀκούεται πλέον. Κατὰ ταύτην τὴν ὥραν, λέγει ὁ ἱστορικὸς Φραντζῆς, αὐτόπτης καὶ αὐτήκοος μάρτυς τῶν συμβάντων κατὰ τὴν ἄλωσιν, τίς δύναται νὰ διηγηθῇ τοὺς τότε κλαυθμοὺς καὶ θρήνους; Ἐὰν ἀπὸ

ξύλον ἢ ἀπὸ πέτραν ἦτο ὁ ἄνθρωπος, καὶ αὐτὸς δὲν ἠδύνατο νὰ μὴ θρηνήσῃ.

Ὁ ἦχος τῆς σάλπιγγος διακόπτει τὴν τραγικὴν σκηνήν. Αἱ μητέρες ἀποχαιρετίζουν τὰ τέκνα των. Αἱ γυναῖκες ρίπτονται εἰς τὰς ἀγκάλας τῶν συζύγων. Οἱ τελευταῖοι ἀσπασμοὶ συγγέονται μὲ τὸν κρότον τῶν ξιφῶν καὶ τῶν ἀσπίδων.

Κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν ἐκοινώνησαν ὅλοι ἐν μιᾷ καὶ τῇ αὐτῇ κοινωνίᾳ πίστεως, ἀγάπης καὶ ἐλπίδος. Ἀπαντες ἓνα καὶ τὸν αὐτὸν ὤμοσαν ὄρκον,

καὶ βασιλεὺς καὶ ἀριστοκράται καὶ λαὸς καὶ ἱε-
ρατεῖον.

Διότι ἄλλο τις δὲν ἤκουεν, εἰμὴ φωνὰς περὶ
ἀμοιβαίας συγχωρήσεως τῶν ἀμαρτημάτων καὶ φρι-
κτοὺς ὄρκους σταθερότητος εἰς τὰ δόγματα τῆς
ἐθνικῆς πίστεως ἐν περιπτώσει αἰχμαλωσίας.

— Συγχώρησόν με, ἀδελφέ! ἐφώναξέ τις.

Καὶ πάλιν :

— Ὁ Θεὸς ἃς σὲ συγχωρήσῃ! ἀπεκρίνοντο ἄλλοι.

Ἡ ἀμοιβαία ἄφεσις τῶν πλημμελημάτων παρε-
ξετάθη σχεδὸν μέχρις αὐγῆς.

Ἴσως οὐδαμοῦ τῆς χριστιανικῆς ἱστορίας εὐρί-
σκεται παράδειγμα παρομοίας πνευματικῆς ἐνώσεως
καὶ ὁμονοίας.

Σ. Ζαμπέλιος

Ἡ ἄλωσις τῆς Κωνσταντινουπόλεως

Σημαίνει ὁ Θεός, σημαίνει ἡ γῆς, σημαίνουν τὰ ἐπουράνια·
σημαίνει κι' ἡ Ἁγία Σοφία, τὸ μέγα μοναστήρι,
μὲ τετρακόσια σήμαντρα κι' ἐξῆντα δυὸ καμπάνες·
κάθε καμπάνα καὶ παπᾶς, κάθε παπᾶς καὶ διάκος.
Σιμὰ νὰ βγοῦνε τ' ἅγια κι' ὁ βασιλεὺς τοῦ κόσμου,
φωνή τοὺς ἤρθε ἐξ οὐρανοῦ κι' ἀπ' ἀρχαγγέλου στόμα·
« Πάψετε τὸ χερουβικὸ κι' ἃς χαμηλώσουν τ' ἅγια !
Παπάδες, πάρτε τὰ ἱερά, καί, σεῖς, κεριά, σβηστήτε !
γιατὶ εἶναι θέλημα Θεοῦ ἡ Πόλι νὰ τουρκεψῇ·
Μὲν στεῖλτε λόγο σιτὴ Φραγκιά, νὰρθοῦν τρία καράβια·
τὸνα νὰ πάρη τὸ σταυρὸ καὶ τᾶλλο τὸ βαγγέλιο,
τὸ τρίτο τὸ καλύτερο τὴν ἅγια τράπεζά μας,

μὴ μᾶς τὴν πάρονν τὰ σκυλιὰ καὶ μᾶς τήνε μολύνουν·
Ἡ Δέσποινα ταράχτηκε, καὶ ἐδάκρυσαν οἱ εἰκόνες·
— Σώπασε, κυρὰ Δέσποινα, καὶ μὴν πολυδακρῶζης·
πάλι, μὲ χρόνους, μὲ καιρούς, πάλι δικὰ μας εἶναι.

Δημῶδες

Ὁ ἀνδρεῖος ναύτης

Ἀτμόπλοῖόν τι μετέφερεν ἐπιβάτας καὶ ἐμπορεύματα ἔκ τινος λιμένος εἰς ἄλλον. Αἴφνης περὶ τὴν ἐσπέραν ἀκούεται ἡ φωνὴ τοῦ πηδαλιούχου·

— Κύριε πλοίαρχε, κύριε πλοίαρχε! Αἰσθάνομαι ὁσμὴν πυρκαϊᾶς, ἀλλὰ δὲν διακρίνω ποῦ εἶναι αὕτη.

Ὁ πλοίαρχος εἰσπνέει καὶ αἰσθάνεται ἐπίσης ὁσμὴν καιομένων πραγμάτων. Ἐρευνᾷ πανταχοῦ, ἀλλὰ δὲν ἀνακαλύπτει τίποτε. Ὅσον ὅμως ὁ χρόνος παρήρχετο, τοσοῦτον αἰσθητοτέρα καθίστατο ἡ ὁσμὴ. Τέλος κατὰ τὸ μεσονύκτιον, ὅτε ὁλόκληρον τὸ πλοῖον εἶχε ἤδη πληρωθῇ πολλοῦ πνικτικοῦ καπνοῦ, φωνάζει εἰς τὸν πηδαλιούχον·

— Ἀνεκάλυψα ποῦ εἶναι τὸ πῦρ. Καίεται ὁ τροχός!

— Τότε στρέφω τὸ πλοῖον πρὸς τὴν ξηράν, ἀπήντησεν ὁ πηδαλιούχος, κτυπήσας μὲ τὴν χεῖρα τὸ μέτωπόν του, διότι ἀνελογίσθη τὸν φοβερὸν κίνδυνον, εἰς τὸν ὁποῖον εὐρίσκοντο. Ἄλλ' ἀμέσως συνέρχεται ἐκ τῆς ταραχῆς, παρατηρεῖ πέριξ αὐτοῦ καί, ἀφοῦ εἶδεν ὅτι ἦτο μόνος, γονατίζει, ὑψώνει τὰς χεῖρας πρὸς τὸν οὐρανὸν καὶ συγκινημένος λέγει·

—Θεέ μου! Βοήθησέ με νὰ ἐκπληρώσω πιστῶς τὸ καθήκόν μου καὶ νὰ ἀποθάνω. Ἐχε ὑπὸ τὴν σκέλην σου τὴν σύζυγόν μου καὶ τὰ πέντε δυστυχῆ τέκνα μου!

Εἶπε καὶ εὐθὺς ἐγείρεται, λαμβάνει τὸ πηδάλιον εἰς τὰς χεῖρας του καὶ μένει ἀκίνητος, στρέψας τὸ πρόσωπον πρὸς τὴν ἐγγυτάτην παραλίαν.

*
* *

Τὸ πλοῖον πλέει τώρα μετὰ μεγίστης ταχύτητος. Οἱ ναῦται καταβάλλουν πάσας τὰς δυνάμεις των, ὅπως κατασβέσωσι τὸ πῦρ. Ἄλλ' ἡ μανία τῶν φλογῶν αὐξάνει, ἡ μηχανὴ κινεῖται μετὰ μεγίστης βίας, τὸ πλοῖον ὀλισθαίνει ἐπὶ τῶν κυμάτων τάχιστα.

Πάντες οἱ ἐπιβάται εὐρίσκονται ἐπὶ ποδὸς καὶ ἔντρομοι συνωθοῦνται πρὸς τὴν προῶραν, διότι ὁ ἰσχυρὸς ἄνεμος δὲν ἄφινε τὸν καπνὸν νὰ φθάσῃ ἐκεῖ. Ὡθεῖ αὐτὸν ὀπίσω πρὸς τὴν πρύμνην. Ὁ πηδαλιούχος ὅμως ἴσταται παρὰ τὸ πηδάλιον του περικυκλωμένος ὑπὸ πνιγηροῦ καπνοῦ. Ὁ πλοίαρχος καὶ οἱ ναῦται ἔπραττον μὲν ὅ, τι ἠδύναντο βρέχοντες τὴν πρύμνην, ἀλλ' αἱ προσπάθειαι τῶν δὲν ἠδύναντο νὰ ἀναχαιτήσουν τὸ μαινόμενον πῦρ. Τοῦτο ὅλον ἐν προχωρεῖ βοηθούμενον ὑπὸ τοῦ ἀνέμου πρὸς τὴν πρύμνην.

Τὸ ἔδαφος ὑπὸ τοὺς πόδας τοῦ πηδαλιούχου ἤρχισε νὰ ἀναφλέγεται. Ἄλλ' αὐτὸς μένει ἀκλόνητος εἰς τὴν θέσιν του, διότι ἐκ τῆς χειρὸς του ἐξαρτᾶται ἡ ζωὴ ὀγδοήκοντα ἀνθρώπων, οἵτινες ἦσαν ἐντὸς τοῦ ἀτμοπλοίου.

Οἱ ἄνθρωποι ἐκ τῆς ξηρᾶς βλέπουν τὸ καιόμενον ἀτμόπλοιον καὶ δηλοῦσι διὰ φωτεινῶν σημείων εἰς τοὺς δυστυχεῖς, ποῦ νὰ προσορμισθῶσιν. Ὁ πηδαλιούχος ἐννοεῖ τοῦτο καὶ κατευθύνει κατ' εὐθείαν ἐκεῖ τὸ πλοῖον. Οἱ πόδες του ἀρχίζουν νὰ καίωται, ἀλλ' αὐτὸς μένει ἀκίνητος. Ἄν καὶ τὸ ἀτμόπλοιον πλέει τάχιστα, ἐπεθύμει ὅμως, ἂν ἦτο δυνατόν, νὰ ἔπλεεν ἀκόμη ταχύτερον. Αἶφνης, ἐνῶ στρέφει τὸ πηδάλιον, κροῦ! κροῦ! ἀκούεται. Τὸ καιόμενον πλοῖον εἶχε πλεόν ἐπικαθήσει ἐπὶ τῆς ἁμμου πλησίον τῆς ξηρᾶς.

Ὅλοι ὅσοι ἦσαν ἐκεῖ εἰς τὸ πλοῖον σώζονται καὶ αὐτὸς ὁ πηδαλιούχος ἐξάγεται εἰς τὴν ξηράν. Ἀλλὰ πῶς εἶναι ὁ γενναῖος ἄνθρωπος! Τὰ ἐνδύματά του κατακαέντα πίπτουσιν ἀπὸ τοῦ σώματός του, οἱ δὲ πόδες του εἶναι εἰς ἐλεινὴν κατάστασιν. Ἡμίκανστοι! Ὁ Θεὸς ὅμως ἠὺσπλαχνίσθη αὐτόν, τὴν σύζυγόν του καὶ τὰ τέκνα του. Τὰ καύματα τῶν ποδῶν του ἦσαν μὲν πολὺ σοβαρά, ἀλλὰ μετὰ νοσηλείαν ὅχι ὀλίγων ἡμερῶν ἐθεραπεύθησαν καὶ οὕτως ἠδυνήθη νὰ ἐξακολουθήσῃ καὶ πάλιν τὸ ἔργον τοῦ ὁ γενναῖος ἄνθρωπος.

Μετάφρασις

Μάϊος

Ἦλθεν ὁ Μάϊος. Μεγάλη ἐορτὴ εἰς τὸν ζωηρὸν καὶ ἀνθοστολίστον κῆπον. Ἄνθη εἰς τὰ δένδρα, ἄνθη εἰς τοὺς θάμνους, ἄνθη εἰς τὴν χλόην, ἄνθη παντοῦ. Τὰ χρώματα συνδυάζονται

Χρ. Χρηστοβασίλη κλπ. «Παιδικὰ Ἀναγνώσματα», Ε' τ., Ἔκδ. 1η 12

ἐναρμονίως μὲ τὰ ἀρώματα. Αἱ κατακόκκιναι παπαροῦναι ἀδελφύνονται μὲ τὰς λευκὰς μαργαρίτας καὶ τὸ βαρὺ ἄρωμα τῶν κρίνων καὶ τὴν λεπτὴν εὐωδίαν τῶν ῥόδων. Καὶ ἡ πρωϊνὴ δρόσος κατακοσμεῖ τὰ φύλλα καὶ τὰ πέταλα μὲ ἀδάμαντας, μὲ τοὺς ὁποίους παίζουν φαιδρῶς αἱ πρῶται ἀκτῖνες τοῦ ἡλίου. Εἰς τὴν καθαρὰν, τὴν γαλανήν, τὴν εὐώδη ἀτμόσφαιραν τοῦ κήπου πετοῦν ἀναρίθμητα ἔντομα καὶ πτηνὰ βομβοῦντα, τετερίζοντα, κελαδοῦντα. Ἡ συναυλία των, ἡ πανηγυρικὴ, συμπληρώνει τὴν ὄψιν τοῦ κήπου τὴν ἐορτάσιμον. Ἀντὶ τῶν ἀφθόνων ἀνθέων, τὰ ὁποῖα κοιτάζουν μὲ ἀγάπην καὶ θαυμασμόν, ψάλλουν τὰ πτηνὰ τὸν ὕμνον τοῦ Μαΐου. Καὶ ἐνῶ πετοῦν μὲ κελαδήματα, πλησιάζουν τὰ ἄνθη, ὥς διὰ νὰ αἰσθανθοῦν αὐτὰ τὴν εὐωδίαν των, ὥς διὰ νὰ ἀκούσουν ἐκεῖνα τὸ ᾄσμα των.

Καὶ λέγουν τὰ ἄνθη πρὸς τὰ πτηνὰ :

— Σᾶς ζηλεύομεν καὶ σᾶς μακαρίζομεν. Πόσον εἶσθε εὐτυχισμένα, ποὺ ἔχετε λάρυγγα μουσικὸν καὶ ἠμπορεῖτε νὰ τονίζετε ᾄσματα πρὸς τὸν Δημιουργόν μας! Ἡμεῖς εὐωδιάζομεν καὶ αἰσθανόμεθα, ἀλλὰ δὲν ἠμποροῦμεν νὰ ἐκφράσωμεν ὅτι αἰσθανόμεθα μὲ ᾄσματα.

Καὶ ἀπαντοῦν τὰ πτηνὰ πρὸς τὰ ἄνθη :

— Ἡ εὐωδία σας ἐκφράζει τὰ αἰσθήματά σας. Ἡμεῖς προσευχόμεθα μὲ ᾄσματα εἰς τὸν μέγαν Ναὸν τοῦ Θεοῦ! Ἀλλὰ σεῖς εἶσθε τὰ θυμιατήρια, ἐκ τῶν ὁποίων ἐκπέμπεται εἰς τὸν οὐρανὸν μαζὶ μὲ τὴν προσευχὴν ἡ εὐωδία τῆς ἀγάπης καὶ τῆς εὐγνωμοσύνης!

Καὶ τὸ ἄγγον παιδίον, τὸ ὁποῖον ἔρχεται τὴν πρωϊνὴν ἐκείνην ὥραν, διὰ νὰ δρέψῃ τὰ ἄνθη τοῦ

Μαΐου, ἀκούει, ἐννοεῖ τὴν γλῶσσαν τῶν ἀνθέων καὶ τῶν πτηνῶν καὶ λέγει :

—Ναί, ὁ κῆπος αὐτὸς εἶναι Ναός, εἰς τὸν ὁποῖον δοξάζεται καὶ ἀνυμνεῖται ὁ Δημιουργός. Σήμερον εἶναι ἡ μεγίστη τῶν ἑορτῶν. Ἐορτάζει ἡ φύσις! Τὰ πτηνὰ διηγοῦνται τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ καὶ τὰ θυμιατήρια τῶν ἀνθέων ἐκπέμπουν πρὸς Αὐτὸν τὸν λιβανωτὸν τῆς λατρείας καὶ τῆς εὐγνωμοσύνης.

Γρηγ. Ξενόπουλος

Ἡ ἀνοιξις

Ἡ γλυκυτάτη ἀνοιξη
μὲ τ' ἀνθία στολισμένη,
ὁδοοστεφανωμένη,
τῇ γῇ γλυκοτηράει.

Κι' ἡ γῇ τῇ χλόῃ ἐντύνεται
τὰ δάση τῆς ἰσκιώνουν,
τὰ κρύα χιόνια λειώνουν,
ὁ οὐρανὸς γελάει.

Τὰ λουλουδάκια βάφονται,
τὰ πλάγια χρωματίζουν
κι' ἡδονικὲς φωτίζουν
οἱ δροσερεῖς αὐγές.

Στ' ἀγκαθερό τριαντάφυλλο
γλυκολαλάει τ' ἀηδόνη
τὸ ξένο χελιδόνη,
ταιριάζει τῇ φωλιά.

Στοὺς κάμπους πλούσια κι' ἄκοπα,
σὲ πράσινα λιβάδια
τὰ ζωντανὰ κοπάδια
βελάζουν καὶ πηδᾶν.

Κι' ὁ νιὸς βοσκὸς χαρούμενος
φυσῶντας τῇ φλογέρα,
γιομίζει τὸν ἀγέρα
μὲ τραγουδιῶν φωνές.

Ἰωάν. Βηλαράς

Αἱ μέλισσαι

Ἡ βασίλισσα

Ὁ λαὸς ὀνομάζει συνήθως τὴν βασίλισσαν μά-
ναν. Καὶ εἶναι τὸ ὄνομα αὐτὸ πολὺ ἐκφραστικόν,
διότι πράγματι εἶναι ἡ κοινὴ μήτηρ ὀλοκλήρου
τοῦ μελισσίου καὶ ἡ πηγὴ τῆς ζωῆς καὶ τῆς
ἀκμῆς του.

Οἱ μελισσολόγοι τὴν μετωνόμασαν βασίλισσαν
πρὸ διακοσίων περίπου ἐτῶν. Πρὶν, ἀπὸ τοὺς ἀρ-
χαιοτάτους χρόνους, ἐνομίζετο ἀρσενικὴ καὶ ἐλέγετο

βασιλεύς. Ὁ φιλόσοφος Ἀριστοτέλης τὴν ὀνομάζει βασιλέα τῶν μελισσῶν. Ἐμεινε δὲ ἀκόμη μέχρι σήμερον τὸ ὄνομα βασιλεύς εἰς τὰς Κυκλάδας, ἐνῶ εἰς τὴν Κρήτην τὴν ὀνομάζουν «πρῶτος».

Ἡ βασίλισσα γνωρίζεται ἀπὸ τὰς ἄλλας μελισσας, διότι ἔχει μακρότερον τὸ σῶμα καὶ σχετικῶς κοντὰ τὰ πτερά, ὥστε ὅλον τὸ ὀπίσω μέρος τῆς κοιλίας μένει ἀσκεπές. Εἶναι ἀκόμη περισσότερον κιτρινωπὴ ἀπὸ τὰς ἐργάτιδας καὶ εἰς τὸν ἥλιον φαίνεται ὡς χρυσομένη. Ἐὰν ἴδῃ κανεῖς διὰ πρώτην φορὰν βασίλισσαν, δύναται νὰ τὴν νομίσῃ μικρὸν σφήκα, διότι ἔχουν πολλήν ὁμοιότητα.

Αἱ κινήσεις τῆς βασιλίσης εἶναι συνήθως βραδεῖαι καὶ ἐπιβλητικάι, ὥσάν νὰ ἐννοῇ, ὅτι αὐτὴ εἶναι ἡ μεγαλυτέρα ἀρχόντισσα τῆς κυψέλης. Ἐὰν ὁμως τύχῃ ἀνάγκη, τότε γίνεται ἔξαφνα πολὺ ζωηρὰ καὶ εὐκίνητος.

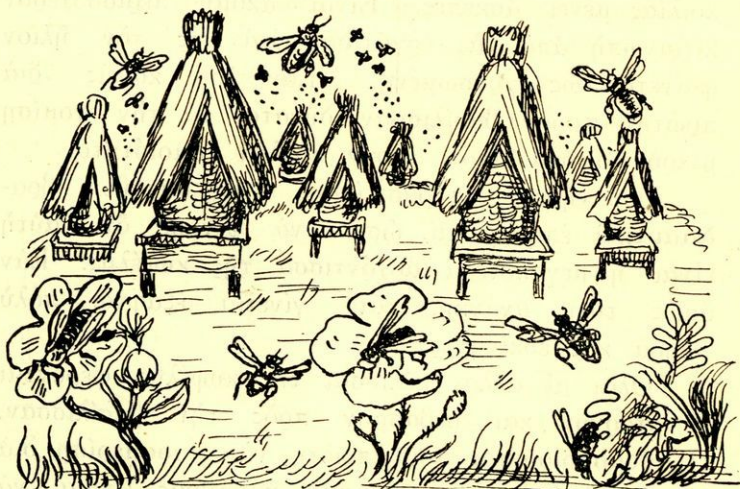
Ὅλαι αἱ ἄλλαι μέλισσαι τῆς κυψέλης φέρονται μὲ στοργὴν καὶ σεβασμὸν πρὸς τὴν βασίλισσαν. Προθυμοποιοῦνται ποία πρώτη νὰ παραμερίσῃ διὰ νὰ τῆς ἀφίσῃ τόπον εἰς τὰς κηρήθρας, ποία νὰ τὴν θωπεύσῃ μὲ τὰ κέρατά της, ποία νὰ τῆς προσφέρῃ τροφήν.

*
* *

Χωρὶς βασίλισσαν τὸ μελίσσιον δὲν ἡμπορεῖ νὰ διατηρηθῇ, ἀλλὰ σκορπίζεται καὶ χάνεται. Αἱ μέλισσαι ἐννοοῦν τοῦτο καὶ ἅμα χάσουν τὴν ἀγαπῆ- τὴν των μητέρα φανερώνουν μὲ τρόπον πολὺ ζωη- ρὸν τὴν λύπην, τὴν ταραχήν καὶ τὴν ἀπελπισίαν των. Γυρίζουν ἐπάνω καὶ κάτω, ἐδῶ καὶ ἐκεῖ καὶ

τὴν ζητοῦν παντοῦ μὲ παραπονετικὸν βοῦϊσμα τῶν πτερῶν. Αἱ φωναὶ αὐταὶ ἀδύνατον εἶναι νὰ μὴ συγκινήσουν ἄνθρωπον, ἀνατρέφοντα μὲ ἀγάπη μελίσσας.

Ἡ βασίλισσα ἔχει κέντρον καὶ μάλιστα μεγαλύτερον ἀπὸ τὴν ἐργάτιδα καὶ φαρμακερόν. Ἄλλ' εἶναι λοξὸν καὶ ὄχι τόσον δυνατόν, ὥστε νὰ τρυπᾷ

καὶ σκληρὰ ἀντικείμενα. Ἐὰν εἴπῃ κανεὶς τοῦτο εἰς ἀπλοϊκὸν μελισσοτρόφον, θὰ τὸν κάμῃ νὰ γελάσῃ, διότι ἔχει πλήρη πεποιθήσιν ὅτι ἡ βασίλισσα δὲν ἔχει κέντρον. Τὴν πεποιθήσιν ταύτην ἐσχημάτισε δικαίως, ἀφοῦ ἐγγίζει μὲ τὰς χεῖράς του, ὁσάκις τύχῃ ἀνάγκῃ, τὰς βασίλισσας τῶν μελισσῶν, χωρὶς νὰ κεντρωθῇ. Καὶ οὔτε θὰ κεντρωθῇ ποτέ, ὅσον καὶ ἂν τὴν σφίξῃ μὲ τὰ δάκτυλά του, καὶ ἂν τὴν βασάνισῃ ἀκόμῃ καὶ ἂν τῆς κόψῃ τοὺς πόδας καὶ τὰ πτερά. Καὶ ὅμως ἡ βασίλισσα ἔχει κέντρον.

Τὸ κέντρον ἢ βασίλισσα δὲν ἡμπορεῖ νὰ τὸ μεταχειρισθῇ ὡς ὄπλον, παρὰ μόνον εἰς μίαν περιστάσιν, ὡςάκις πρόκειται νὰ κτυπήσῃ ἄλλην βασίλισσαν.

*
* *

Μέσα εἰς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν κυψέλην δύο βασίλισσαι δὲν ἡμποροῦν νὰ ζήσουν. Καὶ ἅμα τύχη νὰ συναντηθοῦν, ὁρμοῦν ἢ μία ἐναντίον τῆς ἄλλης καὶ ἀρχίζει ἀγὼν φοβερός, ὁ ὁποῖος τελειώνει μὲ τὸν θάνατον τῆς ὀλιγώτερον δυνατῆς ἢ τῆς ὀλιγώτερον πονηρᾶς βασιλίσσης.

Εἰς τὰς μονομαχίας αὐτὰς συμβαίνει κάτι πολὺ περίεργον. Αἱ δύο βασίλισσαι ἀρπάζονται μὲ τοὺς ἐμπροσθίους πόδας, σφίγγονται στήθος μὲ στήθος καὶ προσπαθοῦν ἢ μία νὰ κεντρώσῃ τὴν ἄλλην εἰς τὸ κάτω μέρος τῆς κοιλίας. Ἀλλὰ, μόλις προβάλουν τὰ φαρμακερὰ κέντρα, ἀφίνονται καὶ ἀπομακρύνονται πρὸς τὰ ὀπίσω. Ἐπειτα ὁρμοῦν πάλιν καὶ συμπλέκονται. Τοῦτο ἐπαναλαμβάνεται, ἕως ὅτου εὕρῃ ἢ μία κατάλληλον στιγμήν, ὅταν ἢ ἀντίπαλός της εἶναι ἀπροφύλακτος, καὶ τότε ὁρμᾷ ἑξαφνα τὴν κτυπᾷ μὲ τὸ κέντρον καὶ τὴν θανατώνει.

Μὲ τὸν τρόπον αὐτὸν ἢ μία ἀπὸ τὰς βασιλίσσας θὰ ζήσῃ καὶ τὸ μελίσσιον δὲν μένει ὁρφανόν, ἐνῶ, ἂν ἐκτυπῶντο καὶ αἱ δύο κατὰ τὴν ὥραν τῆς συμπλοκῆς, θὰ ἔμενε χωρὶς βασίλισσαν καὶ θὰ ἐχάνετο. Ὅ,τι λοιπὸν γίνεται δὲν εἶναι οὔτε τυχαῖον οὔτε ἀσήμαντον γεγονός, ἀλλ' ἐν ἀπὸ τὰ πολλὰ δείγματα, τὰ ὁποῖα φανερῶνουν τὴν πρόνοιαν τοῦ Θεοῦ διὰ τὴν συντήρησιν τῶν δημιουργημάτων του.

Ἡ ἐργάτις

Ὁ πληθυσμὸς τῆς κυψέλης ἀποτελεῖται κατὰ τὸ πλεῖστον ἀπὸ ἐργάτιδας. Ἐν καλὸν μελίσσιον ἡμπορεῖ νὰ περιέχῃ ἕως ἑκατὸν χιλιάδας ἐργαζομένας μελίσσας. Αὐταὶ ἔχουν ὅλας τὰς φροντίδας τοῦ συνουκισμοῦ. Ἡ ζωὴ των εἶναι διαρκὲς ἐργασία. Ἀπὸ τὴν πρώτην στιγμήν, ὅτε ἐξέρχονται τέλειαι μέλισσαι ἀπὸ τὸ κελλίον, ἕως τὴν τελευταίαν στιγμήν, ὅτε πίπτουν θύματα τῆς φιλοπονίας των, ἐργάζονται.

Διὰ τοῦτο καὶ δὲν ζοῦν περισσότερον ἀπὸ ἕξ ἢ ἑπτὰ μῆνας, μερικαὶ μάλιστα οὔτε δύο μῆνας. Ἄλλαι τρώγονται ἀπὸ τὰ πτηνὰ, ἐνῶ συλλέγουν νέκταρ ἐπάνω εἰς τὰ ἄνθη, ἄλλα θανατώνονται ἀπὸ κακοκαιρίας καὶ βροχάς, πρὶν προφθάσουν νὰ φέρουν τὸ φορτίον των εἰς τὴν κυψέλην.

Ὀλίγαι προφθάνουν νὰ γεράσουν, ὅσαι γεννῶνται κατὰ τὸ φθινόπωρον καὶ μένουν τὸν χειμῶνα κλεισμέναι εἰς τὰς κατοικίας των. Καὶ αὐταὶ μὲ πτερὰ ἐσχισμένα, μὲ σῶμα μαδημένον, ἐργάζονται ὅσον ἡμποροῦν εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς κυψέλης μέχρι τῆς ὥρας τοῦ θανάτου, ὃ ὁποῖος ἐπέρχεται αἰφνίδιος χωρὶς ἀσθενείας καὶ βάσανα.

Ἡ ἐργάτις τὰς πρώτας δέκα πέντε ἡμέρας τῆς νεότητός της περιορίζεται εἰς τὸ καθάρισμα τῶν κελλίων καὶ εἰς τὴν διατροφήν τῶν ἀνηλίκων ἀδελφῶν της, κατόπιν δὲ ἀρχίζει νὰ κατασκευάζῃ κηρίον ἀπὸ τὸ μέλι, τὸ ὁποῖον τρώγει ἑτοιμον ἀπὸ τὰς κηρήθρας.

Ἐὰν ἀρχίσῃ νὰ ἐξέρχεται ἀπὸ τὴν κυψέλην, τὰς πρώτας ἡμέρας φέρει νερόν, ἔπειτα γῦριν καὶ ἐπὶ τέλους μέλι. Ὡστε ἀπὸ τὰς ἐργάτιδας μελίσσας αἱ

μὲν ἀνθοφοροῦν, ἄλλαι δὲ ὕδροφοροῦν, ἄλλαι τέλος καθαρίζουν τὰ κελλία.

*
**

Ἐὰν καμμιὰ ἀπὸ τὰς ἐργάτιδας γεννηθῇ ἀνίκανος πρὸς ἐργασίαν, ἀμέσως θανατώνεται ἀπὸ τὰς ἀδελφάς της. Ἐπίσης καταδικάζεται εἰς θάνατον ἀπὸ πείναν, ἐὰν παύσῃ νὰ ἐργάζεται, διότι ἔπαθε σωματικὴν βλάβην. Τότε αἱ ἄλλαι μέλισσαι μὲ σπαρτιατικὴν αὐστηρότητα τὴν σύρουν καὶ τὴν ῥίπτουν ἔξω ἀπὸ τὴν κυψέλην, διότι ἡ πολιτεία τῶν μελισσῶν δὲν ἐννοεῖ νὰ τρέφῃ πολίτας ἀέργους καὶ ἀχρήστους.

Δὲν πρέπει ὅμως ἐκ τούτου νὰ ὑποθέσῃ κανεὶς ὅτι δὲν ὑπάρχει αἴσθημα στοργῆς μεταξὺ τῶν μελισσῶν τῆς αὐτῆς κυψέλης. Ἐὰν τύχῃ νὰ συλληφθῇ μία μέλισσα ἀπὸ κανὲν ἔντομον ἢ ὅπωςδήποτε εὐρεθῇ εἰς κίνδυνον, τότε τὸ αἴσθημα τῆς ἀδελφότητος φανερόνεται ἀμέσως. Ὅλοι αἱ ἄλλαι μέλισσαι, χωρὶς νὰ συλλογισθοῦν μήπως πάθουν καὶ αὐταί, τρέχουν νὰ τὴν βοηθήσουν καὶ νὰ τὴν σώσουν.

Αἱ ἐργάτιδες μέλισσαι ἔχουν ὄπλον δυνατὸν, τὸ φαρμακερὸν κέντρον. Ἐν τούτοις ποτὲ δὲν τὸ μεταχειρίζονται διὰ νὰ ἐπιτεθοῦν χωρὶς λόγον, ἀλλὰ μόνον διὰ νὰ ὑπερασπίσουν τὴν ζωὴν των καὶ νὰ προφυλάξουν τὴν κατοικίαν των. Κάποτε Ἕλληνες πειραταὶ καταδιωκόμενοι ἀπὸ μέγα ὀθωμανικὸν πλοῖον, κατώρθωσαν νὰ ἐπιτεθοῦν καὶ νὰ τὸ κυριεύσουν μὲ τὴν βοήθειαν τῶν μελισσῶν. Ἐπλησίασαν εἰς τὸ ἐχθρικὸν σκάφος καὶ ἀπὸ τὸ ὕψος τοῦ ἱστοῦ ἔρριψαν μέσα εἰς αὐτὸ τὰς πηλίνας κυψέλας, τὰς

ὁποίας εἶχον εἰς τὸ πλοιάριόν των. Αἱ κυψέλαι ἔσπασαν καὶ αἱ μέλισσαι διεσκορπίσθησαν καὶ ἐπετέθησαν κατὰ τοῦ πληρώματος. Οἱ Τοῦρκοι τόσον ἐξάλισθησαν ἀπὸ τὰ κεντρώματα χιλιάδων μελισσῶν, ὥστε ἔτρεχον καὶ ἐκρύπτοντο εἰς τὰ βάθη τοῦ σκάφους, ἐνῶ οἱ πειραταί, προφυλαγμένοι μὲ προσωπίδας, ὥρμησαν καὶ ἐκυρίευσαν τὸ πλοῖον, χωρὶς νὰ εὗρουν καμμίαν ἀντίστασιν.

Ὁ κ η φ ή ν

Ὁ μόνος προορισμὸς τῶν νωθρῶν καὶ ἀκέντρων κηφήνων εἶναι νὰ καταστήσουν γόνιμον τὴν βασιλίτσαν καὶ νὰ συντελέσουν εἰς τὴν αὔξησιν τοῦ πληθυσμοῦ τῆς κυψέλης. Ἐκτὸς τούτου καμμίαν ἄλλην χρησιμότητα δὲν ἔχουν. Οὔτε νὰ ὑπερασπίσουν τὴν κατοικίαν των ἢ μποροῦν, οὔτε ἡξεύρουν νὰ ἐργασθοῦν εἰς τὰς κηρήθρας, οὔτε κἂν πηγαίνουν ἔξω, διὰ νὰ βοσκήσουν. Μένουν σχεδὸν δ αὐτῶν κλεισμένοι καὶ τρέφονται μὲ μέλι.

Οἱ κηφήνες εἶναι περισσότερον μεγαλόσωμοι καὶ χονδροὶ ἀπὸ τὰς ἐργάτιδας. Ἔχουν συνεπῶς καὶ στόμαχον ἀνάλογον. Ἄλλ' αἱ ἐργάτιδες, ἐφ' ὅσον ὑπάρχουν ἀρκετὰ ἄνθη, χωρὶς κανὲν παράπονον ἐναντίον τῶν ὀκνηρῶν αὐτῶν καταναλωτῶν, ἐξακολουθοῦν νὰ φέρουν τροφήν. Ὅταν ὅμως ἀρχίσῃ νὰ ὀλιγοστεύῃ ἡ συγκομιδὴ τοῦ μέλιτος, ἡ ἀνοχὴ αὐτῇ παύει.

Τότε αἱ ἐργάτιδες καταλαμβάνονται ἀπὸ ἀνησυχίαν καὶ φόβον, μήπως οἱ ἀμέριμνοι καὶ πολυφάγοι κηφήνες ἐξοδεύσουν τὸ ἀποθηκευμένον μέλι καὶ χαθῇ ἀπὸ πεῖναν τὸ μελίσσιον κατὰ τὸ διά-

στημα τοῦ χειμῶνος. Ἐπιδίδονται λοιπὸν εἰς τὴν καταδίωξίν των. Ὁ ἀπαράβατος νόμος τοῦ κοινοῦ συμφέροντος τὰς ὁδηγεῖ καὶ εἰς τοῦτο, ὅπως εἰς ὅλας τὰς πράξεις των.

Τοὺς ἕως χθὲς φιλτάτους ἀδελφούς, μὲ τοὺς ὁποίους ἐγεννήθησαν καὶ ἐμεγάλωσαν εἰς τὴν αὐτὴν στέγην καὶ τοὺς ὁποίους ἔθρεψαν μὲ τὸ προῖόν τόσων κόπων καὶ τόσων κινδύνων, τώρα τοὺς συλλαμβάνουν χωρὶς εὐσπλαγχνίαν καὶ τοὺς σύρουν ἔξω ἀπὸ τὴν κυψέλην. Ἐν ὅσῳ ὑπῆρχεν ἀρκετὴ τροφή, ἃς ἔτρωγον καὶ οἱ ἄχρηστοι. Τώρα τροφὴ δὲν ὑπάρχει, παρὰ μόνον διὰ τοὺς ἐργαζομένους καὶ τοὺς χρησίμους εἰς τὴν διατήρησιν τῆς κυψέλης. Ἄν αὐτοὶ πλεονάσουν καὶ ἂν τὸ ἀποθηκευμένον μέλι ἐξοδευθῇ, πρὶν ἔλθῃ ὁ καιρὸς τῆς νέας συγκομιδῆς, τότε ὁλόκληρον τὸ μελίσσιον θὰ χαθῇ κατὰ τὸ διάστημα τοῦ χειμῶνος.

Ὁ κηφὴν εἶναι ἡ ἄκρα ἀντίθεσις τῆς ἐργατικῆς. Αὐτὴ εἶναι σύμβολον τῆς φιλοπονίας καὶ τῆς ἐργατικότητος, ἐκεῖνος τύπος τῆς νωθρότητος καὶ τῆς ἀργίας. Ὅθεν τὸ ὄνομα κηφὴν εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν καὶ τὸ παραγόμενον ἐκ τούτου «κηφηναρὶὸν» εἰς τὴν δημώδη, ἐξέπεσαν εἰς τὸν χαρακτηρισμὸν ἀέργων καὶ ὀκνηρῶν ἀνθρώπων, ἀχρήστων εἰς τὴν κοινωνίαν καὶ ζώντων ἀπὸ ξένους κόπους.

Γ. Δροσίνης

Βαρὺ φορτίον

Πτωχή χήρα εἶχεν ὡς μόνον κτῆμα μικρὰν ἄμπελον, συνορεύουσαν πρὸς τοὺς κήπους τοῦ τοπάρχου τῆς χώρας.

Ὁ τοπάρχης ἠθέλησε νὰ ἀγοράσῃ ταύτην, διὰ νὰ κτίσῃ ἐξοχικὸν οἰκίσκον ἐπ' αὐτῆς. Ἡ χήρα ὁμως ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ ἐδέχετο νὰ πωλήσῃ τὴν ἄμπελον ἐκείνην, τὴν ὁποίαν ἐθεώρει πολὺτιμον κληρονομίαν τῆς.

Ὁ ἡγεμὼν τότε διέταξε νὰ καταλάβουν αὐτὴν διὰ τῆς βίας καὶ κτίσουν ἐπ' αὐτῆς τὸν ἐξοχικὸν οἰκίσκον.

Ἡ πτωχή χήρα ἐν τῇ ἀπελπισίᾳ τῆς κατέφυγεν εἰς γηραιὸν δικαστὴν, ζητοῦσα συμβουλὴν, τί νὰ πράξῃ. Ὁ δικαστὴς οὗτος ἦτο περίφημος καθ' ὅλην τὴν χώραν διὰ τὸ θάρρος, μὲ τὸ ὁποῖον ὑπερίσπιζε τὸ δίκαιον τῶν ἀδικουμένων, πάντες δὲ ἐτίμων καὶ ἐσέβοντο αὐτόν.

Ἡμέραν τινά, ἐνῶ ὁ τοπάρχης εὐρίσκετο εἰς τὸ ὥραϊον ἐξοχικὸν οἰκίσκον μετὰ πολλῶν φίλων του, ἦλθεν ὁ δικαστὴς οὗτος ἔφιππος, κρατῶν κενὸν σάκκον. Ὁ ἡγεμὼν ἐκπληκτος ἠρώτησεν αὐτόν, τί θέλει.

—Εὐγενέστατε, εἶπεν ὁ δικαστὴς, σᾶς παρακαλῶ νὰ μοῦ ἐπιτρέψετε νὰ γεμίσω τὸν σάκκον τοῦτον διὰ τοῦ χώματος, τὸ ὁποῖον ταύτην τὴν στιγμὴν πατοῦν οἱ πόδες σας.

Ὁ ἡγεμὼν ἐπέτρεψε τοῦτο, ὁ δὲ γηραιὸς δικαστὴς, ἀφοῦ ἐπλήρωσε τὸν σάκκον διὰ χώματος, ἔστησεν αὐτόν ὀρθὸν καὶ εἶπεν εἰς τὸν ἡγεμόνα:

—Εὐγενέστατε, σᾶς παρακαλῶ θερμότατα νὰ μὲ

βοηθήσετε διὰ τῆς ἡγεμονικῆς χειρός σας νὰ θέσω ἐπὶ τοῦ ἵππου τὸ πολύτιμον τοῦτο φορτίον.

Ὁ ἡγεμὼν ἐκ σεβασμοῦ πρὸς τὸν γηραιὸν δικαστὴν δὲν ἀπέκρουσε τὴν παράδοξον ταύτην αἴτησιν, ἀλλ' ἐπλησίασε πρὸς τὸν σάκκον καὶ προσεπάθησε νὰ ἐγείρῃ αὐτόν. Ἀλλὰ μάτην. Ὁ σάκκος ἦτο πολὺ βαρὺς.

Τότε διὰ φωνῆς ἐπισήμου καὶ σοβαρᾶς λέγει ὁ δικαστὴς πρὸς τὸν ἡγεμόνα :

— Καὶ ὅμως, εὐγενέστατε, ὁ σάκκος αὐτός, ὁ ὁποῖος σοὶ φαίνεται τόσο βαρὺς, περιέχει ἐλάχιστον μέρος τῆς ἀμπέλου, τὴν ὁποίαν ἤρπασες ἀπὸ μίαν πτωχὴν ἀπὸ μίαν δυστυχεῖν χήραν. Πῶς θὰ δυνηθῇς νὰ βαστάσῃς τὸ βάρος ὅλης τῆς ἀμπέλου, ὅταν ἐμφανισθῇς ἐνώπιον τοῦ Μεγάλου Δικαστοῦ ;

Ὁ ἡγεμὼν ἐνόησε τὸ αὐστηρὸν δίδαγμα, ηὔχαριستیησε τὸν δικαστὴν, ὡμολόγησε τὸ σφάλμα του καὶ ἀπέδωκεν ἀμέσως εἰς τὴν χήραν τὴν ἄμπελον, δωρήσας καὶ τὸν ἐξοχικὸν οἰκίσκον, τὸν ὁποῖον εἶχε κτίσει ἐπ' αὐτῆς.

Μετάφρασις

Ὁ μικρὸς βοσκὸς

Μικρὸς τις βοσκὸς εἶχε χάσει μίαν ἀμνάδα καὶ τὴν ἐζήτηι ἐντὸς πυκνοῦ δάσους τοῦ ὄρους. Ἐκεῖ ὑπὸ τινα θάμνον συνήντησεν ἄνθρωπον κατὰκοπον καὶ μόλις ἀναπνέοντα.

— Βοσκέ, εἶπεν ὁ ἄνθρωπος, ἀποθνήσκω ἐκ τῆς πείνης καὶ τῆς δίψης. Χθὲς ἦλθον εἰς τὸ ἄγριον

τοῦτο ὄρος νὰ κυνηγήσω, ἀλλὰ περιεπλανήθην καὶ διήλθον τὴν νύκτα εἰς τὸ δάσος.

Ὁ βοσκὸς συνεπόνεσε τὸν κυνηγὸν καὶ τῷ ἔδωκεν ἐκ τοῦ σάκκου του ἄριον καὶ τυρόν.

— Φάγε, εἶπε μὲ καλωσύνην εἰς αὐτόν, καὶ

ἐλθὲ νὰ σὲ ὀδηγήσω εἰς παλαιὰν δρυῖν, ἐκ τῆς ῥίζης τῆς ὁποίας ἀναβλύζει πάντοτε διαυγέστατον καὶ δροσερὸν ὕδωρ.

Ὁ κυνηγὸς ἔφαγε καὶ ἔπινε μὲ ἀρκετὴν ὄρεξιν, παρεκάλεσε δὲ τὸν ποιμενόπαιδα νὰ τὸν ὀδηγήσῃ ἔξω τοῦ δάσους. Ὁ μικρὸς βοσκὸς προθύμως τὸ ἐδέχθη, ὅταν δὲ ἐξῆλθον ἀπὸ τοῦ δάσους, ὁ κυνηγὸς λέγει εἰς τὸν σωτῆρά του:

— Ἀγαπητόν μου παιδίον, μοῦ ἔσωσες τὴν ζωὴν. Μίαν ὥραν ἂν ἔμενον ἀκόμῃ ἐκεῖ, θὰ ἀπέθνησκον. Θέλω νὰ σοῦ δεῖξω τὴν εὐγνωμοσύνην μου. Ἀκολουθεῖ μοι εἰς τὴν πόλιν. Εἶμαι ἀρκετὰ πλούσιος καὶ θὰ σὲ περιποιηθῶ καὶ θὰ φροντίσω διὰ τὴν ἀποκατάστασίν σου, ὥς ἂν ἤμην πραγματικὸς πατήρ σου.

— Ὅχι, ἀπήντησε τὸ παιδίον, δὲν δύναμαι νὰ σὲ ἀκολουθήσω εἰς τὴν πόλιν. Ἔχω πατέρα καὶ μητέρα πτωχοὺς, τοὺς ὁποίους ἀγαπῶ. Καὶ βασιλεὺς ἂν ἦσο, δὲν θὰ ἄφρινα αὐτοὺς πρὸς χάριν σου.

— Ἀλλά, εἶπεν ὁ κυνηγός, ἐδῶ κατοικεῖς ἐντὸς ἀθλίας καλύβης ἀχυροσκεπάστου. Ἐγὼ διαμένω εἰς καλλιμάρμαρον μέγαρον, τὸ ὁποῖον περιβάλλουν ὑψηλοὶ στῦλοι. Θὰ πίνης ἐντὸς χρυσταλλίνων ποτηρίων καὶ θὰ τρώγῃς πολυτελεῖ φαγητὰ ἐντὸς ἀργυρῶν πινακίων.

— Ἡ μικρὰ κατοικία μας, ἀπήντησεν ὁ μικρός, δὲν εἶναι τόσον ἀθλία, ὅσον νομίζεις. Ἀντὶ στύλων περιβάλλουν αὐτὴν ὠραιόταται ἀναδενδράδες καὶ διάφορα ὀπωροφόρα δένδρα. Πίνομεν χρυστάλλινον ὕδωρ, τὸ ὁποῖον ἀντλοῦμεν ἀπὸ τὴν πλησίον πηγὴν. Διὰ τῆς ἐργασίας μας κερδίζομεν ἀπλὴν, ἀλλ' ἀρκετὴν τροφήν. Εἰς τὴν οἰκίαν βεβαίως δὲν ἔχομεν οὔτε χρυστάλλινα σκεύη οὔτε πολυτελεῖ ἐπιπλα οὔτε μαρμάρινα καλλιτεχνήματα. Ἔχομεν ὅμως ἄφθονα ἄνθη.

Ὁ κυνηγὸς προσέθεσε:

— Ἐλα, μικρέ μου, πλησίον μου. Καὶ εἰς τὴν πόλιν ἔχομεν ἄνθη καὶ δένδρα. Εἰς ἔξοχον κῆπον, τὸν ὁποῖον ἔχω, θὰ εὕρῃς δενδροστοιχίας πυκνάς καὶ εὐθείας, ἀνθῶνα μὲ τὰ πολυτιμότερα φυτὰ, εἰς

τὸ μέσον δὲ τοῦ κήπου ὑπάρχει πίδαξ μεγαλοπρεπής, ὅμοιον τοῦ ὁποίου δὲν εἶδες ποτέ. Ἀνατινάσσεται κατὰ δεσμίδας τὸ ὕδωρ καὶ καταπίπτει ἔπειτα ἀφρωδὲς ἐντὸς λεκάνης μαρμαρίνης.

— Ζῶμεν εὐτυχεῖς εἰς τὰ δάση μας, ἀπήντησεν ὁ βοσκός. Ἡ σκιά τῶν δασῶν εἶναι τερπνὴ καὶ δὲν εἶναι κατωτέρα τῆς σκιᾶς τῶν ἐξόχων δενδροστοιχιῶν σου. Οἱ πράσινοι λειμῶνες εἶναι κατάστικτοι ἀπὸ ἀγνὰ ἄνθη. Καὶ οἱ πίδακες τοῦ κήπου σου δὲν δύναται νὰ παραβληθοῦν μετὰ τοὺς ὠραίους καταρράκτας μας. Ἡμᾶς τέρπει τὸ ἄσμα τῆς ἀηδόνης καὶ τοῦ κορυδαλοῦ. Καθ' ἐκάστην δὲ Κυριακὴν μεταβαίνομεν παρὰ τὴν ὄχθην τοῦ κελαρύζοντος ὕδατος καὶ ἐκεῖ ἡ ἀδελφή μου ψάλλει ὠραῖα ἄσματα καὶ ἐγὼ τὴν συνοδεύω διὰ τοῦ αὐλοῦ.

— Τότε πῶς νὰ σοῦ δείξω τὴν εὐγνωμοσύνην μου; τῷ λέγει ὁ κυνηγός. Λάβε τοῦλάχιστον αὐτὸ τὸ βαλάντιον. Περιέχει ἀρκετὰ χρήματα.

— Δὲν δύναμαι νὰ τὸ δεχθῶ. Εἴμεθα μὲν πτωχοί, ἀλλ' οὐδενὸς στερούμεθα. Ἡ μήτηρ μου θὰ μὲ ἐπιπλήξῃ, ἐὰν τὸ λάβω. Μὲ ἔχει διδάξει νὰ εἶμαι φιλόφρων πρὸς πάντας καὶ νὰ βοηθῶ ὅλους, ὅσοι εὐρίσκονται εἰς δύσκολον θέσιν ἄνευ ἀμοιβῆς.

Καὶ εἰπὼν ταῦτα ὁ μικρὸς ποιμενόπαις ἀφῆκεν ἔκπληκτον τὸν πλούσιον κυνηγὸν καὶ ἤρχισε νὰ τρέχῃ καὶ νὰ πηδᾷ.

Τὸ καλύβι

Ἐκεῖ, πὺν οἱ κασιτανιὲς χυτὰ
χλωρόφυλλα λαμπαδωτὰ
κλωνάρια ξανεμίζουν,
πὺν ροδοβάφονται οἱ μηλιὲς
κι' οἱ γαλανόφυλλες ἑλιὲς
πολύκαρπες λυγρίζουν·

πὺν ἀνθοῦν λευκὰ τριαντάφυλλα
καὶ κλήματα ἀφροστιάφυλα
τὶς κρεβατὲς ἰσκιώνουν·
καὶ κυπαρίσσια ἀραδαριὰ
παλεύοντας μὲ τὸ βοριά
ἀνίκητα ψηλώνουν.

Συμμαζεμένο, ντροπαλό,
σὰν καραβάκι στὸ γιαλό,
κατάλευκο καλύβι
μὲς σ' ὀλοπράσινα κλαριά
τῇ χιονισμένῃ του θωριά
μιά δείχνει καὶ μιά κρύβει.

Μικρὰ τὰ καμαράκια του
καὶ τὰ παραθυράκια του
κι' ὅλο μικροπλασμένο,
τόσο μικρό, ὅσο πὺν μπορεῖ
τὴν Εὐτυχία νὰ χωρῇ.
Τί κοῖμα, πὺν εἶναι ξένο!

Γ. Δροσίνης

Ὁ τρυποφράκτης

Ἔχει ἓνα ἔκπτωτον βασιλέα ὁ λόγγος. Ὀνομάζεται τρυποφράκτης. Ἔχετε ἴδαι αὐτὸ τὸ πτερωτὸν ψυχίον; Ὑποθέτω ὅχι, διότι ἀκολουθεῖ τὴν συνήθειαν τῶν σοφῶν μειριοτήτων, αἱ ὁποῖαι προτιμοῦν νὰ ἀκούωνται, παρὰ νὰ φαίνωνται. Δὲν ἀκούεται, παρὰ ὅταν τὰ βάτα καὶ ἡ ἀγρία ἄμπελος σκεπάσουν πλέον τὸν φράκτην, εἰς τὰ βάθη τοῦ ὁποίου ζῇ, τραγουδεῖ, θορυβεῖ μέχρι τρίτου οὐρανοῦ.

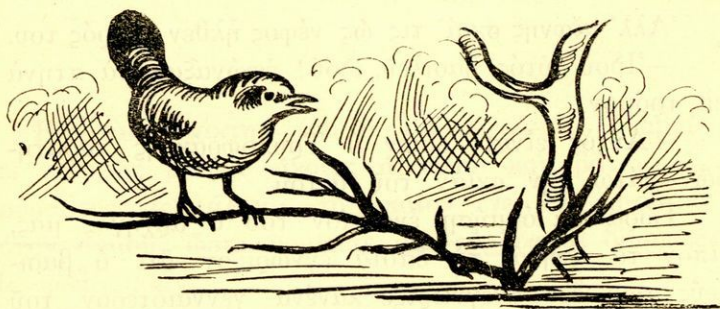
Αὐτὸς λοιπὸν ὁ μικρὸς κατάδικος τοῦ φράκτου ἀνῆλθεν εἰς τὸν θρόνον τῶν πτηνῶν ὡς ἐξῆς: Ὅταν ὁ πτερωτὸς κόσμος τὸ πρῶτον ἀπεφάσισε νὰ συγκροτηθῇ εἰς πολιτείαν, ὁ τρυποφράκτης ὡς σπουδαῖος ρήτωρ τῆς πρώτης ἐκείνης ἐθνοσυνελεύσεως ἠξίωσε νὰ γίνῃ αὐτὸς βασιλεὺς τοῦ κράτους τῶν πτηνῶν.

Τὸ πρᾶγμα ἐπροκάλεσε πολὺν θόρυβον, διότι ἦτο πολὺ μικρὸς κατὰ τὸ ἀνάστημα. Αὐτὸς ὅμως ἐπέμεινεν εἰς τὴν ἀξιώσιν του καὶ τέλους ἔπεισε τὰ ἄλλα πτηνὰ νὰ τὸν δεχθοῦν ὡς τὸν γενναιότερον ἄνδρα μεταξὺ τῶν συγχρόνων του. Μίαν πρωΐαν ἔγινεν ἡ στέψις καὶ ὁ θρόνος τῶν πτηνῶν ἤστραψεν ἀπὸ μεγαλεῖον γενναιότητος.

*
* *

Πολὺν ἢ ὀλίγον καιρὸν ἐστάθῃ εἰς τὸν θρόνον, πῶς ἐκυβέρνησε καὶ ἂν ὑπῆρξεν εὐσπλαγχνικὸς ἢ ὅχι ἡ παράδοσις δὲν ἀναφέρει τίποτε. Τὸ μόνον γνωστὸν κεφάλαιον τῆς ἱστορίας του μετὰ τὴν ἀναγόρευσίν του εἶναι ἡ ἐκθρόνισίς του, ἡ ὁποία ἔγινεν ὡς ἐξῆς:

Μίαν ἡμέραν αἱ ἀρχαὶ εἰδοποιήθησαν ὅτι εἰς τὰ σύνορα τοῦ βασιλείου ἐνεφανίσθη ἓν πελώριον πτηνόν. Ἦτο ὁ αἰτός, ἄγνωστος μέχρις ἐκείνης τῆς στιγμῆς εἰς τοὺς ὑπηκόους τοῦ τρυποφράκτου, οἱ ὅποιοι φαίνεται ὅτι δὲν ἦσαν καὶ πολὺ μεγαλοσωμότεροι τοῦ βασιλέως των. Διότι, καθὼς λέγει ὁ μῦθος, ἐπροξένησεν εἰς ἐκείνους οἱ ὅποιοι τὸν εἶδον, τόσον τρόμον, ὥστε ἔσπευσαν εἰς τὴν πρωτεύουσαν, παρουσιάσθησαν εἰς τὸν βασιλέα των, ἀλλὰ δὲν κατώρθωσαν νὰ διηγηθῶν ποίου μεγέθους ἦτο ὁ ἐμφανισθεὶς ἐχθρός.

Ὁ Τρυποφράκτης, ἔξω φρενῶν διὰ τὴν δειλίαν των, τοὺς ἐπέπληξε, διότι ἐνέσπειραν τὸν πανικὸν καὶ πρὸς καθυσύχασιν τοῦ λαοῦ τοῦ ἐνεφανίσθη καὶ τοὺς ἐνεψύχωσεν ὡς ἑξῆς :

— Μὴ φοβεῖσθε ! Ἐγὼ εἶμαι ἐδῶ καὶ ὅστις εἶναι μεγαλύτερος ἀπ' ἐμὲ ἄς ἔλθῃ. . .

— Τί λέγεις, βασιλεῦ ; τῷ εἶπον τὰ πτηνά, τὰ ὅποια εἶδον τὸν Ἀετόν. Γνωρίζεις πόσον μέγας εἶναι ; . . .

Ὁ Τρυποφράκτης ἐτέντωσεν ὀλίγον τὴν δεξιάν του πτέρυγα καὶ ἠρώτησεν :

— Εἶναι τόσος;

— Τί λέγεις, βασιλεῦ, εἶναι μέγας! ἐφώναξαν ἀπὸ κάτω τὰ πτηνά.

Ὁ Τρυποφράκτης ἐτέντωσε περισσότερον τὴν δεξιὰν πτέρυγα καὶ ἠρώτησε πάλιν περιφρονητικῶς:

— Μήπως εἶναι τόσος;

— Εἶναι μέγας, βασιλεῦ, εἶναι πολὺ μέγας, εἶναι πολὺ μέγας!

Ὁ Τρυποφράκτης ἀπεφάσισε νὰ ἀνοίξῃ ὅλην τὴν τὴν μίαν πτέρυγάν του καὶ νὰ ἐρωτήσῃ πάλιν:

— Δὲν εἶναι παράδοξον νὰ μοῦ εἴπετε ὅτι εἶναι καὶ τόσος!!...

Ἄλλ' αἴφνης σκιά τις ὥς νέφος ἦλθεν ἐμπρὸς του.

— Ἴδου αὐτός, βασιλεῦ, ἰδού! ἐφώναξαν τὰ πτηνὰ μὲ τρόμον.

— Αὐτὸς εἶναι; εἶπεν ὁ Τρυποφράκτης παρατηρῶν κάτω τὴν σκιάν τοῦ ἀετοῦ.

Τώρα θὰ ὀρμήσῃ ἐναντίον του ὁ ἀρχηγός μας, εἶπον τὰ πτηνά, τὰ ὅποια ἐγνώριζον ὅτι ὁ βασιλεὺς των δὲν ἀνεγνώριζε κανένα γενναιότερον τοῦ ἑαυτοῦ του καὶ ὁ ὅποιος ἐξηκολούθει νὰ κοιτάζῃ ἐχθρικῶς τὴν σκιάν τοῦ Ἀετοῦ.

— Γνωρίζετε καλῶς ὅτι αὐτὸς εἶναι;

— Αὐτός, αὐτός, ἀρχηγέ, ὁ ἴδιος! ἀπήντησαν τὰ πτηνά.

Ὁ Τρυποφράκτης ὥρμησε τότε ἀπὸ τὸν φόβον του πρὸς τὰ κάτω.

— Τί μεγάλη αἱματοχυσία θὰ γίνῃ σήμερον! εἶπον τὰ πτηνά. Ὁ Θεὸς ἂς βοηθήσῃ.

Μερικὰ ἐξ αὐτῶν ἔτρεξαν νὰ τὸν βοηθήσουν.

Ἄλλα πάλιν, ἐπειδὴ ὑποπτεύθησαν μήπως ὁ βα-

σιλεύς των ἐξέλαβε τὴν σκιὰν ὡς Ἀετόν, ἐφώνα-
ζον εἰς αὐτόν :

— Ὅχι πρὸς τὸ μέρος αὐτό, βασιλεῦ... Ὁ Ἀε-
τὸς εἶναι ἐπάνω.

— Μὴ μὲ κρατεῖτε, ἐφώναξεν ὁ Τρυποφράκτης.

Ἐν τῷ μεταξὺ ἔφθασεν πλησίον τοῦ φράκτου
τοῦ κήπου.

— Ἐδῶ εἶναι ἀκόμη; ἠρώτησε.

— Ἐδῶ... πετῶ ὑπεράνω τῶν κεφαλῶν μας !

— Αἶ τότε «φράκτη σας καὶ φράκτη μου καὶ
ὅποιοι σωθῇ!» καὶ ἐχώθη εἰς τὰ βάθη τοῦ φρά-
κτου, ὁ ὅποιος ἔκτοτε εἶναι τὸ ἀνάκτορόν του.

*
* *

Εἰς τὸν φράκτην του ὁ Τρυποφράκτης ἀναβαί-
νει διαρκῶς μεταξὺ ἀγρίας ἀμπέλου καὶ βάτου, ἀ-
κούραστος εἰς λάλημα, τὸ ὅποιον ἔχει ἕνα τοιοῦτον
τόνον θυμοῦ, ὥστε νομίζετε ὅτι εὐρίσκεται διαρκῶς
εἰς φιλονεικίαν.

Ὅταν ὁμως ἐνίστε πηδᾶ εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ
φράκτου, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἶναι ἀμίλητος. Ἀρ-
πάζει τὸ ἔντομον, τὸ ὅποιον σπανίως καταδιώκει
ἕως ἐκεῖ καὶ χώνεται, ἢ μᾶλλον τρυπᾷ τὸν φρά-
κτην ὡς βέλος καὶ ἀρχίζει πάλιν τὴν φλυαρίαν.
Ὅμοιάζει μὲ τοὺς ἀνθρώπους ἐκείνους, οἱ ὅποιοι
ἔξω εἶναι ταπεινότατοι δοῦλοι, μόλις δὲ πατήσουν
τὴν θύραν τῆς οἰκίας των μεταβάλλονται εἰς τυ-
ράννους. Ποῖος γνωρίζει τί νὰ ὑποφέρῃ ἐκείνη ἡ
ἀτυχὴς κυρία Τρυποφράκτου καὶ ἡ λοιπὴ οἰκογένειά
του ἀπὸ τοὺς ἡρωϊσμούς του καὶ τὰς διηγήσεις του.
Ἴσως, ἐνῶ ἐπιστρέφει ἀπὸ τὴν καταδίωξιν κανενὸς

ἐντόμου, ἡ ὁποία σπανίως ἐπεκτείνεται πέραν τῆς κορυφῆς τοῦ φράκτου, ἐπιμένει νὰ τὴν πείσῃ ὅτι κατεδίωκε τὸν Ἀετόν, ἀλλ' ὅτι ἐκεῖνος ἐτράπη εἰς φυγὴν καὶ κατώρθωσε νὰ διαφύγῃ.

Τὴν μικρότητα τοῦ σώματός του, τὸ αὐθαδέστατον ἀνατίναγμα τῆς κεφαλῆς του καὶ τῆς οὐρᾶς του, τὸ θυμῶδες λάλημά του, τὸ νευρικὸν ράμφισμά του, τὸ ὑπερήφανον βάδισμά του μέσα εἰς τὸν φράκτην, τὴν ταπεινοσύνην του, μόλις ἐξέλθῃ ἀπὸ τὰ βάτα διὰ τὸν φόβον τοῦ Ἀετοῦ, δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ τὰ ἀφήσῃ ὁ ἐλληνικὸς λαὸς ἀχρησιμοποίητα. Τὸ ἔλαβε καὶ ἔκαμε τὸν μῦθον τῆς θρασυτήτος.

Ὅταν ὅμως ποτὲ τὸ κράτος ἢ ἑταιρεία ἀποφασίσῃ νὰ γνωρίσῃ εἰς τοὺς Ἑλληνας γεωργοὺς τοὺς ἐχθροὺς των καὶ τοὺς φίλους των, δίχως ἄλλο ἢ μικροσκοπικὴ αὐτὴ ὕπαρξις θὰ καμαρώνῃ εἰς τοὺς πίνακας καὶ τὰ βιβλία ὥς ἓν ἀπὸ τὰ εὐεργετικώτερα πτηνὰ τοῦ ἀγροῦ.

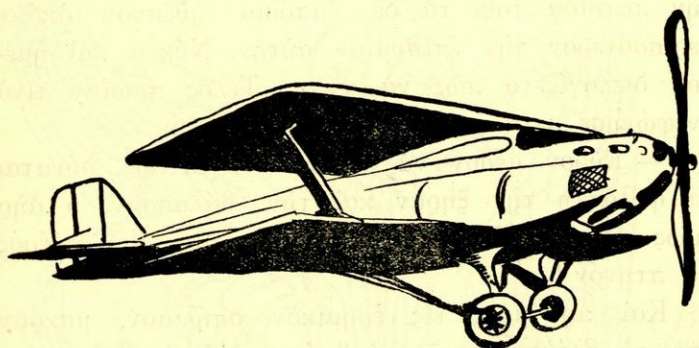
Στ. Γρανίτσας

Οἱ πρῶτοι ἀεροπόροι

Κατὰ τοὺς παναρχαίους χρόνους ἔζη εἰς τὰς Ἀθήνας ὁ Δαίδαλος. Οὗτος κατήγετο ἀπὸ τὸ γένος τοῦ Ἐρεχθέως, ἀρχαίου βασιλέως τῆς Ἀττικῆς.

Ὁ Δαίδαλος ὑπῆρξεν ὁ μέγιστος τεχνίτης τῆς ἐποχῆς του. Ἐφεῦρε πολλὰ ἐργαλεῖα, ὥς τὸ σκεπάριον, τὸ τρυπάνιον, τὸν διαβήτην καὶ κατεσκεύασεν εἰς πολλὰς χώρας ἔργα θαυμαστὰ διὰ τοὺς συγχρόνους του,

Ἦτο καὶ γλύπτης, τὰ δὲ ἀγάλματά του ἦσαν τόσον τεχνικά, ὥστε οἱ ἄνθρωποι ἔλεγον ὅτι εἶναι ἔμφυχα καὶ ὅτι βλέπουν καὶ βαδίζουν. Οἱ πρὸ αὐτοῦ καλλιτέχναι κατεσκεύαζον τὰ ἀγάλματα μὲ κεκλεισμένους τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ τὰς χεῖρας προσκεκολλημένας ἐπὶ τῶν πλευρῶν τοῦ σώματος. Ἀλλ' ὁ Δαίδαλος κατεσκεύασεν αὐτὰ μὲ ἀνοικτοὺς τοὺς

ὀφθαλμοὺς, ἀπεμάκρυνεν ἀπὸ τὸ σῶμα τὰς χεῖρας καὶ διεχώρισε τὰ σκέλη αὐτῶν.

Εἰς τὴν Κρήτην ἐβασίλευε τότε ὁ Μίνως, ὅστις ἔμαθε τὴν ἐπιτηδειότητα τοῦ Δαιδάλου καὶ τὸν προσεκάλεσεν ἐκεῖ. Ὁ Δαίδαλος προθύμως ἐδέχθη τὴν πρόσκλησιν, ὁ δὲ βασιλεὺς ἐτίμησεν αὐτὸν μεγάλως καὶ ἀνέθεσεν εἰς αὐτὸν τὴν ἐκτέλεσιν πολλῶν ἔργων.

Πλὴν ἄλλων θαυμαστῶν οἰκοδομημάτων ὁ Δαίδαλος κατεσκεύασεν ἓν Κρήτη καὶ τὸν περιώνυμον Λαβύρινθον. Ἦτο δὲ οὗτος βαθὺ καὶ σκοτεινὸν σπήλαιον μὲ δρόμους τόσον ἐλικοειδεῖς, ὥστε ὁ εἰσερχόμενος εἰς αὐτὸν δὲν ἠδύνατο πλέον νὰ ἐξέλθῃ.

*
* *

Ὁ Δαίδαλος, ἀφοῦ διέμεινεν ἱκανὸν χρόνον εἰς τὴν Κρήτην, ἠθέλησε νὰ ἀπέλθῃ. Ἄλλ' ὁ Μίνως δὲν ἠθέλε νὰ ἀφήσῃ τὸν καλλιτέχνην νὰ φύγῃ, διέταξε δὲ εἰς ὅλα τὰ πλοῖα τῆς νήσου νὰ μὴ παραλάβουσιν αὐτόν.

Ὁ Δαίδαλος ἐπεθύμει διαρκῶς νὰ ἐπιστρέψῃ, εἰς τὴν πατρίδα του, τὰ δὲ ἐμπόδια ἠϋξάνον ἀκόμη περισσότερον τὴν ἐπιθυμίαν αὐτὴν. Νύκτα καὶ ἡμέραν διελογίζετο πῶς νὰ φύγῃ. Τέλος πρωΐαν τινὰ ἀνεφώνησε μετὰ χαρᾶς.

— Εὗρον μέσον νὰ σωθῶ ! Ὁ Μίνως δύναται νὰ φυλάττῃ τὴν ξηρὰν καὶ τὴν θάλασσαν, ὁ ἀὴρ ὅμως μένει ἐλεύθερος ! Θὰ φύγω διὰ τοῦ ἀέρος ὥς πτηνόν !

Καὶ πράγματι εἰς ἐρημικὸν σπήλαιον, μακρὰν ἀπὸ τὰ βλέμματα τῶν ἀνθρώπων, ὁ Δαίδαλος κατεσκεύασε δύο μεγάλας πτέρυγας διὰ πτερῶν, ἅτινα συνεκόλλησε διὰ κηροῦ. Τὰς πτέρυγας ταύτας προσήρμοσεν εἰς τὸ σῶμά του, ἐκίνησεν αὐτάς διὰ τῶν χειρῶν του καὶ κατώρθωσε νὰ πετᾷ ὥς πτηνόν.

Ἄλλ' εἰς τὴν Κρήτην εἶχε παρακολουθήσει αὐτὸν καὶ ὁ υἱὸς του Ἴκαρος. Κατεσκεύασε λοιπὸν καὶ ἕτερον ζευγὸς πτερύγων, αἵτινες προσηρμόζοντο ἀκριβῶς εἰς τὸ σῶμά του. Ἐντὸς ὀλίγων δὲ ἡμερῶν ἐδίδαξε καὶ αὐτὸν πῶς νὰ τὰς κινῇ ἐπιτηδείως.

Ἐφθασε τέλος ἡ πολυπόθητος ἡμέρα τῆς ἀναχωρήσεως. Ὁ Δαίδαλος προσήρμοσε τὰς πτέρυγας εἰς τὸ σῶμα τοῦ υἱοῦ του καὶ τοῦ ἔδωσε τὰς τελευταίας συμβουλὰς.

— Παιδίον μου, Ἰκαρε, τῷ εἶπε, πρόσεχε πολύ.
Τὸ ταξίδιον μας δὲν εἶναι ὅπως αἱ δοκιμαὶ τῶν
προηγούμενων ἡμερῶν· εἶναι μακρυνόν, πολὺ μακρυ-
νόν. Ἐγώ, ἐπειδὴ γνωρίζω τὸν δρόμον, θὰ προ-
χωρῶ ἐμπρός, σὺ δὲ θὰ ἀκολουθῇς πλησίον μου.

Πρόσεχε ἰδίᾳ οὔτε πολὺ ὑψηλὰ νὰ ἀνεβαίνης, μή-
πως ὁ ἥλιος ἀναλύσῃ τὸν κηρὸν τῶν πετρύγων
σου, οὔτε πάλιν πολὺ χαμηλὰ πρὸς τὴν θάλασσαν
νὰ κατεβαίνης, μήπως βραχῶσιν αἱ πτέρυγές σου
ὑπὸ τῶν κυμάτων καὶ γίνωσιν βαρύτεραι.

Ἄφοῦ ἔδωσε τὰς ὁδηγίας ταύτας εἰς τὸν υἱόν του ὁ Δαίδαλος, ἐφόρεσε τὰς ἰδικὰς του πτέρυγας, ἔσφιξε τὸν Ἰκαρον εἰς τὴν ἀγκάλην του, τὸν ἡσπασθη μετὰ συγκινήσεως καὶ ἔπειτα ἀνυψώθη εἰς τὸν ἀέρα. Ὅπισθεν αὐτοῦ ἐπέτα ὁ υἱός του.

*
* *

Διέσχίζον ταχέως καὶ οἱ δύο τὸν ἀέρα. Ἀφῆκαν ἤδη ὀπίσω τὰ ὑψηλὰ ὄρη τῆς Κρήτης. Ὑπὸ κάτω αὐτῶν ἐξετείνεται κατ' ἀρχὰς ἡ θάλασσα· ὁ ἄνεμος, ἰσχυρῶς πνέων ἐκ δυσμῶν, παρέσυρεν αὐτοὺς ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἀνατολικώτερον καὶ μετ' ὀλίγον ἤρχισαν νὰ ἀναφαίνωνται κάτωθὲν των αἱ Κυκλάδες.

Ὁ κόσμος ἔμενεν ἔκθαμβος διὰ τὸ θαῦμα. Οἱ ναῦται, οἵτινες εὗρισκοντο εἰς τὰ πλοῖα, οἱ ἄλιεῖς, οἱ γεωργοί, οἱ ποιμένες, πάντες ἴσταντο ἔκπληκτοι. Καὶ ἐκεῖνοι μὲν ἄφρινον τὰ πλοῖά των ἀκυβέρνητα εἰς τὰς πνοὰς τοῦ ἀνέμου, οὗτοι δὲ δὲν ἔστυρον τὸ δίκτυον, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἐπήδων οἱ ἰχθύες, οἱ γεωργοὶ δὲν ἐκέντριζον τοὺς βοῦς διὰ τοῦ βουκέντρου, οἱ ποιμένες δὲν ἔπαιζον τὸν αὐλόν. Πάντες ἔστρεφον πρὸς τὸν οὐρανὸν τὰς κεφαλὰς καὶ μὲ ἀπληστα βλέμματα παρατήρουν τὰ δύο παράδοξα καὶ πρωτοφανῆ ἐκεῖνα πτηνά.

Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ὁ Ἰκαρος ἐπέτα πλησίον τοῦ πατρός του. Ὀλίγον ὅμως κατ' ὀλίγον ἐνεθαρρύνθη ἐκ τῆς ἐλαφρότητος τῆς πτήσεως καὶ ἠθέλησε νὰ ἀνέλθῃ ὑψηλότερον.

—Τί θὰ πάθω, εἶπε καθ' ἑαυτόν. Οἱ φόβοι τοῦ πατρός μου εἶναι ἀδικαιολόγητοι. Αἱ πτέρυγές μου εἶναι στερεαί, ὁ δροσερὸς ἄνεμος μετριάξει τὴν

θερμότητα τῶν ἀκτίνων τοῦ ἡλίου. Καὶ ἔπειτα, πόσον ὠραιότερον θὰ εἶναι τὸ θέαμα, ἐὰν ἀναβῇ κανεῖς ὑψηλότερον!

Ταῦτα σκεπτόμενος ἀπεμακρύνθη βαθμὴδὸν καὶ ἤρχισε νὰ ἀνέρχεται... Ἄλλ' ἐτιμωρήθη σκληρῶς. Ἐκεῖ ὑψηλὰ ὁ κηρὸς τῶν πτερύγων τοῦ ἀνέλυσεν ἀπὸ τὴν θερμότητα τοῦ ἡλίου, τὰ πτερὰ διελύθησαν καὶ διεσκορπίσθησαν ἀπὸ τὸν ἄνεμον καὶ ὁ Ἰκαρος ἤρχισε νὰ καταπίπτῃ βαρὺς ὡς μόλυβδος.

— Πατέρα! Πατέρα! ἀνέκραξεν ὁ δυστυχὴς μετὰ σπαρακτικῆς φωνῆς. Ἀλλά, πρὶν ὁ πατὴρ ἀκούσῃ, τὰ κύματα ἔκλειςαν διὰ παντὸς τὸ στόμα τοῦ καὶ ἡ θάλασσα σκληρῶς τὸν κατέπιεν.

Ὁ Δαίδαλος ἐστράφη νὰ ἴδῃ τὸν υἱόν του, ἀλλὰ δὲν ἔβλεπεν αὐτὸν καὶ ἐφώναζεν ἔντρομος:

— Ἰκαρε, Ἰκαρε, παιδί μου Ἰκαρε, ποῦ εἶσαι;

Ἐνῷ δὲ μετ' ἀγωνίας περιέφερε τὰ βλέμματα ὁ δυστυχὴς Δαίδαλος ἄνω καὶ κάτω καὶ πέριξ, διέκρινεν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης πτερὰ φερόμενα ἐδῶ καὶ ἐκεῖ ὑπὸ τῶν κυμάτων. Τότε ἐνόησεν ὅτι ὁ ἀγαπητός του Ἰκαρος εἶχε πνιγῇ.

Συντετριμμένος ἐκ τῆς ὀδύνης κατέβη εἰς τὴν ἐκεῖ πλησίον νῆσον μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι τὰ κύματα ἠθέλον ἐκβράσει εἰς αὐτὴν τὸ σῶμα τοῦ υἱοῦ του. Ἐπὶ ἡμέρας ἀπαρηγόρητος ἠρεῦνα ὅλας τὰς ἀκτὰς. Τέλος ἀνεῦρε τὸ πτώμα τοῦ Ἰάρου ἐρριμένον ἔξω ἐπὶ τῆς ἄμμου. Θρηγὼν καὶ ὀδυρόμενος ἔθαψε τότε εἰς τὴν νῆσον τὸ προσφιλές του τέκνον. Καὶ τὸ μὲν πέλαγος, ὅπου ἐπνίγη ὁ Ἰκαρος ὠνομάσθη Ἰκάριον, ἡ δὲ νῆσος, ἐπὶ τῆς ὁποίας ἐτάφη Ἰκαρία.

Ἀριστ. Π. Κουρετίδης

Ἡ τελευταία ἡμέρα τῶν ὀλυμπιακῶν ἀγώνων

Πανηγυρικωτάτη ἦτο ἡ πέμπτη καὶ ἡ τελευταία ἡμέρα τῆς ἑορτῆς, κατὰ τὴν ὁποίαν ἀπενέμοντο τὰ ἄθλα.

Ὅπισθεν τοῦ ναοῦ τοῦ Διός, πλησίον τοῦ βωμοῦ τῆς Ἀφροδίτης καὶ τῶν Ὁρῶν καὶ ἑτέρου βωμοῦ τῶν καλλιστεφάνων Νυμφῶν, ἐπὶ αἰῶνας διετηρεῖτο μετ' εὐλαβείας καὶ προφυλάξεως εἰς κότινος. Παῖς ἀμφιθαλῆς (τοῦ ὁποίου δηλαδὴ ἕξων ἀμφοτέρω οἱ γονεῖς) ἔκοπτεν ἐκ τοῦ κοτίνου τούτου διὰ χρυσοῦ δρεπάνου δέκα ἐπτὰ κλάδους μικροῦς (θαλλοὺς). ἕκαστος δὲ ἐκ τούτων ἐδένετο διὰ ταινιῶν καὶ ἐσχηματίζοντο οὕτω δέκα ἐπτὰ στέφανοι, ἰσάριθμοι πρὸς τὰ δέκα ἐπτὰ ἀγωνίσματα, τῶν ὁποίων ἦσαν βραβεῖα.

Οἱ στέφανοι οὗτοι ἐτοποθετοῦντο πρὸ τῶν ἐλλανοδικῶν παλαιότατα μὲν ἐπὶ ἐπιχάλκου τρίποδος, ἄλλ' ἔπειτα ἐπὶ μιᾷ πολυτελεστάτης καὶ καλλιτεχνικωτάτης τραπέζης, τὴν ὁποίαν εἶχε κατασκευάσει ἐκ χρυσοῦ καὶ ἐλέφαντος ὁ μαθητὴς τοῦ Φειδίου Κολώτης, ἐφυλάσσετο δὲ ἡ τράπεζα ἐντὸς τοῦ Ἡραίου.

Κατὰ τὴν τελευταίαν λοιπὸν ἡμέραν τῆς ἑορτῆς τὸ πλῆθος τῶν θεατῶν, ἴσως στεφανωμένον, ἐγέμιζε τὸ στάδιον, οἱ ἐλλανοδίκαι κατελάμβανον τὰς θέσεις των, ἐνῶ ὁ κῆρυξ κατὰ σειρὰν ἀνεκήρυττεν μὲ στεντορείαν φωνὴν ἐνώπιον τῶν Πανελλήνων τὸ ὄνομα τῶν νικητῶν καὶ τοῦ πατρὸς καὶ τῆς πατρίδος των.

Ὁ ὀλυμπιονίκης, κρατῶν τὸν κλάδον τοῦ φοίνικος, προσήρχετο πρὸ τῶν ἑλλανοδικῶν, εἰς δ' ἐκ τούτων τὸν ἐστεφάνωνε δι' ἐνὸς στεφάνου κοτίνου, ἐνῶ τῶν θεατῶν τὸ πλῆθος μὲ ὑπέρτατον ἐνθουσιασμὸν μυριόστομον ἐπευφήμει καὶ ἔρριπτεν πρὸς τὸν εὐδαίμονα νικητὴν παρερχόμενον μῆλα καὶ ῥόδα, φύλλα καὶ ἄνθη διάφορα καὶ τοὺς πῖλους καὶ τοὺς χιτωνίσκους καὶ τὰς ζώνας καὶ ὅτι εἶχεν ἕκαστος ἢ ἐνόμιζεν ἄξιον νὰ προσθέσῃ εἰς τὸν στέφανον τοῦ κοτίνου.

Φαίνεται δὲ ὅτι ἔδιδον ἐνίστε καὶ χρήματα εἰς τοὺς νικητὰς καὶ ὅτι ἐπετρέπετο μάλιστα νὰ περιέρχωνται οὗτοι τὸ στάδιον καὶ νὰ δέχωνται τὰ προσφερόμενα. Ἀλλὰ τοῦτο ἦτο σύνηθες εἰς τοὺς ἀγῶνας τῆς Μικρᾶς Ἀσίας κυρίως καὶ βεβαίως δὲν ἐγίνετο κατὰ τοὺς καλοὺς χρόνους τῶν ὀλυμπιακῶν ἀγώνων. Τότε τὸ ὄνειρον παντὸς εὐρώστου καὶ ἡσκημένου ἀγωνιστοῦ ἦτο νὰ λάβῃ τὸν στέφανον, διὰ νὰ ἀκούσῃ τὸ ὄνομά του ἀνακηρυττόμενον.

*
* *

Ἰσόθεοι καὶ υἱοὶ θεῶν ἐνομίζοντο οἱ νικηταὶ τῶν ἀγώνων, ἐθαυμάζοντο δὲ ἀκόμη περισσότερον ἂν κατήγοντο ἀπὸ οἰκογένειαν, ἢ ὁποία παρήγαγε καὶ ἄλλους ὀλυμπιονίκας. Ἐτιμᾶτο δὲ καὶ ἡ πατρίς των τόσον, ὥστε πολλαὶ πόλεις παραγνομίζουσαι βεβαίως ἐντελῶς τὴν σημασίαν τῶν ἀγώνων, ἐπλήρωνον ἀδρά, διὰ νὰ δεχθῇ ξένος τις ὀλυμπιονίκης νὰ πολιτογραφηθῇ καὶ νὰ ἀνακηρυχθῇ ὡς πολίτης αὐτῶν. Καὶ ἐτιμᾶτο μὲν μεγάλως οὗτος ὑπὸ τῆς νέας, τῆς θετῆς, πατρίδος, κατεδιώκετο ὅμως καὶ ἐτιμωρεῖτο ὑπὸ τῆς γενεθλίου.

Ἐκαυχῶντο δὲ οἱ Ἑλεῖοι ὅτι ἀπένεμον τὴν νίκην καὶ τὸν κότινον μετὰ δικαιοσύνης. Τὴν ἀρετὴν δὲ ταύτην ἀνεγνώρισε καὶ ὁ ἐχθρός των, ὁ βασιλεὺς τῆς Σπάρτης Ἄγις, ὅταν πρὸς κατηγορίαν των εἶπεν, ὅτι ἀληθῶς οἱ Ἑλεῖοι ἦσαν δίκαιοι, ἀλλὰ μίαν μόνην ἡμέραν, κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς στέψεως τῶν ὀλυμπιονικῶν.

Ἄν τις ὅμως ἐφρόνει ὅτι ἀδίκως ἔκρινον οἱ ἐλλανοδίκαι, ἡδύνατο νὰ τοὺς καταγγείλῃ εἰς τὴν βουλὴν τῶν Ἑλείων, ἢ ὁποία τοὺς ἐτιμῶρει, ἂν κατηγοροῦντο εὐλόγως. Ἄλλ' ἢ γενομένη κρίσις ἐθεωρεῖτο ἀνέκκλητος, διὸ καὶ δὲν ἀφηρεῖτο ὁ στέφανος ἀπὸ ἐκεῖνον, ὁ ὁποῖος εἶχεν ἀνακηρυχθῇ νικητὴς ἐνώπιον πάντων τῶν Ἑλλήνων.

* *

Μετὰ τὴν στέψιν των οἱ νικηταὶ ἐτέλουν ἐντὸς τῆς Ἀλτεως θυσίας εὐχαριστηρίους, τὰς ὁποίας εἶχον τάξει εἰς τοὺς θεοὺς, ὅταν εἶχον προσευχηθῇ πρὸ τῶν ἀγώνων. Μετ' αὐτὰς ἐπηκολούθει πομπή, εἰδὸς τι διαδηλώσεως, κατὰ τὴν ὁποίαν συνοδευόμενοι ὑπὸ τῶν φίλων καὶ συμπολιτῶν των οἱ νικηταὶ ἀνευφημοῦντο καὶ ἐξυμνοῦντο δι' ἁσμάτων.

Κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην ἐκαλοῦντο οἱ ὀλυμπιονίκαί εἰς μέγα γεῦμα ὑπὸ τῶν Ἑλείων εἰς τὸ ἐστιατόριον, τὸ ὁποῖον ἦτο αἶθουσα τοῦ πρυτανείου.

Τὴν δὲ ἐσπέραν ὑπὸ τὴν σεληνοφώτιστον νύκτα εἰς τὸ ὕπαιθρον ἢ εἰς τὰς σκηνὰς διήρχοντο παννυχίδα συμποσιάζοντες μετὰ τῶν φίλων, τοὺς ὁποίους ἐκάλουν εἰς δεῖπνον. Ἐψαλλον δὲ ὑπὸ συνοδεῖαν

αὐλοῦ ἄσματα χορικά καὶ ἐπινίκια, ἐκ τῶν ὁποίων ἐν ἦτο πολὺ σύνηθες καὶ ἐπανελάμβανε τὰς λέξεις :

«*Τήνελλα καλλίνικε, χεῖρ' ἄναξ, Ἡράκλεις*»,

ἦτο δὲ ποίημα τοῦ Ἀρχιλόχου. Ἡδύναντο ὁμῶς νὰ ἔχουν καὶ ἐξεπίτηδες συντεθημένα ποιήματα, διότι εἰς τοὺς ἀγῶνας παρίσταντο πάντοτε καὶ ποιηταί, καθὼς ὁ Πίνδαρος, ὁ ὁποῖος ἦτο γνωστότατος ὕμνητὴς τῶν νικητῶν τῶν ἀγώνων.

Πολλοὶ πλούσιοι ὀλυμπιονίκαὶ ἐκάλουν εἰς γεύματα ὄχι μόνον τοὺς φίλους, ἀλλὰ καὶ ἄλλο πλῆθος. Ὁ Ἀλκιβιάδης μάλιστα, ὅταν ἡγωνίσθη διὰ τῶν ἑπτὰ ἀρμάτων, ἐκάλεσε πάντας τοὺς πανηγυριστὰς μηδὲ τῶν ξύων των ἐξαιρεθέντων, εἰς τὰ ὁποῖα ἐδόθη χόρτον. Ἀλλὰ μέγα μέρος τῆς πρὸς τοῦτο δαπάνης ἔδωκαν ἡ Λέσβος, ἡ Χίος καὶ ἡ Ἐφεσος, κολακεύουσιν τὰς Ἀθῆνας καὶ τὸν ἐπιφανῆ Ἀθηναῖον πολιτικόν.

*
* *

Κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν ἢ κατὰ τὰς ἐπομένας ἐτέλουν θυσίας καὶ οἱ θεωροί, οἱ ἀντιπρόσωποι δηλαδὴ τῶν διαφόρων πόλεων.

Ἀλλ' ὁμῶς ἀπὸ τῆς ἐπομένης τῆς στέψεως τῶν νικητῶν τὸ πλῆθος ἐξεκίνει, ὁ περὶ τὴν Ἄλτιν χῶρος ἀπηλλιάσσετο κατὰ μικρὸν ἀπὸ τὰς σκηνὰς καὶ ἀπὸ τὴν πολυανθρωπίαν, παρέμενον δὲ ὅσοι δὲν εὗρισκον πρόχειρα τὰ μέσα τοῦ ταξιδίου, ὅσοι ἤθελον νὰ ἐξετάσουν καὶ νὰ γνωρίσουν ὑπὸ τὴν ὄδηγίαν τῶν ἐξηγητῶν τὰ ἀξιοθέατα καὶ ἀξιοσπουδάστα τοῦ τόπου πράγματα καὶ ὅσοι εἶχον ἐπίσημόν τινα ἀποστολήν.

Οἱ ἡττηθέντες ἀγωνισταὶ λυπημένοι ἀνεχώρουν

δι' ἀποκέντρων ὁδῶν καὶ διὰ νυκτὸς μετέβαινον εἰς τὴν πατρίδα, ἀποφεύγοντες τὴν συνάντησιν τῶν γνωρίμων, τῶν ὁποίων τὰς ἐλπίδας διέψευσαν, ἐνῶ οἱ νικηταί, συνοδευόμενοι ὑπὸ τῶν φίλων καὶ τῶν συμπολιτῶν, ἐγίνοντο πανηγυρικῶς δεκτοὶ εἰς τὴν πατρίδα.

Μέρος τῶν τειχῶν κατεδαφίζετο ἐνίστε εἰς ἔνδειξιν ὅτι ἡ πόλις ἢ ἔχουσα τοιοῦτους πολίτας δὲν ἔχει ἀνάγκην τειχῶν. Διὰ τοῦ ἀνοίγματος δὲ τούτου εἰσήρχετο ὁ Ὀλυμπιονίκης φορῶν πορφύραν, ἐποχούμενος ἐπὶ ἄρματος συρομένου ὑπὸ τεσσάρων λευκῶν ἵππων. Παρακολουθούμενος δὲ ὑπὸ ἐτέρων ἄρμάτων καὶ ὑπὸ σύμπαντος σχεδὸν τοῦ πλήθους τῆς πόλεως, μετέβαινεν εἰς τοῦ πολιούχου θεοῦ ἢ ἥρωος τὸν ναὸν ἢ ἥρῶον καὶ προσέφερεν εὐχαριστήριον θυσίαν. Ἐκεῖθεν μετέβαινεν εἰς τὸ δεῖπνον, τὸ ὁποῖον προσέφερε πρὸς τιμὴν τοῦ ἢ πόλις ἢ ὁ δῆμος.

Κατὰ τὴν ἐστίασιν ταύτην ἐψάλλετο ἐπινίκιος ὕμνος τοῦ νικητοῦ, τοιοῦτοι δὲ εἶναι τοῦ ἐπιφανεστάτου ποιητοῦ Πινδάρου οἱ σωθέντες ὕμνοι εἰς Ὀλυμπιονίκας.

* *
*

Πλὴν τούτων ὅμως τῶν τιμῶν οἱ Ὀλυμπιονῆκαι ἐλάμβανον καὶ ἄλλας, ὥς δημοσίαν σίτισιν διαρκῇ εἰς τὸ πρυτανεῖον τῆς πατρίδος των, ἀπαλλαγὴν ἀπὸ τινος ὑποχρεώσεως, αἱ ὁποῖαι ἐβάρυνον ἐν γένει τοὺς πολίτας, δωρεὰν πρώτην θέσιν εἰς τοὺς ἀγῶνας, τὰς ἐορτὰς καὶ τὰ θέατρα, καὶ ἐνίστε καὶ χρηματικὰς ἀμοιβάς.

Εἰς τὴν Σπάρτην εἶχον οἱ Ὀλυμπιονῆκαι τὴν

τιμήν νὰ μάχωνται πλησίον τοῦ βασιλέως ὡς ὑπα-
πισταί του.

Σπυδαϊότερα ὅμως τιμὴ ἦτο ὅτι ἐπειτρέπετο εἰς
τὸν ὀλυμπιονίκην νὰ στήσῃ εἰς τὴν Ἑλτικὴν ἀδριάν-
τα, ὑποδηλοῦντα τὸν ἀγῶνα εἰς τὸν ὁποῖον ἐνί-
κησεν.

Ἄντ. Κεραμόπουλος

Οἱ ἑλλανοδίκαι

Τὰ χεῖλη των ἀγέλαστα, βαριά τὰ μέτωπά των,
μέσα στὰ βάθη τοῦ μυαλοῦ κρούβουν τὴ δίκαια κρίση.
Χιλιάδες μάτια ὀλόγυρα μὲ ζήλια τοὺς κοιτάζουν·
μ' αὐτοὶ κανένα δὲν θεωροῦν, μηδὲ τὸ μάτι στρέφουν,
γιατὶ ἡ πορφύρα, πὺν φοροῦν, δείχνει βαρὺ τὸν ὄγκο
καὶ θέλουν νᾶναι καθαρή ἡ ἐλεύθερη ψυχὴ των.

Ὁ στέφανος τῆς νίκης

Βλέπω τὸν κήρυκα γοργὰ κι' ὀλόγυρα νὰ τρέχῃ
κι' ἀκούω νὰ κράξῃ τ' ὄνομα, καθὼς καὶ τὴν πατρίδα,
τοῦ νικητῆ, πὺν νίκησε καὶ σ' ὅλα βγήκε πρῶτος.
Καὶ βλέπω τὸν ὁμορφονιό καὶ τ' ἄξιο παλληκάρι
νὰ ξεκινᾷ ἀπ' τὸ σωρὸ κι' ἀγάλια νὰ πηγαίνει
καὶ ν' ἀκουμπᾷ στὰ γόνατα τ' ἀριστερό του χέρι,
καμαρωτός, περήφανος πρὸς τὸ χρυσὸ τραπέζι,
πὺν ἀπυθωμένα ἀπλώνονται τὰ λιοφυλλὰ στεφάνια.
Χαρὰ στὸν γέρο τὸ γονιό, πὺν τὸν θεωρεῖ ἀπὸ πέρα,
χαρὰ στὴ μάνα μακρυνά, πὺν καρτερεῖ μὲ πόθο...
Χαρὰ στὴ δοξασμένη του καὶ ξακουστὴ πατρίδα,
ὅπου γεννᾷ τέτοια παιδιὰ καὶ τέτοια παλληκάρια!

Ἰωάν. Πολέμης

Ἡ Σπαρτιᾶτις Χειλωνίς

Ἐβασίλευέ ποτε εἰς τὴν ἀρχαίαν Σπάρτην ὁ Λεωνίδας, ὁμώνυμος τοῦ ἐνδόξου ἥρωος τῶν Θερμοπυλῶν, ὁ ὁποῖος εἶχε θυγατέρα ὀνομαζομένην Χειλωνίδα. Ταύτην ἐνύμφευσε μὲ τὸν Κλεόμβροτον, ὁ ὁποῖος κατήγετο ἐπίσης ἐκ γένους βασιλικοῦ.

Ὁ Κλεόμβροτος ὅμως, ἐπειδὴ ἦτο δοξομανής, ἐνήργησεν ὥστε νὰ στερηθῇ ὁ Λεωνίδας τοῦ βασιλικοῦ του ἀξιώματος καὶ ἀντ' ἐκείνου νὰ ἀναβῇ αὐτὸς ἐπὶ τοῦ θρόνου τῆς Σπάρτης.

Ὁ Λεωνίδας, φοβηθεὶς τὴν καταδρομὴν τῶν ἐχθρῶν του, κατέφυγεν ἰκέτης εἰς τὸν ἐν Σπάρτῃ ναὸν τῆς Χαλκιοίκου Ἀθηνᾶς.

Ἡ Χειλωνίς τόσον συνεκινήθη ἐκ τῆς δυστυχίας τοῦ γέροντος πατρὸς της, ὥστε ἀπεφάσισεν ἀμέσως νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸν βασιλέα σύζυγόν της καὶ ὅλας τὰς βασιλικὰς τιμὰς. Πενθηφοροῦσα λοιπὸν καὶ μὲ λυμένην κόμην ἔτρεξεν εἰς τὸν ναόν, διὰ νὰ παρηγορήσῃ τὸν δυστυχοῦντα πατέρα της.

Ὅτε δὲ ὁ Λεωνίδας μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἤναγκάσθη νὰ φύγῃ ἐκ τοῦ ναοῦ μακρὰν τῆς Σπάρτης ἢ θυγάτηρ του προθύμως τὸν ἠκολούθησεν εἰς τὴν ἐξορίαν, προτιμήσασα νὰ συμμερισθῇ τὴν δυστυχίαν τοῦ ἐξορίστου πατρὸς της, παρὰ τὴν δόξαν τοῦ βασιλέως συζύγου της.

Μετά τινα καιρὸν οἱ φίλοι τοῦ ἐξορίστου Λεωνίδου κατῴρθωσαν νὰ ἀνακηρύξουν αὐτὸν πάλιν βασιλέα τῆς Σπάρτης.

Ὅτε δὲ οὗτος καὶ ἡ θυγάτηρ του ἐπανῆλθον εἰς τὴν Σπάρτην, ὁ Κλεόμβροτος κατέφυγεν ἰκέτης εἰς τὸν ναὸν τοῦ Ποσειδῶνος.

Ὁ βασιλεὺς Λεωνίδας, λαβὼν τότε στρατιώτας, διηυθύνθη πρὸς τὸν ναόν, ἵνα τιμωρήσῃ τὸν ἐπίβουλον γαμβρόν του Κλεόμβροτον.

Ἀλλὰ ποία ὑπῆρξεν ἡ ἐκπληξίς τοῦ Λεωνίδου καὶ ὄλων τῶν Σπαρτιατῶν, ὅτε, εἰσελθόντες εἰς τὸν ναόν, εὗρον ἐκεῖ τὴν Χειλωνίδα πενθηφοροῦσαν πάλιν καὶ κλαίουσαν, ἐναγκαλιζομένην τὸν ἰκέτην σύζυγόν της καὶ πλησίον της ἔχουσα τὰ δύο ἄθῳα τέκνα της ! Μὴ ἄρκεσθεῖσα δὲ εἰς αὐτὸ ἡ Χειλωνὶς ἤρχισε νὰ παρακαλῇ θερμῶς τὸν βασιλέα πατέρα της ὑπὲρ τῆς ζωῆς τοῦ δυστυχοῦς συζύγου της.

Ἄπαντες συνεκινήθησαν καὶ ἐδάκρυσαν διὰ τὴν ἀρετὴν τῆς Χειλωνίδος.

Ὁ πατὴρ αὐτῆς Λεωνίδας συγκινηθεὶς δὲν ἐθανάτωσε τὸν Κλεόμβροτον, διέταξεν ὅμως αὐτὸν νὰ φύγῃ ἀμέσως μακρὰν τῆς Σπάρτης, προσεκάλεσε δὲ τὴν θυγατέρα του νὰ συμμερισθῇ μετ' αὐτοῦ τὰς τιμὰς τοῦ θρόνου. Ἀλλ' ἡ Χειλωνὶς, προτιμήσασα καὶ πάλιν νὰ συμμερισθῇ τὴν δυστυχίαν τοῦ συζύγου της παρὰ τὴν δόξαν τοῦ πατρός της, ἔθεσεν εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ Κλεομβρότου τὸ ἐν τῶν τέκνων της, λαβοῦσα δὲ καὶ αὐτὴ εἰς τὰς ἰδικὰς της τὸ ἄλλο μὲ βῆμα σταθερὸν ἠκολούθησε τὸν σύζυγόν της εἰς τὴν ἔξορίαν.

Λέων Μελάς

Ἄλωνάρης

Αἱ θυμωνίαι τοῦ θερισμοῦ ὑψώνονται ὁλόχρῳ-
σοι γύρω γύρω ὡς πύργοι, εἰς τὸ ὑψηλὸν ἐκεῖνο
ὄροπέδιον, πύργοι πάγκαρποι σίτου καὶ κριθῆς,
ἕτοιμοι πρὸς ἁλώνισμα, τὸν μῆνα τοῦτον τοῦ ἁλω-
νίσματος, τὸν μῆνα τὸν Ἄλωνάρην· ἐπάνω εἰς τὸ
ὑψηλὸν ἐκεῖνο ὄροπέδιον θαρρεῖς μετώκησε τὸ χω-
ρίον· κάθε χωρικὸς μὲ τὴν θυμωνίαν του, παρὰ
τὴν ὁποίαν ὅλον τὸν μῆνα διαιτᾶται, παρ' αὐτὴν
δειπνῶν καὶ παρ' αὐτὴν κοιμώμενος.

Αἱ ἄλωνες ἐδῶ καὶ ἐκεῖ λάμπουν σαρωμέναι,
κυκλοτερεῖς, ἕτοιμοι νὰ ὑποδεχθοῦν τὰ δεμάτια τῶν
σπαρτῶν, μὲ τὴν αὐγὴν, νὰ ἀρχίσῃ τὸ ἁλώνισμα.

Καὶ μία παμμεγίστη, πέραν ἐκεῖ εἰς τὴν ἐσχα-
τιάν, τοῦ Γέρο Δήμου, τοῦ πρωτογεωργοῦ καὶ πρω-
τοκτηματίου, μεγάλη, πλακόστρωτος, μὲ τὴν αὐγὴν,
πρῶτ' πρῶτ' ἤρχισε τὸ ἁλώνισμα πρώτη αὐτή. Τέσ-
σαρες πυρόξανθοι ἵπποι πηδοῦν ἐπὶ τῶν δεμάτων
διαλύοντες καὶ συντρίβοντες αὐτά, ἁλωνίζοντες.

Καὶ ὁ Γέρο-Δῆμος, κοντὸς καὶ παχύς, ὁ πρω-
τοκτηματίας καὶ πρωτογεωργός, μαστίζων ὅπιπθεν
ὦθεϊ τοὺς ἵππους εἰς τοὺς ἀτελευτήτους κύκλους
των, μέσα εἰς τὸ μέγα ἐκεῖνο πετράλωνον, κινῶν
τὸν ζῆλον πάντων.

— ᾠΑ! ᾠΑ!

Ἡ φωνὴ τοῦ Γέρο-Δήμου πρώτη πρώτη ἀκούε-
ται ὅπισθεν τῶν τεσσάρων ἵππων, ἐξεγείρουσα τοὺς
γεωργοὺς ἐπάνω εἰς τὸ ὑψηλὸν ἐκεῖνο ὄροπέδιον,
κοιμωμένους ὅλους ἀκόμη παρὰ τὰς θυμωνίας των.

Ἡ κυρὰ Δήμαινα μὲ ἐν σάρωθρον ἀγροτικὸν
ἀπὸ ἀγκαθωτὴν στοιβὴν σαρώνει τὰ στάχυα, τὰ

διεσκορπισμένα, οἰκονόμος εἰς τὰς ἐσοδείας, ὅπως καὶ εἰς τὰς ἐνδυμασίας της πάντοτε. Σαρώνει καὶ συνάμα μὲ τὸ ἀγκαθωτὸν σάρωθρον διώκει τὸ εἰσορμῶν κοπάδιον τῶν χηνῶν, αἱ ὁποῖαι μὲ τοὺς λαιμούς των τεντωμένους, κινουμένους ὡς ὄφεις, καταπίνουσι ὀλοκλήρους τοὺς διεσκορπισμένους στάχους.

*
* * *

Μετ' ὀλίγον ὅλαι αἱ ἄλωνες ἐτέθησαν εἰς ἐνέργειαν. Ὅλον τὸ ὄροπέδιον ἀντηχεῖ ἀπὸ τὰς ζωηρὰς τῶν γεωργῶν ἀνακραυγὰς, οἱ ὁποῖοι μαστίζουσιν τοὺς ἵππους των ἀλωνίζοντες τὰ σιτηρὰ των.

— ᾠΑ! ᾠΑ!

Ἄλλὰ πρῶτος εἰς ὅλα ὁ Γέρο-Δῆμος, ὁ πρωτογεωργός, πρῶτος εἰς τὸ ἀλώνισμα καὶ πρῶτος εἰς τὴν φωνήν. Αὐτὸς ἐξέχει εἰς τὸ ὑψηλὸν ἐκείνο ὄροπέδιον.

Κοντὸς καὶ παχύς, μὲ ἐν πλατύγυρον σκιάδιον, κατακόκκινος, μὲ τὸν χιτῶνα τὸν γεράνιον, μὲ ἀνοικτὰ τὰ στήθη, χωμένος μέσα εἰς τὰ συντριβόμενα δέματα τῶν ἀσταχύων μέχρι τῶν γονάτων, παραπατῶν καὶ πίπτων καὶ ἐγειρόμενος, μόλις ἡμπορεῖ νὰ παρακολουθήσῃ τοὺς περρωτοὺς ἵππους του, τοὺς ὁποίους ὁμως καταφθάνει βαρεῖα καὶ μακρὰ μάλιστα, καὶ ἐρεθίζει αὐστηρὰ ἢ φωνή του.

— Τὰ ἔλεῖ τοῦ Θεοῦ, παιδί μου, ἀκούεται παρέκει γραῖα τρέμουσα, ἥτις βοηθεῖ τὸν υἱόν της, ὅστις ἀλωνίσας τὴν μικρὰν του θημωνίαν σωρεῖ ἤδη εἰς σωρὸν ὑψηλὸν τὸ ἀλώνισμα. Καὶ δὲν βλέπει τὴν ὥραν, κατὰ τὴν ὁποίαν θὰ φάγῃ μετ' ὀλίγον φρέσκον ἄρτον ἀπὸ ἐφετεινὸν σῖτον, ἄρτον μὲ

τὸν ἰδρωτα τοῦ υἱοῦ της ποτισμένον, ἄρτον μὲ τὰς μητρικὰς της εὐλογίας ἐψημένον, τὸν ἄρτον, διὰ τὸν ὁποῖον εἶπεν ὁ Θεός: «ἐν ἰδρωτί τοῦ προσώπου σου φαγεῖν τὸν ἄρτον σου».

—Τὰ ἐλέη τοῦ Θεοῦ, υἱέ μου.

* *
*

Ὑψώθη ὁ ἥλιος ἕως δύο βουκέντρας εἰς τὸν ὀρίζοντα τοῦ Ἀλωναριοῦ. Καὶ ἰδοὺ αἴφνης ἤρχισε νὰ φυσᾷ τὸ γλυκὸν ἀεράκι, τὸ ὁποῖον τόσον ζωογονεῖ τὰς καρδίας τῶν γεωργῶν, ὅσον δροσίζει τὰ στήθη των... Αἱ κορυφαὶ τῆς πεύκης τῆς εὐώδους ἐσχίσθησαν εἰς χαιρετισμὸν πρῶται πρῶται:

*Χαίρεται ὁ πεῦκος, χαίρεται,
χαίρεται τὸν ἀέρα...*

Ὁ ἥλιος ὑψοῦται εἰς τὸ κατακόρυφον.

Καὶ ὁ ξέφυρος ὅλον ἐν δυναμούμενος διασκελίζει τὰ βουνὰ καὶ γλυκὺ ἀκούεται τῶν πεύκων τὸ μινύρισμα δροσίζον τὰς ψυχὰς τῶν γεωργῶν.

Ἐβράδυσεν.

Ὁ Γέρο Δῆμος ἐξέξεψε τοὺς ἵππους του τοὺς τέσσαρας, οἵτινες ἐλεύθεροι, λυμένοι, ἀναπαύονται ἀπὸ τὸ κυκλινὸν ἀλώνισμα, τρώγοντες ἡρέμα νεοπατημένην καλάμην, ἐνῶ ὁ Γέρο Δῆμος ἐπανακουμβήσας παρὰ τὴν ἐναπομείναν ἀκόμη θημωνίαν του, ἀναμένει τὸ δεῖπνον, τὸ ὁποῖον παρασκευάζει ἡ κυρὰ Δήμαινα ἐκεῖ πλησίον.

Ἀλ. Μωραϊτίδης

Στ' ἁλώνια

Στ' ἁλώνια, καλοσάρωτα καὶ ξεχορταριασμένα,
θὰ ξαπλωθοῦν οἱ θημιονῆς ξανθόμαλλες πλεξίδες.
Τὰ στάχυα τρίζει καὶ μασσᾷ περνωτὰς ἢ ροκᾶνα,
πλατάνι τὸ σιαγόνι της, τὰ δόντια της σπουρνάρια.
Τὰ βώδια σέρονουν τὸ θεοῖο ζευγαρωτὰ δεμένα
καὶ δαμασμένο τὸ πατᾶ, τὰ βώδια κυβερνωτὰς,
ὥραία ἄρματοδρομίσσα λαμπαδωτὴ στημένη.
Στὰ χεῖλη της ὁ σάλαγος γλυκόφωνο τραγούδι,
στὰ χέρια της ἀπόνετο καλάμι εἶν' ἢ βουκέντρα.

Ὁ νοικοκύρης τ' ἁλωνιοῦ μὲ τὸ κρασί στὸ γόνα
κερνᾷ τοὺς ξένους, πὺν περνωτὰ καὶ κρατίζει τοὺς γειτόνους.
Κι' ἕνας λυράρης, παίζοντας τυφλὸς τυφλὰ τὴ λύρα,
μοιράζει εὐχὲς γιὰ τὴ σοδειὰ κάθε φορὰ πὺν πίνει.
Κι' ἀρχίζει τὸ ξανέμυσμα τὶς νύκτες μὲ τ' ἀπόγειο·
σύννεφο ἀπ' τὰ ξυλόφτιαρα στὰ οὐράνια ἀναπειτῶντας,
τ' ἄχυρο φεύγ' ἀνάλαφρο καὶ τὸ σιτάρι πέφτει
γύρω στὸ φῶς τῶν φαναριῶν χρυσοῦ ψυχάλα ἀπ' τ' ἄστρα.

Σωρὸς σιτάρι ἂν καρτεροῦ τοῦ μετροπὴ τὰ χέρια,
πρὶν ἀπ' τὰ χέρια τὸ μετροῦν τὰ πόδια καὶ τὰ μάτια,
τὰ πόδια μὲ τὸ πήδημα, μὲ τὴ ματιὰ τὰ μάτια·
Φτεροὶ τοῦ νιοῦ τὸ πήδημα, σοφὴ ἢ ματιὰ τοῦ γέρον.
Ἄβρεχτη κι' ἄκαρη σοδειὰ σηκώνεται ἀπ' τ' ἁλῶνι,
λίβας δὲν τὴν καψάλισε κι' ἢ μπόρα δὲν τὴν πῆρε·
χροινάρια τροφοδότισσα γεμίζει τὶς κουβέλες.

Γ. Δροσίνης

Ἡ ἄλωσις τῆς Ἱερουσαλὴμ

Τὰ τρόφιμα εἶχον πρὸ πολλοῦ ἐκλείψει καὶ οἱ πολιορκούμενοι ἐταλαιπωροῦντο καὶ κατετρώχοντο ὑπὸ τῆς πείνης. Ἄλλοι μὲν ἐδραπέτευον ἀπὸ τὴν πόλιν διὰ νὰ σωθοῦν, ἄλλοι δὲ ἐξήρχοντο καὶ ἔκλεπτον τὰ τρόφιμα τῶν ἐχθρῶν.

Ὁ Ῥωμαῖος στρατηγὸς Τίτος, βαρέως φέρον τὴν ἐπιμονὴν καὶ τοὺς ὀνειδισμοὺς τῶν πολιορκουμένων, διέταξε νὰ φονεύωνται ὅλοι, ὅσοι ἤθελον συλληφθῇ. Διὰ τοῦτο ἐλεεινότατον θέαμα ἦτο διὰ τοὺς πολιορκουμένους, νὰ βλέπουν καθ' ἐκάστην πεντακοσίους περίπου ὁμοφύλους των νὰ ἐξέρχονται ἀπὸ τὰ τεῖχη διὰ νὰ συλλέξουν ὀλίγα χόρτα καὶ ἐκεῖ νὰ συλλαμβάνωνται καὶ νὰ θανατώνωνται. Ἡ πεῖνα ἔκαμνεν αὐτοὺς νὰ ἀδιαφοροῦν πρὸς τὸν θάνατον.

Ἀλλὰ καὶ ἐντὸς τῆς πόλεως τὰ θαύματα ἠριθμοῦντο ὁσημέραι κατὰ χιλιάδας. Ἐὰν ἐγεννᾶτο καὶ μικρὰ ὑπόνοια, ὅτι εἰς οἰκίαν τινὰ ὑπάρχουν κεκρυμμένα τρόφιμα, ἡ οἰκία ἐκείνη ἐπολιορκεῖτο καὶ καταλαμβάνετο. Οἱ ἐπιστήθιοι φίλοι μετεβάλλοντο ἀμέσως εἰς ἀμειλίκτους ἐχθροὺς· ἐκεῖνοι, οἵτινες ἐπεριπάτουν εἰς τὸν δρόμον κλονιζόμενοι καὶ ἡμιθανεῖς ἐκ τῆς πείνης, μετεβάλλοντο εἰς λυσσαλέους κύνας.

Διὰ νὰ λάβετε μίαν ἰδέαν τῆς μεγάλης φθορᾶς, τὴν ὁποίαν ἐπροκάλεσεν ἡ πεῖνα εἰς τὸν λαὸν τῆς ἀγίας, ἀλλ' ἀτυχοῦς πόλεως, ἀναφέρω ἓνα ἀριθμὸν ἀπίστευτον μὲν, ἀλλ' ἀληθῆ. Κατὰ Ἰούνιον μῆνα μόνον ἀπέθανον ἐκ τῆς πείνης ἐντὸς τῶν τειχῶν ἑκα-

τὸν δέκα πέντε χιλιάδες ὀκτακόσιοι ὀγδοήκοντα ἄνθρωποι.

Ἐν τούτοις τὸ πείσμα καὶ ἡ ἐπιμονὴ τῶν πολιορκουμένων οὐδόλως μειοῦται καὶ ἡ πεποιθήσις εἰς τὴν ἐξ ὕψους σωτηρίαν διατηρεῖται ἀκμαία καὶ ζωηρά.

*
* *

Καὶ ἡ ἐπιμονὴ τῶν πολιορκητῶν δὲν εἶναι μικρότερα. Ὁ διευθύνων τὴν πολιορκίαν στρατηγὸς Τίτος συγκεντρῶσας ὅλην τὴν δύναμιν κατὰ τῆς ἀκροπόλεως, ὕψωσε τέσσαρα πολιορκητικὰ προχώματα.

Οἱ στρατιῶται ἐπέρχονται μετὰ λύσσης κατὰ τῶν τειχῶν καὶ ἀποκρούονται μὲ μεγάλας ἀπωλείας. Τέλος ὁμῶς κατορθώνουν καὶ ἀνοίγουν ῥήγμα εἰς τὸ τεῖχος τῆς ἀκροπόλεως.

Διὰ τοῦ ῥήγματος τούτου εἰσπηδῶσιν ἀμέσως οἱ πολιορκηταί, ἀλλ' αἴφνης ἀνακαλύπτουν ὅτι ἔσωθεν τοῦ διαρρηχθέντος ἐκείνου τείχους ὑπῆρχεν ἕτερον νέον. Μετὰ πολλὰς δὲ καὶ ἄλλεπαλλήλους ἐφόδους κατορθώνουν τέλος οἱ Ῥωμαῖοι νὰ καταλάβουν τὴν ἀκρόπολιν.

Τότε ἀρχίζει μεταξὺ ἀκροπόλεως καὶ ναοῦ φονικώτατος τῶν Ἰουδαίων πρὸς τοὺς Ῥωμαίους ἀγών. Ἀπαυδήσαντες ὁμῶς καὶ οἱ δύο ὑπεχώρησαν οἱ μὲν Ῥωμαῖοι εἰς τὴν ἀκρόπολιν, οἱ δὲ Ἰουδαῖοι εἰς τὸν ναόν.

Ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν φοβεράν ταύτην στιγμὴν τοῦ κινδύνου ἡ πεισματώδης ἐπιμονὴ τῶν πολιορκουμένων ἔχει κάτι τι τὸ ἀληθῶς ὑπεράνθρωπον. Εἰς

μάτην ὁ Τίτος προτείνει εἰς αὐτοὺς συμβιβασμόν. Ὅσον μεγαλύτερος γίνεται ὁ κίνδυνος, τόσον περισσότερον προβάλλεται ἐπίμονος καὶ ἀπόλυτος ἡ ἄρνησίς των.

Ἡ Ἱερουσαλήμ, ὑπὲρ τῆς ὁποίας ἐμάχοντο, ἦτο πρὸ πολλοῦ σωρὸς ἐρειπίων καὶ τέφρας. Ἀλλὰ τὰ ἐρείπια ταῦτα δὲν ἦσαν λόγος πρὸς ἀπελπισίαν καὶ παράδοσιν.

*
* *

Κατὰ διαταγὴν τοῦ στρατηγοῦ ὁ ναὸς περιεζώθη. Ὀλόκληρον τὸ ἔξω ἱερὸν ἦτο πλέον εἰς χεῖρας τῶν Ῥωμαίων. Οἱ ἐντὸς τοῦ ναοῦ ὅμως ἀποκεκλειμένοι ἀνθίστανται ἀνδρείως.

Ἐπὶ ἑξ ἡμέρας οὐδὲν κατορθώνουν οἱ πολιορκηταὶ καὶ τοῦτο αὐξάνει τὴν μανίαν αὐτῶν. Ἄλλοι ἐπεχείρησαν νὰ κρημνίσουν τὴν βαρείαν πύλην, ἀλλὰ ματαίως. Ἄλλοι ἀποπειρῶνται διὰ κλιμάκων νὰ ἀναβῶσιν εἰς τὰς στέγας τῶν στοῶν, ἀλλ' ἀποκρούονται κατὰ κράτος.

Τότε ὁ Τίτος διατάσσει νὰ θέσουν πῦρ εἰς τὴν πύλην καὶ ὁ ἐμπρησμός πράγματι κατορθοῦται. Τὸ πῦρ μεταδίδεται εἰς τὰς παρακειμένας στοάς, αἵτινες κατακαίονται.

Ὁ Τίτος παραγγέλει νὰ σβέσουν τὸ πῦρ καί, ἀφοῦ παραμερίσουν τὰ ἐρείπια, νὰ ἀνοίξουν δρόμον διὰ μέσου αὐτῶν. Τὴν στιγμὴν ταύτην στίφος Ἑβραίων ἐξέρχεται αἰφνιδίως ἐκ τῆς ἀνατολικῆς πύλης τοῦ ναοῦ καὶ ἐπιτίθεται μανιωδῶς κατὰ τῶν Ῥωμαίων. Ἐπακολουθεῖ πεισματώδης καὶ φονικὴ πάλη μεταξὺ αὐτῶν, ἀλλ' οἱ Ἰουδαῖοι ἀναγκάζον-

ται ὑπὸ τοῦ πλήθους νὰ ὑποχωρήσουν καὶ νὰ ἐγκλεισθοῦν πάλιν εἰς τὸν ναόν.

*
* *

Κατὰ τὴν βιαίαν ταύτην καταδίωξιν Ῥωμαῖος τις στρατιώτης προφθάσας ἔρριψε διὰ τινος παραθύρου ἀνημμένον δαυλὸν ἐντὸς τοῦ ναοῦ. Οὗτος μετ' ὀλίγον πυρπολεῖται.

Οἱ ἐν τῷ ναῷ ἰδόντες τὰς φλόγας νὰ κατατρώγουν τὸ μέγιστον καὶ ἱερώτατον οἰκοδόμημα, ἑαυτοὺς δὲ πανταχόθεν περικυκλωμένους ἐκβάλλουν ἀγρίας φωνὰς πένθους καὶ ἀπελπισίας.

Ἡ εἶδησις τῆς πυρπολήσεως ἔφθασεν εἰς τὸν Τίτον, καθ' ὃν χρόνον οὗτος ἀνεπαύετο ἐν τῇ σκηνῇ του. Ὁργισθεὶς δὲ διὰ τὸν ἄνευ τῆς διαταγῆς τοῦ ἐμπρησμὸν τοῦτον ἐγείρεται ἀμέσως καὶ ἔρχεται δρομαίως εἰς τὸν περίβολον συνοδευόμενος ὑπὸ πλήθους στρατοῦ. Κραυγάζων ἅμα καὶ χειρονομῶν διατάσσει τοὺς στρατιώτας νὰ σβέσουν τὸ πῦρ. Ἀλλὰ αἱ προερχόμεναι ἐκ τοῦ ναοῦ κραυγαὶ καὶ ὁ θόρυβος καὶ ὁ ἀλαλαγμὸς καὶ ἡ σύγχυσις δὲν ἄφησαν νὰ ἐννοήσουν οἱ εἰς τὸ περίβολον εὐρισκόμενοι τί λέγει ὁ στρατηγός. Οἱ περὶ αὐτὸν ἐπαναλαμβάνουν τὴν διαταγὴν, ἀλλὰ τοῦτο ἐπαυξάνει μόνον τὴν σύγχυσιν.

Εἰς τὸ μέσον τῆς φρικώδους ἐκείνης βοῆς καὶ συγχύσεως αἱ ῥωμαϊκαὶ λεγεῶνες ἀκράτητοι πλέον εἰσορμῶσι ἄγριαι διὰ τῶν φλογῶν καὶ τοῦ καπνοῦ ἀλαλάζουσαι. Διαρπάζουν τὰ πολύτιμα κειμήλια τοῦ ναοῦ καὶ φονεύουν ἀδιακρίτως.

Ἐξ χιλιάδες ἄοπλοι κατώρθωσαν νὰ καταφύγουν

εἰς μίαν τῶν στοῶν τοῦ ἐξωτερικοῦ περιβόλου ζη-
τοῦντες ἔλεος. Ἄλλ' οἱ Ῥωμαῖοι ἐνέβαλον εἰς τὴν
στοὰν ἐκείνην πῦρ. Ὅλοι ἐκάησαν ζῶντες.

Οἱ ἱερεῖς τοῦ ναοῦ, ἄοπλοι μέχρι τοῦδε καὶ ἄμα-
χοι, ἀρπάζουν ὅτι τεμάχιον σιδήρου εὐρίσκουν πρόχει-
ρον καὶ μανιωδῶς μαχόμενοι πέριξ τοῦ θυσιαστηρίου
ἄλλοι νεκροὶ πίπτουν.

Χιλιάδες νεκρῶν καὶ ἡμιθανῶν κατέκειντο ἐπὶ τοῦ
ναοῦ ἐδάφους. Ἐκεῖ, ὅπου ἠκούοντο ψαλμοὶ ἱεροί,
βόμβουν τώρα γόοι καὶ στεναγμοὶ καὶ κατάραι τῶν
ποθνησκόντων ἢ ἀλαλαγμοὶ τῶν νικητῶν.

Ἀφοῦ ὁ ναὸς ὁλόκληρος ἀπετεφρώθη, εἰσῆλθεν
εἰς αὐτὸν περιλύπος ὁ Τίτος καὶ οἱ Ῥωμαῖοι δι'
ἀλαλαγμοῦ αἰφνιδίου καὶ φοβεροῦ ὑπεδέχθησαν τὸν
καταμέλανον ἐκ τῆς ἀσβόλης καὶ τοῦ καπνοῦ στρα-
τηγὸν καὶ ἀνεκήρυξαν αὐτὸν θριαμβευτικῶς αὐτο-
ράτορα.

Μετὰ ταῦτα οἱ πολιορκηταὶ εἰσώρμησαν εἰς τὴν
πόλιν καί, ἀφοῦ διήρπασαν αὐτήν καὶ ἐφόνευσαν
τοὺς κατοίκους, ἔθρεσαν πῦρ. Ἐπὶ δύο ἡμέρας καὶ
τόκτας ἐκαίετο ἡ περίφημος πόλις.

Ὅταν ἐσβέσθῃ τὸ πῦρ, ὁ Τίτος διέταξε καὶ κα-
ταφίσθῃ ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον ὁλόκληρος ἡ πό-
λις. Οὕτως ἡ ἀρχαία καὶ ἱερὰ καὶ ἔνδοξος πρω-
τεύουσα τῆς Ἰουδαίας ἦτο ἀχανὲς ἑκτασις ἐρει-
πῶν καὶ τέφρας, χωρὶς τίποτε νὰ μαρτυρῇ ὅτι
εἰ ἔκειτο μεγαλοπρεπὴς ἄλλοτε ἢ Ἱερουσαλήμ.

Διασκευή

ΤΕΛΟΣ

ΠΙΝΑΞ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Α' ΚΥΚΛΟΣ

1. Ἡ προσευχὴ (ποίημα Στ. Μαρτζώκη)	σελ.	5
2. Ἡ λιτανεία (κατὰ Ι. Γκίκαν)	»	6
3. Ὁ Θεὸς (ποίημα τοῦ Π. Σούτσου)	»	12
4. Ὁ Αἰνείας καὶ ὁ πατήρ του (Λ. Μελά)	»	14
5. Ὁ Σεπτέμβριος (Γρ. Ξενοπούλου)	»	15
6. Ἡ Πόλις (Ἀλ. Μωραϊτίδου)	»	18
7. Εἰς τὴν Ἑλλάδα (ποίημα Ἀγγ. Βλάχου)	»	23
8. Μάργρης, ὁ γενναῖος κύων τῆς μονῆς τοῦ Ἀγίου Βερνάρδου (Χ. Παπαμάργου)	»	24
9. Ἱστορία ἐνὸς κόκκου σίτου (Γ. Δροσίνη)	»	30
10. Ψωμὶ (ποίημα Γ. Δροσίνη)	»	34
11. Τὸ ναυτόπουλον (Ἀρ. Κουρτίδης)	»	35
12. Τὸ ναυτόπουλον (ποίημα Ἡλ. Τανταλίδου)	»	36
13. Ἡ ἀγάπη δύο ἀδελφῶν	»	38
14. Ἡ ἀδελφικὴ ἀγάπη (δημῶδες)	»	41
15. Ὁ ναὸς τοῦ Ὀλυμπίου Διὸς καὶ αἱ Ἀθῆναι ἐπὶ Ἀδριανοῦ (Γρ. Ξενοπούλου)	»	46
16. Ἱστορία ἐνὸς χωρίου (Δ. Π. Γρηγοριάδου)	»	51
17. Ἡ κοιλὰς τῶν Τεμπῶν (Α. Σακελλάριου)	»	53
18. Ὁ Ὀλυμπος καὶ ὁ Κίσσαβος (δημῶδες)	»	55
19. Ἡ ἡρωὺς τῆς Λήμνου Μαρούλα (κατὰ Κ. Παπα- ρηγόπουλον)	»	55
20. Ἡ χουσιὴ καπνοθήκη	»	57
21. Σεβασμὸς πρὸς τὸ γῆρας (κατὰ τὸν Πλούταρχον)	»	61
22. Γιατὶ ἀγαπῶ τὸν βάτραχον (Γρ. Καμπούρογλου)	»	62
23. Ἡ κτίσις τῆς Μασσαλίας (Ἀδ. Ἀδαμαντίου)	»	63
24. Τὰ σωθέντα κοράσια	»	70

25.	Μάνα (ποίημα Γ. Μαρτινέλη)	σελ.	73
26.	Οἱ σπογγαλιεῖς τοῦ Αἰγαίου (ᾠδ. Τανάγρα)	»	74

Β' ΚΥΚΛΟΣ

27.	Ὁ Μέγας Βασίλειος καὶ ὁ ὑπαρχος τοῦ Οὐδάλεντος (Κ. Παπαρηγοπούλου)	σελ.	81
28.	Εὐτυχισμένη πρωτοχρονιά	»	83
	Οἱ υἱοὶ τοῦ γεωργοῦ	»	88
30.	Ὁ Ἡράκλειος	»	90
31.	Ἡ χρησιμότης τῶν πτηνῶν (Α. Στεφανοπούλου)	»	94
32.	Κλεάνθης ὁ Φρεάντλης (Λ. Μελά)	»	100
33.	Τὸ λευκὸν στρουθίον	»	102
34.	Ὁ Δάμων καὶ ὁ Φιντίας (Λ. Μελά)	»	104
35.	Ὁ Παπατρέχας (Ἀδ. Κοραῆ)	»	107
36.	Ἡ πομπὴ τῶν Παναθηναίων (Χ. Τσούντα)	»	112
37.	Ὁ ἀγαθοποιὸς γέρον (Χ. Παπαμάρκου)	»	117
38.	Ἡ μετάνοια τοῦ Θεοδοσίου	»	118
39.	Σημαία (Ἐμμ. Λυκούδη)	»	122
40.	Ἡ σημαία (ποίημα Ι. Πολέμη)	»	125
41.	Ὁ λυσσασμένος (Λ. Βικέλα)	»	126
42.	Ὁ κοῦκος (Στ. Γρανίτσα)	»	134
43.	Ἀστακοὶ (Ἀλ. Μωραϊτίδου)	»	137
44.	Ἡ βάπτισις τῆς Ὀλγας (κατὰ Παπαρηγόπουλον)	»	142

Γ' ΚΥΚΛΟΣ

45.	Τὸ Πάσχα τῶν κλεφτῶν (Χρ. Χριστοβασίλη)	σελ.	151
46.	Ἐπίσκεψις εἰς τὴν Ἑλλάδα	»	155
47.	Οἱ χωριανοὶ (ποίημα Γ. Ἀθάνα)	»	158
48.	Ἡ ἀνθοπῶλις (Λ. Μελά)	»	159
49.	Φιλοστοργία πελαργοῦ	»	161
50.	Τὸ Μέγα Σπήλαιον (κατὰ Ι. Πολέμη)	»	164
51.	Ὁ ἑσπερινὸς (ποίημα Γ. Δροσίνη)	»	167
52.	Τὸ πέταλον (Χ. Παπαμάρκου)	»	168

53. Ἡ τελευταία λειτουργία ἐν Ἁγίᾳ Σοφίᾳ (Σ. Ζαμπελίου).	σελ.	169
54. Ἡ ἄλωσις τῆς Κωνσταντινουπόλεως (δημῶδες)	»	174
55. Ὁ ἀνδρεῖος ναύτης (μετάφρασις)	»	175
56. Μάτιος (Γρ. Ξενοπούλου)	»	177
57. Ἡ ἀνοιξίς (ποίημα I. Βηλαρά)	»	179
58. Αἱ μέλισσαι (Γ. Δροσίνη)	»	180
59. Βαρὺ φορτίον (μετάφρασις)	»	188
60. Ὁ μικρὸς βοσκὸς	»	189
61. Τὸ καλύβι (ποίημα Γ. Δροσίνη)	»	
62. Ὁ τρυποφράκτης (Στ. Γρανίτσα)	»	194
63. Οἱ πρῶτοι ἀεροπόροι (Ἀρ. Κουρτίδου)	»	198
64. Ἡ τελευταία ἡμέρα τῶν Ὀλυμπιακῶν ἀγώνων (Α. Κεραμοπούλου)	»	204
65. Οἱ ἔλλανοδίκαι (ποίημα I. Πολέμη)	»	210
66. Ὁ στέφανος τῆς νίκης (I. Πολέμη)	»	210
67. Ἡ Σπαρτιάτις Χειλωνίς (Α. Μελά)	»	211
68. Ὁ Ἀλωνάργης (Ἀλ. Μωραϊτίδου)	»	213
69. Στ' ἀλώνια (ποίημα Γ. Δροσίνη)	»	216
70. Ἡ ἄλωσις τῆς Ἱερουσαλὴμ	»	217

Ἀριθ. Πρωτ. 51231, 51232

Ἐν Ἀθήναις τῇ 20ῇ Αὐγούστου 1934.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΤΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

Πρὸς

*τοὺς κ. κ. Χ. Χρυστοδασίλην, Δ. Παπακωνσταντίνου,
Κ. Λεργιόπουλον, συγγραφεῖς*

Ἀνακοινοῦμεν ὑμῖν ὅτι διὰ ταυταρίθμου ὑπουργικῆς ἀποφάσεως, στηριζομένης δὲ εἰς τὸ ἄρθρον 4 τοῦ νόμου 5911 καὶ τὴν ἀπόφασιν τῆς οἰκείας κριτικῆς ἐπιτροπῆς, τὴν περιλαμβανομένην εἰς τὴν ὑπ' ἀριθ. 1ην πράξιν αὐτῆς ἐνεκρίθη ὡς διδασκικὸν βιβλίον πρὸς χρῆσιν τῶν μαθητῶν τῆς Ε' τάξεως τῶν δημοτικῶν σχολείων τὸ ὑπὸ τὸν τίτλον **Παιδικὰ Ἀναγνώσματα** βιβλίον σας, διὰ μίαν τετραετίαν ἀρχομένην ἀπὸ τῆς 15ης Σεπτεμβρίου 1934. ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ συμμορφωθῇτε ἐπακριβῶς πρὸς τὰς ὑποδείξεις τῆς ἀρμοδίας κριτικῆς ἐπιτροπῆς.

Ἐντολῇ τοῦ Ὑπουργοῦ

Ὁ Τμηματάρχης

Ν. ΣΜΥΡΝΗΣ

Ἄρθρον 6ον τοῦ Π. Διατάγματος

«Περὶ τοῦ τρόπου τῆς διατιμῆσεως τῶν ἐγκυκριμένων
διδασκικῶν βιβλίων».

Τὰ διδασκικὰ βιβλία τὰ πωλούμενα μακρὰν τοῦ τόπου τῆς ἐκδόσεώς των ἐπιτρέπεται νὰ πωλῶνται ἐπὶ τιμῇ ἀνωτέρα κατὰ 15 0/0 τῆς ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ παρόντος Διατάγματος κανονισθείσης ἀνεῦ βιβλιοσήμευ τιμῆς πρὸς ἀντιμετώπισιν τῆς δαπίνης συσκευῆς καὶ τῶν ταχυδρομικῶν τελῶν, ὑπὸ τὸν ὅρον ὅπως ἐπὶ τοῦ ἐσωτερικοῦ μέρους τοῦ ἐξωφύλλου ἢ τῆς τελευταίας σελίδος τούτου ἐκτυποῦται τὸ αἰὸν ἄρθρον.

ἡ δὲ λατρία μὲν οὖν τὰ μαγικά πᾶσι
 ἐν ἑαυτῷ τῷ δυνάμει τῆς φύσεως
 ἐν ἀνδρῶν ὅτιον ἔχουσιν κατὰ
 ὅσον ὅτι ἡ ὅτιον ἔχουσιν κατὰ

τρικῆς σημειουμένης παρὰ τοῦ ἰδίου ποιητοῦ.

diva alvra	barlume
diva di ventu	ubbricaco
ventu un	putridume
tasse di macan	macaco

e non tem di barume,
 di stardo bravo
 di Evropa tul tume
 da dire all' almanaco

nell' loro c' fango
 un' tur plebe di fangarone
 min range